I 11156

ALMANAHUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV

*

1974

ALMANAHUL VÎNĂTORULUI ŞI PESCARULUI SPORTIV 1974

1989

IUL. 2005

I 11156

DEC. 2014

ALMANAHUL VÎNĂTORULUI ȘI PESCARULUI SPORTIV

U IAȘI 2022

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

1974

18709

IANUARIE

Sub semnul fazanului

Specie de vînat de curînd răspîndită pe întreg teritoriul ţării, prin masive colonizări, fazanul va lua încet, încet, locul iepurelui, în preocupările vînătorilor noştri. Pasăre extrem de prudentă, cu zbor iute, solicită din plin tehnica şi priceperea vînătorului. Pe lîngă foloasele pe care le aduce ca specie de vînat, fazanul este cu deosebire folositor agriculturii, prin marele număr de dăunători animali ai plantelor cu care se hrăneşte. Duşmanii fazanilor sînt foarte numeroşi: dihorul, nevăstuica, vulpea, pisica sălbatică, viezurele, unele reptile, păsările răpitoare de zi şi de noapte, cîinii vagabonzi şi pisicile hoinare, omul braconier etc.

Calendar

În luna ianuarie este permisă vînătoarea la iepuri, fazani (numai cocoşi), mistreţi, sitari, cocoşari, gişte şi raţe sălbatice şi alte specii de vînat acvatic. De asemenea, este permisă vînătoarea la toate speciile de răpitoare, cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotite prin lege. Cu autorizaţie specială **pot fi vînaţi urşi carnivori (pînă la 15 ianuarie) şi jderi.**

Dacă gheaţa este destul de rezistentă, se poate pescui cu bune rezultate la răpitori (bibani şi ştiucă). În apele neîngheţate se poate încerca la văduviţă, roşioară, caras şi, uneori, chiar şi la crap.

Ce facem în ianuarie

Strat gros de zăpadă acoperă totul, mai ales la deal şi la munte. Vînatul nerăpitor — cerb, căprior, mistreţ, iepure, fazan, potîrniche — îşi procură cu mare greutate hrana. De aceea, trebuie ajutat cu hrană complementară pusă în hrănitori.

De asemenea, iarna, răpitoarele iau un greu tribut din efectivele de vînat nerăpitor. Sînt necesare susţinute vînători de combatere a răpitoarelor, ca şi pînde la bordeiele de pîndă, folosirea capcanelor etc.

Dacă gheaţa groasă, acoperă apele, periodic trebuie făcute copci, pentru ca peştele să nu se sufoce.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
M 1	7 52	16 46	P.P.
M 2	7 52	16 47	
J 3	7 52	16 48	
V 4	7 52	16 49	
S 5	7 52	16 50	
D 6	7 51	16 51	
L 7	7 51	16 52	
M 8	7 51	16 53	L.P.
M 9	7 51	16 54	
J 10	7 50	16 55	
V 11	7 50	16 57	
S 12	7 50	16 58	
D 13	7 49	16 59	
L 14	7 49	17 00	
M 15	7 48	17 01	U.P.
M 16	7 48	17 02	
J 17	7 48	17 04	
V 18	7 47	17 05	
S 19	7 46	17 06	
D 20	7 46	17 08	
L 21	7 45	17 09	
M 22	7 44	17 10	
M 23	7 44	17 12	L.N.
J 24	7 43	17 13	
V 25	7 42	17 14	
S 26	7 41	17 16	
D 27	7 40	17 18	
L 28	7 39	17 19	
M 29	7 38	17 20	
M 30	7 37	17 22	
31	7 36	17 23	P.P.

FEBRUARIE

Sub semnul lupului

Zăpada s-a așezat în strat gros, iar gerul este puternic. Lipsa unui fir de iarbă, a unui lujer cît de cît verde, omoară puțin cîte puțin vietățile pădurii care nu au colți și gheare. Dar spaima cea mai mare a acestora sînt lupii. Este epoca lor de împerechere, în care ei circulă pe mari distanțe. În același timp însă sursa lor de hrană rămîne numai vînatul nerăpitor, lipsind cu totul rozătoarele etc. Favorizați de faptul că crusta zăpezii îi poate susține, ei prind cu ușurință căprioriii și cerbii pe care zăpada nu-i susține. Umblă în haite și, în terenul în care s-a oprit o haită de lupi, efectivul de căprioriși cerbi scade vertiginos. Se presupune că lupii izolați fac selecție în rîndurile vînatului nerăpitor (răpun animale bolnave, debile etc.), dar constituiți în haite devin distrugători și trebuie tratați ca atare.

ZIUA	SOARELE Răsărit (h. m)	SOARELE Apus (h. m.)	FAZELE LUNII
V 1	7 35	17 25	
S 2	7 34	17 26	
D 3	7 32	17 27	
L 4	7 31	17 29	
M 5	7 30	17 30	
M 6	7 28	17 32	
J 7	7 27	17 33	L.P.
V 8	7 26	17 34	
S 9	7 24	17 36	
D 10	7 23	17 38	
L 11	7 21	17 39	
M 12	7 20	17 40	
M 13	7 19	17 42	
J 14	7 18	17 43	U.P.
V 15	7 16	17 44	
S 16	7 14	17 46	
D 17	7 13	17 47	
L 18	7 12	17 48	
M 19	7 10	17 49	
M 20	7 08	17 51	
J 21	7 07	17 52	
V 22	7 05	17 54	L.N.
S 23	7 04	17 55	
D 24	7 02	17 56	
L 25	7 00	17 58	
M 26	6 58	17 59	
M 27	6 57	18 00	
J 28	6 56	18 02	

Calendar

În luna februarie este permisă vînătoarea la mistreți, sitari, porumbei sălbatici, cocoșari, gîște și rațe sălbatice și alte specii de vînat acvatic. De asemenea, pot fi vînați toți dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială : **jderi.**

Dacă apele sînt încă înghețate, iar gheața este suficient de rezistentă, se poate pescui la copcă. Uneori, însă, în această lună gheața se topește și atunci se poate pescui cu bune rezultate la clean, scobar, mreană, iar în bălți — la știucă și biban. De asemenea, se poate încerca la caras și chiar la crap.

Ce facem în februarie

Este luna cea mai vitregă pentru vînat. Gerul puternic și hrana puțină pun la grea încercare vînatul nerăpitor. Este necesară continuarea aprovizionării hrănitorilor cu hrană. Dacă hrana nu este consumată în întregime, cauza poate fi calitatea ei necorespunzătoare, răpitoarele (lupi, vulpi) sau lipsa cărărilor de acces la hrănitori. Se impun măsurile corespunzătoare.

Continuă să fie necesară întreținerea copcilor deschise în gheață și curățirea zăpezii de pe gheața bazinelor piscicole.

martie

Sub semnul vulpii

Prezentă în țara noastră în toate formele de relief, din Delta Dunării pînă în vîrful muntelui, este specia care oferă mari satisfacții vînătorești și un trofeu dorit de către orice vînător. Înfrumusețează prin culoare tablourile de la încheierea vînătorilor de iepuri, prilejuiește pînde frumoase și oferă posibilitatea unei interesante partide de vînătoare la chemătoare. În general, face (sau ar trebui să facă!) obiectul combaterii cu arma sau capcanele numai în terenurile în care se practică cultura intensivă a vînatului mic (în special fazani) și în fazanerii. Anual cad sub focurile vînătorilor cîteva zeci de mii de vulpi, dar efectivul se menține cam la același nivel în ultimele două decenii, datorită prolificității ei, cît și iscusinței în a-și alege vizuini ascunse, în care-și crește puii.

Calendar

În luna martie vînătoarea este permisă la sitari, porumbei, cocoșari, precum și la toți dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială — **urși carnivori (începînd numai de la 1 martie).**

Este luna în care vine grosul pasajelor din sud (în funcție de mersul vremii) și majoritatea păsărilor se constituie în perechi în vederea cuibăritului.

Se poate pescui cu bun randament la răpitori: avat, șalău, știucă, biban. Peștii pașnici încep să se hrănească pe măsura încălzirii apelor. Primul care se prezintă la momeala din cîrlig este carasul.

În apele de munte, pescuitul sportiv este oprit la toate speciile de pește.

Ce facem în martie

Dacă iarna se prelungește sau persistă zăpezile mari, se continuă aprovizionarea hrănitorilor cu hrană complementară. Continuă combaterea intensă a răpitoarelor. Se culeg cît mai multe observații din teren asupra vînatului mare, în vederea desăvîrșirii acțiunii de evaluare a efectivelor de vînat. Se face evaluarea la iepuri și fazani.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h.m.)	
V 1	6 54	18 03	P.P.
S 2	6 52	18 04	
D 3	6 50	18 05	
L 4	6 49	18 07	
M 5	6 47	18 08	
M 6	6 45	18 09	
J 7	6 44	18 10	
V 8	6 42	18 12	L.P.
S 9	6 40	18 13	
D 10	6 38	18 14	
L 11	6 36	18 15	
M 12	6 35	18 17	
M 13	6 33	18 18	
J 14	6 31	18 20	
V 15	6 30	18 21	U.P.
S 16	6 28	18 22	
D 17	6 26	18 24	
L 18	6 24	18 25	
M 19	6 22	18 26	
M 20	6 20	18 28	
J 21	6 18	18 29	
V 22	6 16	18 30	
S 23	6 14	18 31	L.N.
D 24	6 12	18 33	
L 25	6 10	18 34	
M 26	6 08	18 35	
M 27	6 06	18 36	
J 28	6 05	18 38	
V 29	6 03	18 39	
S 30	6 01	18 40	
D 31	6 00	18 41	P.P.

aprilie

Sub semnul cocoşului-de-munte

Vînătoarea la această specie este una dintre cele mai nobile, mai sportive, mai frumoase. Concură la acestea cadrul de basm în care se practică, greutatea accesului pînă la locurile lui de trai, tactica şi strategia pe care le cere acest gen de vînătoare. Ascuns în sihle adînci, greu accesibile, cocoşul de munte nu poate fi nici măcar zărit un an întreg, cu excepţia perioadei nuntitului său. Primăvara devreme, cînd zăpada la munte este încă mare şi numai prin locurile însorite au răsărit brînduşele, cocoşii de munte se adună în anume locuri — păstrate an de an — unde se adună şi găinile.

Este un vînat răspîndit de-a lungul întregului lanţ carpatin (cu mici întreruperi), iar efectivul lui se ridică la aproximativ 8.700 exemplare.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
L 1	5 58	18 43	
M 2	5 56	18 44	
M 3	5 54	18 45	
J 4	5 52	18 46	
V 5	5 50	18 47	
S 6	5 48	18 48	L.P.
D 7	5 46	18 49	
L 8	5 44	18 50	
M 9	5 43	18 52	
M 10	5 41	18 53	
J 11	5 39	18 54	
V 12	5 38	18 55	
S 13	5 36	18 57	
D 14	5 34	18 58	U.P.
L 15	5 32	18 59	
M 16	5 31	19 00	
M 17	5 30	19 02	
J 18	5 28	19 03	
V 19	5 26	19 04	
S 20	5 24	19 05	
D 21	5 23	19 07	
L 22	5 21	19 08	L.N.
M 23	5 20	19 09	
M 24	5 18	19 10	
J 25	5 16	19 12	
V 26	5 15	19 13	
S 27	5 14	19 14	
D 28	5 12	19 15	
L 29	5 10	19 17	P.P.
M 30	5 09	19 18	

Calendar

În luna aceasta este permisă vînătoarea la sitari, cocori, becaţine, duble şi la toţi dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie specială **pot fi vînaţi urşi carnivori, cocoşi de munte şi, începînd de la 10 aprilie, dropioi.**

Pescuitul sportiv este permis la toate speciile de peşte din apele de şes. Cele mai bune rezultate însă se pot obţine la răpitori: avat, ştiucă, biban şi şalău. Se hrănesc intens şi crapul, carasul. În apele de munte continuă oprelişte pentru toate speciile de peşti.

Ce facem în aprilie

În luna aceasta vînatul are pui şi, deci, are nevoie de linişte şi ocrotire. Nu lăsaţi cîinii să hoinărească pe cîmp şi prin păduri, luaţi măsuri de combatere a lor sau semnalaţi prezenţa lor, precum şi a braconierilor. Trebuie intensificată combaterea dăunătorilor cu pene, care, pentru a-şi hrăni puii din cuiburi, fac mari pagube în cuiburile păsărilor nerăpitoare. Începe prinderea puilor de lup la culcuş şi a celor de vulpe la vizuini. Se iniţiază acţiuni colective pentru distrugerea cuiburilor ciorilor grive şi coţofenelor.

Se fac însămînţări pe ogoarele de hrană destinată vînatului pe timpul iernii.

Încep pregătirile pentru acţiunile de repopulări cu clean, mreană, plătică şi şalău.

mai

Sub semnul dropiei

În luna mai, cînd seva pulsează în întreaga natură, pe întinderile verzi din cîmpia dunăreană rotesc dropioii, „mitropoliții". Dropia este o podoabă — unică în felul ei — a cîmpiilor țării noastre, dar din ce în ce mai rară, cu fiecare an care trece. Dropia la noi nu mai este un vînat: este un monument, un vestigiu al trecutului, din vremurile pămînturilor veșnic înțelenite...

Cine a văzut baletul unui dropioi înfoiat, evoluînd în mijlocul cîrdului de dropii, pe scena verde a grîielor, în sunet și lumini — ciocîrlii și soare — nu va uita curînd spectacolul. Din ce în ce mai rar, vînăm numai dropioii, cu mare zgîrcenie, spre a lăsa specia să-și perpetueze existența-i măreață în cîmpiile noastre. Deși pasăre eratică (uneori iarna se retrage la sud de Dunăre, apoi revine în țara noastră) mai există aproximativ 600 de dropii. Să le păstrăm !

Calendar

În această lună este permisă vînătoarea numai la dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială **pot fi vînați urșii carnivori și — pînă la 15 mai — cocoși de munte și dropioi. În apele de șes, pescuitul sportiv este oprit la toate speciile de pește ; este epoca de reproducere. În apele de munte începe pescuitul sportiv la păstrăvul indigen și fîntînel.**

Ce facem în mai

Este perioada în care vînatul nerăpitor își crește puietul. Este deci necesară intensificarea pazei fondurilor de vînătoare, deoarece puii vînatului sînt mici și pot fi prinși cu multă ușurință. De asemenea, este necesară ținerea unei strînse legături cu conducerile unităților agricole, pentru a se evita, pe cît posibil, pagubele cauzate vînatului mic cu prilejul lucrărilor agricole (recoltarea lucernei etc.).

Este epoca de reproducere a peștelui și, deci, trebuie intensificată paza fondului piscicol, întrucît sporesc actele de braconaj.

Se fac repopulări cu clean, mreană, plătică și șalău.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
M 1	5 08	19 19	
J 2	5 06	19 20	
V 3	5 04	19 22	
S 4	5 03	19 23	
D 5	5 02	19 24	
L 6	5 00	19 25	L.P.
M 7	4 58	19 27	
M 8	4 57	19 28	
J 9	4 56	19 29	
V 10	4 54	19 30	
S 11	4 53	19 31	
D 12	4 52	19 32	
L 13	4 51	19 33	
M 14	4 49	19 34	U.P.
M 15	4 48	19 36	
J 16	4 47	19 37	
V 17	4 46	19 38	
S 18	4 45	19 39	
D 19	4 44	19 40	
L 20	4 43	19 41	
M 21	4 42	19 42	L.N.
M 22	4 42	19 43	
J 23	4 41	19 44	
V 24	4 40	19 45	
S 25	4 39	19 46	
D 26	4 38	19 47	
L 27	4 38	19 48	
M 28	4 37	19 49	P.P.
M 29	4 36	19 50	
J 30	4 36	19 51	
V 31	4 35	19 52	

iunie

Sub semnul căpriorului

În ultimii douăzeci de ani efectivele acestei specii de vînat au crescut de aproape douăzeci de ori! Aceasta ca urmare a colonizărilor făcute și a extinderii ariei de răspîndire a speciei, în întreaga țară. În prezent căpriorul există în toate județele țării.

Urmărindu-se dezvoltarea speciei și pe plan calitativ s-a ajuns în situația ca în multe terenuri să poată fi împușcați căpriori care dau majoritatea trofeelor medaliabile cu aur. De altfel, la toate expozițiile cinegetice internaționale, cele mai multe medalii de aur obținute de țara noastră au fost acordate trofeelor de căprior.

Căpriorul este socotit vînat mare; poate fi împușcat numai cu glonț unic și numai pe baza unei autorizații de împușcare.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
S 1	4 34	19 53	
D 2	4 34	19 54	
L 3	4 34	19 54	
M 4	4 33	19 55	
M 5	4 33	19 56	L.P.
J 6	4 32	19 56	
V 7	4 32	19 57	
S 8	4 32	19 58	
D 9	4 31	19 58	
L 10	4 31	19 58	
M 11	4 31	19 59	
M 12	4 31	20 00	
J 13	4 31	20 00	U.P.
V 14	4 31	20 00	
S 15	4 30	20 01	
D 16	4 30	20 02	
L 17	4 30	20 02	
M 18	4 30	20 02	
M 19	4 30	20 02	
J 20	4 31	20 03	L.N.
V 21	4 31	20 03	
S 22	4 31	20 03	
D 23	4 32	20 04	
L 24	4 32	20 04	
M 25	4 32	20 04	
M 26	4 32	20 04	P.P.
J 27	4 33	20 04	
V 28	4 34	20 04	
S 29	4 34	20 04	
D 30	4 34	20 04	

Calendar

În această lună este permisă vînătoarea numai la dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara speciilor ocrotite prin lege. Cu autorizație specială — **urși carnivori și căpriori.**

În apele de șes încetează prohibiția și, în funcție de regimul fiecărei ape, se poate pescui la toate speciile de pește.

În apele de munte, de asemenea, pescuitul sportiv este permis la toate speciile de salmonide.

Ce facem în iunie

În regiunile de șes, în această lună, începe recoltarea frunzarelor necesare hrănirii complementare a vînatului în iarna viitoare. Se continuă lucrările de întreținere a culturilor de pe ogoarele de hrană și se recoltează lucerna și trifoiul (prima coasă).

În apele de munte încep repopulările cu puiet de păstrăv, după ce au fost amenajate toplițele necesare.

Începe combaterea vegetației acvatice în bazinele piscicole de la șes.

Este necesară paza riguroasă a bazinelor piscicole, întrucît odată cu încălzirea apei braconajul piscicol se practică intens, sub toate formele.

iulie

Sub semnul ursului

Este cel mai mare mamifer răpitor, de la noi și din întreaga Europă. În țara noastră, este cel mai bine reprezentat în raport cu țările europene în care este răspîndit. Îl întîlnim de-a lungul întregului lanț carpatin, cu mici excepții, la altitudini foarte variabile, de la cîteva sute de metri pînă în golul alpin, în funcție de anotimp, abundența hranei în păduri etc. O parte dintre urși pot deveni carnivori.

Efectivul de peste 3 700 urși existent în țara noastră se pare că este suficient și se preconizează să se extragă întreg sporul anual. Țara noastră deține recordul mondial la urs.

Calendar

În această lună, vînătoarea este permisă la toți dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială — **urși carnivori și căpriori.**

Pescuitul sportiv este permis la toate speciile de pește, atît în apele de șes, cît și în cele de munte. Începînd cu această lună se obțin bune rezultate la pescuitul în Dunăre, mai ales la crap și somn.

Cu cît este mai cald, cu atît peștele va trebui căutat în ape și locuri mai adînci.

Ce facem în iulie

Continuă recoltarea hranei vînatului și întreținerea culturilor de pe ogoarele de hrană pentru vînat. Recoltarea fînului din poieni (coasa a doua) trebuie făcută cînd acesta dă în floare.

Se recoltează frunzarele în regiunile de munte. De asemenea, începe colectarea hranei pentru fazani și potîrnichi (cereale și semințe, zoană de la treier etc.).

Este necesară o strînsă legătură cu conducerile unităților agricole, pentru a se evita pagubele care se produc în timpul recoltării păioaselor.

Încep lucrările de reparare a construcțiilor și instalațiilor vînătorești.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
L 1	4 35	20 04	
M 2	4 36	20 03	
M 3	4 36	20 03	
J 4	4 36	20 03	L.P.
V 5	4 37	20 02	
S 6	4 38	20 02	
D 7	4 38	20 02	
L 8	4 39	20 02	
M 9	4 40	20 01	
M 10	4 40	20 00	
J 11	4 41	20 00	
V 12	4 42	20 00	U.P.
S 13	4 43	19 59	
D 14	4 44	19 58	
L 15	4 45	19 58	
M 16	4 46	19 57	
M 17	4 46	19 56	
J 18	4 47	19 56	
V 19	4 48	19 55	L.N.
S 20	4 49	19 54	
D 21	4 50	19 53	
L 22	4 51	19 52	
M 23	4 52	19 51	
M 24	4 53	19 50	
J 25	4 54	19 49	
V 26	4 55	19 48	P.P.
S 27	4 56	19 47	
D 28	4 57	19 46	
L 29	4 58	19 45	
M 30	5 00	19 44	
M 31	5 01	19 43	

AUGUST

Sub semnul zburătoarelor

Începe vînătoarea cea mare: la gîşte şi raţe sălbatice, porumbei şi turturele, prepeliţe şi cocori şi la alte păsări de baltă care au venit din sud şi au cuibărit la noi, sau încep să vină, în această lună, din nord.

Aşa, vin gîştele cele mari pe care le vom pîndi bine ascunşi în clăile de snopi de grîu sau şirele de paie; păsările acestea mari şi foarte prudente vor veni să caute boabele de grîu scuturate pe mirişti. Apoi, seara şi dimineaţa, le vom întîmpina în drumurile lor de la baltă, pe care au înnoptat, spre cîmp, sau de la cîmp spre baltă.

La fel şi cam în acelaşi timp vom întîmpina porumbeii sălbatici şi turturelele.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
J 1	5 02	19 42	
V 2	5 03	19 41	
S 3	5 04	19 39	L.P.
D 4	5 05	19 38	
L 5	5 06	19 36	
M 6	5 07	19 35	
M 7	5 09	19 34	
J 8	5 10	19 32	
V 9	5 11	19 30	
S 10	5 12	19 29	
D 11	5 14	19 28	U.P.
L 12	5 15	19 26	
M 13	5 16	19 24	
M 14	5 17	19 23	
J 15	5 18	19 22	
V 16	5 19	19 20	
S 17	5 20	19 18	L.N
D 18	5 21	19 16	
L 19	5 23	19 15	
M 20	5 24	19 13	
M 21	5 25	19 12	
J 22	5 26	19 10	
V 23	5 27	19 08	
S 24	5 28	19 07	P.P.
D 25	5 29	19 05	
L 26	5 30	19 04	
M 27	5 32	19 02	
M 28	5 33	19 00	
J 29	5 34	18 58	
V 30	5 35	18 56	
S 31	5 37	18 55	

Calendar

Luna august se deschide ca un bujor pentru majoritatea vînătorilor. De la 1 august începe vînătoarea la becaţine şi duble, la porumbei sălbatici, turturele şi cocoşari. De la 15 august, buchetul speciilor de vînat zburător înfloreşte brusc: este permisă vînătoarea şi la gîşte sălbatice şi la tot felul de raţe, precum şi la prepeliţe, cîrstei etc. În continuare, este permisă vînătoarea la toţi dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara speciilor ocrotite prin lege. Cu autorizaţie specială **pot fi vînaţi urşi carnivori şi căpriori.**

Pescuitul sportiv este permis la toate speciile de peşte, atît în apele de munte, cît şi în cele de şes. Cele mai bune rezultate se obţin la Dunăre.

Ce facem în august

După cum s-a văzut mai sus, a început sezonul de vînătoare la gîşte şi raţe sălbatice şi la alte specii de vînat de baltă. Fiecare supraveghetor al terenului de vînătoare în care poposesc asemenea specii de vînat trebuie să identifice, din vreme, locurile de hrană şi de înnoptat ale acestui soi de vînat. Apoi, trebuie să pregătească adăposturile de pîndă potrivite acestui gen de vînătoare (gropi, colibe confecţionate din vegetaţia înconjurătoare etc.).

Tot în această lună se fac ultimele pregătiri pentru deschiderea sezonului de vînătoare la cerb, la munte.

septembrie

Sub semnul cerbului

Sus la munte încep răcorile toamnei, poate tocmai pentru a răcori cerbii. Aceştia se înfierbîntă din ce în ce, pe măsura înaintării în anotimp şi a apropierii scadenţei săvîrşirii actului milenar al reproducţiei — garanţia perpetuării speciei. Legea celui mai tare domneşte şi aici: cerbii puternici exclud (prin luptă dreaptă şi crudă) cerbii prea tineri sau nevolnici, îşi păzesc cu străşnicie cele cîteva ciute adunate numai acuma spre toamnă şi dau glas de ameninţare (muget, boncănit) spre ştiinţa celor care ar îndrăzni să le încalce proprietatea şi drepturile. Din păcate însă — şi cerbul nu ştie! — vînătorii i-au descifrat de mult glasul, vorbele, ameninţările. După aceste amănunte îl „judecă" şi îl împuşcă.

Calendar

În luna septembrie este permisă vînătoarea la prepeliţe, cîrstei, porumbei sălbatici, turturele, gîşte şi raţe sălbatice şi la alt vînat acvatic, precum şi la toţi dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. De la 15 septembrie — ierunci. Cu autorizaţie specială — **cerbi carpatini, cerbi lopătari, căprioriţapi de capră neagră şi urşi carnivori.**

În această lună, pescuitul sportiv este permis la toate speciile de peşte din apele de şes. În apele de munte, începînd de la 15 septembrie, este oprit pescuitul la păstrăv, dar continuă să fie permis pescuitul la lipan.

Ce facem în septembrie

Continuă colectarea fructelor şi seminţelor destinate hrănirii vînatului pe timpul iernii. Acestea trebuie depozitate cu multă grijă, în locuri corespunzătoare şi trebuie controlată, periodic, starea lor de conservare. La nevoie, fructele şi seminţele vor trebui lopătate, spre a nu se încinge sau mucegăi.

Se face deversarea puietului de păstrăv din topliţe în rîuri şi se fac pregătirile necesare pentru acţiunile de repopulări cu crap şi caras. Se planifică acţiunile în vederea iernării peştelui din bazinele închise.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
D 1	5 38	18 53	L.P.
L 2	5 39	19 51	
M 3	5 40	18 50	
M 4	5 41	18 48	
J 5	5 42	18 46	
V 6	5 43	18 44	
S 7	5 44	18 42	
D 8	5 46	18 40	
L 9	5 47	18 38	U.P.
M 10	5 48	18 36	
M 11	5 49	18 34	
J 12	5 50	18 33	
V 13	5 51	18 31	
S 14	5 52	18 29	
D 15	5 53	18 28	
L 16	5 55	18 26	L.N.
M 17	5 56	18 24	
M 18	5 57	18 22	
J 19	5 58	18 20	
V 20	6 00	18 18	
S 21	6 01	18 16	
D 22	6 02	18 14	
L 23	6 03	18 12	P.P.
M 24	6 05	18 11	
M 25	6 06	18 09	
J 26	6 07	18 07	
V 27	6 08	18 05	
S 28	6 10	18 03	
D 29	6 11	18 01	
L 30	6 12	17 59	

OCTOMBRIE

Sub semnul caprei negre

Specia de vînat la care ţara noastră deţine recordul mondial de patru decenii (Hessheimmer — 1934, Făgăraş) — capra neagră — a cunocut în anii antebelici o restrîngere îngrijorătoare a ariei ei de răspîndire. Însă, după o îndelungată perioadă de cruţare (în ceea ce priveşte vînătoarea), ocrotire şi colonizări, o putem întîlni astăzi, cu mici întreruperi, pe aproximativ 800 km din lungimea lanţului carpatin. Este considerată, pe plan european, ca mai bine dezvoltată decît surorile ei din Alpi, Pirinei etc. şi se consideră că în Carpaţi are cel mai potrivit biotop.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
M 1	6 13	17 57	L.P.
M 2	6 14	17 55	
J 3	6 15	17 53	
V 4	6 16	17 51	
S 5	6 17	17 50	
D 6	6 19	17 48	
L 7	6 20	17 46	
M 8	6 21	17 44	U.P.
M 9	6 22	17 42	
J 10	6 24	17 41	
V 11	6 25	17 39	
S 12	6 26	17 37	
D 13	6 27	17 36	
L 14	6 29	17 34	
M 15	6 30	17 32	L.N.
M 16	6 31	17 30	
J 17	6 32	17 29	
V 18	6 34	17 28	
S 19	6 35	17 26	
D 20	6 36	17 24	
L 21	6 37	17 22	
M 22	6 39	17 21	
M 23	6 40	17 19	P.P.
J 24	6 41	17 18	
V 25	6 42	17 16	
S 26	6 44	17 14	
D 27	6 45	17 13	
L 28	6 46	17 12	
M 29	6 48	17 10	
M 30	6 50	17 08	
J 31	6 51	17 07	L.P.

Calendar

În octombrie, începe sezonul de vînătoare la mistreţi, apoi este permisă vînătoarea la prepeliţe, cîrstei, sitari, porumbei sălbatici, turturele, cocori, ierunci, gîşte şi raţe sălbatice şi alt vînat acvatic. De asemenea, este permisă vînătoarea la toţi dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie specială — **cerbi carpatini, cerbi lopătari, căpriori, ţapi de capră neagră şi urşi carnivori.**

Pe măsura răcirii apelor, rezultatele pescuitului sportiv devin tot mai slabe la speciile peştilor paşnici: crap, caras etc. În apele adînci, somnii mai muşcă frecvent. Răpitorii însă, în special ştiuca şi avatul, muşcă bine la năluci de tot felul şi la peşte viu.

Ce facem în octombrie

Se apropie iarna. Se fac pregătiri pentru hrănirea complementară a vînatului nerăpitor, pentru combaterea dăunătorilor vînatului. Se verifică starea hranei vînatului depozitată, se asigură transportarea ei la hrănitori la căderea primei zăpezi etc. Apoi, se amenajează aşa-zisele „vulpării" sau „şorecării" pentru nădirea vulpilor. Se revizuiesc şi se căptuşesc (cît mai gros, cu paie etc.) bordeiele de pîndă.

În terenurile de iepuri şi fazani se fac evaluări de sondaj, în vederea următorului sezon de vînătoare la aceste specii.

Se fac repopulări cu crap şi caras în bazinele piscicole de la şes şi se iau măsuri în vederea iernării peştelui din bazinele închise.

NOIEMBRIE

Sub semnul iepurelui

Ca în fiecare an, majoritatea vînătorilor noştri abia aşteaptă deschiderea sezonului de vînătoare la această specie. Se pare că iepurele (susţinători ai afirmaţiei sînt atît vînătorii, cît mai ales oamenii de specialitate !) este sălbăticiunea care se „bucură" de cei mai mulţi duşmani — biotici şi abiotici, din aer şi de pe sol (dar mai ales de pe sol !). Din prima categorie ar fi păsările răpitoare şi mamiferele răpitoare mici, apoi cîinii şi pisicile hoinare etc. Apoi maşinile agricole, pesticidele şi ierbicidele, cu tot mai largă folosinţă în locurile de trai ale iepurelui. Nu se ştie însă (cel puţin, este greu de precizat) în ce categorie poate fi încadrat omul braconier — cu cîini, cu laţuri, cu puşcă etc. — pentru a-l situa just, pe locul care i se cuvine, în enumerarea cauzelor directe care au adus şi continuă linia descrescîndă a efectivelor de iepuri de cîmp din ţara noastră.

Calendar

Se practică vînătoarea la mistreţi, iepuri, ierunci, fazani (numai cocoşi), sitari, porumbei sălbatici, cocoşari, cocori, prepeliţe, gîşte şi raţe sălbatice, şi alt vînat de baltă, precum şi la toţi dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie specială — **cerbi carpatini, cerbi lopătari, ţapi de capră neagră, urşi carnivori şi jderi.**

Ce facem în noiembrie

Este ultima lună în care se mai pot aduce îmbunătăţiri la construcţiile şi instalaţiile vînătoreşti (de fapt, la munte a şi căzut zăpada), adică mai ales la instalaţiile pentru hrănirea vînatului. Se transportă hrana în teren şi se depozitează corespunzător, cît mai aproape de punctele de hrănire.

Se continuă nădirea vulpilor şi a lupilor. Se revizuiesc planurile de combatere a lupilor, care, de multe ori, se suprapun în mod greşit cu planificarea vînătorilor la mistreţi. (De remarcat că niciodată o haită de lupi nu apare conform planificării recoltei de mistreţi !)

Se iau ultimele măsuri în vederea iernării peştelui din bazinele închise.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
V 1	6 52	17 06	
S 2	6 53	17 04	
D 3	6 55	17 03	
L 4	6 56	17 02	
M 5	6 58	17 01	
M 6	6 59	16 59	
J 7	7 00	16 58	U.P.
V 8	7 02	16 57	
S 9	7 03	16 56	
D 10	7 04	16 54	
L 11	7 06	16 53	
M 12	7 07	16 52	
M 13	7 08	16 51	
J 14	7 10	16 50	L.N.
V 15	7 12	16 49	
S 16	7 13	16 48	
D 17	7 14	16 47	
L 18	7 15	16 46	
M 19	7 17	16 45	
M 20	7 18	16 44	
J 21	7 19	16 43	
V 22	7 20	16 42	P.P.
S 23	7 22	16 42	
D 24	7 23	16 41	
L 25	7 24	16 40	
M 26	7 25	16 40	
M 27	7 27	16 39	
J 28	7 28	16 39	
V 29	7 29	16 38	L.P.
S 30	7 30	16 38	

decembrie

Sub semnul mistreţului

A venit vremea marilor goane. Nu este specie de vînat, de la şes la munte, care să solicite mai mare interes din partea tuturor vînătorilor, fie ei chiar şi „iepurari" prin tradiţie. Aceasta, datorită în special faptului că specia şi-a extins arealul de răspîndire şi a apărut, spontan sau progresiv, în pădurile de la cîmpie, iar prezenţa i-a fost „salutată" cu diverse reclamaţii privind pagubele, la diverse instanţe. Pe plan naţional, specia se află în „efectiv optim", adică pentru a nu deveni dăunător agriculturii (mai ales), se poate extrage întreg sporul anual, fără teamă că efectivul speciei va fi diminuat în mod alarmant. În prezent, mistreţii produc pagube în terenurile în care efectivul lor este prea mare.

ZIUA	SOARELE		FAZELE LUNII
	Răsărit (h. m.)	Apus (h. m.)	
D 1	7 31	16 38	
L 2	7 32	16 37	
M 3	7 33	16 37	
M 4	7 34	16 36	
J 5	7 36	16 36	
V 6	7 37	16 36	U.P.
S 7	7 38	16 36	
D 8	7 38	16 36	
L 9	7 39	16 36	
M 10	7 40	16 36	
M 11	7 41	16 36	
J 12	7 42	16 36	
V 13	7 43	16 36	L.N.
S 14	7 44	16 36	
D 15	7 45	16 36	
L 16	7 46	16 36	
M 17	7 46	16 37	
M 18	7 47	16 37	
J 19	7 48	16 38	
V 20	7 48	16 38	
S 21	7 49	16 38	P.P.
D 22	7 49	16 39	
L 23	7 50	16 40	
M 24	7 50	16 40	
M 25	7 50	16 40	
J 26	7 51	16 41	
V 27	7 51	16 41	
S 28	7 51	16 42	
D 29	7 52	16 43	L.P.
L 30	7 52	16 44	
M 31	7 52	16 45	

Calendar

În decembrie este permisă vînătoarea la mistreţi, iepuri, fazani (cocoşi), sitari, porumbei sălbatici, ierunci (pînă la 15 decembrie), gîşte şi raţe sălbatice şi alt vînat acvatic. De asemenea, pot fi vînaţi toţi dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiţi prin lege. Cu autorizaţie specială — **urşi carnivori.**

Pescuitul sportiv — în funcţie de vreme; la copcă, dacă gheaţa este destul de rezistentă, se obţin bune rezultate la răpitori — ştiucă şi biban — mai ales la peştişor viu. Dar, atenţie la grosimea şi rezistenţa gheţii!

Ce facem în decembrie

Odată cu prima zăpadă începe şi aprovizionarea hrănitorilor cu hrană. Se instalează în teren capcanele metalice. Pentru ca iepurii să nu roadă coaja pomilor, este bine ca, din loc în loc, la marginea livezilor, să fie puse crenguţe, lujeri etc.

Este luna în care încep să dea bune rezultate pîndele de noapte la bordeiele de pîndă, la „vulpării" şi la „şorecării".

Pe măsura îngheţării apelor din bazinele închise este nevoie de practicarea copcilor în gheaţă şi întreţinerea lor pentru ca peştele să nu se asfixieze. De asemenea, este necesar ca zăpada de pe gheaţă să fie curăţată.

PRIVESC harta ţării cei care au în sînge patima sălbăticiunilor moştenită de la strămoşii noştri sau cu platoşe şi ghioage ferecate, cu arcul în mînă sau cu arătările noduroase ale puştilor de la început — care se încărcau pe la gura ţevii ; privesc harta ţării vînătorii şi în ochii lor de astăzi verdele întunecat al munţilor prinde viaţă din toate părţile deodată. Ei o ştiu bogată şi bogăţia ei sună în toacă de cocoş sălbatic, în muget de cerb, în furişare de rîs, în saltul caprei negre, în apăsata călcătură a ursului şi în năvala zgomotoasă de mistreţ. Verdele înseamnă pădure şi păşune şi acestea la un loc înseamnă vînat ; vînatul înseamnă bogăţie. Mai întîi bogăţia faunei carpatine, apoi bogăţia de senzaţii a vînătorii, bogăţie în trofee şi, în sfîrşit, cealaltă bogăţie, care se socoteşte în cifre şi bani.

Dar nu numai verdele de pe harta ţării noastre generează destine şi patimi vînătoreşti, ci şi galbenul mănoaselor lanuri de la cîmpie şi de coline, acolo unde sar iepurii, zbîrniie potîrnichi şi prepeliţe grase, strigă peste lan cocoşii de fazan şi, dacă dai galbenul la o parte, pe furiş, între el şi verde, pe margini, stau roşii şi atente căprioarele. Nici galbenul însă nu închide ultima cunună a culorilor. Spre marginile hărţii reapare verdele crud şi palid al luncilor, al zăvoaielor unde se îngrămădesc toamna sitarii, însoţind albastrul apelor pînă în albastrul-întunecat al Mării. În lungul lor se scurg şuvoaiele migratoarelor bălătăreţe, de umplu cu larmă şi zboruri de tot felul bălţile, şi japşele, şi delta. Astfel, în ochii vînătorilor de astăzi, harta ţării îşi încheagă armonios formele, culorile, bogăţia sa cinegetică, încît călătoria privirilor este, ca niciodată, plină de mulţumire.

Sînt printre vînători unii care alătură ochilor ochii minţii şi care ştiu să mai găsească printre culorile hărţii resturile ultimelor dropii, ale ultimilor cocoşi-de-mesteacăn, ale ultimilor vulturi şi alte păsări răpitoare. Sau albastrul din Delta Dunării, pata albă a ultimei colonii de pelicani, a ultimilor lopătari, pata neagră a cuiburilor de codalb rămase fără stăpîni. Ochii minţii transmit toate acestea ochilor sufletului şi vînătorilor ele le sînt nespus de dragi, ei sînt nespus de îngrijoraţi de soarta tuturor acestor bogăţii printre bogăţii. Ei ştiu că nu cu pată de culoare se poate şterge urma lor pe-acest pămînt, ci, cu dragoste şi cu pricepere, ele trebuie păstrate,

refăcute, redate naturii și oamenilor de mîine. Și mai știu, privind harta țării, că astăzi aceste fapte pot păși din lumea visului, a ideii, în lumea realităților concrete.

Privesc harta țării cei care îndrăgesc undița și cîntecul apelor și o privesc cu atîta dragoste încît toate rîurile prind a curge pe lîngă cizmele lor de cauciuc, iar ochii lor devin două panere cu pește. Sînt lacurile de sus și păstrăvii care sar în asfințit, după efemere ; sînt bălțile de jos în care și-au dat întîlnire cele mai felurite neamuri de pești, printre unde, în nămoluri, sub plauri. Între ele, pîraiele și rîurile străbat harta în toate direcțiile, întipărind tot atîtea întortocheate drumeții pescărești cît ține sezonul. Pescarii privesc harta țării și lor albastrul le spune totul, din Carpați și pînă la gurile Dunării. Tocmai de aceea ei se bucură ori de cîte ori pe hartă apar noi pete albastre, vestind nu numai bogății de energie, ci și noi voluptăți pescărești, noi lupte cu necunoscuții cunoscuți ai adîncurilor. Tocmai de aceea lor li se împletesc gîndurile cu șoapta apelor și ei o doresc clară și limpede, și nepoluată.

Pe harta țării pescarii recunosc nu numai urmele drumețiilor lor cu undița în mînă, ci și urmele prezenței lor conștiente în natură : iazuri și heleșteie, păstrăvării și deversări de puiet — mînă întinsă naturii ca să-și poată reface bogăția apelor. Lupta lor pentru curățenia apelor este lupta tuturora, este lupta pentru viață și pentru sănătate, necesare peștilor și oamenilor.

Vînătorii și pescarii privesc harta țării cu încredere în virtuțile ei, în generoasa ei alcătuire. Ei văd departe, dincolo de forme și culori, cu inima tresărind de fiecare dată cînd se descoperă pe ei înșiși încrustați acolo pe hartă, cu toate amintirile lor. Un punct, un nume, o culme — o pîndă, un trofeu capital, iureșul unei goane. O baltă, o vale, un munte — știuca din vis, țîșnetul lipanilor pe unde, păstrăvul uriaș aninat la vîrful strunei... Deasupra tuturora se sumețesc Carpații, atingînd cu vîrfurile lor cerul, îmbrățișînd totul la un loc : vînatul și vînătorii, apele cu pești și cu pescarii. Un tot de neclintit și care se așterne pe harta patriei simetric. Și numirile, toate, sînt scrise cu roșu.

Oaspeți de peste hotare despre vînătoarea din România

DACĂ AR FI SĂ ALEG...

de C. HETTIER de BOISLAMBERT
Președinte de onoare
al Consiliului Internațional al Vînătorii
și Conservării Vînatului

AM VÎNAT — aș putea spune — în aproape toate țările lumii. În Africa, în Asia, în America, am trăit emoții mari, am obținut trofee frumoase și am vizitat regiuni de vînătoare excepționale.

Timp de zece ani, ca președinte al Consiliului Internațional de Vînătoare și apoi ca președinte de onoare, am avut bucuria de a fi invitat la cîteva dintre cele mai frumoase vînători.

Totuși, dintre amintirile mele de sport, cele legate de România se enumeră printre cele mai frumoase.

Varietatea terenurilor, frumusețea și calitatea unui vînat bine selecționat și protejat, organizarea excepțională a vînătorii situează România pe cele mai înalte culmi mondiale ale sportului nostru.

Dl. C. Hettier de Boislambert prezentînd trofeul de cerb (234,35 p. C.I.C.) obţinut la Lăpuşna

Dacă ar fi să aleg dintre toate vînătorile practicate în lume cea pe care o prefer, cred că aș alege fără șovăire vînătoarea de cerbi în Carpați, în timpul mugetului.

Vînătoarea este grea, drumurile sînt lungi, munții sînt deseori prăpăstioși, pădurile și tăieturile sînt greu de străbătut. Dar, pentru un adevărat vînător, tocmai aceste greutăți fac ca urmărirea să fie mai nobilă, mai frumoasă. Pe lîngă aceasta, cerbul carpatin se enumeră, pentru cei care au avut norocul să-l cunoască în mediul său sălbatic și încă primitiv, printre cele mai de seamă trofee pe care și le poate dori un vînător.

Pentru a dobîndi un cerb carpatin mare este nevoie de multă răbdare, multă stăruință și voință neabătută de a nu trage mai înainte de a avea în față cerbul cel mare rîvnit.

Deseori ești tentat de un cerb de bună calitate, dar care nu este totuși unul dintre cerbii într-adevăr mari. Unul dintre adevărații cerbi carpatini, cu un trofeu de 11 kg, în deplina splendoare a forței sale, reprezintă, pentru un adevărat vînător, trofeul vieții sale.

În Carpați și în tainițele lor, ursul poate prilejui și el emoții și satisfacții considerabile celui care obține un frumos exemplar masculin, cu blana lucioasă și talia excepțională la care ajung anumiți urși, în regiunile cu hrană deosebit de bogată.

Pentru mine, o altă culminație a vînătorii în România este reprezentată de vînătoarea de capre negre, în special în munții Retezat și Făgăraș. La limita dintre păduri și munții goluși trăiesc cele mai frumoase capre negre din Europa, într-un cadru demn de acest nobil animal. Trofee care, în alte părți, ar stîrni mirarea vînătorului, sînt frecvente în această regiune privilegiată, unde protecția judicioasă și hrana bogată produc animale de talie mult mai mare ca în alte țări.

Este peste putință să te gîndești la România fără a evoca imensa Deltă a Dunării, frecventată din toamnă și pînă în primăvară de numeroase și variate păsări călătoare, de la lebede și gîște sălbatice, trecînd prin toate speciile de rațe sălbatice, pînă la cei mai diverși stîrci. Perioada cuibăritului în deltă prilejuiește un spectacol demn de interesul ornitologilor și al fotografilor cei mai blazați. A vîna toamna sau iarna în deltă nu înseamnă numai să dobori numeroase exemplare ci, mai mult decît atît, să vezi și să admiri o masă de păsări, dintre care multe, de altfel, nu pot să fie socotite drept un vînat, dar pe care adevăratul vînător poate oricînd să le observe cu interes.

Dacă mai este nevoie să adaug un motiv care să ne facă să iubim vînătoarea în România, cred că aceia care au avut norocul și bucuria să meargă în această țară au apreciat deopotrivă natura, animalele și contactele cu vînătorii români.

Grupați într-o Asociație generală care veghează asupra intereselor lor în mod luminat, beneficiind de legi de vînătoare bine studiate și chibzuite, vînătorii din România, situați în condiții excepționale, primesc întotdeauna cu cordialitate, sinceritate și simpatie pe colegii lor din alte țări.

Eu însumi am avut în mai multe rînduri ocazia să-i întîlnesc nu numai pe cei din conducerea Asociației Generale a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi, ci și să cunosc în păduri, munți și în baltă numeroși vînători români. Toate aceste contacte mi-au lăsat o amintire foarte caldă și sînt fericit de prilejul pe care mi-l oferă publicarea acestui almanah vînătoresc, pentru a le exprima mulțumirile și sentimentele mele cele mai cordiale.

Vînătoare la Podul Pitarului

de Alfonso de Urquijo
(Spania)

ÎN MAI 1968, a avut loc, în România, o Adunare generală a Consiliului Internațional al Vînătorii, la care au participat vînători din lumea întreagă. Delegația spaniolă era compusă din trei membri: dr. Elegido, șeful serviciului nostru de vînătoare și de pescuit din Ministerul Agriculturii, Contele de Caralt, membru veteran al Consiliului Internațional al Vînătorii și subsemnatul. Gazdele au făcut totul pentru ca Adunarea să se desfășoare în mod plăcut, iar noi să fim cu toții bine primiți. Reuniunile au avut loc la Mamaia, au fost foarte interesante și, grație bunăvoinței amfitrionilor noștri, ele au fost în plus și foarte agreabile. În cursul acestor reuniuni, colegul meu, ing. Gheorghe Feneșer și eu am fost aleși Vicepreședinți ai Consiliului Internațional al Vînătorii.

La Mamaia ni s-au prezentat și trofee cinegetice românești, capabile să-l facă să pălească de invidie pe orice vînător pasionat. După ședințele și lucrările Adunării, colegii noștri români au oferit, celor care doreau, o partidă de vînătoare în frumoasa lor țară. Dată fiind perioada din an, numai căpriori puteau fi vînați. Contele de Caralt și cu mine am hotărît să profităm de o astfel de ocazie și, de aceea, am revenit la București, renunțînd astfel la o excursie la minunatele mînăstiri din Moldova. La București, dl. Chirilă — interpretul, și dl. Secară, inginer, ne așteptau și ne-au condus cu mașina la locul unde trebuia să vînăm, numit Podul Pitarului, situat nu departe de Capitală. În timpul drumului, am putut admira cîmpia românească, atît de frumoasă și fertilă.

Am ajuns la locul de vînătoare pe drumuri prăfuite, prin păduri de stejar, în care iepurii și fazanii erau din abundență. Am fost cazați într-o casă forestieră numită „fazanerie". Paznicii de vînătoare erau deja plecați în recunoaștere, de aceea dl. inginer Secară ne-a însoțit. Cu toate că nu vorbeam românește și dînsul nu cunoștea limba noastră, ne înțelegeam binișor. Acest curios fenomen se produce întotdeauna între vînătorii de diferite națiuni. În plus, sîntem uimiți de marele număr de cuvinte românești pe care le înțelegem, originea latină a spaniolei ușurînd înțelegerea lor.

Ni s-au împrumutat două carabine Z.B. 7x57, fără lunetă, dar care trăgeau cu mare precizie. Am lăsat vehiculul lîngă o pădure și ne-am îndreptat către o cărare paralelă cu un gărduț din nuiele. Am fost uimiți să constatăm excelenta întreținere a acestui drum, pe care nu era nici o frunză uscată, care întotdeauna este o sursă de zgomot. Din cînd în cînd ne uitam peste gărduțul de nuiele, în locuri unde au fost ridicate adăposturi de vedere, din crengi. Curînd am zărit un țap care părea că poartă un trofeu valoros, dar acesta ne vede și dispare în pădure.

Ajungem la un mic observator și inginerul Secară îi spune Contelui de Caralt să se urce în el și să rămînă la pîndă pînă la șapte seara , căci un țap de valoare are obiceiul să vină pe acolo. Eu continui drumul cu ghidul nostru pînă la limita unui imens cîmp cu grîu, în spic, unde rămînem așezați cîtva timp. Se auzea glasul fazanilor, al porumbeilor sălbatici și al turturelelor. În depărtare trecea un tren. Au apărut doi iepuri și au început să mănînce din spicele de grîu. Și doi căprioari au ieșit din pădure, dar cam departe. Pe urmă au dispărut în grîu, ca și cum ar fi pierit într-o apă verde.

Am continuat vînătoarea noastră și, pătrunzînd în pădure, am întîlnit doi țapi, dar nici unul nu avea trofeu bun. Zărim și o căprioară cu iedul ei. Ne instalăm după un adăpost de vedere și înțeleg că dl. Secară îmi spune că, în ajun, a văzut un țap mare în acest loc. Așteptăm mult timp, atenți la miile de zgomote ale pădurii, în care timp se lasă noaptea. În fine aud un foșnet în mărăcini și, cu binoclul, îmi dau seama că este vorba de un țap mare, care avansează încet, cam la vreo 110 metri. Îl vizez și cînd socotesc că este în poziție favorabilă, apăs pe trăgaci și îl dobor, dintr-un foc. Este un frumos exemplar, dar trofeul lui nu este mare. Dl. Secară se duce să caute automobilul.

Singur, mă duc la un alt adăpost. După puțin timp, îl văd pe Contele de Caralt coborînd din observator de unde nu văzuse nimic. La căderea nopții, numeroși căprioari încep să se arate și unul din ei îmi pare un exemplar frumos. Reușesc

să-l apropii, dar lumina fiind insuficientă, nu pot să țintesc bine și nu trag. Dl. inginer a sosit cu mașina, punem înăuntru animalul doborît și ne întoarcem la fazanerie, unde dl. Grigore, paznicul de vînătoare, se întorsese. Amabila sa soție ne-a preparat o cină excelentă, pe care am stropit-o cu un delicios vin românesc.

A doua zi ne sculăm la patru dimineața. De data aceasta, mă însoțește paznicul de vînătoare Marin Oprea. Căutăm începînd de la casă, parcurgînd aproximativ 2 kilometri. Pe urmă ne cățărăm într-un observator înalt, dominînd o zonă în care tocmai se tăiase pădurea și unde creșteau din nou cîteva tufe. Marin îmi spune că, de obicei, cinci țapi mari vin să pască în acel loc.

Curînd încep să apară cîteva animale: căprioare cu iezii lor și fazani. În sfîrșit, un țap magnific iese din crîng, dar prea departe pentru a putea trage din observator. Coborîm și-l urmărim, folosindu-ne de tufișuri, pentru a ne ascunde. În fine, ajungem aproape de el dar nu vedem animalul decît din spate și, în aceste condiții, prefer să nu trag. Spre nenorocirea mea, vîntul se schimbă și imediat țapul o ia la fugă.

După 200 metri de alergare, așa cum frecvent o fac aceste animale, căpriorul se oprește un moment. Trofeul lui îmi pare cu adevărat frumos. Reazim carabina pe un trunchi și trag, dar puțin prea sus. Imediat am regretat că am tras, temîndu-mă de a fi speriat toată pădurea și, în consecință, de a nu putea să-l scot afară. Însă grație lui Marin, procedez la o lungă și frumoasă apropiere în cursul căreia întîlnim mai mulți căpriori cu trofee medii, așa că nu trag.

În cele din urmă, revenim la observatorul în care am stat dimineața la pîndă și, în momentul sosirii, Marin, foarte excitat, îmi arată în desiș, spunîndu-mi: „căprior mare". Înțeleg că aceasta însemna „țap mare". Mă uit spre pădure și, în adevăr, văd foarte aproape de noi capul unui căprior încununat de un magnific trofeu. Nu ezit mult și, vizînd la gît, trag și dobor animalul. Ce bucurie la vederea coarnelor victimei mele, cu toate că sînt puțin închise, sînt foarte groase și foarte frumoase. Marin mă întreabă atunci, sau cel puțin așa cred, de ce am tras în gît în loc de inimă, și prin gesturi îi răspund că dat fiind locul în care mă găseam, nu puteam să văd corpul.

A doua zi ne-am dus la București, la Asociația Generală a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi, unde ne așteptau trofeele noastre, curate și gata să le luăm cu noi. Au fost evaluate în prezența noastră; piesa mea cea mare întrunea ceva mai mult de 120 puncte C.I.C. (care corespunde medaliei de argint).

Trofeul căpriorului împușcat la Podul Pitarului este pus acum pe unul din pereții din casa mea de la țară și este cel mai frumos din colecția mea. De fiecare dată cînd mă uit la el, îmi aduc aminte de acele zile petrecute în România, de frumusețea peisajelor sale, de perfecta organizare a vînătorii, de ospitalitatea locuitorilor săi, printre care am prieteni excelenți. Mi se pare că revăd splendidele trofee ce ne-au fost arătate la Mamaia, colții de mistreț, lungi și groși, impresionantele piei de urs și coarnele curbate ale caprelor negre cele mai mari din lume. Însă atracția vînătorii în România nu constă numai în magnificele trofee ce se pot obține și în frumusețea peisajului, ci și în tradițiile cinegetice păstrate cu grijă, făcînd în așa fel încît, în orice loc și în orice moment, să nu uiți regulile eticii vînătorești cele mai indicate. Nu trebuie uitat că România a fost una din țările fondatoare ale Consiliului Internațional al Vînătorii. Toate considerațiile precedente mă conduc întotdeauna la următoarea reflecție: „Mi-ar place să mă pot întoarce într-o zi în România, ca să vînez!".

DIN BISTRIȚA-NĂSĂUD, PÎNĂ-N MARAMUREȘ

DIN Preluca Doamnei, cohorte de-ametist, brînduşele toamnei, scoboară pînă în şosea. Vîrful Prislopului îl străbaţi printre potirele lor fragile, pe care roua dimineţii a lăcrimat rece. Pe Măgura Calului sau pe Dealul Ştefăniţei brînduşele năvălesc parcă din pădure afară, spre tine. La Huta, la fel, amestecate prin păşunea măruntă, printre paşii ascuţiţi ai oilor. Înspre Borşa, spre Negreşti sau cît ţin Bîrgaiele şi pe apa Sălăuţei de la Telciu încolo, toamna a încărcat livezile cu rod auriu şi roşu, iar frunza lată a nucilor a ruginit..

Boncănitul cerbilor este în toi. Văile răsună de muget, se îngrămădesc urşii la hrană în livezile de jos, gliganii întorc noaptea şi cartofii („napcii“ sau „picioicile“) cu rîtul şi zdrenţuiesc, pe furiş, porumburile coapte. Iar lupii se aţin în coada tălăngilor care cîntă marea porneală a turmelor la vale.

Ca să cunoşti toate acestea nu-ţi trebuie armă de vînătoare, ci numai un binoclu, o bună călăuză, cîţiva cunoscuţi. Ar fi degeaba să rîvneşti a colinda aceste meleaguri ca vînător, cu fierul rece al armei strîns în mîna tremurîndă de patima care nici măcar a ta nu este, ci este sădită în tine din moşi-strămoşi.

Toamna vînatului începe primăvara. Badea Dumitru Suciu mă învăţa atunci cum să meşteresc fluiericea pentru „păturnichi“, din tablă de conserve. Afară, soarele scînteia după Ţibleş luminîndu-l şi apele Fiezelului dănţuiau vesele înspre Brebu, căpăţînă uriaşă aşezată în calea lor, parcă înadins, să le oprească.

— Spune-mi, moşule, ce fac sitarii cînd i-aduce primăvara pe văile astea ?

Fostul paznic de vînătoare scutura albul celor optzeci şi doi de ani — mişcare repezită şi sigură, familiară, trecînd privirile pradă zărilor sîngerii de pe Ţibleş şi iarăşi blînd spre mine :

— Rămîn aişi pe la noi... Că, undie pozna or mere ?

Soarele murea la spatele Ţibleşului, iar Brebul cel fără de brebi se făcea tot mai cenuşiu. Apele se învolburau la poarta ogrăzii. Ele călătoreau mai departe, mustind zăpezi tîrzii. O ultimă pală de soare poposise în zăpezile părului lui moş Dumitru. Era totul prea frumos ca sitarii să mai fie îndemnaţi să prindă aripi pentru miazănoapte. Rămîn, rămîn aici la noi : să colinde serile de prier piscuind deasupra pămîntului aşternut peste locul unde, din noi plecat — la noi rămas, moş Dumitru şi-a găsit odihnă vrednică ; după

ce și-a deșertat tot sacul cu povești trăite aievea, cu urși, cu mistreți, cu borte pline de jderi, cu lupi iernatici și altele. Poveștile Țibleșului unde pozna or mere ? Numai că dintre sitari grosul pleacă totuși grăbit către nord. Îi mai poți regăsi adăstînd peste cumpăna apelor dintre Vaser și Ruscova, sau pe Rica la deal, sau la ultima poartă a Maramureșului, tîrziu de tot, peste mestecănișurile de pe Hută. Și-s mulți sitarii ieșiți deasupra lumînărilor de molid, peste goluri de culme, corăind, în întîmpinarea nopților din Carpați. Pe-aceia care însă se opresc, cuibărind prin pîraie și bahne, i-auzi în fiecare dimineață săgetîndu-și glasurile în pîcla care învăluie încă misterios bătăile cocoșilor-de-munte. Abia după ce cavalerii negri se strîng la toaca răsăritului, sitarii tac. Sau nu-i mai bagă în seamă nimeni.

Cocoșii rotesc pe Bolovanu, pe Duca și mai adînc în Călimani, sub Strunior și pe Stănuleți, pe Dălbidan sau în Poiana Lungă. Alții țin bătaie pe Heniul Mare : urci la ei din Tiha Bîrgăului și, ajuns sus, dacă ieși la vîrf, zarea ți-o închid, albind-o, căpățînile Rodnei. Și acolo sînt cocoși-de-munte, încă mai sus, în locuri grele și povîrnite, care zac în omături pînă tîrziu în luna mai. Le zice Blasna și Bîzai, și Izvorul Oii sau, dincoace de vale, Cucureasa și Perșa și Zimbroaia, și altele. Peste munți, în părțile maramureșene, nume noi : Piatra Albă, Preluca Doamnei și cîte mai sînt încă, din Zimbroslăvii pînă sub Pop Ivan, atît cît țin Munții Maramureșului, cei care odinioară nu erau „Carpații Pădurоși“ numai cu numele.

Pînă nu se așternuseră prea grei anii și mai apoi, prea grele, gliile peste acela care a fost inginerul Balog de la Ruscova, îndrăgostit de plaiurile acestea, de sălbăticiuni și de natură, urcam cu el în bătaia de cocoși din Zarub și ne desfătam cu nuntitul gotcanilor jurîmprejurul colibei țapinarilor. Cu nelipsitul său baset alături, urcam toți trei pe munte sus și priveam în zare spre Banița și spre Bardîi, urmărind cum se înălțau fumurile din jnepenii aprinși de oameni. Începuse pacostea pășunilor, a muntelui, a cocoșilor-de-mesteacăn. Au mai rămas pînă astăzi și ceva jnepeni și cîțiva cocoși sau, cum le zic maramureșenii, „tătărci“ ori, prin părțile Rodnei, „birconi“. Au mai rămas cîțiva, dar soarta lor pare pecetluită. Nu pot uita privirea bătrînului Balog și neînțelegerea obosită din ridicarea neputincioasă a umerilor. Aș vrea să-i mai pot spune încă și aceea că din toate fumurile și tăierile n-a ieșit nimica alta decît mai puțini jnepeni, mai puține tătărci și o mai mare lipsă de pășuni ; că astăzi sînt tot mai mulți cei care nu înțeleg de ce trebuie să-și piardă sălbăticiunile munților sălașul lor de veacuri.

Vara, prin părțile acestea, se pornesc în călduri țapii. În munți, nebunia asta roșie vine ceva mai tîrziu, în august. Era unul coarneș, într-o livadă lîngă Argestru, o livadă coaptă-coaptă, de se frîngea sub pașii lui iarba, că-l speria amarnic atunci cînd năvălea din desimea alunilor mînîndu-și capra la soarele apusului. Altul la Grădinița și altul, șmecher mare, la Ghinda și altul, mai bătrîn, la Gura Bistrei, în Maramureș. Și cîți n-au fost, și cîți alții nu mai sînt încă, tot ca ei, paznici sihaștri și ageri ai comorii perlate, negricioase, pe care o poartă pe creștet ; pentru care însă îi caută și moartea de glonț, îi pîndește, îi scapă... îi caută.

Zic bătrînii din Poiana Ilvei că dacă și-a scos graurul puii din borte, îi vremea jezunilor (bursucii locului). Trebuie să-i aștepți la porumburile cu știuleții în lapte pe înserate ori pe lună nebănuit de lucie, de galbenă și de mare, acolo deasupra văii strîmtorate printre măguri. Poți să-i scoți și ziua din cetatea lor de piatră de sub Hașcă, în marginea Ilvei Mari și din alte locuri, pe care vînătorii le cunosc, dar nu le spun oricui.

Nu trece multă vreme și gliganii se zămislesc din negreala coastelor tot către porumburi. Oamenii întind atunci brîu de sîrmă, aninînd în el cutiile de tablă ale conservelor să sune năpraznic dacă, lacomi, porcii sălbatici poftesc porumbul îngălbenit parcă de spaima lor ; sau ovăz, sau cartofi. Odată, în lunca Iscradiei, sub Țibleș, am găsit întepenită pe firul apei o morișcă meșterită din lemn, care juca în răstimpuri o toacă în toată regula. Omul își vedea liniștit de treburile lui : apa sălta morișca, aceasta se învîrtea cu vrednicie, iar la colțul lanului toaca își făcea datoria cît ținea noaptea. La o vreme porcii au prins a veni iarăși spurcînd locul cu trecerea lor fără griji. Asta numai pînă suna toaca. Adică pînă cînd într-o zi morișca s-a înfundat cu niște crengi și frunze și n-a mai sunat din toaca ei, încît porcii n-au îndrăznit

După o vînătoare la mistreți... foto Al. Satmari

să tulbure porumbul de teama liniștii care se lăsase peste toate...

Împreună cu brînduşele, toamna ţîşneşte din pămîntul muntelui ; odată cu funigeii ea se clatină în văzduhuri, porneşte pe ape împreună cu frunza roşie a fagilor şi cu fîlfîirea ultimelor rîndunele toamna ajunge sus deasupra pădurilor şi se tolăneşte pe păşuni. Freamătul acesta îl simt urşii proptiţi pe labele dinapoi, întrebîndu-şi soarta cu nările fremătînd în cele patru puncte cardinale. Apoi se iau încet şi se prăvălesc din zmeurişurile pustiite de oameni către poamele livezilor de jos. Asta la Cuşma, în părţile Călimanilor bistriţeni sau din Heniul Mare, pînă în gorunetele Steregoaiei. Alţii, mari şi mici, bîntuie porumburile telcenilor şi alţii caută după jirul scurs în frunzar pe lîngă apa Ruscovei, pînă spre poalele munţilor. În urma lor, la bistriţeni, pe Corbu, la năsăudeni între Anieşe sau din Mării şi pînă în Prelucile Gagilor, ca şi la moroşeni pe Vaser, pe Ţibău la deal ori pe coastele Socalăului, sau dincolo, în văgăunile Bistrei, cerbii încep a se tîngui după ciute, freamătă după împliniri şi după înfruntări cu ei înşişi, cu muntele, cu toamna. Buciumul glasului lor însufleţeşte cetinile, tăieturile, crestele. Noaptea rece îi întîmpină cu stele tremurînde parcă, cu neguri posace şi albicioase, cu orizonturi frînte în năzuinţa munţilor spre ceruri, fără să le atingă vreodată... Într-o dimineaţă de octombrie un taur dintre cei capitali mugea pe golul de munte deasupra măselelor de stîncă din Gagi. Era sur-argintiu pe spinarea în care proptea coarne lungi, lopătite, atunci cînd mugea către adîncurile Izvorului Oii. Apoi asculta cu capul plecat, cu gîtul gros încordat voinicește sub povara coarnelor. Şi iar buciuma mînios şi răguşit, şi apăsat, răspunzînd glasurilor de dincolo, în vreme ce eu îi mîngîiam nestăpînirile trupului cu ochii lipiţi de sticla binoclului. Aşa reuşeam să mă apropii de el peste tăietura largă, fără să fac nici o mişcare, pînă ce soarele ne-a învăluit deodată pe amîndoi. Cînd cerbul mugea, sclipea acum ruginiu ca frunza din vii. Şi cele din urmă rîndunele plecau într-adevăr ca nişte gînduri, departe. Cine spune că aici s-a pustiit ceva ? Poate niciodată munţii n-au clocotit de mai multă viaţă ca acum. Viaţă de muget, viaţă în strecurarea masivă a ursului, viaţă în clipocitul glasurilor stolului de gîrliţe care treceau în zbor Rotunda, viaţă în glasul de cristal al cocoşelului ieruncii, hotărît cu orice preţ să-şi dobîndească pereche.

Al. MESTECĂNEANU

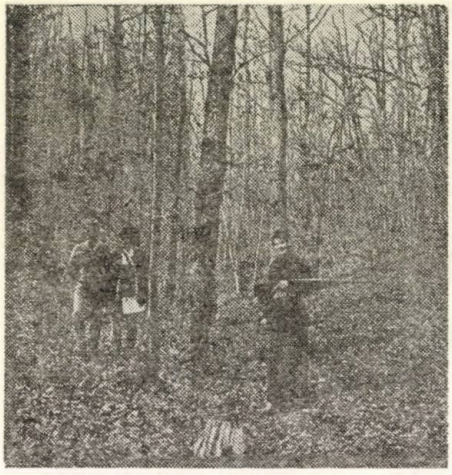

Zenobia lui Alecu Andronic — prima femeie vînător — era „de o frumuseță rară"...

Lili Izvoranu, renumită vînătoriță de sitari pe la 1914

Istorie vînătorească

FEMEILE LA VÎNĂTOARE

VÎNĂTOAREA a fost, din cele mai vechi timpuri, o îndeletnicire exclusiv bărbătească, așa încît nici chiar în poveștile vînătorești nu se pomenește de vreo Diană adevărată. Bineînțeles, pînă în vremea noastră, cînd femeia a pătruns cu îndrăzneală și în acest sector de activitate. Începutul, la noi, l-a făcut, acum optzeci de ani, o moldoveancă — Zenobia lui Alecu Andronic, de la Negrești-Iași. În anul 1894 această destoinică fetișcană avea numai 15 ani, dar practica vînătoarea cu pasiune. O revistă a timpului (UNIVERSUL LITERAR), după care reproducem portretul grațioasei Diane, ne-o semnalează ca fiind prima vînătoriță română și îi face caracterizarea : „D-ra Zenobia este o frumuseță rară. Este crescută la țară, departe de oraș. Cunoaște gospodăria și agricultura și vorbește perfect limba franceză. La vînătoare trage cu pușca mai cu folos decît un bărbat și totdeauna se întoarce din bătaie cu tolba plină." **Douăzeci de ani mai tîrziu — în 1914— ziarele ne semnalează o altă romîncă : Lili Izvoranu, devenită cea mai renumită vînătoriță de sitari.**

Ion MUNTEANU

...multe salmonide, pe măsura înaintării în vîrstă, depun tot mai puține icre, în schimb acestea sînt tot mai mari ? Astfel, la o vîrstă înaintată a peștelui, o icră poate fi de mărimea unui bob de mazăre.

...prada unei știuci trebuie să se găsească într-un anumit unghi vizual al știucii care stă la pîndă ? Acest unghi nu trebuie să depășească — față de poziția orizontală a știucii — 60 de grade.

...știuca sătulă întreprinde atacuri simulate împotriva peștilor pașnici, pentru a-și crea o zonă liniștită în vecinătatea imediată a adăpostului ei ? Știuca, prin natura ei, este alergică la zgomote și vibrații de tot felul. După fiecare atac simulat știuca se înapoiază la locul de adăpost inițial.

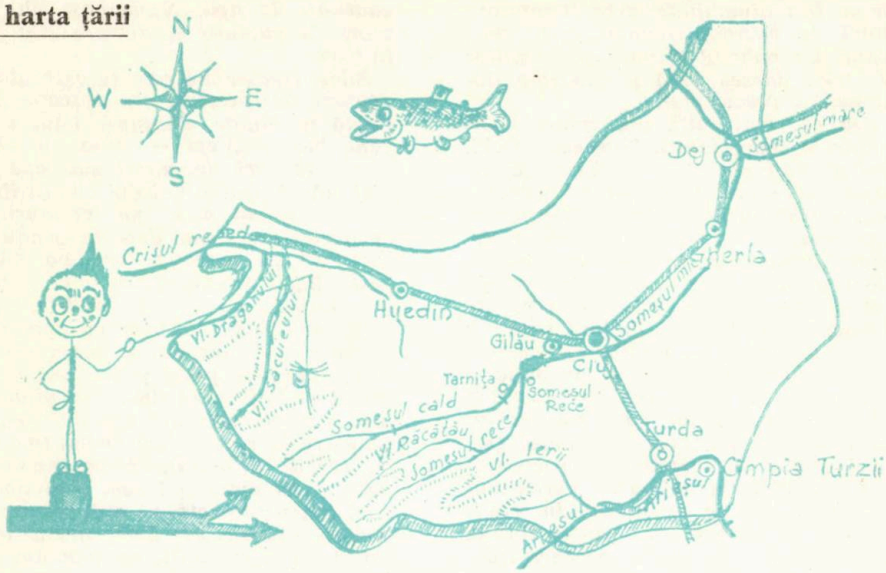

PE SOMEȘUL RECE, PE SOMEȘUL CALD

INTR-O BUNĂ ZI — încercînd la cleni cu linguriţa — am ajuns deasupra Gilăului, la confluenţa celor două rîuri de munte care formează, în continuare, Someşul Mic. Încălţat cu pantofi de tenis m-am trezit, la un moment dat, cu un picior în apa mai rece decît cea în care pielea mea sesiza o altă temperatură. Şi aşa, cu un papuc în Someşul Cald şi cu altul în Someşul Rece, m-am convins foarte simplu că substratul denumirilor populare este justificat prin grade Celsius.

„Caldul" — aşa îl prescurtăm noi — îşi are obîrşia îndepărtată, străpungînd cu izvoarele sale calcarele din tunelele şi defileul căruia moţii i-au zis Cetatea Rădesei. Crescîndu-şi treptat debitul, îmbogăţit de pîraie şi izbucuri pornite din fermecătorul bazin al Podişului, Someşul Cald străbate o luncă largă şi mereu însorită, cu pilcuri de molid şi pajişti bogate în ierburi, cu bulboane lungi şi adînci care ascundeau cei mai frumoşi — şi numeroşi — păstrăvi din cariera mea de muscar. Mai apoi, după ce se umfla cu apa Belişului, rîul devenea inaccesibil în curînd, deoarece străbătea alte chei ce se sfîrşeau abia din sus de cătunul Ruseştilor. Dar, şi de aici în jos pînă aproape de satul Someşul Cald — la numai cîţiva kilometri amonte de confluenţă — nu răzbăteai decît cu pasul, trecînd rîul în cîteva locuri, poposind la amiazi pe lîngă vestita baltă a Vinătării. Aceasta era mai cu seamă zona de lipan, bogată şi cu ruginii din cei cocoşaţi.

Lipanii suiau şi pe „Rece" pînă aproape de comuna Răcătău unde afluentul cu acelaşi nume urca spre culmea munţilor pe aceeaşi lungime ca şi Someşul. Ca să prinzi ceva mai deosebit puteai urca spre izvorul Negruţei: fîntînelile s-au menţinut aici dinaintea primului război mondial. Datorită păstrăvăriei în Someşul Rece se captura frecvent şi cîte un curcubeu musculos, de peste o jumătate de kilogram. Dar ca să răzbaţi către izvoare trebuia să ocoleşti peste platforma înaltă a Măgurilor.

Mai repede, mai încet, anii — unii mai calzi, alţii mai reci — au trecut peste noi şi salmonide, aducînd în timp prefaceri şi înnoiri pe ambele ape.

Mai întîi s-a practicat un plutărit sălbatic, stîncăriile de pe cursul rîuri-

lor au fost dinamitate, arborii retezați, plavii de bușteni stagnau peste bulboane, iar puhoiul tulbure al viiturilor ne strica adesea pînă și plăcerea duminicală a pescuitului.

Așa că, mai întîi, am renunțat la porțiunea superioară a Someșului Cald, apoi a venit rîndul celui Rece : diminuase considerabil efectivul păstrăvilor... Ne mai atrăgeau lipanii cursurilor inferioare, cu tot mai rare roade și satisfacții autumnale. Pînă ce cîțiva inconștienți au otrăvit cu insecticide aproape toată zona propice peștelui-floare cu parfum de cimbrișor... În fine, cînd s-a sistat plutăritul, au apărut și semnele unei reveniri peste care plana mîna și mintea omului conștient. S-a încercat introducerea lostriței, care s-a acomodat bine și s-a dezvoltat frumos. Dar s-a dezvoltat și... braconajul, perfecționîndu-se pînă la aplicarea curentului electric. După ce apăruseră inscripții alb-roșu pe stînci, s-au făcut foraje, dinamitări și apoi șosele pe care tractoare, buldozere și camioane au pornit să circule tot mai intens. Pe Someșul Rece nu mai există lipani... Cei puțini de pe Cald sînt îmbibați de uleiuri poluante și incomestibili din cauza gustului de petrol...

Forurile silvice și A.J.V.P.S. au trecut la repopulări masive de păstrăv indigen și curcubeu. De la un an la altul, succesele pescarilor constituiau dovezile concludente ale strădaniei depuse pentru sporirea efectivelor de salmonide. Remarcabilă a fost munca depusă de personalul silvic pe cursul superior al Someșului Rece (autorizațiile se obțin de la ocolul silvic Gilău). Cele două vechi opusturi, de la Irișoara și Blăjoaia, au fost transformate în două mici lacuri de baraj, dăruind hrană foarte abundentă puieților de păstrăv, care au devenit curînd buni reproducători. Ritmul de creștere al curcubeilor a fost de-a dreptul impresionant. Numeroase cascade podite s-au înșirat în lungul rîului. După numai cîțiva ani, cei zece păstrăvi reglementari erau pescuiți fără deosebită trudă, atît pe fondul silvic, cît și pe cel al asociației, extins de la satul Someșul Rece pînă la Răcătău.

Mai apoi, pe unele zone, ritmul prefacerilor umane s-a accelerat. În prezent marile amenajări hidroenergetice de pe Someș sînt în plină și grandioasă desfășurare. Lacul de acumulare de la Gilău s-a ridicat pînă la confluența rîurilor. La Tarnița, la Beliș, alte două mari bazine vor cumula impresionante cantități de apă. Numeroase alte lucrări de captare și deviere sînt încă în curs.

Zilele trecute stăteam cu vechiul meu prieten de pescuit, pe șoseaua nou tăiată în munte, deasupra unui impozant baraj. „Vezi — mi-a zis el — acolo, la zeci de metri sub apă vor mai stărui pentru noi doi amintirile lipanilor prinși aici, pe vremuri. Și dacă vom trece mai departe, conducînd turismul pe șoseaua care s-a născut peste Balta Vînătării, ea o să persiste în gîndurile noastre, cu păstrăvii ei...“

Și, pescuind în viitor cu speranțele noastre care sînt de pe acum certitudini, știam că peste puțini ani marile lacuri vor oferi, în fine, păstrăvilor de aici liniștea necesară traiului lor. Cu un încrezător optimism ne-am imaginat cu vergile în mîini, sărind înainte în timp : „Îți amintești cum oboseam făcînd atîția kilometri pe apă, printre bolovanii alunecoși ! Uite, acum ieșim din mașină odihniți, ne montăm sculele, tu cu buldoul, eu cu lingurițele mele și, cînd la unul, cînd la altul, cîte un curcubeu zdravăn, cîte un indigen respectabil... prevăd ce fain o să fie !“.

Pînă atunci însă, pe proaspete șosele veniți să asistați la transformările de pe cele două Someșuri. Și, luați-vă neapărat undița ; altfel v-ar durea inima, hoinărind fără ea pe Rece !

Dr. Mircea BICHICEANU

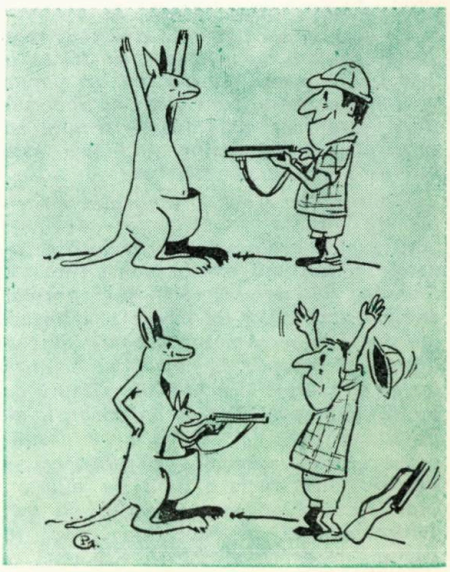

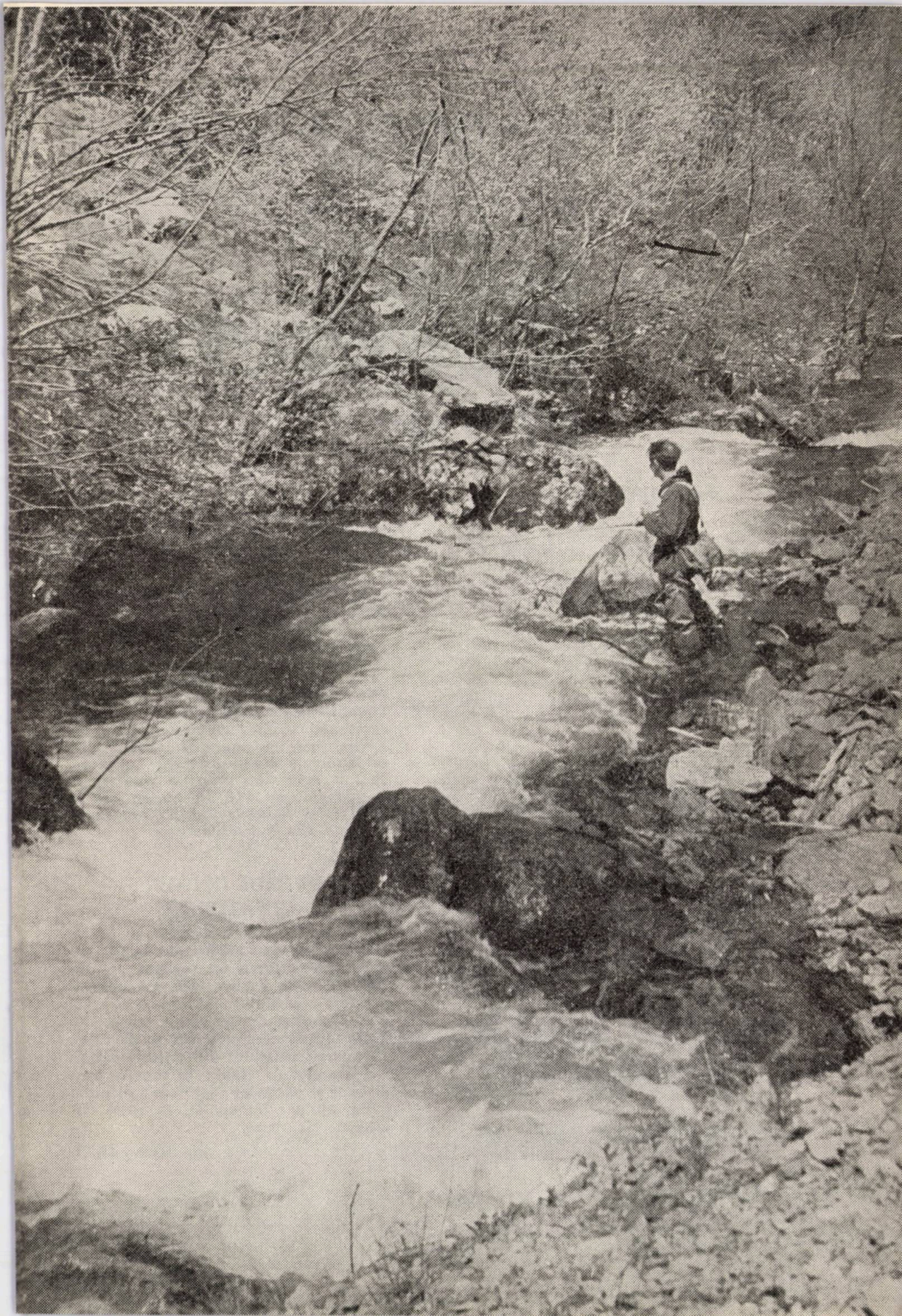

DOI MEDICI VÎNĂTORI

ÎN CĂRȚILE care s-au scris despre viața și activitatea savantului Victor Babeș găsim puține consemnări referitoare la cea de a doua pasiune a sa — sportul. Și cu toate acestea marele om de știință, care a dominat, timp de o jumătate de secol, viața medicală românească și europeană, a fost un sportiv de frunte. „Educația fizică trebuie să meargă mînă în mînă cu cea sportivă" — **spunea savantul, adăugînd, de cîte ori avea ocazia, proverbul-călăuză a vechilor eroi:** „Cînd mă odihnesc, ruginesc." **Victor Babeș practica, cu precădere, patru discipline sportive: înotul, canotajul, scrima și vînătoarea. La 29 iunie 1894 a primit — în urma unui examen riguros — diploma de trăgător membru al** Societății de Dare la Semn, **din București. Cu această diplomă în buzunar și cu o pușcă bine mînuită, profesorul doctor Victor Babeș a devenit, în anii următori, un vînător fruntaș, spre marea ciudă și invidie a altui medic — N. Kalinderu care, deși vînător cu pretenții, se întorcea, mai totdeauna, cu tolba goală, de la desele vînători pe care le făcea. În fotografie: un grup de vînători, la o partidă, în 1894. În mijloc (x) se află Victor Babeș, avînd în stînga sa pe „rivalul" său N. Kalinderu.**

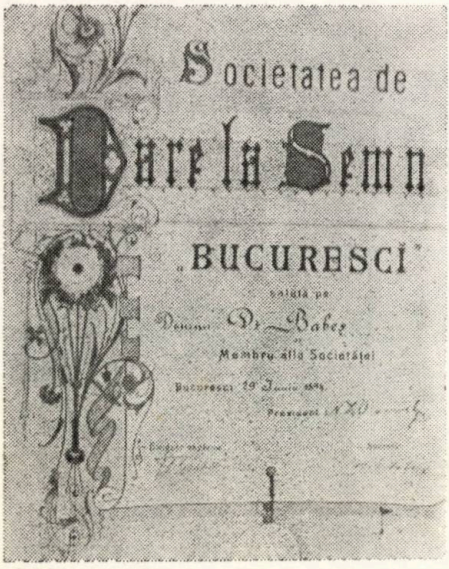

PRIMUL CONGRES VÎNĂTORESC

Societățile de vînători din toată țara și-au ținut primul lor congres la București, la 31 august 1904. Cu această ocazie s-a înființat Asociația Generală a Vînătorilor din România, **care și-a propus realizarea a patru deziderate: protejarea vînatului util și îmbunătățirea speciilor de vînat; distrugerea animalelor și păsărilor răpitoare; stîrpirea braconajului; îmbunătățirea rasei cîinilor de vînătoare.**

Ion MUNTEANU

O întîmplare cu urs

O ECHIPĂ DE FILMARE, dornică de a imortaliza o întîmplare cu urși, solicită, în urmă cu cîțiva ani, sprijinul celor ce aveau ca sarcină gospodărirea faunei de interes cinegetic dintr-o catenă a Carpaților. Vînătorii, foarte săritori și bucuroși totodată de această ocazie care le oferea prilejul de a-și transforma viitoarele victime în vedete, au acceptat cu plăcere. După o scurtă consultare, se stabilește ca cel mai priceput vînător din partea locului, om „copt" din punct de vedere vînătoresc, erou al multor întîmplări vînătorești, printre care destule chiar cu urși, să însoțească echipa de filmare.

Vînătorul și șeful echipei de filmare — buni cunoscători: primul în ale cinegeticii și secundul în mînuirea aparatului de filmat — deci expert fiecare în propria-i meserie, dar laic fiecare în meseria celuilalt, căutînd fiecare să-l inițieze pe „asociat" cît de cît în tainele meseriei sale. Se lămuresc că ursul preferă să vină noaptea la momeală, unde se hrănește și unde poate fi filmat în voie, că aparatul de filmat este foarte exigent în ceea ce privește luminozitatea obiectivului, în sfîrșit că ursul, fiind un animal nu prea sociabil, nu ar suporta reflectoarele, care pe timpul nopții sînt indispensabile. Se ajunge astfel la concluzia că nu va fi rău dacă se va filma un urs mai modest ca dimensiune și condiție fizică, motiv pentru care noaptea era veșnic alungat de la carne, fiind obligat astfel să aștepte, flămînd, sosirea zilei, cînd concurenții se retrăgeau sătui, iar el putea, în sfîrșit, să culeagă resturile ospățului.

Între timp, echipa este informată că momeala a fost atîrnată de un arbore, într-o poiență și deci eroul va fi la „rampă", pînă cînd va considera că este sătul, că nu există riscul ca ursul să dea așa, din întîmplare, peste echipă, nici la venire și nici la plecare, întrucît există o „construcție" pe stîlpi la 2—3 m înălțime, că aceasta este prevăzută cu o ușă care, la nevoie, poate fi încuiată, iar gemulețul prin care se vede momeala nu oferă acces nici măcar unui cîine, că această construcție se numește „observator închis" și că va servi ca loc de amplasare a carului de filmat.

Pentru început, toată lumea era mulțumită, considerînd că treaba este ca și făcută.

Echipa de filmare, în frunte cu vînătorul, se îmbarcă în mașini și povestind ba de filme, ba de întîmplări vînătorești, ajung pe nesimțite la casa bătrînului pădurar P.I. — aflat în pragul pensionării — pe care îl integrează în trupă și merg mai departe la locul cu pricina. Pe drum, pădurarul, spre bucuria echipei, confirmă cele spuse de vînător, cum că ursul frecventează momeala în plină zi, parcă compătimindu-l că trebuie să-și schimbe tabietul din cauza răutății celor mai mari și mai tari din propria-i speță.

Ajunși la observator, se instalează cu toții în edificiul care nu mai servise nicicînd ca adăpost unui număr atît de mare de oameni. Aparatele sînt scoase din cutii, pelicula este pregătită, se fac încercări de vizare, se reglează distanțe. Totul este pregătit. Echipa parcă se îngrijorase puțin. Oamenii se gîndeau pe bună dreptate: „Bine, dar ziceau că ursul este toată ziua la carne după ora 12, iar acum este ora 14, iar ursul, nicăieri!". Raționamentul este comunicat cu îngrijorare și vînătorilor, dar bătrînul P.I. zîmbind, cu un aer de superioritate, îi liniștește, spunînd: „Imediat va fi aici! Probabil că atunci cînd am sosit noi era la carne și, auzindu-ne venind, s-a adăpostit, dar își va da seama că nu este pericol și va reveni".

Și, într-adevăr, nu era încă ora 15 cînd P.I. cu aerul că ar vrea să spună „Nu v-am spus eu!?" informează asistența că ursul a apărut în colțul din dreapta al poieniței. Toate privirile se ațintesc în acel punct, unde Moș Martin își făcuse apariția, înaintînd cu precauție, tiptil, încordat, privind în toate părțile, gata ca la cel mai mic

semn de primejdie, dintr-un singur salt, să fie în pădure. Ajunge la carne, miroase, privește, întoarce botul spre stînga, spre dreapta, privește spre observator, tot încordat, gata de salt. Apoi, începe să mănînce repede carnea. Din ce în ce mai calm și mai destins își continuă ospățul.

Vînătorul face semn operatorului că acum este momentul, deschizînd cu precauție ferestruica observatorului. Aparatul de filmat este pus în funcțiune, pelicula începe să ruleze cu bîzîitul caracteristic, însă nu suficient de silențios pentru a nu fi auzit de eroul secvenței. Ursul își încetează brusc ospățul, încordat, gata de salt. Operatorul, îngrijorat, oprește filmarea și ursul, după cîteva clipe de atenție, continuă să mănînce. Întîmplarea se repetă de mai multe ori, îngrijorarea fiind în scădere progresivă: se înregistrează 2, apoi 3, 5, 10 m de peliculă.

Întrucît în scenariu se prevedea și împușcarea ursului, șeful echipei de filmare dă de înțeles vînătorului că ar fi cazul să se treacă la această secvență. Ursul fusese filmat destul.

Șeful echipei, chestionîndu-l pe vînător, află că dacă ursul este nimerit într-un organ vital, cade instantaneu în foc. Consideră că acest sfîrșit este lipsit de farmec. Dorind ca scena să fie mai palpitantă, îl sfătuiește pe vînător că ar fi bine ca ursul să fie rănit așa, cumva, aproape mortal, ca apoi să se filmeze urmărirea.

La geamul destul de mic al observatorului, pe lîngă aparatul de filmat s-a ivit țeava lungă a unei carabine 8×64, pe care vînătorul a îndreptat-o spre urs. Ce s-a întîmplat, precis nu se știe! O fi ascultat vînătorul pe șeful echipei, gîndindu-se că ursul, chiar rănit, nu prezintă pericol? O fi fost incomodat de aparatul de filmat și nu a putut lua linia de ochire? Cert este însă că după ce a părăsit țeava, proiectilul a străbătut cei cîțiva metri pînă la urs și i-a perforat abdomenul.

Un răcnet, un salt — ceva mai sus cu picioarele din spate — și ursul, mușcîndu-se de coaste, a intrat, în salturi, în pădurea tînără din jurul poieniței. S-au mai auzit un timp cîteva răcnete fioroase, după care totul s-a cufundat în tăcere.

Operatorul avea o mină foarte mulțumită. Echipa era satisfăcută. Fusese mai simplu decît se așteptau.

Vînătorii se uitau unul la altul gîndindu-se — fiecare în sinea lui — că pînă acum a fost cum a fost, dar de acum încolo va fi mai cu cîntec. Și așa a fost. Ba a fost mai cu cîntec decît se așteptau. Ceea ce a urmat, nu vor uita cît vor trăi.

Ursul, îngrozit de puternica detunătură a carabinei, zdruncinat de energia proiectilului, a fugit la rîndu-i ca din pușcă, în cea mai mare desime ce i-a apărut în față. Locul cu pricina era o plantație de pin de 15—20 de ani, din care parcă nu lipsea nici unul din puieții care cu ani în urmă fuseseră plantați cu clasica schemă de 5 000 la hectar. Pinii, în ciuda celor 8—10 m înălțime, erau subțirei și zvelți, cum e trestia.

Se trecu imediat la acțiune, dîndu-se în unanimitate vot de încredere cîinelui pe care veteranul pădurar nu uitase să-l aducă cu sine. S-a contat mult pe semnalul ce-l va da cîinele lătrînd,

imediat ce-l va zări pe Moș Martin. Și neprețuitul animal este lăsat din lesă pe urma ursului, urmă, din loc în loc, stropită cu sînge de un roșu închis.

Ordinea de acțiune era următoarea: cîinele în avangardă, vînătorii cu armele pregătite în urma cîinelui, apoi echipa de filmare, cu aparatul pregătit. Erau dornici de a mai imprima cîțiva metri de peliculă cu scene eventual unice și senzaționale.

Acum nimeni nu ar mai putea spune: cîinele avea presimțirea pericolului iminent sau vînătorii înaintau prea repede după cîine? Cert este că distanța dintre avangardă și restul formației era prea mică pentru a oferi avantajele acestui mod de a acționa. Astfel că atunci cînd cîinele a căscat botul să dea alarma, ursul s-a și repezit la el. Cîinele dîndu-și seama că raportul de forțe nu este în favoarea sa și că problema ce trebuie rezolvată îl depășește, s-a îndreptat „ață" spre stăpîn, cu speranța salvării, dar și cu ursul după el.

Văzînd pericolul, toți — vînători, operatori, regizori — ca la comandă, iuți de parcă le strecurase cineva un fier încins în cizme, s-au împrăștiat ca puii de potîrniche. Vînătorii, avînd nădejdea în arme, așteptau să vadă dacă vor fi atacați. Ceilalți nu mai aveau nici o nădejde. Probabil și-au adus și ei aminte de povestea cu omul care, întîlnindu-se cu ursul, în lipsa unui pom în care să se urce, se salvează prefăcîndu-se mort, dar neavînd nervi pentru a alege aceeași soluție profită de arborii din jur „escaladîndu-i" mai abil ca veverițele. Reușind să părăsească solul, se cred pentru o clipă în siguranță. Însă numai pentru o clipă, întrucît, zvelții pini, sub greutatea prea mare, urcată prea sus, se încovoaie pînă la pămînt, redînd pămîntului ceea ce pe pămînt viețuiește. Mimica lor în acele clipe era mimica oamenilor care își văd moartea cu ochii. Dar ursul parcă ar fi știut că vînătorii i-au pricinuit răul și durerea; ignoră operatorii și, alergînd după cîine, ajunge la pădurar. Se ridică pe picioarele din spate, vrînd să se prăbușească peste acesta. Bietul om, văzîndu-se cu namila gata-gata să-i cadă în spate, îngrozit cumplit, are totuși prezența de spirit de a nu încerca să dea bir cu fugiții. Face un stînga-împrejur mecanic și, față-n față cu ursul, proptește gura țevilor în dihanie, împingînd-o și apăsînd pe trăgaci.

Ursul se prăvălește pe spate, iar pădurarul se ferește cîțiva pași. Dar în secundele următoare ursul se ridică urlînd, cu ochii injectați, plini de sînge, cu maxilarul inferior atîrnîndu-i neputincios, avînd articulația zdrobită.

Cu toate suferințele, ursul, dominat de instinctul de conservare, dîndu-și probabil seama că nu se mai poate salva, caută să-și distrugă dușmanii, în tendința de a păstra cel puțin constant raportul numeric între oamenii-vînători de urși și specia urs. Dar o nouă detunătură și glonțul lansat de „starostele vînătorilor" din renumita 8×64 străpunge toracele animalului și curmă suferințele singuraticului urs.

Toată lumea oftează ușurată, căutînd fiecare obiectele pe care, la urcarea în arbori, la aruncase pentru a-și elibera mîinile.

La orizont, pe crestele munților, acolo unde cu cîteva clipe înainte apusese soarele vestind sfîrșitul acelei zile de primăvară, cerul era de culoarea sîngelui ce se mai prelingea din corpul vînatului, care cu atîta greutate fusese învins. Arătînd spre apus, veteranul pădurar a spus: „Mîine va fi vînt!".

Ing. Ioan MICU

SPICUIRI

Într-un cotidian norvegian a apărut de curînd următorul anunț: „Vînd cîini. Rețineți că numai așa puteți cumpăra cu banii dv. o dragoste credincioasă și de lungă durată!"

Pe malurile lacului Van, din Turcia, trăiesc pisici înotătoare. Se hrănesc cu pești și moluște și se feresc de soare. În schimb se scaldă cu mare plăcere și înoată minunat. Și se mai spune că pisicilor nu le place apa!

Nu de mult, la primăria din Johannesburg (R. F. Germania) a avut loc festivitatea decorării unui motan curajos. Acesta a mușcat șarpele care atacase un copil de 4 ani. La festivitate a participat și copilul salvat de motan.

Dirigintele poștei din localitatea engleză Blechtey primește lunar 3,5 șilingi pentru întreținerea pisicii care păzește coletele spre a nu fi roase de șoareci. Cînd dirigintele a cerut Uniunii sindicale a lucrătorilor serviciilor de poștă majorarea acestei alocații, i s-a răspuns negativ și laconic: „Nu se poate. Pisica nu este membru al sindicatului".

NAPOLEON VÎNĂTOR

DUPĂ relatările unanime ale contemporanilor săi, marele împărat al francezilor era un trăgător slab şi nu-i plăcea vînătoarea, deşi trebuia s-o practice, precum o făceau toţi cei mari ai lumii. Odată, Napoleon vîna potîrnichi în apropierea localităţii Malmaison, în tovărăşia mareşalului Massena şi a lui Berthier. Chiar la începu-ul vînătorii, cîinii au depistat un cîrd de potîrnichi şi primul care a tras a fost, bineînţeles, împăratul. Şi, ca de obicei, a greşit ţinta. În schimb, l-a rănit pe Massena, căruia o alică i s-a înfipt sub un ochi. Imediat după Napoleon a tras Berthier, care o doborît o potîrniche. Cînd cîţiva din suită au sărit în ajutorul lui Massena, împăratul s-a răstit supărat către Berthier : „Frumos ştii să tragi, Berthier ! Cum ai putut să tragi atît de imprudent, încît să-l răneşti pe Massena ?“ Berthier a răspuns ferm că nu el l-a rănit pe mareşal, dar a trebuit să tacă atunci cînd împăratul a declarat cu fermitate că a văzut bine cele ce s-au întîmplat. După acest penibil incident, întreaga societate şi-a întrerupt vînătoarea şi într-o tristă dispoziţie s-a întors la Malmaison. Napoleon i l-a trimis imediat lui Massena pe chirurgul său personal, Larrey, şi a trimis totodată şi decretul prin care mareşalul a fost numit comandantul suprem al trupelor din Portugalia, ceea ce Massena şi-o dorise de mult.

CEA MAI MARE VÎNĂTOARE

VÎNĂTOAREA cea mai mare din Boemia şi Moravia a fost aceea care a avut loc în anul 1758, în regiunea Opocno. Era o vînătoare a curţii domneşti, care a durat 18 zile. Cei 44 de vînători care au participat la această vînătoare au împuşcat 4976 exemplare de vînat mare, 932 vulpi, 13242 iepuri, 29545 potîrnichi, 9904 fazani, 1358 prepeliţe, 1967 raţe sălbatice etc. ; în total 63.300 piese !

MAI PUTERNICI CA ZIMBRUL

ASTĂZI, nu-i nevoie să fii prea voinic pentru ca să dobori cu un foc de carabină un zimbru sau un urs. Pe vremuri însă, vînător de zimbri sau de urşi nu putea fi oricine, ci numai cei dotaţi cu o uriaşă forţă fizică. Vechi cronici poloneze mărturisesc mulţi oameni cu putere fizică neobişnuită. Iată cîteva exemple.

Wojciech Bredzynski, curtean al regilor Iagellon (1501—1504) şi Zygmund I (1506—1548) era în stare să ţină în spinare şase bărbaţi echipaţi de război (deci cu tot cu armuri). Călare fiind, se agăţa cu mîinile de bîrna de deasupra porţii palatului şi îşi ridica, între picioare, calul pe care călărea.

Wiesiolowski, Mareşal al Lituaniei, oprea un car din mers, apucîndu-l de roţile dinapoi. La o vînătoare a străpuns cu lancea şi a ucis un zimbru care-l atacase pe regele Zygmund August (1548—1572).

Eustachy Tyszkiewicz, voievodul din Brest, la vînătoare, urmărea cîte un urs, îl întărîta pînă cînd ursul se ridica în două labe, apoi îi reteza capul cu securea.

ÎN CÎMPIA TRANSILVANIEI

ACEASTĂ REGIUNE geomorfologică a țării noastre este situată în mijlocul Transilvaniei, delimitată în linii mari de rîul Mureș dinspre est și sud, șoseaua internațională E-15, porțiunea Aiud-Cluj și rîul Someșul Mic, pe distanța Cluj-Dej, dinspre vest, rîul Someșul Mare și rîul Șieu dinspre nord. Regiunile limitrofe din sud și nord-vest, de asemenea, au caracterul celei din Cîmpia Transilvaniei propriu-zise. Din punct de vedere administrativ, Cîmpia Transilvaniei se împarte între județele Cluj, Alba, Bistrița-Năsăud și Mureș.

Denumirea de cîmpie i se datorește lipsei accentuate de vegetație forestieră și nicidecum reliefului, care este foarte frămîntat, deluros, cu pante cu înclinații destul de mari în unele locuri. Datorită vegetației, are un caracter de silvo-stepă (în unele zone chiar de stepă) cu predominante soluri de cernoziomuri levigate, brun de pădure și brun deschis de pantă erodată, presărate cu soluri negre, de fineță, umede, pe firul văilor. Eroziunile de suprafață și de adîncime sînt frecvente în această regiune. În fond, regiunea este un fel de bazin înconjurat de munți sau de zonă premontană. Înălțimea medie a Cîmpiei Transilvaniei este de cca 400—450 m.

Climatul are un caracter continental, destul de arid, cu temperatură medie de cca 8,5 grade, cu ceva mai puțin spre nord și mai mult spre sud. Diferențele între temperaturile maxime și minime în decurs de un an sînt mari, ajungînd uneori, chiar la 60—65 grade C, fapt care accentuează caracterul continental al climatului Cîmpiei Transilvaniei. Întreaga regiune fiind la adăpostul unor lanțuri muntoase, precipitațiile medii sînt în jur de 600 mm, din care aproape jumătate cad în perioada de vară.

Din punct de vedere hidrografic, ape curgătoare — cu un debit mai mare și mai constant — nu traversează Cîmpia Transilvaniei, marea majoritate a pîraielor din interiorul regiunii avînd un debit mic și temporar, secînd parțial sau total în timpul verii. Apele freatice, cu excepția văilor umede, se găsesc la adîncimi apreciabile, toată zona fiind săracă în izvoare și fîntîni cu apă bună, potabilă. În trecutul mai îndepărtat, toată Cîmpia Transilvaniei a fost presărată cu lacuri, heleșteie, în marea lor majoritate artificiale — create prin îndiguirea unor văi — asigurînd, pe lîngă

„Cîmpia" este, de fapt, un relief frămîntat, deluros, cu pante destul de înclinate în unele locuri...

apa necesară adăpării animalelor şi o cantitate oarecare de peşte. În zilele noastre, puţinele lacuri rămase sînt amenajate pentru piscicultură intensivă, cu excepţia a cîtorva (Sic, Legii), declarate rezervaţii naturale.

Cîmpia Transilvaniei este situată în zona stejarului, pădurile regiunii avînd diferite specii de stejar, dar şi ulm, jugastru, păr pădureţ şi alte specii lemnoase, cum nu lipseşte nici salcîmul, iar în unele locuri chiar plantaţii de pin. Din vegetaţia spontană arborescentă şi ierboasă sînt prezente aproape toate speciile caracteristice zonelor de silvo-stepă şi stepă.

În cea mai mare parte pămîntul este cultivat agricol, suprafeţe mai mici au rămas păşuni şi mult mai puţine au rămas fîneţe naturale. Solurile în general sînt destul de bogate în diferite săruri minerale şi microelementi accesibili plantelor din vegetaţia spontană sau cultivată.

După caracteristicile de mai sus, Cîmpia Transilvaniei este o regiune care întruneşte condiţii mai bune pentru vînatul mic, nelipsind însă din această zonă nici vînatul mare.

Iepurele a fost principala specie de vînat mic în trecut, găsind aici condiţii de existenţă favorabile. Nu au fost rare tablouri de vînătoare la 10—12 puşcaşi, cu cca 200 iepuri împuşcaţi într-o zi. Situaţia de astăzi nu este chiar aşa de bună, biotopul fiind schimbat mult prin intensificarea agriculturii (mecanizare, chimizare), fenomenul general de scădere a efectivelor de iepuri fiind şi aici simţit, chiar dacă nu în măsura regiunilor de şes.

Sîntem de părere că prin unele măsuri de ocrotire ca : asigurarea adăpostului şi a hranei complementare în timpul iernii şi mai ales prin combaterea cîinilor şi pisicilor hoinare, a ciorilor grive şi coţofanelor, efectivele de iepuri s-ar putea redresa în scurt timp.

Fazanul este vînatul principal în perspectivă al Cîmpiei Transilvaniei. Deşi s-au făcut şi în trecut cîteva încercări izolate de colonizare a speciei în această regiune, primul pas serios în această direcţie a fost înfiinţarea fazaneriei „Transilvania" de la Vaida-Cămăraş, aparţinînd ocolului silvic Cluj. În cursul anilor, fazanii au populat şi fondurile de vînătoare din împrejurime, iar între timp au mai fost lansaţi în teren fazani şi în celelalte fonduri din judeţele Cluj, Alba, Bistriţa-Năsăud şi Mureş, numărul pieselor eliberate în teren crescînd an de an. În felul acesta am ajuns la situaţia în care fazanii colorează tot mai des şi în număr tot mai mare tablourile de vînătoare în majoritatea fondurilor de vînătoare din Cîmpia Transilvaniei.

Potîrnichile mai sînt şi astăzi „tabu" pentru vînători, dar cu toată ocrotirea lor prin nevînare, numărul — putem spune — este constant. Este un lucru cert că solurile Cîmpiei Transilvaniei nu sînt cele mai favorabile vînatului aripat din

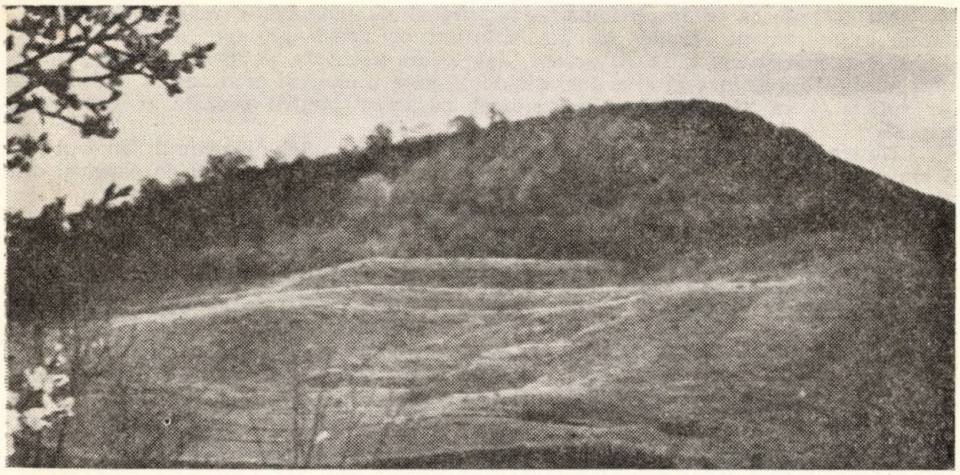

„...cu un caracter de silvo-stepă, înconjurată de munţi sau de zona premontană"

familia galinaceelor, fiind în general soluri grele, argiloase şi lutoase, care speciilor din familia de mai sus nu prea le plac, acestea preferînd solurile uşoare, nisipoase, unde pot scormoni în voie. Dar chiar dacă această zonă nu este foarte favorabilă, totuşi ar trebui să fie favorabilă după toate celelalte condiţii oferite. Este firesc ca şi în cazul potîrnichilor — în măsură mai accentuată ca la fazani — efectul intensificării producţiei agricole să fie negativ.

Prepeliţele în Cîmpia Transilvaniei nu sînt niciodată în număr aşa de mare ca în alte regiuni de stepă sau silvostepă şi, prin urmare, rareori constituie obiectul vînătorii. Numai cei mai pasionaţi ai sportului cu puşca de vînătoare şi eventualii posesori de prepelicari buni se îndeletnicesc cu vînarea lor pe miriştı şi cîteodată — mai ales spre toamnă, în perioada concentrării prepeliţelor — cu rezultate deloc neglijabile şi satisfacţii vînătoreşti depline.

Vînătoarea la turturele se practică, de asemenea, numai ocazional şi de către foarte puţini vînători, deşi oferă condiţii excelente pentru demonstrarea măiestriei la tir. Spre sfîrşitul verii, după recoltarea cerealelor păioase, miriştile sînt mult frecventate de un număr mare de turturele şi, cîteodată, chiar de porumbei sălbatici şi ar oferi bune ocazii de partide de vînătoare pentru cei ce nu restrîng sportul nostru iubit doar la vînătoarea de iepuri.

Pe vremea cînd lacurile din Cîmpia Transilvaniei mai erau în starea lor naturală, vînatul acvatic era abundent, în trecutul mai îndepărtat nefiind o raritate nici chiar lebedele, pelicanii sau egretele. În urma scăderii numărului de lacuri şi amenajării celor rămase pentru piscicultură intensivă, condiţiile de trai ale păsărilor de baltă au scăzut foarte mult, prin urmare şi numărul lor. Acele lacuri rămase în starea lor naturală — foarte puţine la număr şi de suprafaţă relativ mică — pot găzdui un număr restrîns de păsări de baltă şi, în mod practic, numai în timpul pasajelor de toamnă şi de primăvară mai putem găsi cîteodată un număr mai mărişor de raţe. În perioada migraţiei de toamnă şi de primăvară şi lacurile amenajate pentru piscicultură oferă loc de popas păsărilor de baltă, dar cu posibilităţi de vînătoare reduse la minim. Pentru mulţi dintre pasionaţii vînătorii la raţe sălbatice, iarna, pe ger, rîurile care mărginesc această regiune oferă posibilităţi de a satisface pasiunea lor, avînd pe anumite porţiuni ale apei neînghеţate stoluri destul de frumoase de raţe sălbatice.

Tot acuma trebuie să amintim ceva şi despre un oaspete mai nou în fauna Cîmpiei Transilvaniei — bizamul — care nu de mult timp a ocupat lacurile şi chiar pîraiele din această zonă. Preferă lacurile cu vegetaţie acvatică (stuf, papură, rogoz etc.) şi pîraiele sau canalele care, pe marginea lor, au ceva vegetaţie similară. Extinderea speciei s-a făcut cu o repeziciune uimitoare, fiind astăzi obiectul vînătorii, mai ales primăvara după dezgheţarea lacurilor şi pîraielor, la pîndă, pentru cei ce caută prilejul satisfacerii pasiunii lor.

Nu trebuie să uităm frumoasele amurguri de primăvară, cînd mulți dintre vînători așteaptă cu emoție apariția sitarului pe cerul aproape violaceu. Unele păduri mai mărișoare, tăieturi, poieni sînt locuri potrivite pentru așteptarea zborului nupțial din amurg al sitarilor, niciodată prea numeroși prin aceste meleaguri, dar suficienți ca să țină la nivel ridicat pasiunea pentru această pasăre misterioasă.

Dintre vînatul mare prezent pe Cîmpia Transilvaniei pe primul loc trebuie să amintim căpriorul. Vînat băștinaș pe aceste meleaguri, efectivele de căprioi au scăzut simțitor după ambele războaie mondiale, ajungînd în unele zone aproape de dispariție. Măsurile de ocrotire introduse în urma noii gospodăriri vînătorești au contribuit, într-un timp relativ scurt, la creșterea — putem spune spectaculoasă — a efectivelor de căprioi, acestea ajungînd pe unele fonduri de vînătoare la optim, ba în unele locuri chiar au și depășit optimul.

Efectivul de căprior din această regiune are un fond biologic destul de sănătos. Deși pînă în prezent nu prea s-a făcut o selecție corespunzătoare, bazată pe principiile științei biologice-cinegetice, totuși de pe aceste terenuri au fost dobîndite multe trofee de căprior de mare valoare, care ne-au reprezentat cu cinste la ultimele expoziții internaționale de vînătoare.

Se găsesc și mistreți în această regiune, bineînțeles în număr destul de modest, și pe marginea Cîmpiei, unde aceasta se învecinează cu zona deluroasă și submontană. În aceste zone limitrofe, în trupurile de pădure mai mari, mistreții sînt staționici, numărul lor crescînd spre sfîrșitul verii, în perioada coacerii culturilor de ovăz, de cartofi și, mai tîrziu, de porumb. Deseori, mistreții mai rămîn în zonă și peste iarnă, cauzînd binejustificatele emoții vînătorilor, cînd siluetele negre apar în goanele organizate în pădure.

Trebuie să spunem cîteva cuvinte și despre unele încercări reușite de colonizare în pădurile Cîmpiei Transilvaniei a cerbilor lopătari. Acțiunile sînt oarecum la început, dar pe baza unui studiu amănunțit vedem și o oarecare perspectivă de reușită în unele locuri. Ar fi o realizare deosebit de plăcută, dacă în viitor vînătorul acestor meleaguri ar avea posibilitatea dobîndirii unui asemenea trofeu valoros.

Situația prezentată ar fi incompletă dacă n-am spune ceva și despre răpitorii prezenți în Cîmpia Transilvaniei.

În urma măsurilor luate, lupul apare tot mai rar în regiune și numai în trecere, pagubele cauzate de el fiind neînsemnate.

Vulpile sînt mai frecvente pe Cîmpia Transilvaniei, fiind vînate de obicei întîmplător la vînătorile organizate, mai rari fiind vînătorii care-și sacrifică serile de iarnă pentru pîndă la vulpi, eventual combinată și cu folosirea chemătorii. Controlul vulpilor pentru a nu trece numărul lor peste o limită minimă este salutar, mai ales pe acele fonduri unde intenționăm să populăm sau să sporim efectivele de fazani sau potîrnichi. Să nu condamnăm tot neamul lor la moarte, pentru că au rostul lor în lanțul biologic și fără ei fauna ar fi mai săracă.

Datorită felului lor de viață sînt neobservați, dar în realitate sînt prezenți în număr suficient de mare răpitorii mici cu păr ca : nevăstuicile, dihorii și chiar jderul de piatră în unele locuri, care produc pagube însemnate vînatului mic și care ar trebui combătuți în viitor, cu mijloace mai eficiente, folosind în acest scop, pe lîngă capcanele tip ladă, și cîinii de vizuină, în primul rînd foxterierii.

În trecut, păsările de pradă au fost mai numeroase în această regiune, nu erau rari nici vulturii, acvilele, șoimii, dar astăzi numai rareori mai apar pe cerul Cîmpiei Transilvaniei. Ceva mai des întîlnim ulii porumbari, mai frecvent ulii păsărari, despre care s-ar spune că aduc pagube vînatului mic, însă numărul lor redus nu poate aduce cine știe ce pagube. Șorecarii, vinderii, găile, șoimuleții de seară, toate foarte folositoare, de asemenea, bufnițele ; deci să nu încercăm eficacitatea armei noastre de vînătoare pe pielea lor. Avem un număr cu mult peste cel admis de ciori grive și coțofene, care nici pe departe nu sînt combătute așa cum ar trebui ; aici să fim mai puțin zgîrciți cu cartușul.

Deși este o regiune în aparență destul de pustie, cu vegetație forestieră puțină, Cîmpia Transilvaniei are o faună destul de bogată, variată, din care nu lipsesc — după cum am văzut mai sus — nici speciile de interes vînătoresc, oferind iubitorilor acestor meleaguri — putem spune unice în felul lor — zile frumoase petrecute aici și satisfacții cinegetice din ce în ce mai frumoase.

Ing. Emeric BOGDAN

SIMȚURILE LA PEȘTI

ȘTIM CU TOȚII că peștii au, ca și noi, cinci simțuri, dar adaptate la mediul lor, care nu are nimic comun cu al nostru. Acestea sînt: văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul. Este cazul să vorbim și despre un al șaselea simț, așa-zisul simț vibrator, care depășește în importanță pe toate celelalte.

Oricine poate constata, pe corpul peștilor, existența organelor care corespund simțurilor și, conform regulii după care „funcția creează organul", să tragă concluzia că, dacă aceste organe există, ele corespund unei necesități esențiale.

VEDEREA. Peștii au ochi, deci văd. Întrebarea este de a cunoaște posibilitățile acestor ochi. În ceea ce privește pescuitul, această cunoaștere ne permite să ne apropiem de ei și să-i prindem. Oricum, ochiul poate fi comparat cu un aparat fotografic, al cărui organ esențial este obiectivul. La ochiul omenesc este un fel de lentilă. La pește este o mică bulă transparentă, deci un obiectiv slab, care nu poate să dea decît imagini tulburi. Pe de altă parte, apa prin care trec razele de lumină are o transparență slabă și nu permite vederea obiectelor decît pînă la 5—6 metri cînd este limpede și cel mult la 2 metri cînd este tulbure — ceea ce poate constata oricare dintre pescari.

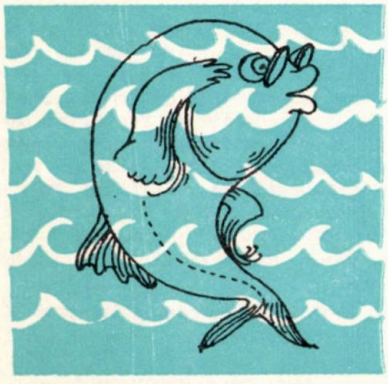

IMOBILITATEA ÎL PĂSTREAZĂ ASCUNS PE PESCAR. În toate cazurile, ceea ce ne interesează la pescuit este de a ști dacă mișcarea sau alternanțele de umbre și lumină pe care aceasta le prezintă permit să se distingă obiectele din mediul înconjurător. Astfel se poate ca, mișcîndu-ne fără zgomot și cît mai încet, să ne apropiem de cel mai sperios dintre pești, cleanul, întinzînd varga și oferindu-i un cosaș — cu condiția ca atît varga, cît și îmbrăcămintea pescarului să fie de aceeași culoare neutră. În felul acesta, peștele nu ne va deosebi de un trunchi de arbore.

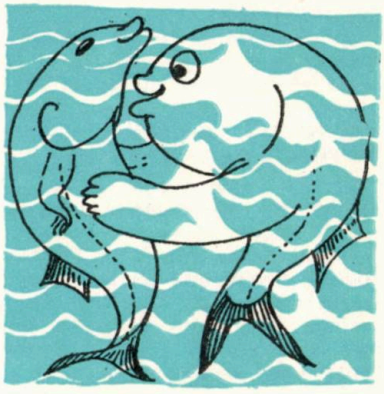

PIPĂITUL. Este desigur un simț care nu interesează decît în contactul direct. Organele acestui simț sînt mici excrescențe sau adîncituri răspîndite pe piele sau sub piele, în jurul capului și buzelor, în gură sau pe mustățile existente la anumite specii. Ținînd seamă de faptul că apa este necompresibilă, peștii înregistrează șocul produs de căderea obiectelor chiar îndepărtate și sînt sensibili la presiunile rezultate din deplasarea acestora, șocuri care le sînt transmise prin curentul apei.

AUZUL. Peștii n-au decît o formă embrionară de organ al auzului, completat însă de vezica înotătoare, care este o cutie de rezonanță dintre cele mai fine. Ei sînt foarte sensibili la toate mișcările din apă și la vibrațiile pe care acestea le provoacă. Țineți seama de acest lucru, deci, atunci cînd aruncați nada și momelile în apă, iar

cînd vă mișcați în barcă faceți toate aceste mișcări cît mai încet.

De altfel, urechea peștilor, completată de vezica înotătoare, este organul lor de echilibrare.

În sfîrșit, dacă ar fi cu putință să vorbești și să strigi pe malul apei fără ca peștii să audă, trebuie să rămîi totuși nemișcat, întrucît mersul obișnuit pe mal zguduie pămîntul și provoacă în apă vibrații care sperie peștii.

GUSTUL. Peștii gustă, ca și noi, hrana, din necesitate sau din lăcomie și, ca să-i facem să muște, trebuie să le oferim alimente care le plac ; dar, ca și pipăitul, gustul este un simț care se face prin contact, deci pe loc. Așa că nu trebuie să contăm pe aceste două simțuri în atragerea peștilor. Trebuie să vedem rolul mirosului.

EXISTĂ SUBSTANȚE CARE MĂRESC GUSTUL MOMELII ? S-a mers mai departe, punîndu-se întrebarea dacă nu este cu putință să adăugăm momelilor unele substanțe care să le mărească savoarea. Între amar, sărat, acru și dulce se constată că numai dulcele poate avea acest rol. Este dificil de a ajunge la o concluzie cu privire la valoarea unei momeli de acest gen.

Locul simțului gustului se găsește la pești pe papilele aflate fie în mucoasa din gură, fie pe margini, în jurul ei și chiar pe cap, pe solzi, pe înotătoare și, în sfîrșit, pe mustăți.

MIROSUL. Simțul mirosului este atît de ascuțit la cea mai mare parte din pești încît aceștia par să-l folosească mai mult decît simțul vederii în culegerea hranei ; ei simt unele mirosuri de departe — mirosul de sînge de exemplu. Celulele simțului mirosului sînt separate de cele ale gustului — iar mirosul are posibilități pe care cel al omului nu le are și care ghidează peștii migratori (somonul de exemplu) în găsirea rîurilor în care s-au născut. Partea extremă a simțului mirosului este de altfel vizibilă la pești, care, în chip de nas, au între ochi și gură două orificii sau nări, una de fiecare parte, al căror interior are forma literei U, pe care apa să-l poată parcurge intrînd pe o parte și ieșind pe alta.

SIMȚUL VIBRATOR. Peștii au un al șaselea simț, simțul vibrator, care, ca și cel al mirosului, a fost multă vreme negat de către pescari. Totuși organul acestui simț, „linia laterală", este la fel de vizibil ca și nările. E vorba de o linie formată din puncte mici, foarte sensibile, pe flancurile peștilor, de la cap la coadă. Acestea sînt ieșirile a tot atîtea canale mici care traversează solzii și dau într-un canal principal interior. Sistemul senzorial se poate compara astfel cu un radar. În acvariu, acesta face ca peștii să se îndepărteze de peretele de sticlă, nemișcat pentru ei. În apa rîului, aceste canale sînt sensibile la presiunea apei atunci cînd peștii trec prin apropierea unei stînci sau altor obstacole și la acea provocată de valuri, de curenți sau (și aceasta interesează pe pescari) de prezența sau de deplasarea obiectelor solide sub apă, deci a undițelor noastre.

În definitiv, mulțumită acestui sistem, peștii localizează o pradă invizibilă, își simt dușmanii și fug, apărîndu-se, în sens opus. Mulțumită lui, de asemenea, bancuri întregi de cîteva milioane de pești se mișcă asemenea unui singur pește, fiecare păstrîndu-și pozi-

ția în raport de ceilalți. Nici un alt animal nu posedă un sistem asemănător.

SUBSTANȚE DE ALARMĂ. Este bine să știm că pielea peștilor și mai ales cea a ciprinidelor conține substanțe de alarmă. Fiecare specie reacționează la substanța de alarmă a propriilor săi membri. În cadrul unui grup, această substanță face să fugă și să se împrăștie toți peștii dintr-o aglomerare.

Așa se explică faptul că, după ce am scăpat un pește agățat dintr-un grup mai mare, nu mai avem nici o mușcătură. Faptul este frecvent în cazul bibanilor și ne determină să schimbăm locul de pescuit.

PEȘTII SIMT DUREREA ? Încă nu s-a dat un răspuns satisfăcător la această întrebare, dar toți au văzut pești cu cîrligul în gură sau agățat de spate, dar care continuă să înoate normal. Această insensibilitate nu ne permite însă să smulgem buzele peștelui odată cu cîrligul, să scotocim în gîtlejul lui, cu nepăsare, în același scop și apoi să-l aruncăm, mare sau mic, în juvelnicul din apă, în care peștele agonizează, înecîndu-se.

Și aceasta cu atît mai mult atunci cînd este vorba de micii păstrăvi, pe care trebuie să-i depunem vii în apă.

(După „La Pêche et les poissons")

ALICE

Vînătoarea n-avu spor.
Bob gîndește, stînd în cușcă :
„Nu-i păcat de-așa o pușcă
La așa un vînător ?"

*

Este ordin să se-mpuște
Ciinele care-i hoinar.
Bucuros ar face-o, dar
Îi e teamă să nu-l muște.

*

Musai urs vrei să vînezi ?
Poți rămîne slut pe viață...
Ce te-încăpățînezi
Cînd găsești urson **pe piață ?**

*

Este vînător dibaci
Nici n-apasă pe trăgaci
Că și pică un vătui
...Din vitrină-n tolba lui.

*

Cerbi, iepuri, vulpi, de dînsul spun
Că-i vînătorul cel mai bun !
E bun, adică-i ocrotește...
...Că trage și nu nimerește.

Florin IORDĂCHESCU

OFERTĂ DE SERVICIU

Cucul se prezintă la radio-televiziune pentru a fi angajat.

— Ce știi să faci ? îl întreabă directorul general.

— Printre altele, știu să dau ora exactă...

DILEMĂ

— Ai mei nu-mi vor permite niciodată să ies cu tine ziua... a zis cucuveaua femelă, către cucuveaua mascul...

METODĂ

— Care este cea mai bună momeală pentru a captura un șarpe cu clopoței ?

— O orchestră !

Cugetări

Curioasă, dar explicabilă în parte cel puțin, este natura atributelor ce însoțesc cuvîntul „pește". Cu puține excepții, ele atestă calități fizice destul de comune: mare, mic, osos și altele cîteva similare. Oare ce li se poate reproșa pescarilor din această limitare a vocabularului respectiv?

Cînd obletele se crede egal știucii, el ajunge fără îndoială mult prea repede în stomacul ei.

Colegii nu încetează să mă admire pentru performanțele obținute pe malul apei. Ei nici nu bănuiesc măcar cîte reproșuri îmi fac pentru ceea ce n-am știut la timpul său ori nu știu încă.

Sînt atît de dispus să-i cred toate poveștile, nu fiindcă nu mi-aș da seama că mint, ci pentru că mi-ar plăcea și mie să fie adevărate.

Nu văd cum un pește ar putea „defăima" pe altul decît afirmîndu-se pe sine. Nu e o pildă de neluat în seamă.

Dacă viața ar fi ca un rîu, și este de fapt, plăcerea de a trăi ar trebui să fie veșnică și nemăsurată. Darurile ei sînt întotdeauna de preț, chiar și atunci cînd îți încap bine în scobitura pălmii.

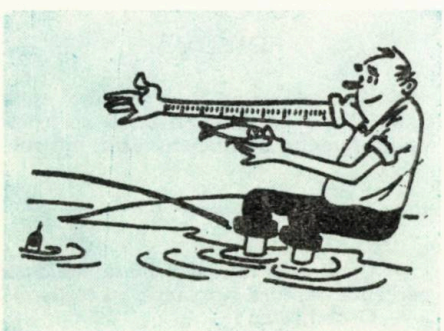

Deși reacția peștilor la momeala aruncată în apă este spontană, instinctivă, pescarul trebuie să aibă în plus și un dram de minte.

Și în pescuit, marile adevăruri sînt atît de simple încît treci de multe ori pe lîngă ele fără să le observi. Deși le vezi.

Cu cît pătrund mai mult în tainele undițului, cu atît am impresia că el mă copleșește sub dulcea lui povară. Să fie oare tonifiantul sentiment al unei responsabilități majore?

Cu puține excepții, peștii nu sînt apreciați în raport cu conceptul de „frumos" și „urît". Se pare deci că adevărata frumusețe sau urîțenie nu este decît rareori cea biologică.

De fapt, din acest punct de vedere, deosebirile dintre exemplarele aceleiași specii sînt atît de neînsemnate încît, cu tot efortul nostru, nu am fi în stare să le descoperim. Sînd oare atît de subiective aprecierile de acest ordin, pe care le facem zilnic la adresa semenilor noștri?

Este firesc, așadar, ca glasul speciei să strige din toate străfundurile ființei pescarului: „Eu sînt un om!"

De vrei să cunoști mai bine pescarul cu care stai de vorbă, uită-te atent la peștele pe care-l prinde. Între ei doi trebuie să existe o punte de legătură.

Dacă micile universuri ale viețuitoarelor, deși acționează în mod spontan, instinctiv, se corelează atît de strîns între ele, cît de mult trebuie să fie legate celulele societății omenești, unde factorul conștient își afirmă tot mai mult esențialitatea.

Oricîte sfaturi ai citi în revistele și-n cărțile de pescuit, pînă cînd nu le treci prin propria-ți experiență nu ai dreptul să spui că știi. E ca și cum ai crede că poți învăța conducerea automobilului doar uitîndu-te la alții.

Eugen **CÂMPEANU**

În Transilvania pe ape colinare și de șes

APROAPE TOATE RÎURILE transilvane mai mari izvorăsc din Munții Carpați. Mureșul, care este cel mai important rîu din Transilvania, nu numai prin bogăția lui în pește, dar și prin lungimea lui, izvorăște din Carpații Răsăriteni. În cursul său, Mureșul străbate Podișul Transilvaniei și colectează mulți afluenți. Cei mai importanți sînt Tîrnava-Mare și Tîrnava-Mică. Cea mai pitorească porțiune a văii Mureșului este între Toplița, Stînceni, Răstolița, Gălăoaia, Deda-Bistra și Deda, unde valea Mureșului este străjuită de prelungirea culmilor Munților Călimanului dinspre nord și Munții Gurghiului dinspre sud. În lupta de milenii a apei cu stîncile de trahit care-i ațin calea, stîncile uriașe erodate au luat forme bizare, iar pe pantele abrupte se văd stînci sau grupuri de stînci cu forme fantastice și păduri dese în care bradul apare tot mai des.

De la podul dintre comunele Deda și Filea în aval Mureșul este considerat apă colinară și de șes. În aceste locuri pitorești întîlnești zilnic pe malul apei pescari localnici și din Tg. Mureș, care caută cu undițele lor scobarul, cleanul și mreana, pești care domină această zonă a rîului.

Unii pescari preferă vadurile bune de pescuit de la Brîncovenești, Suseni, Ideciu de Jos, Reghin, Periș-Mureș și Glodeni, unde peștele dominant este tot scobarul, dar în această zonă se prind și cleni, știuci, avați și mrene frumoase. Alții preferă să pescuiască în hotarul comunelor Erne, Sîntana de Mureș ori Sîngeorgiu de Mureș; și pe această porțiune domină scobarul, urmat de clean, mreană, știucă și avat. La sfîrșitul lunii august, îndrăgostiții pescuitului cu lanseta încep să urmărească pe apă în jos știuca, avatul sau cleanul cel mare, mult dorit.

Scăpat din încleștarea stîncilor, Mureșul își potolește treptat apele, iar de la Reghin — orașul viorilor — în aval repezișurile sînt urmate de coturi cu apă mai adîncă. Pe această porțiune a rîului malurile sînt ușor accesibile pentru că nu sînt însoțite de o vegetație prea abundentă, iar albia rîului este pitorească.

Datorită faptului că în anii din urmă Mureșul a fost repopulat cu cantități însemnate de crap, această specie este destul de frecventă. Amonte de municipiul Tîrgu-Mureș, din sus de gatul de beton, se află crap, somn, plătică, clean, știucă și morunaș. Amatorii de crap pescuiesc în bulboanele liniștite, adînci, cu fundurile mîloase — locuri preferate ale crapului.

Vaduri bune pentru pescuit sînt și în aval de Tîrgu-Mureș, la Sînpaul, Cipău, Agra, Iernut și Cuci. Sub gatul de beton din Iernut, apa Mureșului are o adîncime mare — este locul preferat al peștilor mari, în special al somnului. În acest loc s-au prins mulți somni de peste 20 kg.

În această zonă a Mureșului pescarii localnici, tîrg-mureșeni, mediășeni și clujeni urmăresc și în prezent somnul, crapul, mreana, cleanul, știuca și scobarul. Între Cuci și Bogata de Mureș s-au prins mulți somni capitali, chiar și cu năluci mici rotative, în timp ce se pescuia la clean, avat sau știucă. Pentru că pe această porțiune a Mureșului și în văile care se revarsă în Mureș sînt mulți raci, cleanul mare și somnul se pescuiesc cu raci mici sau cozi de raci.

Locuri bune pentru pescuit sînt și la Bogata de Mureș, unde Mureșul face un cot mare, o „potcoavă".

La confluența Mureșului cu Arieșul, la Gura-Arieșului, s-au prins mulți somni capitali, cu lanseta. Locuri bune sînt și la Mirăslău, unde găsim mult crap, clean și somn, în cotloanele adînci — iar la repezișuri scobar și mreană.

Între hotarele comunelor Micoșlaca și Păgida găsim scobar, mreană, somn, clean, crap, avat și știucă.

Prin împrejurimile orașului Aiud găsim mult scobar, mreană, clean, crap, somn, plătică și morunaș.

Primăvara, cînd apa rîului este crescută din mal în mal sau iese din albie, peștii urcă în văile care se revarsă în Mureș; în această perioadă scobarul se pescuiește în văi cu pluta, și se obțin rezultate foarte bune.

La confluența Mureșului cu Tîrnavele, la Mihalț, este mult avat, iar în amonte și în aval de revărsare se prind scobari, mrene, cleni și somni frumoși.

La Sîntimbru găsim scobar, clean, mreană, crap și somn.

În aval de Alba-Iulia, Mureșul își croiește drum prin Munții Apuseni, iar pînă în aval de Lipova își recapătă caracterul de apă colinară; pe această porțiune a rîului domină scobarul, urmat de clean, mreană, crap și somn. Între Tîrgu-Mureș și Teiuș s-a înmulțit în ultimii ani foarte mult morunașul; îl găsim pretutindeni unde cursul apei este mai domol.

Tîrnava-Mare este considerată apă colinară și de șes de la podul din comuna Brădești. Malurile Tîrnavei-Mari sînt însoțite de sălcii bătrîne și bureni înalte, încîlcite — dar cărarea pescarilor ține pasul pe tot parcursul șerpuitor al rîului. De la Odorheiul-Secuiesc în aval, vaduri bune pentru pescuit sînt la Betești, unde peștele dominant este scobarul, urmat de clean, mreană și știucă. Aceasta din urmă a fost repopulată de către filiala din Odorheiul Secuiesc. Pe porțiunea dintre Bodogaia și Secuienii-Noi — locuri mult pescuite de pescarii sighișoreni și odorheieni — în afară de scobari se prind mrene, cleni și somni frumoși. Între Vînători și Albești-Tîrnava domină scobarul, însoțit de clean și mreană. În aval de Sighișoara, între localitățile Hetiur și Daneș, se află locul denumit „La somnărie"; în acest loc s-au prins mulți somni între 2 și 15 kg; tot în această bulboană s-au prins și crapi frumoși.

Și Tîrnava-Mare a fost repopulată cu crap și caras. În locurile prielnice, preferate de crap și caras, se pare că aceste specii s-au stabilit, pentru că amonte de barajul din beton din apropierea municipiului Mediaș s-au prins mulți crapi; de asemenea se prind crapi și în bulboanele dintre localitățile Daneș și Hoghilag.

Tîrnava Mică este considerată apă colinară și de șes de la confluența cu Valea Sovatei pînă la vărsarea în Tîrnava-Mare, la Blaj. Și în acest rîu trăiesc peștii caracteristici apelor de șes și coline; peștele dominant este scobarul, urmat de clean și mreană. Vaduri bune de pescuit sînt între Singiorgiu de Pădure și Bălăușeri. Cu ani în urmă, s-au prins mulți somni frumoși la Căpîlna, locuri căutate și astăzi de pescarii din Tîrnăveni, dar îi întîlnim destul de des și la Gănești sau Mica, urmărind cu undițele lor scobarul, mreana, cleanul și somnul. Mureșul fiind aproape și ușor accesibil, majoritatea pescarilor din Tîrnăveni preferă să pescuiască în această apă.

În aval de Tîrnăveni, apa este poluată de reziduuri industriale — dar în hotarul orașului Blaj sînt locuri bune de pescuit la crap, somn, clean, mreană, avat, morunaș și săbioară. La confluența Tîrnavei sînt mulți fusari. Și în Tîrnava-Mică, alături de peștii amintiți, trăiește și „albitura".

Oltul este aproape de aceeași mărime și importanță ca Mureșul. Izvorăște din Carpații Răsăriteni, își croiește drum prin multe depresiuni frumoase și are cursul șerpuitor, cu multe coturi. Ocolește spre sud Podișul Transilvaniei și-și taie drum, la pasul Turnu-Roșu, prin Carpații Meridionali. Caracteristic rîurilor colinare, Oltul, scăpat de lupta cu încleștarea de piatră a munților, începe să curgă mai alene prin zona colinelor domoale, între maluri mai joase și mai largi. În zona colinară, albia rîului este pietroasă la repezișuri, iar în coturile cu apă adîncă și liniștită — nisipoasă sau mîloasă (cînd plouă mult, apa rîului se tulbură).

De la izvoare și pînă la podul din comuna Izvorul Oltului (fost Sîndominic), Oltul este considerat apă de munte. În dreptul comunei Siculeni începe să capete aspectul unui mic rîu colinar. Pe această porțiune Oltul are o lățime de 10—12 metri, iar repezișurile pietroase sînt urmate de coturi cu apă liniștită, adîncă, cu fundul nisipos și mîlos. Pe partea dreaptă a Oltului se ridică falnic Munții Harghita, cu brazii veșnic verzi, iar Oltul șerpuiește la poalele munților între maluri cu o bogată și variată vegetație. Sălcii bătrîne își întind crengile pletoase peste oglinda apei, în umbra cărora stă la pîndă nemișcată știuca flămîndă. Peștele dominant pe această porțiune a Oltului este scobarul, urmat de clean, mreană și știucă.

În gropile și bulboanele cu bolovani de piatră și pietriș pe fundul apei se

◀ Pe Mureș, la Stînceni (foto Mircea Bichiceanu)

prind mrene mari de 2—3 kg, mrene care au venit aici ca să-și depună icrele și au rămas după reproducere în aceste bulboane (la Siculeni am prins o mreană de peste 2 kg cu coada proaspăt ruptă : oare știuca sau vidra a fost făptașul ?).

Pornind pe firul apei în aval la Ciceu, Miercurea Ciuc, Jigodin, Sîncrăieni, Sîntimbru, albia rîului se lărgește tot mai mult. Pe această porțiune Oltul șerpuiește prin ținuturi pitorești. Sute de repezișuri, sute de coturi se succed unul după altul cu mii și mii de bulboane și locuri minunate de pescuit. La umbra sălciilor se cîrduiesc clenii, care așteaptă să cadă insectele în apă — ori stă la pîndă știuca — sau, lipită de fundul apei, mreana controlează tot ce se rostogolește pe apă-n jos.

In aval de Băile Tușnad, Oltul își schimbă din nou aspectul, din cauză că este încorsetat între stînci de piatră. Aici, Oltul separă Munții Harghitei de Munții Ciucului. Pe această porțiune Oltul are din nou aspectul unui rîu de munte, valurile trec zgomotoase și spumegînde peste pietrele care le stau în cale, dar, scăpată din această „strînsoare" naturală, albia Oltului se lărgește treptat, din nou, și apele se domolesc.

La Dumbrăveni, după scobari
(**foto** prof. Vasile Vulcan)

Pescarii localnici și cei care vin aici în concediu de odihnă pot pescui în aceste locuri știuca, care între Tușnad și Bicsad se găsește în număr mare ; dar și aici peștele dominant este scobarul, urmat de clean. Pescarii brașoveni, care doresc să pescuiască într-o apă mai puțin poluată, se deplasează pînă la Bodoc, Malnaș sau Sf. Gheorghe, locuri ușor accesibile — unde urmăresc cu undițele lor scobarul, cleanul, mreana, știuca, somnul, mai rar mihalțul. Cîndva, în această apă se prindeau exemplare de peste 5—7 kg, dar în prezent mihalțul mare se prinde din ce în ce mai rar (exemplarele care se prind în prezent au o greutate în jur de 1—2 kg).

Între comunele Coșeni și Chilieni se prind scobarul și mreana. Pescarii brașoveni pescuiesc și la Ariușd și Araci, unde este scobar, clean și mreană. Sînt des căutate de pescarii brașoveni și vadurile de pescuit de la Podul Olt și Lunca Cîlnicului, care sînt ușor accesibile ; și aici se pescuiesc scobarul, cleanul, avatul, somnul, mreana și crapul. La Ormeniș s-a prins un somn de 48 kg.

Pe porțiunea dintre Bod, Racoș, Făgăraș, Orașul Victoria și Turnu Roșu, peștele dominant este scobarul, urmat de clean, mreană, somn, crap, dar pe această porțiune apa Oltului suferă mult din cauza reziduurilor industriale, al căror efect se simte pînă la Turnu Roșu. Pentru acest motiv pescarii sibieni se deplasează pentru pescuit la Mureș sau pe Olt, în aval, pînă la Drăgășani, Ionești sau Slăviteștí.

Arieșul este un rîu cu o importanță piscicolă mică, puternic poluat de la Baia de Arieș în aval. Totuși este bogat în scobar, pentru că primăvara, cînd apele sînt crescute, urcă mulți scobari pentru reproducere, din Mureș.

Someșul Mic este apă de șes de la Gilău în aval ; vaduri bune pentru pescuitul scobarului sînt între Gilău și Bonțida, iar de la Bonțida în aval este multă mreană ; de asemenea și în părțile Iclodului, locuri ușor accesibile pentru pescarii clujeni.

Someșul Mare are o importanță piscicolă mai mare decît Someșul Mic, pentru că este mai bogat în pește. Între Ilva și Dej găsim mult scobar, iar de la Dej în aval domină mreana, urmată de scobar, dar în Someșul Mare trăiesc și cleni, somni și crapi.

Dintre cele trei Crișuri, din punct de vedere piscicol cel mai important este Crișul Negru, în care trăiește o mare varietate de specii ca : scobarul, clea-

nul, mreana, mreana vînătă, ştiuca, somnul, şalăul, crapul, morunaşul, babuşca, bibanul, somnul pitic şi rar mihalţul. Vaduri bune de pescuit sînt la Beiuş şi Tinca, unde abundă scobarul, iar crapul, şalăul şi somnul se pescuiesc prin împrejurimile localităţii Tămaşda.

Înşirate pe hîrtie, localităţile şi locurile de pescuit pe care le-am parcurs imaginar pe malul frumoaselor riuri transilvănene poate nu vă spun prea multe, pentru că este greu de pus în cuvinte şi farmecul acestor locuri — şi al celorlalte mii de locuri şi localităţi nemaipomenite — situate pe malul acestor riuri. În realitate, aceste locuri înseamnă sute de kilometri de apă, mii şi mii de bulboane şi tot atîtea repezişuri, mii şi mii de locuri minunate, cu soare, cu peşti mulţi, unde la fiecare pas te aşteaptă emoţii, decepţii, bucurii şi multe-multe amintiri frumoase.

Este datoria fiecărui pescar, fiecărui cetăţean al ţării, să vegheze ca aceste locuri şi ape minunate să rămînă curate, nepoluate.

Bela GABOŞ

PIPIRIGUL ÎNGHITE CIANURA DE POTASIU

PIPIRIGUL, o plantă acvatică ierboasă, urmează să contribuie la lupta împotriva poluării crescînde a apei prin deşeuri industriale. Oameni de ştiinţă de la Institutul de geologie din Göttingen (Republica Federală Germania) au descoperit, în cursul cercetărilor lor pe malurile lacului Constanţa, însuşirile uimitoare ale acestei plante dotate cu frunze tubulare şi flori nu prea decorative. Pipirigul „înghite" cianură de potasiu, acid fenic şi alte otrăvuri printre care şi reziduurile de detergenţi. Aceasta s-a constatat cu ajutorul aparatelor de măsurare prevăzute cu substanţe radioactive ale echipei din Göttingen. Se adaugă faptul că planta secretă o substanţă antibiotică de mare eficacitate, la a cărei izolare se mai lucrează încă. Conform concepţiei oamenilor de ştiinţă, pipirigul urmează să servească de acum încolo în instalaţiile de decantare, ca treaptă finală de purificare, după curăţirea mecanică, biologică şi chimică.

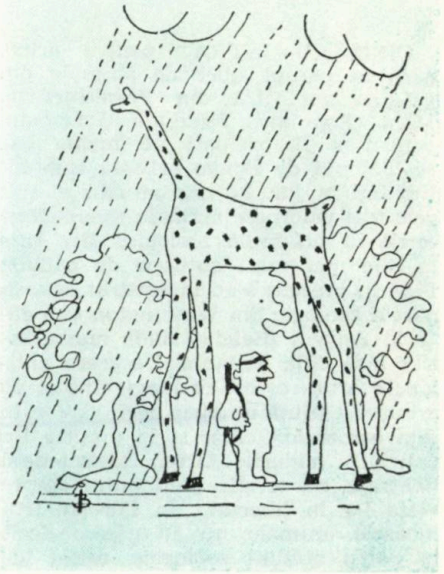

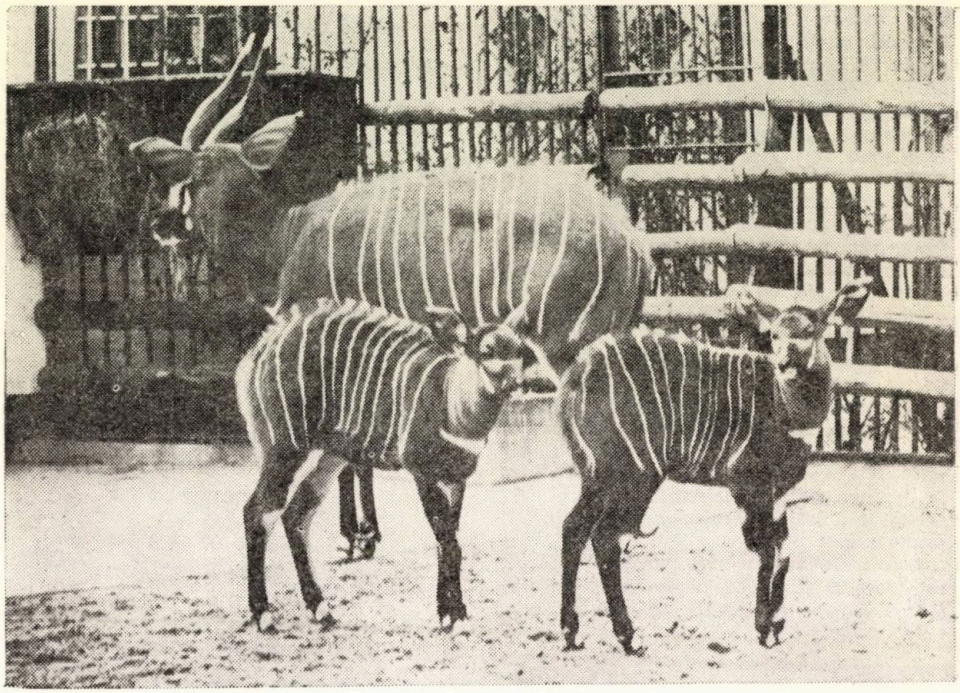

DOUĂ MAME ȘI UN TATĂ

CÎND AU INTRAT pentru prima oară în parcul liber de animale din grădina zoologică din Frankfurt pe Main (Republica Federală Germania) pentru a fi preluați de mama lor, cei doi pui de Bongo priveau cam intimidați în jur. La ora actuală, ei sînt cele mai valoroase animale tinere. Nașterile în grădinile zoologice sînt rare la cele mai mari antilope de pădure. Pînă în prezent s-au înregistrat doar în parcul zoologic din Washington și o dată la Anvers (Belgia), unde mama sosise însă deja gestantă. Deoarece antilopele brun-roșcate cu dungi albe și cu privirea blajină nu apar decît rareori în fața oamenilor, chiar și în propria lor patrie, în pădurile Africii Răsăritene și Centrale, nu se știe decît puțin despre viața lor în libertate. În Europa, frumoasele animale nu se găsesc decît în patru grădini zoologice, astfel încît cea din Frankfurt poate fi mîndră de puii de Bongo. Cel mai vîrstnic, o femelă, poartă numele de „Kwanza" (Prima), iar fratele ei vitreg „Reino", după veterinarul prof. Reinhold Hoffmann, care a îngrijit părinții (un mascul și două femele) în timpul carantinei lor din Kenia. *(st).*

OCHI PENTRU OCHI...

— Animalele nu uită — îi spunea vînătorul unui amic de-al lui.

— De ce crezi, asta ?

— Păi zilele trecute am plecat la vînătoare și l-am lăsat acasă pe Dik. La înapoiere, l-am trimis, ca de obicei, să-mi aducă ziarul și ce crezi că mi-a adus Dik ? „Crimele inchiziției" !

De la vînătoare adunate...

NE ÎNAPOIAM, într-o seară, după o zi ploioasă, de la o banală vînătoare la iepuri. În mașina noastră se afla și un reputat vînător (nu-l numesc, știindu-l ca pe unul căruia nu-i place să se vorbească despre el). Ca să ne mai ușureze drumul prin ceața lăptoasă și ca nu cumva să adoarmă celălalt vînător care conducea mașina și cu care călcasem, în ziua aceea, vreo douăzeci de kilometri, vîrstnicul, dar veșnic tînărul vînător ne-a istorisit, de-a lungul drumului, cîteva lucruri interesante. Le vor crede numai aceia care au văzut, au călcat cîmpul, balta, pădurea sau muntele, purtînd o pușcă pe umăr. Ceilalți, cei mai mulți, vor trage concluzia veche și de demult : „Povești vînătorești". Nu „tragem spuza pe turta noastră", dar mai sensibil observatori ai naturii decît vînătorii cred că încă nu s-au văzut.

Iată cîteva întîmplări relatate de vînătorul aproape veteran, care ne-a acompaniat și pentru adevărul cărora nu avem motive de îndoială. Hotărît, nu !

Cu treburi de tehnică și construcții, ajunsese omul în gol de munte. Acolo unde, la marginea poienii, mai sînt doar ceva afinișuri. Își luase cu el și „douăzeciul" proaspăt achiziționat, cu care prilej vechiul proprietar i-a dat și cîteva Brennecke. Cum avea autorizație pentru urs, a socotit că nu-i rău să facă și o pîndă. Acolo, la afiniș.

Și nu stă mult, cu pușca încărcată cu Brennecke, că vine o ursoaică, mare „cît o vacă", pe care o precedau doi pui. Cum să împușți o ursoaică cu pui ? Vînătorul a rămas stană de piatră. („Dacă mă simte, mă mănîncă, socotește vînătorul, și va trebui să trag..."). Dar puii, neastîmpărați ca toți puii, s-au apropiat la doi pași de cioata pe care stătea vînătorul. Și el nu vroia să împuște ursoaica... Însă cum s-ar fi descurcat dacă-l simțea ursoaica ? Noroc că avea vînt bun. Jucîndu-se, puii s-au îndepărtat încet, încet, către ursoaică. Apoi au plecat, împreună, pe coastă în sus...

După cîteva zile, vînătorul nostru își verifică pușca. Vrea să vadă cum îi „bate" pușca, cu Brennecke, la panou. Și din toate cele zece cartușe pe care le primise de la vechiul proprietar al armei, n-a luat foc nici unul... Abia atunci i-a fost, frică, vînătorului... (sau măcar a înțeles ce-i aceea).

Urcase sus la munte. Avea, vînătorul nostru, „țidulă" pentru a împușca un mistreț. Plecase de unul singur, spre o „țiitoare" pe care o știa de multă vreme, pe unde, an de an, vedea urme de mistreți. Mai avea de urcat o coastă și cobora în valea unde era țiitoarea,

cînd a socotit că trebuie să se odihnească cîteva clipe. A căutat din ochi o cioată ori un trunchi căzut. A văzut unul cam scurt dar gros. S-a abătut din cărare, a șters cu palma zăpada de pe trunchiul gros și scurt, apoi s-a așezat oftînd, ca omul obosit. Atunci „trunchiul" a sărit și a țîșnit în fugă, pe

coastă, în sus: era un mistreț care dormea și pe care ninsese peste noapte...

Dialog și epilog. La o vînătoare colectivă la iepuri, nu prea „bogată" și, deci, cu pauze lungi, se anunță o pauză și mai lungă — pauza de masă. Din una în alta, doi amici — amîndoi foarte buni trăgători cu arma de vînătoare, ajung în conflict. A. I. susține că, de fapt, V. H. trage prost. V. H. rîde și-i propune primului, dacă are curaj, să-și arunce bascul în sus.

— Îl arunc, dacă poți să-l împuști ou bilă sau cu Brennecke!

— Bine. N-am să trag cu alice... îl asigură V. H. pe preopinentul lui.

— Nu! Ca să fiu mai sigur, trage cu cartușul ăsta... hotărăște A. I. și-i dă un cartuș. Apoi aruncă bascul în aer. V. H. a ridicat arma, a tras „scurt" și a făcut o gaură de toată frumusețea în bascul lui A. I.

— Măi (comenta după aceea A. I.), nu mi-e necaz că a cîștigat pariul, dar mi-e necaz că eu i-am dat cartușul!...

Pînă la lupi, undeva în Munții Bucovinei. Știam că umblă o haită de lupi, am pus un cadavru și ne-am înșirat toți trei pe coasta unui pîriu. Încă nu răsărise bine luna cînd lupii au început să urle. Vecinul meu din dreapta (badea Nistor, mort de mult) imita bine

urletul lupilor și s-a înființat un dialog lupesc de-ți era mai mare dragul. Urletele de răspuns se tot apropiau, apoi au încetat brusc. Privesc pe vale în jos și văd lumină! Consternat, cobor pe coastă și ajung la un foc mare, bine alimentat cu lemne de brad. N-am fost în stare să pun nici o întrebare.

— N-ai auzit cum urlau lupii?! mi-a răspuns amicul meu, văzîndu-mă. Ce era să fac? Eu nu am decît zece cartușe...

Nu i-am zis nimic. Dumneavoastră ce ați fi făcut, atunci? (i. c.)

...pentru înot, vidra utilizează labele ca stabilizator, iar coada pentru propulsia în apă, pe cînd bizamul procedează invers?

...șuierul de alarmă al caprelor-negre se produce prin expirarea forțată a aerului prin nările largi desfăcute, cu botul închis, și nu pe gură?

...ciuta sau cerbul speriat dau un semnal de alarmă asemănător brăhnitului căpriorului, dar mult mai amplu și mai sonor, puternic și repetat: „Bōo-bō"?

...glasul bizamului în timpul împerecherii seamănă cu scheunatul unui cățel?

...forma de cîrduire la cervide pe timpul iernii are rolul de a ușura atît supraviețuirea în condițiile grele ale iernilor carpatine, cît și sesizarea la timp și evitarea cu mai multă eficiență a prădătorilor?

...dihorul scapă de urmăritori împroșcînd un lichid moscat, puternic mirositor, sub formă de aerosoli, prin contracțiile ritmice ale glandei anale?

...la origine, capra-neagră nu a fost animal de pădure, ci o „antilopă" de stepe reci, pietroase?

...caninii cerbului și ai cerboaicei se numesc granduri și sînt utilizați ca trofeu, în diferite monturi?

...la goană se împușcă în primul rînd iepurii cei mai viguroși biologic și cei mai sănătoși din teren?

...Dealul Plai, unde se consemnează împușcarea ultimei vaci de zimbru de la noi, în anul 1762, reprezintă o culme năsăudeană a masivului Țibleș? (Al. F.)

Pe harta ţării foto Al. Satmari

Vînatul mare din Munţii Harghita

DACĂ TERITORIUL ŢĂRII ar fi raionat cîndva din punct de vedere al faunei cinegetice şi dacă la această raionare s-ar avea în vedere împărţirea vînatului în vînat mic şi vînat mare, categorisire frecvent întîlnită în practica cinegetică curentă, atunci Munţii Harghitei ar apare ca zonă reprezentativă a vînatului mare indigen din Carpaţi.

Lanţul Munţilor Harghita se caracterizează prin versanţi relativ abrupţi, cu pante mai line şi climat mai blînd în porţiunea ce constituie bazinul dinspre Tîrnava Mare şi cu pante mai mari şi climat mai aspru în porţiunea versanţilor dinspre rîul Olt.

Vegetaţia forestieră este reprezentată în mod pregnant prin răşinoase, în special pe versantul dinspre Olt şi prin amestecuri de răşinoase cu fag — în proporţii variabile — cu precădere pe versantul dinspre Tîrnava Mare şi afluenţii acesteia.

Existenţa amestecurilor de răşinoase cu fag, în care fagul participă în proporţii variabile, mergînd pînă la arborete pure de fag, determină concentrări de vînat mare, în special cerb şi mistreţ, la care se poate adăuga şi urs, mai ales în anii cu bogată fructificaţie la fag. Prezenţa rugului de mur oferă cerbilor o bază nutritivă naturală excelentă în perioada de iarnă, fapt pentru care, în tăieturile cu muriş mai abundent, pot fi întîlnite frecvent cîrduri de tauri şi ciute, de cîte 30—40 exemplare.

Specia de vînat mare situată pe primul loc din punct de vedere al interesului cinegetic şi faunistic, cît şi al ponderii economice, este cerbul carpatin.

Masculul de cerb atinge greutăţi mari, depăşind uneori 250 kg, pe cînd femelele rareori depăşesc 150 kg.

Trofeele taurilor sînt apreciabile, fiind recoltate pînă în prezent mai multe exemplare de peste 230 puncte C.I.C.; în teren s-au semnalat şi exemplare ale

căror trofee au fost estimate (de către oameni competenți) ca avînd în jur de 250 puncte C.I.C. Tipul de trofeu cel mai des întîlnit la taurul matur (dar nu în regres) este cel cu 12 sau 14 ramuri, cu sau fără raza de gheață. Nu puține sînt însă exemplarele ce au trofee cu „explozii" de ramuri avînd 20—24 de ramificații, cu coroane de tip palmat și mai rar în formă de cupă. Contrastul între brunul închis, aproape negru, al prăjinilor și albul vîrfurilor de ramuri poleite oferă trofeului un aspect deosebit, cu un plăcut efect estetic, ce aduce totodată și un plus de puncte la evaluare prin formula C.I.C.

A doua specie de vînat mare european, ca importanță cinegetică și economică, prezentă în fauna munților harghiteni, este ursul brun. Specie solitară, cu multe enigme în ceea ce privește ecologia sa, ursul este destul de frecvent întîlnit în teren, de primăvara devreme pînă toamna tîrziu, sau, în anii cu fructificație abundentă la fag, pînă la începutul iernii meteorologice. Scurta perioadă de hibernare (2—3 luni) este dictată atît de asprimea iernii, cît mai ales de lipsa hranei, foarte greu de procurat în acest anotimp. Faptul că această specie de vînat a fost mult timp protejată, fiind considerată ca deficitară în fauna țării, a permis îmbătrînirea efectivelor și prezența acum în teren a unor exemplare remarcabile în ceea ce privește dimensiunea și greutatea (peste 400 kg, eviscerat). Se remarcă exemplare cu blana atît de culoare brună deschis, cît și brună închis, aproape neagră ; nu s-au constatat însă deosebiri de structură morfoanatomică la urșii bruni față de cei negri, ceea ce denotă existența unei singure specii de urs.

Vînarea urșilor se face cu bune rezultate la nadă, din observatoare închise. Locurile de nădire se folosesc mai mulți ani la rînd, nada, în general, fiind frecventată concomitent de mai multe exemplare. Vînătoarea la goană nu dă întotdeauna cele mai bune rezultate, datorită gradului mare de dispersie a exemplarelor în teren și datorită vegetației forestiere constituită în masive continue foarte mari.

Uneori urșii produc pagube în șeptelul de animale aflat la pășunat, mai ales cînd paza acestora este neglijată și unele animale se răzlețesc în pădure mai mult timp, fapt ce impune menținerea efectivelor în anumite limite.

Mistrețul este, de asemenea, întîlnit destul de frecvent în Munții Harghitei, în cîrduri care uneori pot atinge și 30 de exemplare. Cîrdurile sînt constituite de obicei din scroafe cu purcei și, eventual, vieri tineri. Vierii bătrîni sînt solitari, prezența lor fiind semnalată la oarecare distanță în jurul cîrdurilor, mai ales în perioada împerecherii, cînd scroafele sînt în călduri.

Metoda de vînare frecvent folosită este goana. Vînarea la dibuit a mistrețului poate da rezultate bune mai ales atunci cînd se folosesc cîini dresați special în acest sens.

Munții Hrghitei, prin frumusețea peisajului, prin abundența vînatului, dar mai ales prin calitatea trofeelor ce le pot oferi, atrag numeroși turiști și vînători, atît din țară, cît și din străinătate.

Rețeaua de drumuri forestiere, destul de densă, oferă accesul comod în toate punctele de concentrare a vînatului, iar cabanele și casele de vînătoare, suficient de multe și de confortabile, oferă cazarea în condiții excelente. Personalul de vînătoare competent a contribuit la organizarea de vînători de vînat mare cu rezultate pozitive, motiv ce a dus faima acestor locuri peste hotarele țării, fapt atestat și de vînătorii străini ce vin aici anual pentru a dobîndi un trofeu de cerb, de urs sau de mistreț.

Ing. Ioan MICU

— Cum ți-ai permis să împuști iepurele acum, în perioada oprită ? întreabă paznicul pe braconierul prins asupra faptului.

— Te înșeli dom'le : eu am venit în pădure să mă împușc, dar mi-a tremura mîna și am nimerit iepurele...

Se întîlnesc doi cîini.

— Ham — ham ! salută unul.

— Behe, behe — he — he... răspunde celălalt.

— Ce te-a apucat, de te exprimi așa ? a întrebat cu mirare primul.

— Ești înapoiat amice ; acum e nevoie să stăpînești și limbi străine...

Bătrînețea cîinelui

NU PREA NE PLACE să observăm că ne-a îmbătrînit cîinele. Totuși sînt anumite momente cînd cîte un detaliu ne sare în ochi și ne face să înțelegem că declinul a început și că animalul nu mai e în stare să facă ceea ce îi cerem sau ceea ce făcea cu ușurință și cu plăcere pînă nu de mult.

Dacă insistăm, cîinele ne privește cu ochii tandri dar triști, dînd din coadă, parcă ar vrea să spună: „...nu insista, vezi bine că nu mai sînt în stare..."

Privindu-l mai bine observăm că s-a îngrășat puțin, că mustățile i-au încărunțit și că și-a pierdut sprinteneala picioarelor din spate. Făcînd socoteala anilor, ne dăm seama că, la cei cca 10 ani ai săi, corespund vreo 60 de ani de vîrstă omenească și, atunci, sigur că vom înțelege că nici noi, la vîrsta asta, n-am mai fi capabili de performanțele fizice de la 20—30 de ani.

Pentru cei ce nu știu sau au uitat, reproducem un tabel care stabilește o corespondență aprovimatixă între vîrsta cîinelui și cea a omului:

18 luni — 20 ani	9 ani — 52 ani
20 luni — 21 ani	10 ani — 56 ani
22 luni — 22 ani	11 ani — 60 ani
2 ani — 24 ani	12 ani — 64 ani
3 ani — 28 ani	13 ani — 68 ani
4 ani — 32 ani	14 ani — 72 ani
5 ani — 36 ani	15 ani — 76 ani
6 ani — 40 ani	17 ani — 84 ani
7 ani — 44 ani	19 ani — 92 ani
8 ani — 48 ani	20 ani — 100 ani

Acest tabel poate fi modificat — în sensul agravării — pentru cîinii care lucrează intens și care se uzează mai repede, cum ar fi cazul cîinilor de vînătoare. De altfel și „cîinii de oraș" prea hrăniți, îndopați cu dulciuri și lipsiți de mișcare au o viață mai scurtă.

Există anumite rase care se pare că au o longevitate mai mare, cum ar fi pudelul, ajungînd la vîrsta record de 19—20 ani, record în genere bătut și de anumite pisici, care pot ajunge pînă la vîrsta de 26 de ani.

Dacă oamenii se străduiesc azi să găsească secretul prelungirii vieții, ei au încercat să prelungească și viața tovarășilor lor patrupezi, al căror unic cusur e că trăiesc prea puțin.

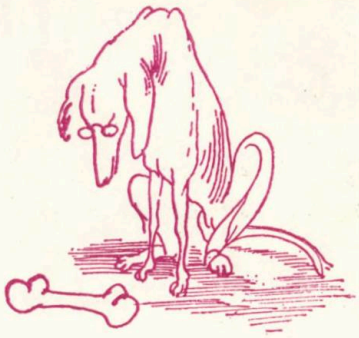

Numeroase experiențe, seruri, elixiruri, operații etc. s-au încercat fără a se ajunge la rezultate certe. Se preconizează regimuri alimentare adaptate vîrstei cîinilor: mai puțină carne, mai multe lichide, legume verzi, orez, pește etc. Toate acestea par a nu fi suficiente, căci îmbătrînirea e o fatalitate față de care trebuie să te resemnezi.

Putem face totuși ceva și este dovedit că există mijloace de a ajuta cîinii noștri ca să îmbătrînească frumos, evitîndu-le la maxim toate infirmitățile datorită celei de „a treia vîrste".

E vorba de un tratament preventiv și nicidecum curativ; leziunile grave, deja constatate, nu vom reuși să le vindecăm, bineînțeles. De la vîrsta de 7 ani, ceea ce ar corespunde la cca 45 de ani omenești, tratamentul poate începe. Există anumite produse farmaceutice speciale cu care s-au încercat aceste cure anuale sau bianuale. Rezultatele par bune, în sensul că s-a observat că animalele, după cură, nu-și mai pierd părul, care-și recapătă luciul, văd mai bine, obosesc mai puțin repede.

Tratamentul, fiind preventiv, poate nici nu se observă diferența în comportamentul cîinelui, dar în tot cazul s-ar putea ca în anii care urmează animalul să nu mai sufere de bolile de care suferă frații lui de vîrstă.

Și, în fine, cînd clipa vine, vom pierde un cîine a cărui bătrînețe a fost lipsită de infirmități și suferințe.

M. TELEGUȚ

Să-i hrănim pe cei flămînzi

VÎNĂTORII AU FOST PRIMII care și-au dat seama de greutățile ce le au de întîmpinat animalele în timpul iernii. Ei au fost cei dintîi care au lăsat parcele cu anumite culturi neculese, pentru ca vînatul să aibă hrană și adăpost iarna. Mai tîrziu s-a trecut la ducerea fînului și a sării pentru cervide, la depozite de frunzare și, în fine, la grăunțe de tot felul, așezate cu grijă în hrănitori pentru fazani și potîrnichi.

Azi acțiunea de furajare și hrănire a fost generalizată pe toate fondurile de vînătoare, în funcție de specia de vînat din teren. Dacă în trecut hrănirea se adresa în primul rînd cervidelor de prin parcuri de vînătoare sau rezervații, unde erau hrănitori speciale și sărării, azi hrănirea pe timp de iarnă a trecut și la vînatul mic: iepuri, fazani, potîrnichi și, în bună parte, și la mistreți.

Această acțiune a vînătorilor a fost preluată ulterior de ocrotitorii naturii, care au înțeles că hrănirea nu s-a făcut numai în scopul de a avea ce vîna în viitor, ci s-a făcut pentru animale, pentru a le da de mîncare atunci cînd nu-și pot găsi hrana singure.

S-a observat că prin asemenea locuri de hrănire, omul poate menține un șeptel de animale de interes vînătoresc pe teritoriul dat. S-a mai observat că acolo unde există vînat, acolo vor fi și „răpitoare" și nu întotdeauna „răpitoare dăunătoare", deoarece știm azi că o mulțime de păsări cu gheare și ciocul încovoiat, din răpitoare ce erau în trecut, au devenit monumente ale naturii, ce trebuie ocrotite.

Nu vom hrăni răpitoarele, dar menținînd un stoc de vînat pe fond nu va întîrzia să apară cortegiul de răpitoare pentru fauna din teren, iar nouă vînătorilor ne revine sarcina să veghem asupra echilibrului faunei din fond.

Metodele moderne de hrănire a faunei alpine prin furaje și sare aduse cu helicopterul nu numai că vor menține stocul de capre negre dar vor putea, indirect, menține și păsările ocrotite, ca: vulturi, acvile și, eventual, zăganii...

Respectarea regulilor de hrănire în sensul menținerii locurilor pe toată perioada iernii, pentru ca animalele să se poată obișnui cu instalațiile și amenajările făcute în locuri anume alese și bine alese, poate oferi spectacole deosebite pentru vînătorii fotografi, ca și pentru cei chemați să facă selecția vînatului.

Să nu uităm nici păsările care iernează la noi și care nu sînt de interes vînătoresc, dar care hrănite cu bucăți de grăsime sau grăunțe vor răsplăti această grijă prin tonele de dăunători de care vor curăța culturile și pădurea în timpul verii. (M.T.)

LA SCOBAR PE SOMEȘUL MARE

CÎND SOARELE TRECUSE dincolo de punctul torid al zilei, automobilul părăsi șoseaua asfaltată înainte de a ajunge în Beclean și coti pe drumeagul ce duce spre balastiera de pe malul drept al Someșului Mare. Căutînd să iasă din linia de activitate a camioanelor care transportau pietrișul, mașina porni șerpește printre tufele de sălcii, stîrnind pacea odihnitoare a zburătoarelor. Se opri la buza apei, sub intervenția energică a frînelor. Plăcuta pustietate a locului, deși-l alesesem prin pură și spontană intuiție pescărească, ne provocă tuturor sinceră satisfacție. Înapoia noastră, malul se ridica ușor și, cu spinarea-i acoperită pe zeci de metri adîncime de răchitișuri, rupea și ultimul nostru contact cu lumea pe care, după îndelungă și chibzuită premeditare, o părăseam vremelnic. În față însă, rîul se tolănea în albie largă, așa cum de atîtea ori se lăfăiește Someșul Mare după ce a scăpat din strînsoarea munților, jucîndu-și la prundișuri solzii ca de balaur.

Cei cinci membri ai echipajului începură febril pregătirile. Mufele undițelor străluciră amenințător în lumina soarelui. Mulinetele cîrîiau, fiecare pe limba ei, demonstrînd elocvent cît de minunate sînt noile cuceriri ale tehnicii. Rucsacurile zăceau lăbărțate pe pietrișul sunător, cu pîntecele larg desfăcute ; în măruntaiele lor revărsate, mîini pripite căutau lucrurile trebuitoare pentru împlinirea undiței.

Am pornit mai tîrziu decît ceilalți la cercetarea malului, la iscodirea apei. Socoteam că e înțelept să sacrific acum jumătatea de oră necesară instalării cortului și-i ajutai lui Călin, fiul meu, să taie cîteva brațe de nuiele de răchită bine înfrunzite, pentru ca terenul de sub noi să ni se pară peste noapte mai puțin neprietenos.

Între timp, Adrian și Ilie ocupaseră repezișul ce părea să promită prima șansă în pescuitul scobarului. Aici, pe toată lungimea sa, rîul aluneca pe piatră acoperită cu mușchi, vălurindu-și ușor suprafața. Razele soarelui puteau răzbi prin straturile de apă, pentru a oferi scobarilor și vegetației acvatice lumina de care aveau atîta trebuință. Mircea, fire romantică și solitară, descoperi, la marginea abandonată a balastierei, un pinten de pietriș înălțat mult și înfipt adînc în coasta rîului, în aceeași măsură în care alături cupele escavatoarelor adînciseră gropi. Cînd, în dimineața tîrzie a zilei următoare, ne pregătirăm de plecare, poziția strategică aleasă de Mircea se dovedi a fi excelentă pentru răcorirea trupurilor înfierbîntate de căldura verii și de oboseala așteptării. Îmi dă uneori tîrcoale totuși și acum gîndul că zăcăminte ascunse în structura albiei i-au rămas neexplorate. De aici și pînă în celălalt mal, apele sînt obligate să se adune considerabil, oferind pescarului un excelent punct obligatoriu de trecere a peștilor, ușor de controlat dintr-o parte în alta a Someșului.

Așadar, eu și Călin urma să descoperim alte porțiuni de apă, cel puțin tot atît de prielnice ca ale confraților noștri. Mărunțișul ce căzu la undițele noastre atunci nu avu darul să ne fixeze pentru prea multă vreme pe același loc și, ispitiți de noutatea configurației, ne perindam cînd în sus, cînd în jos, cu mulțumirea omului ce nu mai are nimic de pierdut. Întrezăream cu toate acestea, ca o slabă licărire de speranță pentru a doua zi, posibilitatea și oportunitatea de a fructifica tatonările din ajun. Aceasta cu atît mai mult cu cît în tăcuta singurătate a locului, stîrnită doar de undițele noastre, nici un alt picior de pescar nu călcase în acea zi, pentru a se încurca în proiectele deplasărilor noastre pe tot întinsul malului.

Nici cei cîțiva scobari prinși de Ilie și de Adrian nu puteau da răspuns convingător întrebărilor noastre chinuitoare. Dar, fără îndoială, repezișul unde pescuiau ei, deși era peste măsură de întins, așa cum deseori întîlnești de-a lungul Someșului Mare, trebuia să aibă scobari. Sămînța de reflecție culeasă de mine avea să germineze în răcoarea liniștitoare a nopții. O ultimă tentativă de a învinge avariția rîului ne împinse pe toți în mijlocul apei deloc adînci, care cu cizma de cauciuc, care călcînd prudent și chi-

nuit în mişcări improvizate de echilibristică ori de cîte ori talpa goală, după ce se încovoia nevolnică pe căpăţîna îmbăloşată a unui pietroi, se prăbuşea surprinsă în braţele ascuţite ale altora din preajmă ; o talpă care se frămînta într-adevăr în chinurile cele necruţătoare ale iadului.

Astfel atacaţi, din centru şi din flancuri, cu surle şi trîmbiţe, scobarii cei nevăzuţi ai Someşului bătură ruşinaţi în retragere. Ne-am retras şi noi, potoliţi şi-nvineţiţi, în jurul focului alimentat şi pregătit de cu ziuă de Călin. Sticle de preţ ieşiră apoi vesele şi guralive din buzunarele rucsacurilor. Şi, în timp ce unii îşi sorbeau încet ţigara de dinainte de culcare, din adîncul cizmelor puse la uscare pălălaia focului trimitea spre înaltul nepătruns al bolţii, ca din nişte enorme pipe răsturnate şi fumate de-a-ndoaselea, aburi grăbiţi de dogoreală.

În zorii dimineţii următoare nimeni nu mai rîvnea să-şi reocupe poziţiile din ajun. Ne-a fost cu atît mai uşor nouă, mie şi lui Călin, să luăm în stăpînire repezişul părăsit de Ilie şi de Adrian. Planul ce încolţise peste noapte dezlănţui atacul impetuos al undiţelor noastre. Dîndu-ne seama că ar fi imposibil să-i atragem în apa prea mică dinspre noi, ţinteam din răsputeri spre malul dimpotrivă, pentru a ajunge astfel în împărăţia netulburată a scobarilor, şi plumbii cădeau, cînd unul, cînd altul, în mijlocul undelor jucăuşe. Încă de-am fi putut arunca mai departe. Cu un fir ceva mai subţire, la limita lui minimă de rezistenţă, şi cu un plumb filiform la capăt, care să permită momelii uşoară alunecare peste pietrele prundişului, rezultatele noastre ar fi fost probabil şi mai promiţătoare.

Dar reglajul tirului şi al înţepărilor nu dură mult. Curînd constatarăm, cu oarecare surprindere, că „obleţii" care ciuguleau atît de delicat din rîma roşie erau de fapt scobari, scobari veritabili. Faţă de cei pescuiţi aici de cu seară, aceştia îşi dublaseră, ba chiar îşi triplaseră povara anilor.

Ospăţul scobarilor şi bucuria noastră însoţiră soarele pînă la prima sa aruncătură de suliţă. Vestea succesului străbătea cu greu, prin încîlciturile ţărmului, la cei plecaţi aiurea în căutarea norocului. Cînd ea ajunse totuşi la urechile lor şi paşi grăbiţi răscoleau liniştea pietrişurilor, noi ne făcuserăm deja plinul. Cum ar mai fi fost în stare altfel undiţele, ce începură pizmătăreţe să se ieie la harţă, să scoată din apă atîta belşug ?!

Eugen CÂMPEANU

Pielea ursului

Codrul tot e îngrozit :
Urcă, plin de el, pe grui,
Nae, vînător vestit
(Cel puţin din spusa lui).

Fuge cerbul speriat,
Iepurele după el ;
Un vulpoi înspăimîntat
A ţişnit peste muscel.

Viezurele, alt fricos,
S-a ascuns după un pin ;
A rămas acolo, jos,
Numai ursul, moş Martin.

— Tu nu fugi ?
— Eu ? Nicidecum !
Mă pricep la vînători :
Nae, pielea, pînă-acum,
Mi-a vîndut-o de trei ori !

Florin IORDĂCHESCU

Diverse

O nouă formă a războiului biologic este de a produce moartea insectelor dăunătoare prin însetare. Dar nu lipsindu-le de apă, ci administrîndu-le doze mortale de hormoni diuretici, care antrenează rapid deshidratarea şi apoi moartea paraziţilor prin uscare.

* * *

Statistica mai evidenţiază faptul că printre proprietarii de cîini creşte numărul familiilor cu copii şi cele ale tinerilor căsătoriţi. Psihologii sînt de părere că acest interes, mereu crescînd, faţă de cîini nu este o modă trecătoare, ci este o reacţie logică a oamenilor în lumea mult prea mecanizată şi tehnicizată.

În Groenlanda există foarte mulţi cîini. În oraşul Iakobshavn, cu 27.000 locuitori, supranumit „Oraşul cîinilor" au fost recenzaţi, în anul trecut, peste 5400 cîini.

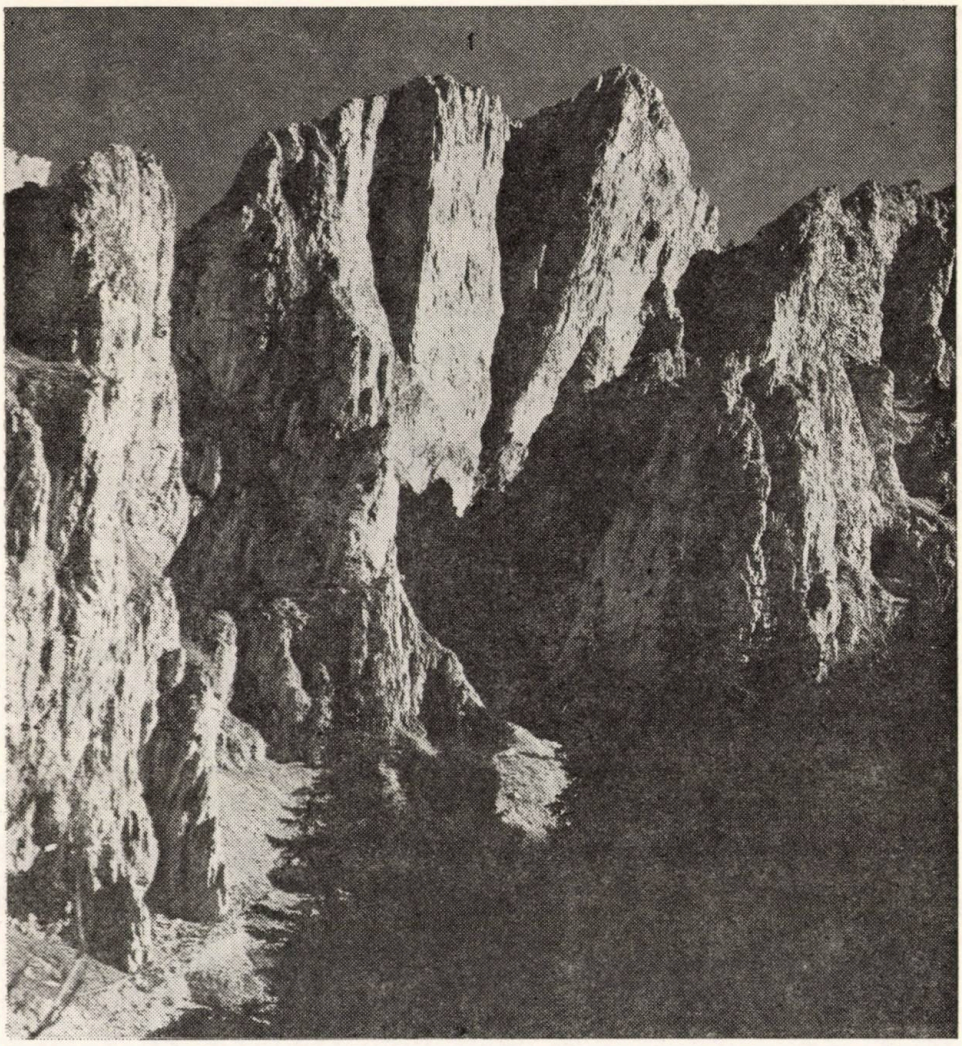

Pe harta țării

CAPRE NEGRE ÎN PIATRA CRAIULUI

MASIVUL Piatra Craiului este definit de geograful Vintilă Mihăilescu: „...o creastă înaltă și strîmtă, cu caracter alpin, orientată aproape în sensul meridianului, (care) desparte, ca un uriaș martor de eroziune, culoarul Branului în două compartimente". Această spinare stîncoasă, asemănătoare unei uriașe reptile împietrite, se întinde pe o lungime de peste 20 km,

între Zărnești și Dîmbovicioara. De la sud spre nord, zona cuprinsă între vîrful Pietricica și vîrful La Om se numește Creasta Sudică. De la acest vîrf pînă în șaua Crăpăturii — Creasta Nordică. Din șa, culmea scurtă, orientată spre vest, se numește Piatra Mică. Se mai obișnuiește a se divide acest masiv, datorită caracteristicilor foarte diferite, în versantul estic și cel vestic.

Constituind una din cele mai importante unități alpine din lanțul carpatic, masivul Pietrei Craiului își datorează importanța, am putea spune chiar unicitatea, peisajului, faunei și florei. Privită din punctul de vedere al iubitorului de capre negre, vînător sau nevînător, Piatra Craiului cuprinde cîteva mari unități ecologice. Cea mai mare și în același timp omogenă este constituită din versantul sudic, între creastă și partea superioară a pădurii de conifere. Expoziția este însorită, vegetația constituită din specii cu valoare nutritivă bună. Terenul nu este prea accidentat și nici pantele abrupte. Zăpada se topește mai repede decît pe versantul apusean. Ciopoarele de capre stau aici, în special în lunile reci ale anului, deplasîndu-se între zona stîncoasă și pădure, în funcție de starea vremii. Vara le întîlnim aici mult mai rar.

Cu totul alt aspect are versantul apusean, denumit și abruptul Pietrei Craiului. Datorită calcarului din care este format masivul, dar mai ales originii sale tectonice (așa-numita formațiune de cuestă), peretele vestic pare a se prăbuși vertical pe o diferență de nivel de aproape 1000 m. El este caracterizat de o mare varietate de forme de relief sălbatic, pereți, muchii înguste. Foarte greu accesibil pentru om și animalele domestice, versantul vestic asigură un refugiu pentru caprele negre în perioada cînd pășunatul și turismul le expulzează de pe fețele sud-estice. Dacă adăpostul este asigurat aici, nu același lucru se poate spune despre hrană. Covorul ierbos este mult mai sărac, speciile sînt slab nutritive, suprafața înierbată restrînsă.

Pe lîngă aceste două biotopuri mai sînt de menționat Piatra Mică, avînd caractere intermediare față de cele anterioare și canionul denumit La Prăpăstii. Foarte interesantă această microstațiune de capre negre în pereții stîncoși ai unei văi foarte adînci, înconjurată de păduri. Efectivul nu este mare, cca 15—20 exemplare, avînd, probabil, legături sporadice cu restul populației din masiv. Numărul de capre negre din Piatra Craiului, după evaluările inspectoratelor silvice, se ridică la aproximativ 150 piese în zona aparținînd județului Brașov și... în județul Argeș. La prima vedere, chiar pentru un cunoscător al acestui munte, efectivul pare foarte mic. Dacă examinăm însă și lucrările de bonitare, aflăm că, în condițiile actuale, acesta este efectivul optim. Deci, deși sînt puține, Piatra nu poate găzdui mai multe, din cauza concurenței la hrană a oilor și neliniștii provocate de turismul intens și destul de anarhic din lungul verii. În această situație, aici

◄ fotografii : Mircea Popescu

CAPRA NEAGRĂ

Aşchie,
Sărită dintre fulgere şi stînci,
În salturi de scînteie,
Printre colţi,
Sau zbor de rîndunică...
Alteori pe brînci,
Cu paşi de vată,
Te-agăţi apoi de steiuri
Statuă nemişcată,
Neînfrîntă.
Prin depărtări, spinare de furnică,
Nara deschisă şi urechea frîntă,
Spre Moartea care vine
din bulboane,
Cu spumegări de demoni în cazane.

Dar tot mai sus,
Pe brînele de piatră ameţitoare,
Salţi cornul de lumină, abia adus,
Te profilezi pe cerul de agată,
Sub clopotul tăcerii din Apus.
Sălbătăciune
A ţării mele, printre oboaie
şi legende,
Aceeaşi lespede prin grohotiş
şi văgăune,
Ce-n lung de veacuri te-am păstrat,
Plăpîndă, vie,
Prin mîndrul prag de-argint
al Raiului,
Pe crenelata între umbre,
Piatra Craiului.

Mihai MOŞANDREI

se împuşcă anual un număr mic de piese, deşi sînt posibilităţi de vînătoare foarte variate. Pe aceste fonduri de vînătoare au fost obţinute multe trofee valoroase, ultimul — cronologic — fiind excepţionala capră împuşcată de Aristide Stavros, în noiembrie 1968, şi avînd 126 puncte C.I.C. Date fiind puţinele trofee ce se pot examina, cu provenienţă sigură din acest masiv, nu putem afirma că populaţia locală ar prezenta oarecari trăsături distincte faţă de cele din munţii învecinaţi. Deşi s-a dezvoltat, cel puţin în ultimele decenii, izolată sau cu legături neînsemnate spre Iezer-Păpuşa şi Făgăraş. Foarte puţin probabilă este deplasarea unor exemplare spre sau dinspre Bucegi, peste culoarul dens populat al Branului. Interesante şi foarte plauzibile ni se par informaţiile după care, în ultimii ani, ca urmare a creşterii efectivului din lanţul făgărăşan, mici grupuri de capre negre se deplasează spre est, deci spre Piatra Craiului, fiind semnalate în zonele stîncoase ale muntelui Comisul şi pe versanţii pietroşi ai văilor Strîmba şi Bîrsa Groşetului.

Sînt multe voci care cer transformarea Pietrei Craiului într-o rezervaţie. Una adevărată, nu numai cu numele. Am subscrie cu entuziasm la această idee, cu condiţia ca statutul de rezervaţie să fie aplicat integral şi să nu se reducă la interzicerea vînătorii.

Tudor DĂNEŢI

Interviu cu... Marin Pescaru

Aşa-zisul chestionar „al lui Proust" este de obicei supus scriitorilor care ating celebritatea. Iată-l prezentat şi unui cavaler al undiţei.

— Unde v-ar plăcea să trăiţi ?

— *Pe malul apei.*

— Care este idealul dv. de fericire terestră ?

— *Să trăiesc ca un peşte în apă... nepoluată.*

— Care este pentru dv. culmea nenorocirii ?

— *Să mă-ntorc de la pescuit cu buzele umflate.*

— Ce greşeli iertaţi mai uşor ?

— *Pe ale mele.*

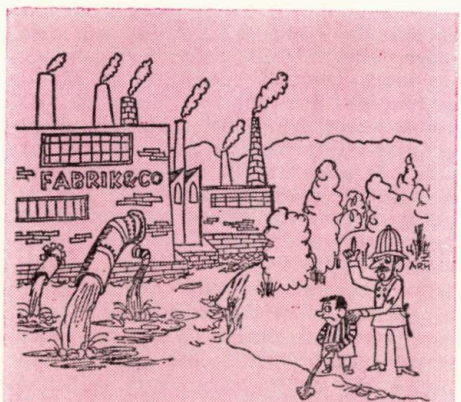

— Va să zică tu poluezi apa noastră !...

— Care este eroul de roman preferat ?

— *„Pescarul din Irlanda" de Pierre Loti.*

— Care este personajul istoric favorit ?

— *Marchiza de Pompadour, născută Antoinette Poisson.*

— Dar eroinele din legende ?

— *Nimfele, divinităţi greceşti.*

— Pictorul dv. favorit ?

— *Raphael, autorul tapiseriei celebre intitulată „Pescuitul miraculos".*

— Compozitorul preferat ?

— *Schubert, care a imortalizat păstrăvul într-un lied celebru.*

— Ce calitate apreciaţi la bărbaţi ?

— *Răbdarea pescarului.*

— Dar la femei ?

— *Indulgenţa faţă de soţul lor pescar.*

— Ce virtute preferaţi ?

— *Discreţia celor care mă privesc cînd pescuiesc.*

— Ce-aţi dori să fiţi în dragoste ?

— *Soţul unei sirene.*

— Ce apreciaţi cel mai mult la prietenii dv ?

— *Faptul că îmi spun unde se află locurile de pescuit cele mai bune.*

— Care este visul dv. de fericire ?

— *Apele curate.*

— Care-ar fi cea mai mare nenorocire pentru dv ?

— *Să n-am mîini, ceea ce m-ar împiedica să ţin o vargă de pescuit.*

— Dar pasărea preferată ?

— *Martinul-pescar.*

CÎTEVA LACURI DE MUNTE

CU GÎNDUL la drumurile vacanțelor, drumuri înalte de munte, revăd cîteva dintre iezerele carpatine care întrunesc ceea ce ne dorim noi toți, cei porniți la drumeție cu undița și rania...

Schimbătoare de la un an la altul datorită populației de salmonide pe care o conțin, însă ajutate de repopulările masive efectuate în ultimii ani, tăurile alpine rămîn zilnic supuse și schimbărilor meteorologice de care depind în mare măsură capriciile păstrăvilor. Dar, permisele obținute ne dau dreptul să pescuim în toate zilele săptămînii așa că, oricînd, alegîndu-ne un loc potrivit de popas în sezonul de excursii și salmonide, putem lansa mușchetele ori lingurile noastre într-un peisaj magnific.

Odată cu topirea crustei de gheață de pe fața lacului păstrăvii încep să mănînce și la suprafață și adeseori rezultatele cele mai favorabile se obțin în prima jumătate a lunii iulie, în răstimpul cît înflorește roșu smirdarul, cînd peștii își refac puterile hrănindu-se intens aproape toată ziua, menținîndu-se în stratul superior al lacurilor, unde apa e ușor încălzită de bătaia razelor de soare. De altfel, temperatura apei este un factor deloc neglijabil (deoarece determină frecvent aglomerarea păstrăvilor în anumite zone) și lacurile mai adînci se caracterizează prin anumite stratificări — cu anumite grade termice și diferit conținut de oxigen — care se mențin dacă apa rămîne calmă. O răcire bruscă a aerului ori vîntul puternic produc schimbări invizibile prin modificarea înălțimii stratului mai cald pînă la o bulversare profundă, datorită unor posibili curenți circulari verticali, care omogenizează temperatura pînă la mare adîncime, repercutîndu-se direct asupra salmonidelor, prin impunerea unui nivel optim de hrănire. Știm că uneori păstrăvii mănîncă mai bine la suprafață, alteori la adînc și știm care sînt semnele activității lor dar, de regulă, oglinda apei nu ne permite să reperăm cu exactitate adîncimile reale, pragurile sau gropile afunde unde se concentrează cîteodată peștii. Or peste asemenea porțiuni e mai recomandabil să ne purtăm uneori musca ori, folosind lingura, să o facem să evolueze fără primejdie, cît mai aproape de fund. Ceea ce ne impune o prealabilă documentare din lucrările geografilor, unde se află schițe din care deslușim configurația țărmului și nivelele de adîncime ale multor lacuri de munte. Pe sărite, din diverse masive muntoase spre care ne atrage farmecul peisajului, cu păstrăvi și perspectiva viitorului, să poposim la cîteva iezere — din cele multe — înșirate pe spinarea de piatră a Carpaților noștri: Lala, Podragu, Cindrelul Mare, Cîlcescu, Galeșul, Zănoaga și, special pentru dumneavoastră, vă oferim schițele lor batimetrice. Le puteți copia și lua — cu ușurință și folos — la fața locului care vă atrage sau vă convine mai mult. Pentru biblioteca personală ne îngăduim să vă recomandăm și o sursă utilă: „Lacurile din România" de Petre Gâștescu, lucrare apărută la Editura Academiei, în 1971.

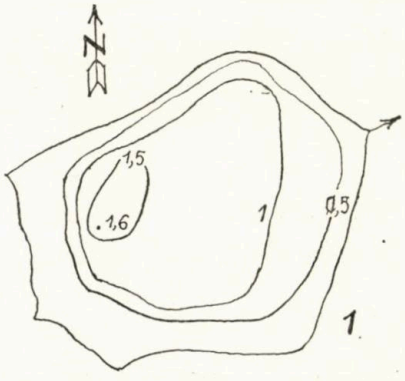

1 — Tăul *Lala Mare* este așezat în Munții Rodnei, la poalele Ineului, într-o căldare străjuită de zîmbri și jnepeni, suprafața lacului fiind de 5637 m². Drumul cel mai rapid de acces este cel desprins la Gura Lalei (drum forestier în prima parte, apoi potecă marcată) din șoseaua ce leagă Borșa de Cîrlibaba trecînd peste pasul Prislop, cel al legendarei descălecări spre Moldova lui Dragoș-Vodă.

2 — *Lacul Podragu*, cu un luciu de 28550 m², se află în preajma cabanei cu același nume, spre care duc binecunoscutele marcaje din Munții Făgărașului. Asemeni altor lacuri din acest masiv, pescuitul se poate practica fără a ne cără cortul în spate.

3 — Iezerul *Cindrelul Mare* este accesibil atît dinspre Păltiniș cît și dinspre Oașa, eventual suind spre obîrșia Văii Frumoasei. Suprafața lacului glaciar este de 34100 m².

4 — *Cîlcescu* din Parîng, acoperind 31260 m², pe țărmurile căruia numeroși undițari și-au încercat șansele la păstrăvi mari, poate fi atins plecînd de la cabana Obîrșia Lotrului.

5 — *Galeșul*, faimosul tău din Retezat, cu suprafața de 36800 m², este accesibil, în cîteva ore, suind de la cabana Pietrile, pe marcajul turistic.

6 — În fine, tot în Parcul Național Retezat, să amintim și renumitul *Zănoaga*, de 65090 m², situîndu-se cu adîncimea de 29 m pe primul loc între iezerele Carpaților românești. La cîldarea ce cuprinde voluminosul iezer se ajunge, tot pe poteca marcată, urcînd de la cabanele Gura Zlata sau Gura Apei.

Dr. Mircea BICHICEANU

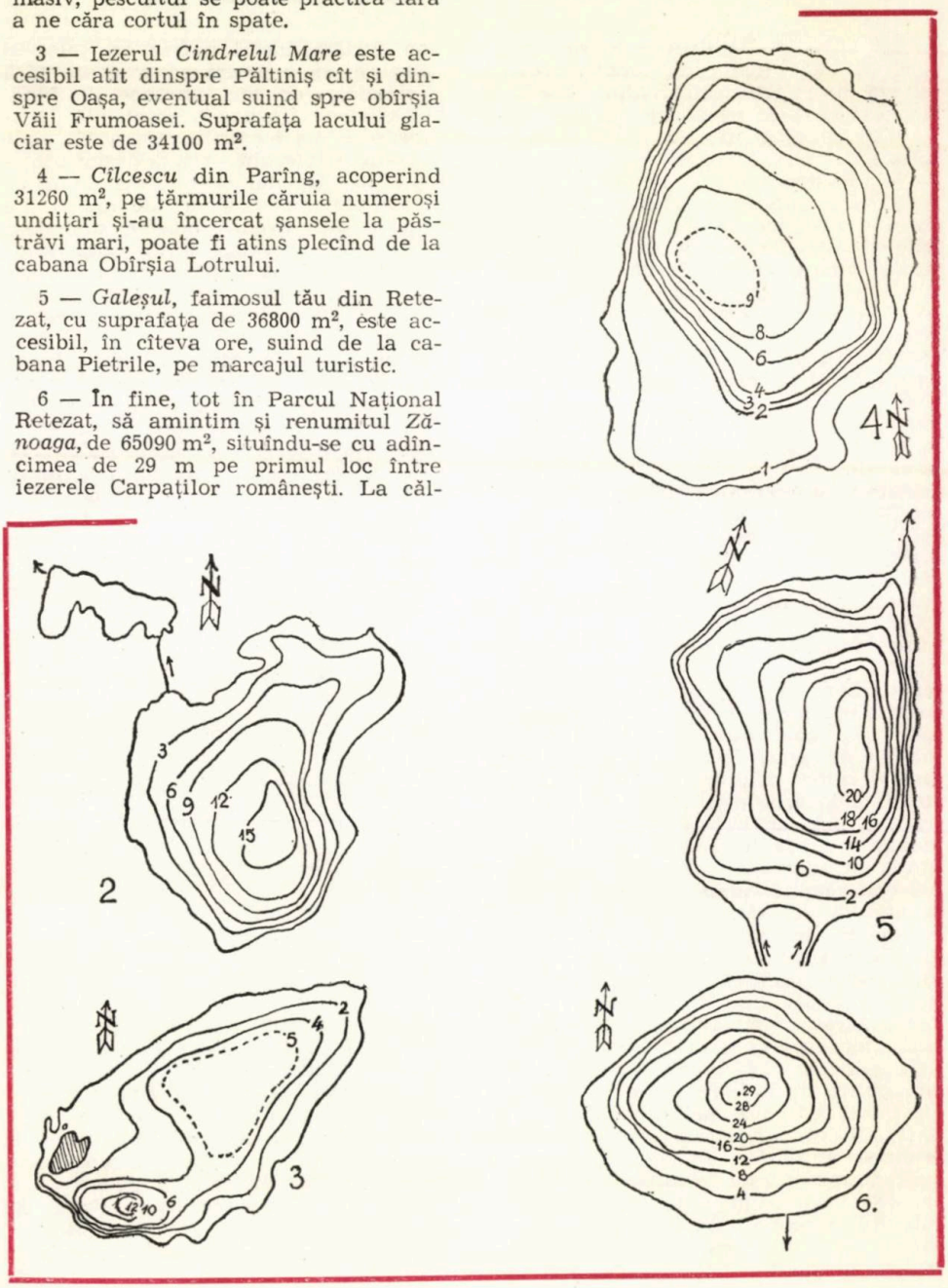

Ciuful de pădure

CIUFUL-DE-PĂDURE (Asio otus L.) este o pasăre răpitoare de noapte, sedentară, de mărimea unui porumbel, răspîndită pe toate meleagurile țării. Cele două sexe au un penaj asemănător. Partea superioară a corpului lor este galben-ruginie și albă cu pete sure și brun-negricioase, cu desene fine. Partea inferioară a corpului este galben-ruginie deschisă, cu dungi longitudinale și pete lanceolate brun-negricioase, care pe ambele laturi ale abdomenului se pierd în linii de zigzag. Pe cap are cîte două „urechi", formate din cîte 6 pene. Ciocul este negru, iar irisul galben viu. În jurul ochilor vălul este bine reprezentat.

Ciuful-de-pădure este o pasăre care trăiește mai mult în păduri și populează mai ales pădurile mixte, tufărișurile mai înalte, parcurile și cimitirele de la șes și din regiunea colinară, dar uneori urcă și în pădurile de rășinoase de la munte. În timpul iernii, numărul păsărilor de la noi crește din cauza venirii unor exemplare din nord, pentru a petrece iarna pe meleagurile noastre. Această pasăre răpitoare de noapte nu are obiceiul de a-și construi cuib, ci ocupă, pentru depunerea ouălor, cuiburi vechi sau noi de coțofene, ciori și alte păsări răpitoare. Cele 4—6 ouă le depune la începutul lunii aprilie și începe clocitul lor imediat după depunerea primului ou. După 28 zile de clocire, eclozează puii, care, ca mărime, diferă foarte mult unul față de celălalt din cauza începerii clocitului de către adulți după depunerea primului ou. Puii se dezvoltă în cuib cca 24—26 zile. Anual, ciuful-de-pădure poate avea și două rînduri de pui.

Această pasăre răpitoare de noapte este una dintre cele mai folositoare păsări ale noastre. Hrana ei constă în primul rînd din șoareci, șobolani și alte rozătoare mici. În lipsa rozătoarelor, capturează și insecte mai mari, broaște, șopîrle și, dacă este tare constrînsă de foame, mai prinde și cîte-o păsărică, mai ales vrăbii. În anii cu mulți șoareci se concentrează multe păsări asupra teritoriilor invadate de către șoareci, pe care îi distrug cu sutele și miile. Cantitatea de rozătoare distruse anual de către o singură pasăre se evaluează la 1 000—1 500 de bucăți. În anii cu șoareci, 95—99% din hrana acestei păsări este formată din rozătoare. În urma multor studii asupra importanței economice a acestei păsări s-a constatat că hrana ei anuală este alcătuită în proporție de 91% din rozătoare dăunătoare și numai 9% din păsărele, mai ales vrăbii.

Această pasăre folositoare este distrusă totuși de către vînători, fără nici un motiv serios. La goanele de iepuri, iarna, în păduri, atunci cînd aceste păsări se ridică în stoluri speriate la primul foc de armă, ar fi de dorit ca vînătorii să-și stăpînească nervii, căci prin împușcarea unui ciuf-de-pădure dăunează economiei naționale cu distrugerea sau sustragerea a 1 000 sau 1 500 kg de cereale, pe care această pasăre le salvează prin distrugerea rozătoarelor. Ciuful-de-pădure merită pe deplin toată atenția omului, pentru foloasele aduse prin distrugerea dăunătorilor plantelor cultivate.

Dr. Ioan KORODI GAL

Un abecedar viu

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE VULPILE, orice vînător este un expert! Împreună cu permisul de vînătoare, el capătă și profunda convingere că vulpea este „dăunătoare", „șireată" și că „trebuie împușcată". Cu ani în urmă, nici eu nu făceam vreo excepție, doar că — femeie fiind — găseam și că mi-ar ședea bine un guler și o căciuliță din blana roșcovanei...

Părerile acestea însă mi le-a schimbat însăși vulpea. Și aș vrea să vă povestesc de ce și cum.

Era pe vremea cînd asociația vînătorilor căreia îi aparțineam plătea bani grei pentru fiecare vulpe distrusă, indiferent de sezon, blană și vîrstă. Vînătorii noștri au apreciat această combinare a pasiunii cu cîștigul și s-au „pus pe treabă". Bineînțeles că nu era să stau acasă cînd micul nostru grup de șase vînători — colegi și prieteni — scotocea în fiecare duminică coclaurile și rîpele pustii din munții învecinați. Așa am dat de vulpea „mea".

Era cel mai mic dintre cinci puișori scoși prima oară la lumina zilei. Foarte neplăcut impresionată de această „vînătoare", care mi s-a părut mai degrabă o crimă oribilă, am preferat să-mi iau pe loc partea cuvenită din primă, sub forma acestui ghemotoc viu.

Seara am sosit amîndoi acasă istoviți, eu — de drum, puișorul — de foame și de plîns. Smuls prea devreme din căldura culcușului natal, lipsit de prezența frățiorilor, de laptele și de limba bătrînei vulpi, el era mai pierdut și mai neajutorat decît un prunc orfan. Am vrut să-l hrănesc, dar n-a primit biberonul. Nu-i plăcea cauciucul, laptele avea miros străin, iar ziua fusese prea obositoare. Acum zăcea în acea indiferență resemnată, care la puii mici de animale sălbatice precede moartea.

Atunci a intervenit omul căruia îi datorez mai mult decît existența și de la care am învățat să respect viața în toate înfățișările ei multiple.

Pe lîngă dragostea lui nemărginită față de animale și răbdarea fără capăt a cercetătorului naturalist, tatăl meu avea o minunată îndemînare înnăscută care-i permitea să manipuleze cu aceeași ușurință un șarpe veninos, un șoarece nou-născut sau o aparatură complicată. În mîinile sale, ființele și lucrurile deveneau blînde și ascultătoare. De aceea n-a fost greu — cu ajutorul unei sonde gastrice și a unei pere din cauciuc — să pompăm prima înghițitură de lapte călduț, înghițitură care a fost decisivă, deoarece micuța mea vulpe a scuipat sonda și a apucat biberonul. Puteam s-o consider salvată.

Au urmat zile, săptămîni și luni de care n-aș vrea să povestesc, fiindcă mulți au crescut vulpi acasă și plăcerile — mai degrabă neplăcerile — acestei convietuiri sînt destul de bine cunoscute. Atîta spun că, dacă ar fi fost după placul mamei mele, această „murdărie umblătoare" ar fi fost trimisă imediat la grădina zoologică. Ceea ce nu înseamnă că vulpița noastră nu știa să se strecoare pe nesmițite și în inima mamei, în special cu cerșitul pe la bucătărie. Clipele acestea de împăcare și mulțumire generală piereau însă destul de repede în fața unei băltoace aromate din mijlocul covorului sau a unui pantof luat drept os și aranjat în mod corespunzător...

Pentru mine însă, această vulpe reprezenta primul manual de etologie, după care dădeam examene zilnice. Pe atunci, această ramură nouă a științelor naturale, care se ocupă de comportamentul animalelor, era încă în scutece. Naturaliștii din generația veche se uitau fără multă încredere la etologii începători, iar cei mai puțin conservatori căutau dovezi mai palpabile decît articolele tipărite. O astfel de dovadă trebuia să fie și această vulpe.

Pentru prima oară un animal aflat în casa noastră era privit altfel decît un prieten patruped obișnuit sau decît o ființă interesantă din punct de vedere zoologic. Pentru prima oară tata privea cu atenție și discuta fiecare mișcare, fiecare postură, fiecare pri-

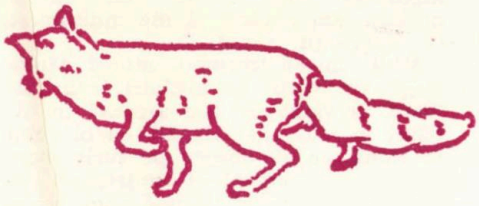

vire a unui animal îmblînzit. Eram datoare — cu aparatul de fotografiat în mînă — să fixez aceste mişcări, postùri şi priviri, notînd totodată cu ce ocazie şi în ce condiţii au fost ele executate. Eram datoare, de asemenea, să developez filmele şi să fac nişte schiţe după fotografiile obţinute, care, alăturate notiţelor mele, trebuiau să confirme ceea ce alt cercetător — străin — scrisese deja despre comportamentul vulpilor. Astfel tata căpăta încredere în tînăra etologie, iar eu învăţam noi deprinderi, care mă încîntau. Era ca în vis, ca în acea zi uitată în care literele primiseră deodată înţelesul unui cuvînt, cuvintele se legaseră în frază, iar eu înţelesesem că ştiu să citesc. Aveam senzaţia, ca şi atunci, că cineva îmi dezlegase ochii. Vedeam ! Vedeam — nu o vulpiţă care roade pantofi şi lasă băltoace, nu un puişor roşcovan şi drăgălaş care vine să se joace cu mîna mea ascunsă sub pătură, nu fiinţa pe care am salvat-o şi pe care o iubeam cu dragostea oarbă şi posesivă, de mamă. Nu ! Animalul acesta îmblînzit, puişorul jucăuş şi lipicios era Vulpea, cu majusculă. Era însăşi specia : *Vulpes vulpes*, încarnată şi dezvelită, neascunsă în tufişuri, vizuini şi opinii omeneşti antropomorfizante.

Cînd se scula şi se întindea — de fiecare dată cu aceleaşi mişcări — ştiam că sute şi mii de ani vulpile s-au sculat şi întins la fel. Cînd se juca cu mîna mea de sub pătură şi făcea nişte salturi gingaşe, scormonind cu lăbuţele din faţă şi muşcînd uşor, înţelegeam că aşa fac toate vulpile cînd prind şoareci. Dacă trecea pe lîngă coteţul găinilor... dar nu — aici vulpea mea nu mai semăna cu toate vulpile. Viaţa ei proprie o învăţase că fiinţele acestea, ciudat de atrăgătoare pentru ea, sînt oarecum primejdioase : aveam un cocoş straşnic, care a bătut-o într-o zi pînă la sînge.

Îngropa însă bucăţi de carne şi alte bunătăţi de-ale ei, exact ca toate vulpile din lume — şi nu era vina ei că le îngropa sub covor ; iar dacă marca locul cu nişte stropi mirositori, nu făcea decît ceea ce fac vulpile libere, care îşi asigură astfel proprietatea, deoarece aceste animale nu dezgroapă şi nu fură bunuri cu „semnătură“ străină.

Dormea încolăcită pe taburet, dar neapărat cu nasul către uşă — şi ştiam că aşa se încolăcesc vulpile pe vreo culme, cu nasul în direcţia de unde adie vîntul. Căci vîntul este cel care le aduc veştile bune sau rele. La noi acasă, deschiderea uşii crea curent...

În nopţile cu lună venea să tragă cuvertura de pe mine, cu nişte sunete ciudate de broască mecanică — şi aflam că în astfel de nopţi vulpile tinere ies la joacă. Mă făceam vulpe şi ieşeam în grădină să iau parte la acele goane mute, cu coada în sus şi zvîrcoliri neastîmpărate prin tufişuri şi iarbă. Ce-or fi crezut vecinii, nu ştiu...

Într-o zi, vulpiţa mea m-a speriat cumplit. Se urcase pe birou, unde accesul îi era strict interzis şi cînd am deschis uşa pe neaşteptate s-a grăbit să sară. A sărit neîndemînatic, a dat cu botul de pămînt şi a rămas nemişcată. Leşinul era adînc, căci nu a

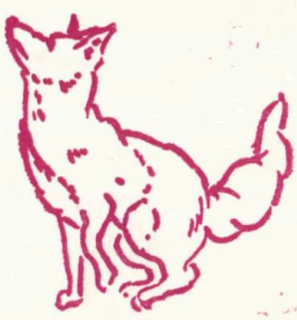

reacţionat nici cînd am ridicat-o în braţe, nici cînd am încercat s-o trezesc trăgînd-o de urechi şi scuturîndu-i capul. Neclintirea pupilei ochiului m-a alarmat şi am fugit după siringă şi camfor, cu ea în braţe. Nu apucasem s-o injectez însă, cînd şi-a revenit, destul de încet. Imediat după ce s-a ridicat însă, era din nou gata de joacă şi de păcătuială, aşa că nu-mi venea să-mi cred ochilor. Atunci mi-am amintit de povestea cu vulpea care s-a prefăcut că e moartă. A aruncat-o moşul în căruţă, dar ea i-a furat peştele. Şi am înţeles că ar fi putut fi un caz adevărat la mijloc.

Viaţa unui animal sălbatic este scurtă ; bătrîneţe nu se acordă în Natură decît celor care posedă o prudenţă şi o inteligenţă dincolo de limi-

tele obișnuite. În captivitate însă, viața este și mai scurtă. Îmblînzirea distruge prudența și atunci curiozitatea înnăscută, care stă la baza inteligenței animalului sălbatic, devine periculoasă și distrugătoare. În domesticire supraviețuiesc animalele care nu posedă — ori și-au pierdut, împreună cu prudența — curiozitatea și inteligența, ceea ce s-a și întîmplat cu majoritatea speciilor domesticite. Singura excepție o prezintă pisicile, care de fapt nu sînt adevărate animale domestice, și cîinii — al căror mod de viață natural nu intră în contradicție sfîșietoare cu viața pe lîngă om. Un animal sălbatic însă, inteligent și curios ca vulpea, nu poate dăinui printre oameni, oricît de îmblînzit ar fi el. Căpătînd această tristă convingere după a treia vulpe îngropată sub bradul din curtea noastră, am hotărît să mă mulțumesc cu observații în natură.

Mulți ani au trecut de atunci. Multe vulpi am văzut în întîlniri întîmplătoare, la vînătoare sau ascunsă în tufișuri în fața unei vizuini, cu binoclul în mînă, ca să observ pe furiș jocul puișorilor codîrlani și mutrișoara șireată a mamei lor, așezată cuminte cu nasul spre vînt. N-am să uit însă niciodată acea rîpă pustie unde am luat parte la o crimă împotriva vieții. Iar amintirea despre întîia mea vulpiță mai trăiește încă între paginile îngălbenite ale carnetului cu notițe și desene. Pe care mi-am permis să vi le arăt !

Dr. Maria PASPALEVA

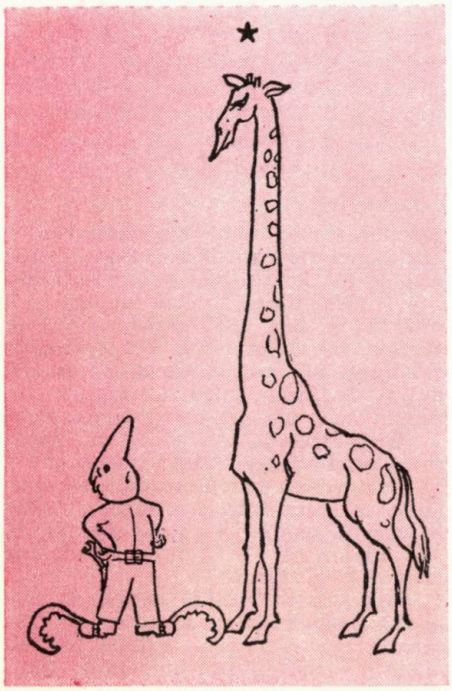

...cel mai rezistent animal, față de otrăvuri este ariciul ? Un gram de cianură de potasiu omoară o pisică, dar ariciul se simte bine și după ce a înghițit 5 grame din această puternică otravă. Așa se explică de ce bravul animal nu se dă în lături nici cînd e vorba să mănînce vipere.

...șerpii anunță cutremurele ? S-a observat că, dintre toate viețuitoarele, șerpii sînt cei mai sensibili la presimțirea cutremurelor, ei fiind înzestrați, probabil, cu o capacitate de recepționare a manifestărilor premergătoare acestor catastrofe.

In Mexic există o specie de șerpi care șuieră cînd se apropie cutremurul.

...dacă n-ar fi păsările răpitoare, precum și aricii și șerpii, care-i vînează fără cruțare, șoarecii ar deveni cei mai numeroși dintre toate animalele ?

O pereche de șoareci de cîmp produc în fiecare an cîte 36—40 de pui, în serii de cîte 6—7, din două în două luni.

...un plop de mărime mijlocie produce în fiecare an peste 25.000.000 de semințe ?

...un fir de in nu se rupe, sub greutatea sa proprie, decît la o lungime de 57 km ? Cînepa se rupe la 30 km, celofibra la 25 km, iar bumbacul la 14 km.

Fuga-i rușinoasă, dar...

ȘTIE ORICINE că primul mijloc de apărare al animalelor, în caz de primejdie, este fuga. Ați văzut, cel puțin la televizor, cum fuge o căprioară urmărită de lupi, sau un iepure fugărit de ciini. S-ar părea că, în primejdie de moarte, picioarele acestor animale nici măcar nu ating pămîntul. Mai mult, animalele-victimă sar peste obstacole dificile — căprioara sau cerbul — sau se cațără pe stînci abrupte, cum reușește capra neagră.

O îndelungă adaptare la mediu a dotat animalele cu acest mijloc de apărare care este fuga, atît pentru cele mature ca și pentru puii lor, care abia au văzut lumina zilei.

Și, iată, cîteva exemple :

În pădurile tropicale din America de Sud, inundate în fiecare an de apele marelui fluviu Amazon, trăiește pasărea numită hoazîna. Este înrudită cu găina noastră domestică, dar și cu cocoșul nostru de munte. Această pasăre își construiește cuibul pe ramuri care se apleacă deasupra apei. Puii abia ieșiți din ou se pot cățăra repede pe crengi, ajutîndu-se de gheare, de primele remige ale aripilor și de cioc, la ivirea primului pericol. Și dacă socotesc că prin cățărare nu pot scăpa de primejdie, sar în apă ; din instinct, ei pot să și înoate. De obicei, puii acestei păsări stau liniștiți în cuib și-și așteaptă părinții cu hrana zilnică (și de multe ori pe zi, fiind ei foarte mîncăcioși !), dar la apropierea unui șarpe boa sau al unui alt dușman, părăsesc cu toții imediat cuibul, urcînd pe ramuri în sus, pur și simplu, aruncîndu-se în apă. După ce primejdia a trecut, ei revin la cuib și așteaptă în liniște hrana adusă de către părinți, ca și cum nu li s-ar fi întîmplat nimic.

Ca recordman la fugă este struțul african. Dotat cu picioare lungi, puternice, struțul aleargă mult mai repede decît un cal de curse. Pasul obișnuit al unui struț african măsoară 1—1,5 m, dar în plină fugă ajunge la patru metri. Adaptarea la acest mod de apărare s-a realizat prin lungirea picioarelor, organele cele mai solicitate, care sînt foarte lungi, la struți !

Saltul este, după cît se pare, ultima „perfecționare" a apărării bazate pe fugă, la animale. Prin salturi, unele animale nu numai că-și sporesc viteza cu care se îndepărtează de locul primejdiei, dar își derutează adversarul. Astfel, cunoscutul nostru iepure, prin salturile lui lungi, îl lasă mofluz pe vînătorul care trage în vînt două focuri de pușcă (fiindcă acesta are doar două cartușe în cele două țevi ale puștii sale) ; mai spornice în apărarea propriei persoane sînt salturile (chiar și cu puiul în „pungă" !) pe care le face cangurul-uriaș, din Australia. Acesta, deși măsoară aproape doi metri înălțime și pare cam greoi cînd stă sau cînd paște, la primejdie devine extraordinar de sprinten ; în clipa cînd trebuie să sară, se sprijină pe picioarele posterioare, întinde coada înapoi și, cu picioarele dinainte la piept (poate și pentru a-și proteja punga), se saltă brusc, aruncîndu-se în sus ca o săgeată. Cu corpul arcuit în mod armonios el descrie o curbă înaltă de aproape doi metri și aterizează lung, la aproape patru metri distanță. Dacă însă primejdia este mare, crește și înălțimea saltului (aproape trei metri) și lugimea lui ajunge pînă la 10 metri. Adică, de vreo cinci ori lungimea corpului lui. Pe plan „sportiv", cangurii sînt întrecuți doar de lăcuste ; acestea sînt în stare să sară distanțe care măsoară de douăzeci de ori lungimea corpului lor...

Dintre animalele răpitoare din țara noastră, lupul se bucură de cea mai nefavorabilă reputație : este un animal viclean, șingeros, lacom și prudent. Dotat cu simțuri mai fine decît orice animal care trăiește pe meleagurile noastre, lupul este un dușman periculos mai ales pentru căprioarele și cerbii din țara noastră. De altfel, țara noastră este unul dintre teritoriile cele mai sudice din Europa în care mai trăiește lupul. El a dispărut încă pe la 1900 din Germania, cu treizeci de ani mai tîrziu din Franța și Belgia, apoi din Spania și Austria etc. La noi s-a menținut datorită codrilor deseori de nepătruns ai Carpaților, ca și bogăției de animale sălbatice.

Că lupul este viclean, știați și din povestea cu „Scufița roșie". Dar asta este o poveste. În fapt, prin viclenie, lupii se hrănesc ca să trăiască. În timpul primăverii și verii lupii se descurcă mai ușor : ba cîte un șoarece, cîte un cuib cu ouă sau cu pui, un ied lipsit de apărare, cîte o oaie de la stînă și așa mai departe. Dar cum cade zăpada, pentru lupi începe greul. Trebuie să-și agonisească hrana cu orice preț, pînă trece urgia iernii, cînd totul este ascuns sub zăpadă și foamea e cruntă. Iarna foamea înseamnă moarte curată. Atunci lupii se adună în haite și pleacă la vînătoare...

Iată o asemenea scenă, undeva, în Carpați :

E noapte. Pe cerul de sticlă pîlpîie stelele. E ger, zăpadă mare. Din cînd în cînd trosnește de ger cîte un trunchi. Pe o culme s-a furișat o umbră sură. S-a oprit, apoi a trimis către stele o chemare lungă, o jeluire lugubră. Un fel de „uuoauuhuu...", gîlgîit, gutural, lung, sfîrșit într-un tremolo, stins din ce în ce. Era lupoaica cea bătrînă, care-și aduna haita... De pe creasta dimpotrivă îi răspunde un alt urlet, în silabe scurte, hu-hu-uri repezite. Apoi, din alt loc, alt urlet și apoi altul și altul. În scurtă vreme, pe sub fagi s-au prelins, una cîte una, umbre surii și tăcute și acum, pe culme, deasupra izvorului, s-au adunat șapte lupi. Stau o vreme așa în cerc, de parcă s-ar sfătui, apoi, deodată, lupoaica pleacă în trap mărunt spre vale. Patru lupi se ațin pe coasta din stînga pîrîului, trei pe cea din dreapta. Se răsfiră mult și merg repede, mirosind urmele rămase pe zăpadă, de cu zi. Scurte opriri, adulmecări și apoi goane spornice.

Au luat urma cerbului, ori mai degrabă mirosul lui. Acum gonesc la vale, în mare viteză. Cerbul a simțit miros de primejdie și încearcă să se salveze spre vale. Dar distanța dintre urmărit și urmăritori se scurtează din ce în ce. Cerbul încearcă să sară peste pîrîul de munte, care curge repede, încă neînghețat. Sare, se poticnește pe malul opus, dar aici îl așteaptă ceilalți trei lupi, care coboriseră pe partea dreaptă a pîrîului.

Lupta a fost scurtă. Cu coarnele, cerbul a aruncat în pîrîu un lup, dar altul i-a încleștat gîtul între colți, iar al treilea îi sfîșie vintrele...

Și așa, viclenia lupilor a fost moartea cerbului.

Prudența lupului apare în toată întregimea ei mai ales cînd e vorba să-și apere puii. O lupoaică are în fiecare primăvară 5—9 pui, într-un culcuș făcut sub o rădăcină, sub o tufă deasă, sub un buștean căzut peste văgăună sau într-un alt adăpost. Și lupul și lupoaica pleacă pe înserat după hrană pentru pui (cărora le dau numai hrană semidigerată) și se înapoiază abia în zori. Vînătoarea lor durează mult, fiindcă ei nu vînează niciodată prin apropierea culcușului cu pui, ca să nu-și trădeze locul sălașului. Vînează la cîțiva kilometri depărtare, înghit prada, apoi o regurgitează puilor, bine mestecată și semidigerată.

De multe ori, lupul sau lupoaica, sau chiar amîndoi, se află în culcuș cu puii, dar cînd se apropie un om, lupii-părinți își lasă puii și fug care încotro. Omul poate să le ia puii și să plece liniștit. Apoi, lupii-părinți îl urmăresc mult pe omul care le-a luat puii, dar nu se apropie și nici gînd să încerce să-și salveze puii.

Lupul este unul dintre puținele animale înarmate care nu-și apără puii și pe această lașitate a lui se bazează o metodă de combatere a lor de către vînători. Și, anume, prinderea puilor de lup la culcuș. Așa ajung ei în grădinile zoologice...

Cît privește poveștile că lupul atacă omul, că nu-și poate îndoi gîtul și altele, acestea sînt curate povești. O anchetă desfășurată ani de-a rîndul, pe firul unor relatări ale unor „martori" a demonstrat că un lăutar „fusese mîncat" de lupi de vreo patru ori, dar el mai trăiește și astăzi...

Ilie CÂRCIU

Din volumul sub tipar
„Nu speriați buburuza !"

Plumbul care ucide de două ori

FORMELE POLUĂRII sînt adesea atît de insidioase, încît nu ne putem da seama de acțiunea lor dăunătoare decît foarte tîrziu sau prea tîrziu...

Se cunoaște faptul că peștii și mai cu seamă păstrăvii din rîuri în care ajung insecticide de tip DDT nu sînt neapărat sortiți pieirii și nici nu sînt otrăvitori pentru om. Dar, în schimb, toxicul din corpul lor (ficat, grăsimi) îi face mai puțin rezistenți la frig, la efort și la virusurile care îi atacă, permițînd diferiților agenți să acționeze și să se dezvolte, producînd îmbolnăvirea și chiar moartea. Aceasta e ceea ce se numește poluare „insidioasă".

Un alt exemplu îl constituie intoxicarea saturnină, adică cea datorată concentrațiilor crescute de plumb în sînge. Este o boală a tipografilor care lucrează nemijlocit cu plumbul, dar ea începe să apară și la unele specii de vînat și mai ales la rațe.

Se susține de către specialiști că nu atît plumbul din alice e de temut, cît cantitățile mari de cartușe trase în terenurile cu vînat de baltă și mai ales rațe. Zeci și sute de kilograme de alice ajung să căptușească fundul bălților, fiind consumate apoi de rațe în căutare de nisip și pietricele, atît de necesare mistuirii. Alicele fiind în majoritatea cazurilor unicele „pietricele" într-o zonă mlăștinoasă, sînt culese cu plăcere de către rațe, care ajung astfel la intoxicația saturnină.

În delta Rhonului s-a evaluat într-un singur loc, loc de pasaj pentru palmipede, cantitatea de 7 tone alice de plumb, suficientă pentru intoxicarea mai multor milioane de păsări de baltă.

Fără îndoială, azi, exemplul apare ca o curiozitate, dar va trebui să ne gîndim, în cadrul programului mare pe prezervare a mediului, la toți factorii poluanți, începînd cu fuzeele și avioanele gigant care ne consumă oxigenul, la circulația auto care produce oxid de carbon și de plumb și la toate chimicalele pe care le răspîndim pe sol și în apă, și la efectul pe care acestea îl vor avea într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. (*M.T.*)

POATE

Sîngele meu poartă prin lume veşti
despre culesul ce se pregăteşte
cînd vara se prelinge în poveşti,
ca-n ape limpezi, umbra unui peşte.
Miresme vechi îmi bîntuie, foşnind,
trupul ceţos, în fiecare noapte,
de parcă dorm într-un troian
de flori,
cu capul pe un deal de mere coapte.
Poate sunt visul unor fructe mari
ce ard frumos în coşuri de răchită,
surpîndu-se în propriul lor miros,
încet, ca într-o pace nesfîrşită...
Sau poate sunt doar un cutremur
blînd,
de păsări ce se risipesc departe,
cînd trece toamna prin livezi,
dansînd,
şi iarba mă mai iartă de o moarte.

George IARIN

RADARUL LILIECILOR

Încă în secolul al 18-lea, pe baza unor experiențe, s-a constatat că nici vederea, nici mirosul nu sînt determinante pentru orientarea în zbor a liliecilor; numai limitarea auzului le reduce posibilitățile perceperii și evitării obstacolelor. Această proprietate a putut fi explicată mult mai tîrziu.

In timpul zborului, liliecii emit ultrasunete imperceptibile (pe lîngă sunetele cunoscute), care sînt reflectate de obstacole și, reîntorcîndu-se la urechile animalelor, acestea pot evita obstacolele printr-un zbor în zigzag.

Sînt însă și lilieci (ciinii zburători) care avînd o vedere crepusculară și un miros bine dezvoltate, nu au acest simț, iar alții (liliecii de peșteră) dispun de o dublă posibilitate de orientare — simțul ecoului și al vederii. (L.B.).

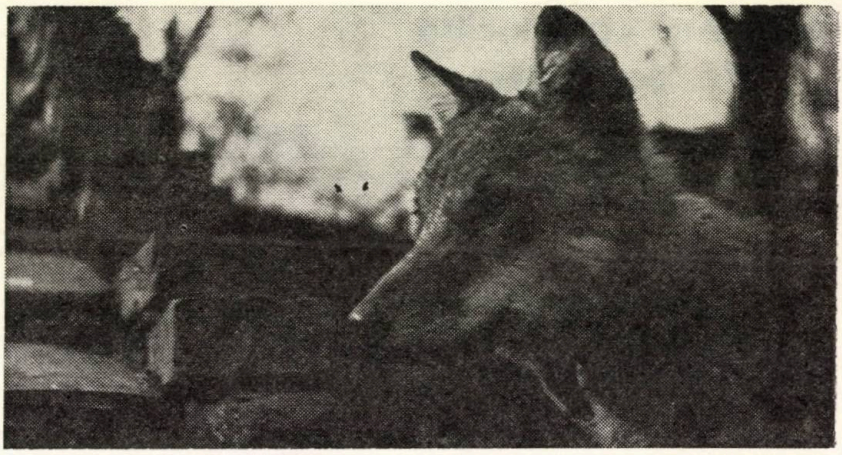

foto Ioan Vancea

De ce omoară răpitoarele?

RĂPITORII CARNIVORI trebuie să omoare alte animale pentru a se hrăni. Numeroase legende arată că anumiți răpitori fac adevărate masacre, omorînd cu mult mai multe vieți decît ar avea nevoie pentru hrană. Cercetările au dovedit, pe bază de studii și observații științifice îndelungate, lipsa de temei a unor astfel de povești.

Sînt cunoscute teoriile care au fost acceptate, ca atare, cu privire la vidră, care e în stare să consume tot peștele de pe o suprafață întinsă de apă, sau despre apetitul știucii, care consumă zilnic o cantitate de pește egală cu greutatea ei etc., etc... Toate acestea s-au dovedit ireale, iar legendele încep să se năruie în fața omului de azi, care nu mai e dispus să accepte teorii nefundamentate științific.

Să încercăm să analizăm „povestea cu lupul", care omoară mai multe oi, dar nu mănîncă decît una sau nici una.

Nu se poate spune că oile ar trăi în permanență sub teroarea lupului. Lupul din preajma unei stîni atacă o oaie sau un miel, o omoară și o duce în desiș pentru a o consuma. Oile scăpate de emoția apariției răpitorului, își continuă liniștite păscutul, privind acest eveniment cu aceiași ochi ca și atunci cînd ciobanul sau oierul ia 2—3 oi din turmă pentru a le trimite la abator. Or, nimeni nu a spus și nu a susținut vreodată că oile ar trăi sub teroarea omului ; din contră...

Situația se schimbă însă dacă lupul pătrunde într-un țarc cu oi. Atunci posibilitatea e mai mare ca lupul să omoare mai multe capete. În acest caz panica cuprinde deopotrivă oile, care aleargă și behăie, ca și lupul, care se află în mijlocul unui vacarm, mușcînd în dreapta și în stînga, omorînd mai multe animale pentru ca, de obicei, să nu mai poată duce nici una din cauza cîinilor și a ciobanilor. Masacrul făcut în stînă nu se datorește „setei de sînge", cum le place multora să spună, ci pur și simplu instinctului de a omorî prada și de a se apăra.

Lupul este un răpitor care știe să sară asupra pradei care aleargă, dar dacă se află într-un spațiu limitat, cu mai multe animale-pradă, atunci nu mai știe pe care să o atace și își înfige colții în tot ce îi vine în preajmă.

În asemenea situații, cazul lupului e identic cu al dihorului, care pătrunde în cotețul găinilor. Dacă găinile, ca și oile, ar sta liniștite, răpitorul nu ar lua decît un singur exemplar. Din păcate însă, bietele animale-pradă „trebuie să facă ceva" pentru a se apăra. Și așa, bătînd din aripi și cotcodăcind, dihorul se vede într-un nor de pene, găsind toate condițiile pentru a da frîu liber instinctului de a omorî.

Lăsînd deoparte aceste condiții speciale, putem afirma că răpitoarele nu omoară dintr-o plăcere sadică tot ce le-ar fi la îndemînă. O mulțime de atacuri la stînă sau în țarcuri, care se mai întîmplă în zilele noastre și sînt puse pe seama lupului, trebuie analizate, deoarece foarte des cîinii hoinari prădează în baza aceluiași instinct stîni sau turme de oi. (M.T.)

VÎNAT ȘI VÎNĂTOARE ÎN BANAT

CÎND SE VORBEȘTE despre Banat, lumea înclină să creadă că aici nu e decît șes. În realitate, țara Banatului, cuprinsă între Mureș, la nord și Dunăre, la sud, are toate formele de relief : de la cîmpiile întinse din vest și pînă la munții de peste 2 000 de metri înălțime din est.

Cîmpiile mănoase, pădurile seculare din masivele : Poiana Ruscă, Semenic, Almăj și golurile de munte din „Masivul înalt bănățean" (Țarcu-Godeanu), pînă în Valea Cernei, sînt tot atîtea biotopuri pentru o faună cinegetică pe cît de variată, pe atît de bogată.

Bogăția și varietatea faunei cinegetice din Banat trebuie pusă pe seama unei vechi tradiții de vînătoare în adevăratul sens al cuvîntului. Aici nu s-a făcut numai sport cu arma, ci mai mult : o gospodărire chibzuită de creștere și colonizare de vînat. Faunei naturale existente i s-au adăugat colonizări din aceleași specii sau cu specii cu totul noi. Ar fi de amintit în cadrul colonizărilor și cele două specii noi pentru fauna noastră cinegetică : bizamul și guguștiucul, care au pătruns în mod natural și s-au aclimatizat pe acest teritoriu.

Numeroasele fazanerii, ca și vînatul din parcuri, au format un rezervor din care s-au alimentat întîi fondurile limitrofe, iar mai tîrziu aclimatizarea s-a făcut în mod natural, ajungîndu-se astfel la o faună cinegetică autohtonă. Această tradiție de creștere și colonizare a vînatului continuă și azi pe baze științifice, prin studiile și cercetările pe care le întreprinde Centrul de cercetări din Timișoara, ca filială a I.C.P.D.S.

Vînat de munte : urs, rîs, capră neagră, cocoș de munte.

Munții „Masivului înalt bănățean", cei care fac legătura între Retezat și masivul Țarcu-Godeanu, cu înălțimi peste 2 000 m, sînt bine delimitați de celelalte masive din Banat (Semenic, Poiana Rusca și Almăj). Prin văile adînci ale Timișului și Bistrei, prin care trec și unicele drumuri de pătrundere în Banat, unul prin „Poarta Orientalis" pe coridorul Timiș-Cerna, iar celălalt prin „Porțile de Fier ale Transilvaniei", făcînd legătura cu Țara Hațegului. Acest masiv oferă vînătorului posibilitatea de a împușca urs, rîs sau capră neagră, iar primăvara — exemplare frumoase de cocoș de munte.

Celelalte masive sînt de înălțimi mai mici (Semenic 1 400 m și Poiana Ruscă 1 100 m), fiind populate cu cerb carpatin, căprior și mistreț. Zona aparține județului Caraș-Severin, iar ocoalele sil-

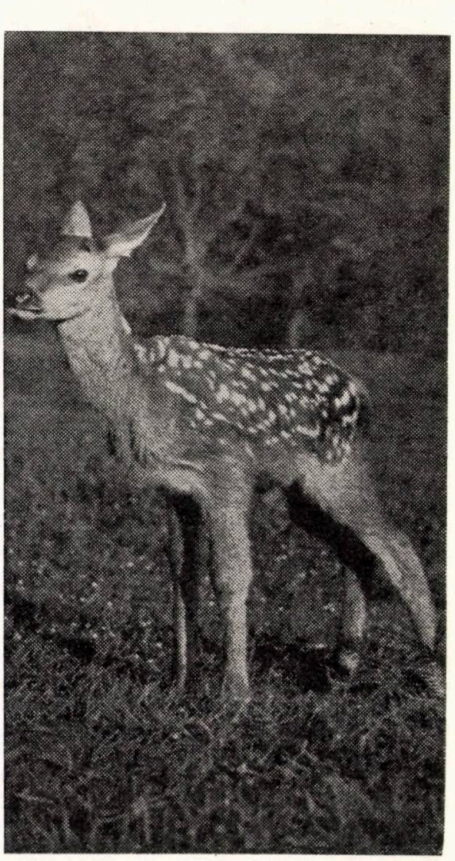

foto Al. Satmari

foto Şandor Rudolf

vice teritoriale şi filialele din Reşiţa şi Caransebeş eliberează autorizaţiile necesare.

Fondurile de munte din Banat prezintă avantajul accesului uşor, căci toate masivele sînt întretăiate de şosele asfaltate, din care linii, drumuri forestiere şi funiculare te conduc cît mai aproape de fond.

Vînat de deal şi pădure : cerb carpatin, cerb lopătar, căprior, mistreţ, sitar.

Zona dealurilor dintre Mureş şi Bega e una din cele mai bogate în vînat mare. Aici, cerbii carpatini sînt mai numeroşi, ajungînd la greutate mare, fără ca trofeele să fie deosebite.

În dealurile Lipovei, e parcul de vînătoare de la Şarlota, unde s-a stabilit încă din trecut o populaţie bogată de lopătari. Aceşti cerbi s-au înfiltrat şi prin pădurile din jur, pe care le populează în prezent alături de altele din cîmpie, unde a fost colonizat de curînd.

Culturile agricole, care pătrund pînă în zona păduroasă, oferă în permanenţă hrană şi adăpost şeptelului de vînat care se menţine în număr mare şi în condiţii bune. În această zonă A.J.V.P.S. Timiş a construit o cabană la Hodoş, punct din care se organizează vînătorile la cerbi şi mistreţi.

În ultimii ani s-au colonizat fazani pe dealurile din jurul Lugojului. Stocul actual dovedeşte că aclimatizarea s-a făcut şi nu rămîne decît ca paza şi hrănirea să se facă în aşa fel pentru a lega acest vînat de terenurile alese spre a fi populate.

Vînat de cîmpie : căprior, iepure, mistreţ, fazan, potîrniche, dropie, vînat de baltă şi de pasaj.

Din punct de vedere cinegetic, cîmpia bănăţeană prezintă un aspect cu totul deosebit atît sub raportul densităţii vînatului, cît şi al diversităţii mari de specii.

În afara numărului mare de iepuri, din trecut, şi a fazanului întîlnit cam peste tot, potîrnichea arată un spor datorat lipsei zăpezilor din ultimii ani.

Aspectul deosebit în cîmpie îl prezintă, în ultimul timp, căpriorul. Există fonduri unde numărul căpriorului depăşeşte cu mult pe cel al iepurelui. Căpriorul de şes a ajuns să dea trofee deosebite. Multe medalii de aur şi argint au fost recoltate, în ultimii ani, din vestul cîmpiei bănăţene. Sub aspectul trofeelor, cîmpia a întrecut zona deluroasă a pădurilor.

Acelaşi aspect deosebit e întîlnit şi în cazul mistreţului din pădurile de

şes. E suficient să amintim că, de ani de zile, dintr-un singur trup de pădure din lunca Timişului se scot anual între 30—50 mistreţi. Este mai mult decît tot ce se recoltează în fondurile „clasice" de mistreţ din Banat.

Densitatea mare a căpriorului şi mistreţului la şes nu trebuie lăsată numai în seama biotopului prielnic acestor specii, ci trebuie neapărat corelată cu felul de gospodărire a fondurilor şi în mod special cu paza în teren. Considerăm că pazei i se datoreşte şi menţinerea unui stoc de dropii pe cîteva fonduri din nord-vestul cîmpiei.

Vînat de pasaj: raţe, gîşte, cocori, turturele.

Banatul se găseşte pe unul din marile drumuri de migraţie a păsărilor. Vînatul de baltă a fost întotdeauna numeros în fostele zone mlăştinoase, azi întretăiate de sute de canale. Şi azi numărul raţelor este mare. Localnicii beneficiază, în afara raţelor, şi de pasajul gîrliţelor, foarte numeroase în anumite perioade.

Pasajul de toamnă al cocorilor atrage şi el un număr mare de vînători spre locurile de popas. În Banat nu există o tradiţie pentru prepeliţe şi sitari, considerate un fel de vînat întîmplător. Nu s-au specializat nici oameni, nici ciini în acest soi de vînătoare; în schimb, numărul vînătorilor la porumbei (albaştri), turturele, guguştiuci e în continuă creştere.

Există în cîmpie anumite zone de pasaj al turturelelor, cunoscute şi foarte apreciate în trecut. Aceste zone ar trebui amenajate cu standuri din care tirul este foarte interesant, iar locurile ar putea deveni puncte de atracţie pentru străinii dornici de a trage focuri multe.

Mircea TELEGUŢ

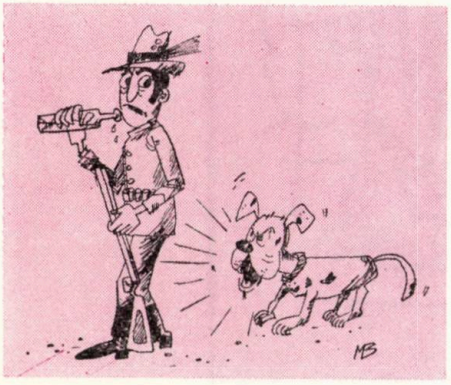

...pe lume există păsări fără aripi şi fără coadă? Este vorba de pasărea kiwi, din Noua Zeelandă.

...cufundarii, după cele mai recente cercetări, pot sta sub apă 3—5 minute, ajungînd la adîncimi de 20—30 m şi înotînd sub apă distanţa de peste 5—800 m?

...perechile de gîşte îşi rămîn „credincioase" pînă la moartea unui partener?

...din familia cucilor fac parte nu mai puţin de 128 de specii, care trăiesc în mai multe continente? Doar 50 dintre aceste specii au uritul obicei de a depune ouăle în cuiburi străine, celelalte 78 îşi clocesc singure oule.

...bufniţele nu-şi pot mişca ochii în orbite? În schimb îşi pot roti capul cu mai bine de 180°, lucru care compensează pe deplin imobilitatea ochilor.

...lăstunii sînt păsările care au cele mai lungi aripi faţă de mărimea corpului? Mulţumită acestor aripi, lăstunii îşi petrec aproape toată viaţa în aer — aici îşi agonisesc hrana, de aici îşi procură materialul necesar construirii cuibului, aici se împerechează, ba chiar în curenţii de aer ascendenţi îşi petrec o parte din noapte, dormind în zbor.

...între cele 320 specii de păsări colibri cunoscute, cea mai mică nu măsoară decît 6 cm lungime (greutatea 2 g), cea mai mare de trei ori atît, adică 18 cm lungime?

Mărunte, dar practice

Dacă țineți cartușele în buzunar, aveți grijă ca acesta să fie curat. Cîteva fire de tutun sau altă murdărie pot ajunge la mecanismul basculei, împiedicînd perfecta închidere a armei și provocînd astfel accidente.

Obișnuiți-vă să controlați din cînd în cînd sertisajul cartușelor, în special al celor vechi. Cu vremea, acesta slăbește, dereglînd grupajul focului. Verificarea se face prin scuturarea cartușului pentru a constata dacă alicele au căpătat joc. În caz afirmativ, se remediază sertisajul.

Cizmele de cauciuc lăsate afară în timpul nopții se umezesc în interior, făcînd dificilă încălțarea lor dimineața. Puteți evita aceasta, avînd grijă să introduceți carîmbii unul într-altul.

O metodă simplă și eficace pentru scurtarea chinurilor unei păsări rănite este înțepătura în bulb. Foarte utilă în acest scop este o sîrmă din oțel cu diametrul de 2,5—3 mm (eventual o andrea de tricotat) și lungă de 10—12 cm. I se ascute unul din capete, iar celălalt se fasonează prin îndoire la cald în formă de inel, pentru a putea fi agățată de una din curelele ciorchinarului. Adoptarea acestei metode de cît mai mulți vînători îi va scuti pe ceilalți de a asista la spectacolul penibil al lovirii păsării cu „piesa a treia", al utilizării măcelărești a cuțitului sau a altor sisteme situate la același nivel de „civilizație". (*i.n.*)

DIALOGURI

Pe stradă trec trei pescari, pe care-i urmăresc cu privirile, de la o fereastră, două doamne.

— N-ai idee, dragă, ce cavaleri sînt pescarii ăștia! spune una dintre ele, mai mult decît plinuță. Știi, ieri, în autobuz, erau tot așa, trei ca ăștia și toți trei s-au ridicat deodată, ca să-mi cedeze locul...

— O, răspunde buna ei prietenă, ar fi fost deajuns să se ridice doar doi...

Vînătorul-medic se grăbea spre marginea pădurii.

— Încotro fugi așa, doctore? îl întreabă un amic întîlnit în cale.

— La pîndă, la vulpi!...

— N-are rost să te grăbești, că tot nu moare nici una...

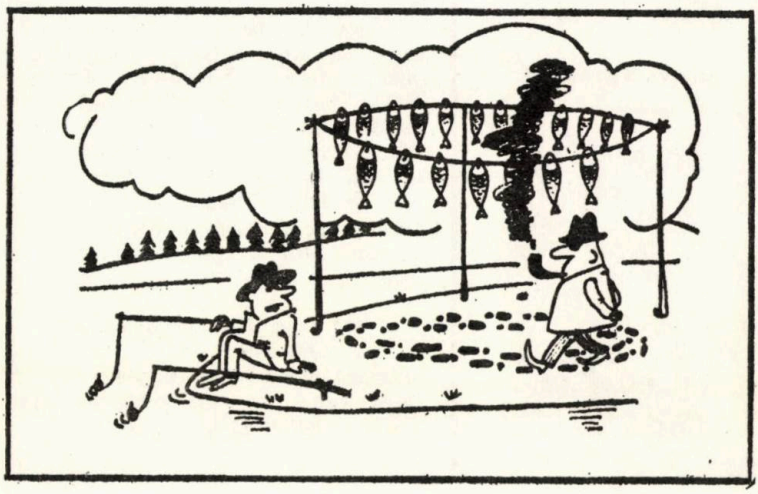

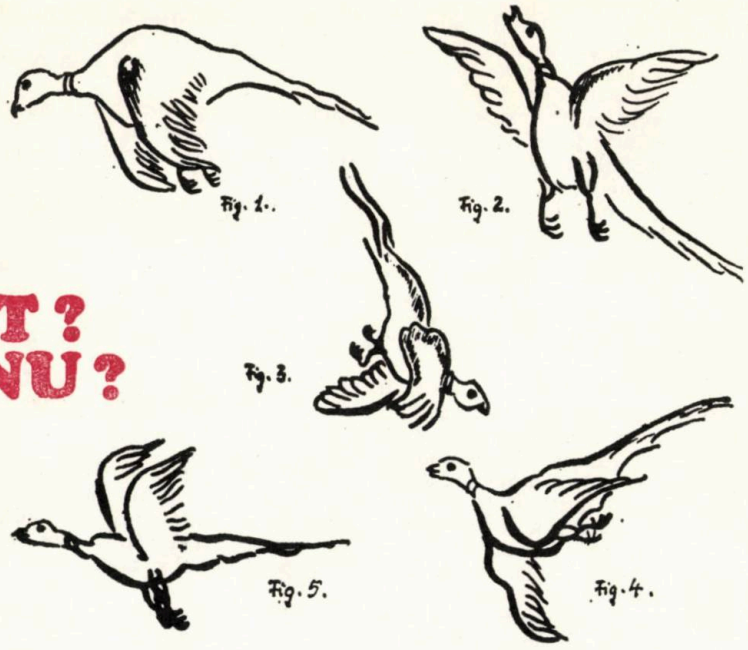

O ÎNTÎMPLARE DIN IARNA TRECUTĂ mă determină să scriu rîndurile de față. Nu vreau să dau nici un nume, nici o indicație privind locul celor întîmplate, date care de altfel nici nu prea ar avea vreo importanță deosebită.

Iată despre ce este vorba. Fusesem invitat la o vînătoare de fazani într-un teren recent colonizat. N-a fost o zi prea rea : în total au căzut 21 de cocoși. Mai exact 21 de piese au fost găsite, din totalul cocoșilor asupra cărora s-a tras.

Părîndu-mi că mai mulți cocoși au marcat lovitura, decît cei care au fost găsiți ulterior de vînători și gonași, în dimineața următoare eram din nou în aceleași locuri, de data aceasta însoțit de un cîine. După ce am scotocit împrejurimile terenului în care avusese loc vînătoarea în ajun, mai ales mărăcinișurile, n-o să vă vină să credeți, dar am mai găsit încă șase cocoși, dintre care doi morți, ceilalți doar răniți în diferite feluri. Cîți or mai fi fost prinși în timpul nopții de vulpile de acolo nu pot ști, așa cum nu cred că am găsit toate piesele rănite în vînătoarea din ziua trecută.

Șase cocoși ! Aproape o treime din piesele doborîte (mai exact găsite) de către vînători ! O pierdere practică de 30% !

Nu cred că un astfel de procentaj ridicat de pierderi se înregistrează mai frecvent și în alte locuri, însă pierderi, de acest lucru sînt convins, se înregistrează la toate sau aproape toate vînătorile de acest fel.

Cauza acestor pierderi nu este greu de găsit ! Consider că cel mai grav este necunoașterea sau neînțelegerea felului în care marchează vînatul cu pene lovitura. În al doilea rînd, tot extrem de important, trebuie amintită lipsa cîinilor de vînătoare, care să poată urmări și aporta vînatul rănit. La acestea se mai adaugă și faptul că la vînătorile colective, din lipsă de timp, orice urmărire (și mai ales la vînatul mic) a unei piese rănite este, după scurt timp, abandonată.

Făcînd abstracție de obligația etică a fiecărui vînător de a curma cît mai curînd posibil chinurile unei piese rănite, de a se convinge că o piesă asupra căreia a deschis focul pleacă rănită (și în acest caz va fi cu mare probabilitate sortită morții) sau nu, aceste pierderi materiale (pentru vînător și terenul de vînătoare) trebuie eliminate sau, în cel mai rău caz, reduse la un minim acceptabil.

Trăgîndu-se cu alice, vînatul aripat este de obicei lovit de mai multe alice, fapt care, cu mare probabilitate, duce la căderea acestuia. Sînt însă frecvente cazu-

rile cînd din snopul de alice doar una singură lovește vînatul. Uneori poate provoca și aceasta moartea, deseori însă aceste alice singuratice nu provoacă răni atît de grave încît vînatul să cadă în foc, răni care sînt însă de cele mai multe ori mortale pentru vînatul respectiv.

Lovit mortal, orice fel de vînat cu pene marchează în mod caracteristic: lasă aripile în jos și încovoaie spatele, căzînd. Astfel de lovituri sînt mai ales acelea care ating inima, aorta și capul. Atenție deosebită merită loviturile razante la cap: pasărea marchează în modul caracteristic, descris mai sus (**fig. 1**), cade la pămînt, pentru a-și reveni peste cîteva clipe și a pleca din nou în zbor nesigur. O astfel de rănire nu cauzează leziuni grave piesei respective, care în acest fel pleacă „sănătoasă".

Tot o lovitură mortală este și aceea la care alicele (ajunge și una singură) trec prin plămîni. Vînatul marchează astfel de lovituri în mod foarte clar. După cîteva bătăi de aripi, pasărea cotește cu ciocul larg deschis, brusc în sus, pentru a se prăbuși după alte cîteva clipe, moartă, pe sol — cu plămînii înecați în sînge (**fig. 2 și 3**).

Mortale sînt și loviturile în care vînatul primește alicele în partea posterioară a trunchiului. Pasărea „scapă" picioarele în jos, încearcă să-și continuie zborul, însă cade în scurt timp, după cîteva bătăi de aripă.

Mai dificile de semnalat sînt loviturile în abdomen, în intestine. După ce pasărea marchează prin „scăparea" picioarelor, retrase în poziție normală, își continuă zborul încă un timp, aterizînd la distanțe destul de mari de locul în care a primit alicele. Fără cîine aportor, vînătorul trebuie să dea dovadă de multă răbdare și să aibă mult noroc ca să găsească exemplarul rănit, care mai poate zbura pe distanțe scurte. Inutil de menționat că un exemplar astfel rănit e sortit unei pieiri încete, dar sigure.

Mai problematice sînt loviturile care afectează aripile sau picioarele.

Pasărea aripată, căzută la pămînt, în cazul unei răniri mai ușoare, încearcă de mai multe ori să se ridice din nou în zbor, mai ales la apropierea omului sau a cîinelui. După aceste încercări zadarnice de a-și lua zborul, pasărea se depărtează fugind, exact ca în cazul ruperii unui os al aripii. Fără cîine, capturarea acestor exemplare este deosebit de problematică, ele depărtîndu-se mult de locul în care s-au prăbușit. În mod normal, în urma unor astfel de răniri pasărea nu are decît șanse minime de scăpare în fața mulțimii de dușmani din lumea răpitoarelor, astfel încît, indirect, este și ea sortită pieirii (**fig. 4**).

În cazul rănirii unuia sau ambelor picioare, pasărea marchează lovitura prin „scăparea" lor în jos, fără să le mai poată ridica în poziție normală; dacă focul nu va fi dublat, exemplarul este pierdut pentru vînător. Cu astfel de răniri, mai ales dacă sînt doar la un singur picior, pasărea mai are șanse de însănătoșire — în caz că nu a fost afectat osul piciorului (**fig. 5**). Au fost chiar capturați fazani care nu mai aveau decît un picior întreg, al doilea fiind retezat la jumătate. Cum rana era închisă și cicatrizată, trebuie să se admită că chiar astfel, cu un picior și jumătate, exemplarul a putut face față influențelor mediului. Fără îndoială că exemplarele astfel rănite, chiar vindecate, au șanse destul de reduse în lupta pentru supraviețuire.

Loviturile razante, la care „zboară penele", sînt și ele marcate. În caz că nu a avut loc o altă rănire, după ce a pierdut puțin din înălțime, pasărea recîștigă rapid înălțimea pierdută, plecînd în zbor grăbit, uneori chiar dînd glas.

Aportul economic al vînatului cu pene în general și al fazanului în special este în continuă creștere, astfel încît, în prezent, colonizat în multe locuri, fazanul oferă unui număr destul de mare de vînători prilejul unei partide plăcute de vînătoare. Din această cauză fazanul poate fi considerat ca una din principalele specii de vînat cu pene, în ceea ce privește vînatul mic.

Cunoașterea semnalării, a felului marcării loviturii (asemănătoare la toate speciile de vînat cu pene) este foarte importantă. În urma recunoașterii felului unei astfel de răniri, vînătorul poate lua măsurile necesare pentru capturarea piesei rănite, evitînd astfel pierderi supărătoare.

În mod logic, fără cîine aportor, capturarea pieselor rănite chiar grav devine o problemă extrem de grea, care cere din partea vînătorului o mare cantitate de muncă și mai ales răbdare.

Peter WEBER

***Desigur că recunoașteți în vesela vînătoriță** pe cunoscuta și îndrăgita Margareta Pîslaru*

(foto Paul Decei)

CIND ÎNTREBI UN PESCAR din județul Timiș care este tezaurul acvatic al cîmpiei Banatului, va începe fără îndoială așa: „Păi' întîi și întîi Timișul !...“ Nu pentru că întîmplarea face să dai de un timișorean, ci pentru că acolo, pe nărăvașul, mofturosul, de nenumărate ori abandonatul, dar mereu regăsitul și iubitul nostru Timiș se dă marea bătălie din martie și pînă-n... martie, îmbiind deopotrivă pe tot pescarul, copil, bătrîn sau femeie, pentru sportul îndrăgit, pentru sănătate, pentru mirajul unui apus de soare.

Timișul este zeul apelor de la noi, care în timpul verii își cere tributul, răpind cîteva vieți omenești și care totuși rămîne irezistibil pentru toți cei care l-au cunoscut.

Pătrunde în județ la sud-est de Lugoj și, după o scurtă întîlnire cu bătrîna Bega, în dreptul Coșteiului, trece în sudul Timișoarei, părăsind țara la Rudna. Este o apă cu albia prin excelență nisipoasă, dar care se face variată și prin vaduri pietroase sau lutoase, de tăria betonului; de aici și pericolul pe care îl prezintă la „confluența“ straturilor nisipoase-argiloase, unde pe alocuri creează adevărate „fîntîni“ (cum le denumesc localnicii) de cîțiva metri adîncime. Marea varietate a formelor de „relief“ ale albiei, cu plaje nisipoase, malurile abrupte, prundiș sau apă deschisă, face ca, spre deosebire de Bega, să satisfacă toate gusturile și exigențele undițarilor. Peștele de bază este și rămîne scobarul (șustărul), care se prinde în tot sezonul „á la carte“, la mămăligă, rîmă roșie, buchet de viermuși, plumbaj logaritmic, fir cît mai subțire și vargă cît mai lungă, momeala fiind tîrîtă pe fund.

Cînd trage scobarul? Atunci cînd pana se oprește, se înclină, întrece viteza curentului sau (mai rar) cînd se scufundă! Nădirea este strict necesară, altfel rezultatele fiind către... zero! În general se nădește cu viermuși îmbrăcați în minge de nămol, dar de la mijlocul sezonului s-a constatat (și nu o dată) că ajunge și cu „bombe“ de nămol fără viermuși. Cele mai bune locuri: în dreptul localităților Coșteiu, Jabăr, Chevereșul Mare, Dragșina, Albina, Uliuc, Urseni, Giroc, Șag, Parța, Peciul Nou, Cebza, Rudna. Pe lîngă scobar se prind bine, la mal înalt, mreana, cleanul și crapul sau lugojana, cu momelile clasice, dar succesul e ca și asigurat dacă se „lucrează“ cu larve de efemere în cîrlig.

Șalăul și cleanul îi găsim sub răgălii și la strîmtori, oferindu-le coadă de

obleți, care se prind din abundență, rimă roșie sau lingură dublă rotativă, aruncată sub bolta de sălcii în luna lui cuptor și recuperată între ape, paralel cu malul. Știuca se stabilește abia după prohibiție, odată cu domolirea apelor, în golfulețe, ca și după obstacole, dar preferă malurile scobite. Remediul? Dacă doriți exemplare mai răsărite faceți montura clasică, cu pește mic și fir 0,6—0,8! Nu aveți pretenții? Luați lanseta, intrați pe mijloc și, cu o rotativă albă sau galbenă și ancoră medie, aruncați pe rînd la poalele ambelor maluri! Dacă înaintați încet, în aval, în sacul de pînză de pe umăr se va aduna clean, știucă, șalău și avat; este poate cel mai frumos și mai sportiv pescuit (în afara celui cu musca artificială) cu care ne va răsplăti negreșit Timișul.

Cei care se dezamăgesc repede sau nu au răbdare, să poftească la Coșteiu (10 km de Lugoj), unde, la cca 50 m una de alta, li se oferă Timișul și Bega; cei ce doresc să găsească aceste două caractere pe aceeași apă se duc la Cebza, după Peciul Nou, iar cei ce nu se pot lipsi de știucă, își încearcă puterile pe Timișul Mort, care însă treptat-treptat va rămîne doar o frumoasă amintire, cedînd încet în fața uscatului.

O apă mică, confluent al Timișului, este Pogăniciul, care își adună apele dincolo de comuna Tormac și mai ales după ploi abundente face ca în zilele următoare sute de pescari să se certe cu privire la culoarea apei pe Timiș; unii susțin că apa a fost precum braga, alții consumă la micul dejun pește prins în apa cristalină a Timișului. Explicația pentru cei neavizați: Pogăniciul se umflă repede și murdărește tot ce se cheamă Timiș de la podul C.F.R. Uliuc și pînă la vărsare, dar în amonte de Uliuc apa e, cum spune prietenul meu Bacoș, „Lacrima-Cristi" și „mușcă"! (Sfatul de față e de fapt zadarnic: măcar o dată pe an tot ne „duce" Pogăniciul!)

Cu toate că Mureșul taie județul nostru la nord de Cenad, undițarii îl frecventează puțin pe această porțiune. În schimb Bega... Pe Bega găsești ambarcațiuni sportive cu sau fără motor și pescari de la pionieri la pensionari. Timișorenii (sau cei care vor avea mai tîrziu posibilitatea să meargă pe Timiș), cărora din fragedă copilărie li se spune: „Nu-i voie la Bega!", se duc și își încep „ucenicia" aici. Mai întîi între două poduri, pe urmă între patru și așa, treptat, abandonează dopul de „Odobești", își cumpără scule fine și încet, încet ajung în... Deltă! Astfel Bega a fost și rămîne în dreptul orașului un fel de piatră de încercare; dacă ieri ai „prins" un felinar,... mîine o anvelopă... iar poimîine o biată mreană subdimensională, te socotești consacrat, scoți permis, împrumuți o bicicletă și... la Timiș!

Adevărul este că Bega, cu toate că este, în oraș, destul de poluată și supraalimentată prin grija grădinilor de vară de pe mal, cei ce se încumetă și se încăpățînează au totuși, din cînd în cînd, surprize: în general mrene, mai rar crap și pe alocuri somn (dar dacă este, apoi cîntărește atît încît a doua zi știe tot orașul; este mai greu de stabilit cît a cîntărit la început); se mai prinde sporadic știucă și cîte un avat.

Bega însă, la răsărit de Timișoara, pentru cine are barcă (mai ales cu motor), oferă tot ce-i mai frumos, ca ambianță și captură. Locuri bune la Ghiroda, Remetea Mare, Topolovățu Mare, Balint, Coșteiu, Făget, de unde, în amonte, primează cleanul. Fără barcă cu motor (dar cu barcă pneumatică), problema se rezolvă plecînd cu trenul la Remetea; se așează barca pe apă și se lasă în voia curentului, timp în care, bătîndu-se ambele maluri „la plesneală", cu lăcuste sau muscă artificială, se realizează dorințele la clean. La terminarea partidei, timp în care apa te-a purtat sub o boltă de verdeață amazonică sau printre brîuri de stuf, acostezi răsuflînd ușurat (lași să răsufle și barca) — pliezi și... iei tramvaiul, pentru că ai ajuns la marginea Timișoarei.

O confesiune: oricît ne lăudăm noi cu rîul Timiș, se spune, și așa este, că la început de sezon Bega este mai darnică și dacă la Timiș abia răsare mărunțișul în martie, sau ici-colo cîte-un scobar, apoi în Bega „umblă" cleanul,

scobarul și — dacă nu sîntem prea rigizi cu aprecierea exactă a apusului de soare — și somnul!

În ceea ce privește apele mai mici, cum ar fi Matca, Iercici, Bega Veche, se pare că ele sînt abandonate și (după cîte-un zvon) febril regăsite de pescari, pentru roșioară, lin și pe alocuri știucă.

Ce nu ne place (și de ce să n-o spunem?) este că pîrîul Matca, de pildă, a fost un rai în ale știucii, pentru orice pescar, mai ales în nordul comunei Săcălaz, dar din păcate problema s-a „lămurit" pentru mulți ani, prin lărgirea albiei cu mijloace mecanizate, care nu au iertat nimic (nici măcar vegetația), rămînînd pentru posteritate niște mici dar foarte zeloase roșioare, pe care nu le mai poate înghiți nici o știucă, fiindcă... știuci nu există! Acum, cînd doi pescari se întîlnesc, se întreabă: „Costică, nu știi un loc bun de știucă?" răspunsul vine: „A fost odată la Săcălaz, dar încearcă la Satchinez!"

Numai că la Satchinez e rezervație naturală: e voie și nu e voie; nu știi niciodată în această „micro-deltă" cum stai cu etica!

Lăudabilă inițiativa asociației județene, care la Dumbrăvița (nord de Timișoara) a populat cu puiet de crap, caracudă (se spune și știucă) o baltă amenajată; pe scurt: este un loc accesibil, unde crapii au crescut și se prind (și se arată), caracudele la fel și au icre (știucă... n-am prins). Alte bălți și lacuri la Jabel, Biled, Jimbolia, fără să mă refer la cele din jurul Timișoarei, unde ne putem potoli setea pînă la „mobilizarea generală"... tot pe Timiș!

Particularitățile au fost prezentate, metodele le cunoaștem, căile de comunicație și mijloacele de transport sînt asigurate... Vă așteptăm, dragi prieteni!

Ioan MOLNAR

REFLECȚII CU CÎRLIG

Pescarul începător cînd se duce la „Alimentara" să cumpere pește își ia și undița; pentru orice... eventualitate!

Cînd peștele trage de undiță, birocratul spune că peștele ne... sesizează!

Pescarul nu prea spune adevărul prin însăși natura îndeletnicirii sale: nu... amăgește peștele cu rîma?!

Ultimul cuvînt al peștelui prins: „Rămîne-ți-ar un os... în gît!"

Pescarul hocheist cînd cade pe gheață face... copcă!

Imnul pescarului începe cu: „Am prins odată un pește..."!

Pescarul nervos nu prinde nici... somn!

Cînd birocratul este la pescuit și face „pauză" de prînz, scoate... undița din apă!

„Pescarul" fără permis e... pleșcar!

D. C. MAZILU

DIVERSE

— Whisky? întreabă hipopotamul.

— Da, dar pentru mine cu gheață... răspunde ursul alb.

— Nicușor, tu știai că scorpionii „scuipă" venin prin coadă?

— Da mamă. La fel ca automobiliștii...

— Ce te uiți atît de mult la Ursa Mare? îl întreabă ursoaica pe urs...

Într-o zi, un arab se duce la un negustor alb, să-i vîndă doi colți de elefant.

— Ceri prea mult. Prețul e prea mare, iar fildeșii sînt cam galbeni... zice negustorul.

— Tocmai de aceea cer atîta: fildeșii ăștia sînt o raritate! Cine a mai văzut un elefant fumător?

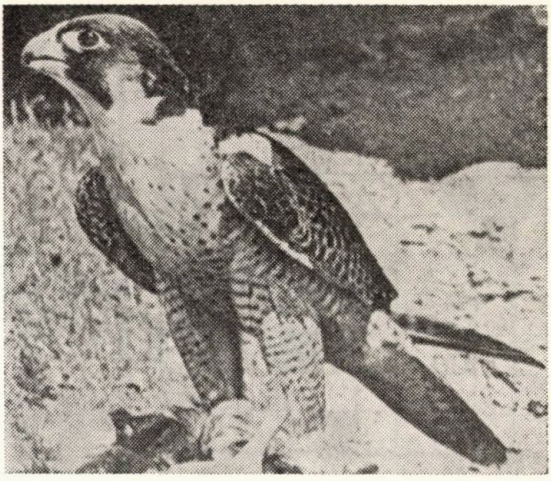

ȘOIMUL CĂLĂTOR

ȘOIMUL CĂLĂTOR (Falco peregrinus *Tunst.) este o pasăre răpitoare de zi, mai mult oaspete de iarnă decît sedentară. Masculul și femela se aseamănă la colorit, deosebirea dintre cele două sexe manifestîndu-se prin talia mai mare a femelei. Ambele sexe au partea superioară a capului și cerbicea închisă, aproape neagră. Partea superioară a corpului este sură, cu un suflu fin albăstrui și cu benzi transversale de culoarea ardeziei. Din colțurile gurii se întind, pe laturile gîtului în jos, două pete negre, alungite în forma unor mustăți. Gîtul și gușa sînt albicioase, restul părții inferioare alb, umbrit foarte ușor în roșcat, cu striuri longitudinale negre sau pete negre, colțurate sau rotunde. Restul părții inferioare este alb, cu un suflu foarte slab auriu. Flancurile sure sau ardezii sînt brăzdate transversal. Membrana cerroasă, marginile ochilor și picioarelor sînt galbene, ciocul este albăstrui. Aripile sînt lungi, ascuțite și egal de lungi cu coada, care este relativ scurtă, părînd lată, de culoare sură, cu benzi transversale ardezii, aproape negre, care se lățesc spre vîrful cozii, care este sur-albicios.*

Exemplarele de pasaj sau cele care iernează la noi sosesc pe meleagurile noastre în septembrie-octombrie și ne părăsesc prin luna martie. Cele sedentare cuibăresc în regiuni stîncoase, greu sau deloc accesibile sau, mai rar, își clădesc cuiburile pe arbori înalți sau ocupă cuiburile vechi de corbi, ciori, stîrci sau alte păsări răpitoare. Ponta constă din 3—4 ouă și este completă pe la mijlocul lui aprilie.

Șoimul călător este cel mai complet și mai perfect dezvoltat dintre păsările răpitoare. Este un adevărat proiectil zburător care, gonind prada, poate atinge în picaj o viteză de 150 km pe oră. Are un zbor foarte abil, îndemînatic. Vînează numai păsări zburătoare pe care le străpunge, cu ghearele lui puternice, în zbor. Urmărește cu perseverență prada pînă o prinde. Este dușmanul cel mai periculos al păsărilor noastre. Pe lista lui de bucate figurează, începînd cu păsărelele și terminînd cu gîștele sălbatice, aproape toate zburătoarele. Hrana principală a lui o constituie ciorile, porumbeii de casă, ieruncile, potîrnichile, rațele sălbatice, pescărușii, mierlele, bufnițele, vînturelii, dar atacă cu mult succes și corcodeii, cocoșii-de-mesteacăn, fazanii, stîrcii, șorecarii și cîteodată chiar și dropiile. Pentru prădarea efectivelor de păsări de interes cinegetic, această pasăre răpitoare de zi se poate considera foarte dăunătoare. Avînd în vedere însă că, din an în an, este tot mai rară pe meleagurile noastre, combaterea ei trebuie să se facă cu foarte multă prudență și precauție, pentru ca această pasăre elegantă, perfectă, să nu dispară din fauna țării noastre.

Dr. Ioan KORODI GAL

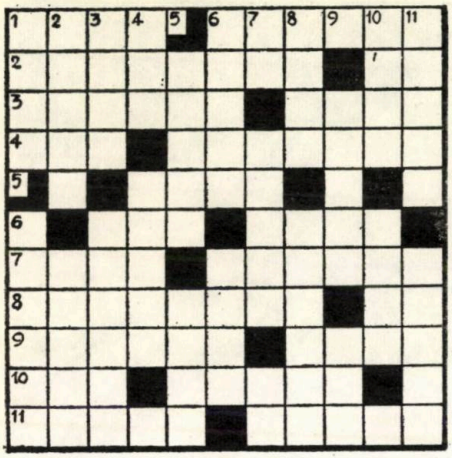

PĂDUREA

ORIZONTAL: 1) Arbore... care nu face mere. — Creanga bradului. 2) „Baza" copacului. — Nuc frînt ! 3) Lemn... îmbrăcat. — A doborî copacii. 4) Semifurnir ! — Codrul bătut de vînt. 5) A vorbi cu... zîna pădurilor. 6) Coniferul lui Respighi. — „Mlădiță" din stejarul Moldovei de acum patru veacuri. 7) Uscătură... a Parisului. — Frunzele dințate de la umbra copacilor. 8) Arbori cu fructe. — Vîrf de alun... 9) ...și pădurea lor. — Momeală. 10) Copac... albastru. — Frate cu toporul ! 11) Certificatul de vîrstă al arborelui. — Copac... mort.

VERTICAL: 1) Arborele... de țuică. — Au ajuns în sapă de lemn ! 2) Arbust meridional. — Niște harnice „lucrătoare" îl culeg din... salcîmi. 3) Afluent al Mării Baltice. — „Familia" copacilor. 4) Încă un arbore fructifer... — ...și încă unul. 5) Arbust sălbatic, cu flori albe și fructe roșii. — Arbori rășinoși, cu lemn tare. 6) Arborele lui iunie ! — Locul orchestrei. 7) O bucată de carpen ! — Taie copacii ! — Pronume. 8) Ramură principală în... arborele genealogic. — Pădurice de arini... 9) ...și tot ei. — Veche armă, din lemn de esență tare. 10) Ramură subțire, pentru... pedepse. — Arborele... viermilor de mătase. 11) Salcîmi reg.). — Ca plopul.

Cuvinte rare: NIR, TANA, ACATI.

Nelu CARAIMAN

Să fim calmi !

Ai făcut ce-ai făcut și barca în care te afli s-a răsturnat ! Dacă ai reușit performanța aceasta, nu te crampona de avutul tău, chiar dacă s-au dus la fund arma de vînătoare, rucsacul, lansetele etc. Dispensează-te cît poți de repede de cizme și de haina groasă și ieși repede la mal. Pe celelalte le vei pescui mai tîrziu. Dacă vei reuși sau nu, n-are nici o importanță. E mai bine să încerci să pescuiești ceva, decît să încerce alții să te pescuiască...

Ai tras într-un vînat mare și ai reușit doar să-l rănești. Sălbăticiunea a devenit agresivă. Dacă ai în mînă o carabină, introdu alt cartuș pe țeavă, dar nu smucind închizătorul (se poate bloca !), iar dacă ai armă cu țevi lise, nu o deschide. În ambele cazuri nu te grăbi să tragi. Păstrează-ți sîngele rece. Este mai ușor să dobori sălbăticiunea, cu o lovitură sigură, de la distanța de 5—6 metri, decît de la 20. Altfel...

Se știe că vulpea „face pe mortul" adeseori. Cînd ești gata s-o apuci de coadă, învie ! Atunci nu este cazul să apuci arma de țevi și s-o pocnești cu patul armei. Al doilea cartuș, cel rămas pe țeavă, ar putea lua foc. Pe urmă... Practic este, în asemenea cazuri, să lași vulpea înviată să fugă la 20—30 m, s-o urmărești pe deasupra țevilor armei și s-o împușți... din nou. Dar... ca lumea !

LUPII DIN APENINI ...

...sînt degenerați. Ei trăiesc în Parcul Național din Abruzzi și arată pipernicîți. O lupoaică împușcată în anul 1970 avea o greutate de 25 kg, iar un alt exemplar, matur, doar 17 kg ! Faptul pune la îndoială rezultatele unei ocrotiri totale, în scopul refacerii efectivelor speciei.

Nimic nu se pierde dintr-un elefant...

DUPĂ CE ANIMALUL a fost doborît, se procedează imediat la sîngerarea completă, se încarcă pe o remorcă a unui mijloc auto de transport și este transportat la instalațiile de prelucrare din apropiere de localitatea Skukuza. Aici, este spălat în primul rînd cu ajutorul unor jeturi puternice de apă, se trece apoi la jupuirea animalului ; pielea se taie apoi în secțiuni, care sînt transportate prin intermediul unor benzi rulante în diferitele sectoare de prelucrare. Întregul proces la care am asistat pînă acum nu diferă aproape cu nimic de cele ce se întîmplă într-un abator modern, dintr-unul din orașele Europei : scheletul este îndepărtat, iar carnea este clasificată pe categorii. Tot ceea ce nu poate fi consumat de către om este transformat în făină destinată utilizării în cadrul fermelor, pentru creșterea vitelor, sau avicultorilor, pentru hrana păsărilor. O parte dintre cele mai bune bucăți sînt rezervate pentru consum de către turiștii și personalul din taberele de lucru, iar întreaga cantitate de carne care rămîne, și care provine fie de la elefanții doborîți, fie de la alte ierbivore, este transformată în ceea ce se numește „biltong". O cantitate importantă de carne de elefant, după o primă firbere, este expediată cu camioanele către cantinele companiilor miniere.

„Biltong"-ul este un preparat alimentar extrem de gustos, apreciat de către sud-africanii de toate rasele. Carnea proaspătă este tăiată în fîșii cu grosimea de 1 cm și lățimea de 5 cm, este marinată apoi în oțet, cu o serie de mirodenii, timp de circa cincisprezece ore. În sfîrșit, aceste fîșii de carne sînt suspendate timp de cinci zile, cu ajutorul unor cîrlige, în camere de uscare, unde nivelul temperaturii și umidității este în permanență controlat. Gata pentru a fi consumat, „biltong"-ul are un aspect deosebit de apetisant și seamănă oarecum cu salamul de Ardeni sau de Milano (asemănător cu ghiudemul — *n.t.).* Este sărat — dar nu în exces —, dar consumul acestui produs nu este recomandabil persoanelor care au dentiție precară. Consumul „biltong"-ului în Africa de Sud a fost semnalat chiar din timpul primelor contacte ale europenilor cu aceste zone, în special în Africa de Sud, iar rolul acestui produs alimentar, în decursul războiului bur, nu a fost deloc neglijabil. Valoarea sa nutritivă este considerabilă. În timp ce trupele engleze erau nevoite să fie în permanență însoțite de vagoane cu alimente, comandourile de buri se alimentau cu cîteva kilograme din această carne uscată și sărată, purtată de fiecare soldat în sacii de drum. „Biltong"-ul, pentru cunoscători, este un adevărat deliciu !

În ceea ce privește materiile grase — grăsimile în speță — și care sînt recuperate, acestea sînt vîndute, datorită calității lor superioare, fabricilor de margarină sau atelierelor de producere a săpunului.

Cel mai mare elefant prelucrat la Skukuza a cîntărit în jur de opt tone. Cei mijlocii cîntăresc în medie 5 tone. Pentru cititorii pasionați de statistici, vom da în cele ce urmează cîteva detalii referitoare la „structura" anatomică a elefantului :

— pielea	în medie	450 kg
— ficatul	în medie	70 kg
— splina	în medie	6 kg
— sîngele	în medie	103 kg

— rinichii . . .	în medie	15	kg
— inima	în medie	22	kg
— plămînii . . .	în medie	50	kg
— organele genitale	în medie	4	kg
— stomacul + intestinele . . .	în medie	860	kg
— stomacul gol . .	în medie	310	kg
— conținutul stomacului . . .	în medie	550	kg
Total: . . .	în medie	2.440	kg

Greutatea totală a animalului = 4.450 kg
Carnea + oasele . în medie = 2.010 kg

Greutatea medie a colților unui elefant mascul este în jur de 60...70 kg. La femele, colții cîntăresc în medie 20...25 kg.

Fabricile de conserve moderne, așa cum este cazul celei înființate în Parcul-rezervație Kruger, în spiritul unei administrări corecte, pot fi de o deosebită utilitate pentru numeroasele țări africane, unde vînatul este prezent în abundență, dar unde proteinele animale sînt relativ defectuos repartizate în rîndul populației, care suferă cel mai adesea de boala denumită „kwashiorkor" și o serie de alte deficiențe de natură alimentară. Foarte frecvent, într-o serie de regiuni, cum ar fi cazul Africii de Est în special, atunci cînd un animal mare — ca de exemplu un elefant sau un hipopotam — este vînat, carnea, precum și celelalte părți ale corpului animalului sînt lăsate pe loc, urmînd să putrezească, iar vînătorii nu sînt interesați decît de a intra în posesia fildeșilor sau a coarnelor.

Cei mai mari adversari ai procesului de transformare a animalelor în carne uscată și în produse hrănitoare pentru animalele domestice sînt în mod evident piralii brussei — hienele. Personalul de pază al parcurilor și rezervațiilor de animale cunoaște însă această problemă. Contrar celor știute în general, hienele nu sînt singurele animale sălbatice periculoase care se hrănesc cu cadavrele abandonate de către carnivori. Frecvent, hienele acționează în haite și vînează animale mari, ca de exemplu antilopa gnù și zebre. Hienele sînt astfel „vînători" activi și foarte abili, dar nu acționează în această manieră decît atunci cînd rezervele de hrană au fost epuizate. Atunci cînd hienele s-au adunat în haite, ele pot determina leoparzii și chiar leii să renunțe la animalul doborît. Adesea, haite bine organizate reușesc să separe leoaica de puii săi, care, fără apărare, sînt foarte rapid devorați.

După „Chasse — Pêche — Tir"

Cugetări

Dacă peștii s-ar lamenta în legătură cu „calitatea" însușirilor dobîndite de la natură — și poate ar avea suficiente motive s-o facă — speciile lor s-ar înșirui fără îndoială în lungi cortegii de suferință. Admirabil e însă cum ei găsesc în afirmarea maximă a acestor însușiri native, oricît de umile ar fi ele, calea ce duce la supraviețuire.

„Eu nu dau decît la pește mare" — se laudă unii pescari, dacă merită laudă un atît de categoric și nejustificat dispreț la adresa măruntei albituri.

Un asemenea pescar trece de fapt cu ochii închiși pe lîngă una dintre cele mai bogate surse de emoții și plăceri, apreciată însă nu sub greutatea kilogramului și-n văzul tuturor, ci asemenea metalelor prețioase, cu subtila finețe a gramului.

Egalitate nu înseamnă, atît în viața socială, cît și în lumea peștilor, uniformizarea atributelor biologice și spirituale ale indivizilor, ci realizarea unei compensații de această natură, care să ducă la un echilibru biologic și spiritual desăvîrșit al colectivității respective.

Echilibrul dintre știucă și oblete se realizează prin inegalabila șiretenie a celei dintîi și extraordinara voiciune a celui din urmă. În momentul în care balanța se-nclină prea mult într-o parte, natura pierde definitiv pe unul din cei doi parteneri ai săi.

foto N. Cristoveanu

Pe harta ţării

ÎN CÎMPIA OLTEANĂ

GÎGÎITUL DE GRÎURÎŢE şi glasul straniu al cocorilor constituiau ambianţa sonoră a toamnei, deasupra stepei oltene... Erau ţipetele migratoarelor care, conform unui ancestral imbold, treceau an de an peste sfintele noastre meleaguri. Se mai aud şi acum, la ceas de noapte tainică, rar, ca nişte semnale venite de pe alte tărîmuri.

Şiragul marilor bălţi din sudul Olteniei a fost supus, de mîna harnică a omului, transformărilor înnoitoare : acolo unde domneau păsările bălţii şi peştii, în împărăţia stufului şi a apei, se dau acum marile bătălii ale pîinii. Pămîntul, cîndva milos, este protejat de diguri straşnice şi se dovedeşte un foarte bun producător de plante cerealiere. Locul zburătoarelor gălăgioase a fost luat de timidul iepure ori de amăgitoarea roşcată.

Cîmpia se întindea altădată liniştită în faţa noastră şi, sub mareea de soare, ţîşneau din miriştea îmburuienită diferite mici sălbăticiuni, prepeliţa fiind cea mai căutată. Printre prepeliţe, cîinele de rasă mai stîrnea cîrstei, potîrnichi rare — ca şi astăzi — şi chiar trofeul cel mai de preţ al vînătorului acelor timpuri, minidropia cu guşă neagră : spîrcaciul. Fata morgana a orizontului năştea adesea dropii ce se înălţau greoaie şi semeţe în afara bătăii puştii. Pădurile erau atunci mai întinse, aveau iepuri, destule vulpi şi, din cînd în cînd, vagabonzii misterioşi ai stepei : lupii.

Astăzi s-au schimbat multe în sudul Olteniei ; direct sau indirect au existat relaţii între marile transformări agricole şi evoluţia faunei de interes cinegetic.

Vînatul acvatic, cîndva masat în sud, s-a dispersat acum pe diverse ape, mai ales stătătoare : lacuri, mlaştini, băltoace. O parte din ce omul i-a răpit cu bună ştiinţă, prin secarea marilor lacuri, în care Dunărea îşi revărsa apele primăvara, i-a redat în mod involuntar şi, se pare, satisfăcător, prin irigaţii, orezării, zone umede neplanificate apărute ici, colo, în punctele declive ale terenului şi nedesecate imediat din diferite motive. Primăvara, mai ales, apar diferite specii de raţe ori chiar gîşte, adesea puternic masate pe locuri unde mai înainte se vedeau rare becaţine, fluierari şi, excepţional, cîte o sarselă. Acestea vin să îngroaşe rîndurile celor care au iernat în locurile prielnice, cu dezgheţ permanent. Contrar unor aparenţe sau exagerări „münchauseniene“ ale unora, vînătoarea de primăvară în cîmp

deschis este cel puţin tot atît de dificilă ca la bălţile cele mari. Primele focuri izgonesc, urgent şi ireversibil, sutele de raţe şi răţuşte spre salbele de bălţi din apropiere, care le stau la dispoziţie — pe alese. Recoltele, dacă acesta este cuvîntul cel mai potrivit, nu ating nici cîteva procente la mie. Rezultatele par a fi mai bune cînd vremea este rea. Sînt puţini temerarii, ca să nu le zicem altfel, care se avîntă. Bălţile sînt de cele mai multe ori depărtate de căi accesibile, iar maşinile riscă să se împotmolească. Şoferii, chiar cei mai pasionaţi (era să zic carnivori), se urnesc greu, fiind „nădiţi" la iepuri şi fazani, mai spornici şi mai... dulci la carne !

În pasajul de cîmp unde a dominat prepeliţa, strîns legată de splendizii seteri ori pointeri, a fost detronată din cauza reducerii ei numerice, de către turturea şi restul... lumii columbidelor : porumbelul de scorbură, porumbelul mare gulerat şi guguştiucul sedentar, semidomestic, pe care ageamii îl confundă deliberat, îl numesc „turturică de iarnă" şi-l împuşcă pe la silozuri şi pătulele C.A.P.-urilor. Aceste specii nu au fost afectate nici de unele transformări, nici de plasele de nylon care au redus simţitor multe specii, cea mai dureroasă scădere numerică fiind a prepeliţei — deşi turturelele ajung pînă în Africa centrală, în Kenia safari-urilor, leilor şi antilopelor impala, unde, demn de remarcat pentru unii iepurari ai noştri, se vînează şi turturelele.

Dacă vînatul migrator a avut de suferit din multe puncte de vedere, vînatul autohton a beneficiat de grija permanentă a vînătorimii noastre conştiente, prin ocrotire, pază eficientă şi colonizări. Trebuie început cu pasărea „beţiei de culoare", cea mai de preţ pasăre de interes vînătoresc crescută de om, fazanul. Sitarul rămîne cea mai nobilă pasăre migratoare — pur sălbatică şi căreia vînătorii olteni nu-i conferă nici pe departe importanţa ce i se acordă în alte părţi ; mai mici, dar avem şi aici pasaje, în zăvoaie şi lunci, care să justifice plimbări de neuitat în natură. Fazanul a existat iniţial într-un singur punct, la fazaneria Cobia, lîngă Segarcea. Astăzi a fost colonizat şi a găsit condiţii prielnice în mai multe puncte, de unde s-a răspîndit cu repeziciune la mulţi kilometri în jur. Un exemplu : în pădurile Bobu şi Vlădila, situate la circa 15 km nord şi respectiv sud de Caracal, s-au colonizat fazani ; în prima pădure de către ocolul silvic, în a doua de către filiala Caracal. Astăzi nu numai că s-au răspîndit în pădurile limitrofe acestora : Călugăreasca, Mandra, Bondrea, Bercica, Reşca, Zăvoaie Olt, Studina, dar, fapt simbolic, cele două izvoare s-au întîlnit în parcul oraşului Caracal, unde îndrăgostiţii sînt tulburaţi cîteodată de zgomotul metalic emoţionant al zborurilor păsării de foc. Pentru extinderea şi creşterea numerică a acestei importante păsări de interes turistico-vînătoresc este nevoie de înfiinţarea a 1—2 „staţii de pompare" — fazanerii moderne — în punctele cele mai strategice. Acestea ar înlocui sistemul de colonizare actual, mai lent, mai scump per cap pui colonizat, mai nesigur. Trebuie insistat asupra acestui fapt, deoarece sudul Olteniei se pretează în mod excepţional creşterii acestei frumoase „ţinte zburătoare" — fapt dovedit de realităţile ultimilor ani.

Un cuvînt despre surioara mai mică a fazanului, cenuşăreasa şi la propriu şi la figurat : potîrnichea. Cu toate opreliştile de a fi vînată, ce datează de peste 20 ani, se observă o creştere numerică 3—4 ani, urmată brusc de o iarnă grea, care aduce efectivul în apropierea lui O. Ciclul se reia apoi identic, pe parcursul anilor ce urmează. Răpitoarele înaripate : ulii, şoimi, în alte zone ocrotite integral şi fără excepţii, sînt şi pe la noi în crunt declin, unele fiind pe cale de dispariţie. Ele nu pot fi nicidecum cauza principală a numărului mic de potîrnichi. Vînătorii nu mai trag de mult în ele. Sînt afectate, cel mai mult, de lipsa unor locuri de refugiu şi hrănire în timpul iernii, pe cîmpiile largi. O anticipaţie, poate hazardată, dar una din speciile de bază ale viitorului cinegetic va fi potîrnichea. Într-o măsură mai mică se va creşte prepeliţa sedentară, japoneză, în stare pură sau încrucişată. Preţul de cost al acestor două specii este mai redus în creştere intensivă decît la fazan. Cel puţin experimental, ar trebui constituit un nucleu de creştere a acestor două specii.

Vînatul mare a făcut un salt spectaculos în ultimii 20 ani. Avem de-a face cu o pondere schimbată. Planul de carne al unor unităţi a fost preluat, din mers, parţial sau chiar total, de către piesele mari : căpriori, cerbi lopătari, mistreţi. Aceasta spre cinstea ocrotirii ! În trecut, acest vînat era reprezentat de falnicul dropioi şi de... lup ! Prin anul 1940, apariţia unui mistreţ în pădurile Balşului a părut de domeniul legendei sau fanteziei. Astăzi, mistreţii se înmulţesc în linişte, în mai multe păduri din sud : Reşca-Hotărani, zăvoaiele Oltului şi, recent, la Bucovăţ, lîngă Craiova. Se vorbeşte chiar de colţi de aur şi argint (Hotărani). Revăd

în memorie rezultatele unei vînători anuale, în pădurea Hotărani, prin '39—40 : 38 puşti = 12 iepuri şi o vulpe. Astăzi, pe lîngă iepuri, mai mulţi decît atunci, pe lîngă mistreţii amintiţi, există cu mult mai multe cervide decît... iepuri în trecut. Mistreţii nu au fost colonizaţi, liniştea condiţionată de o ocrotire meritorie şi-a spus singură cuvîntul. Mulţi mistreţi au trecut Oltul şi au populat fondurile de acolo.

Cervidele au fost colonizate şi s-au răspîndit masiv. Există păduri în sud, cu sute de exemplare, atît de cerbi lopătari, cît şi căpriori.

După război, căprioarele tinere nici nu părăsiseră ţarcul de aclimatizare de la Reşca ; în anul 1967, la Novisad, la expoziţia internaţională, un ţap de la Reşca obţinea medalia de aur cu 136,90 puncte. Cerbii lopătari au fost aduşi mult mai tîrziu decît căprioriii. S-au înmulţit destul de repede şi constituie deocamdată o sursă principală pentru realizarea planului de carne ; în viitorul apropiat, poate prin împrospătare de sînge şi raport de sexe diferite de cel actual, vor da şi trofee capitale.

În pădurile din lunca Jiului, cîndva inundabile, la Sadova, acolo unde toamna se auzea doar croncănitul „a pustiu" al ciorilor negre, se poate asculta tot în acest anotimp, azi, cu înfiorare, glasul de tunet al regelui munţilor, cerbul carpatin. El începe să se aclimatizeze pe aceste locuri. Cerbii luncilor iugoslave ori ungureşti au dat cîteva trofee formidabile. Pe cînd o surpriză din lunca noastră a Jiului ?

A mai rămas umilul şi controversatul iepure, vînatul de bază al tuturor nivelelor, într-o perioadă dată.

Vînătorii olteni fac tot posibilul ca să-l menţină, printr-o ocrotire atentă şi o recoltare limitată. Se prezintă cînd în uşoară creştere, cînd în scădere limitată. Rezistă binişor civilizaţiei şi atributelor ei. Inamici : simbioza vînător-maşină sau dacă vreţi... invers ! Una fără alta, rezultate neconcludente şi nenocive, asocierea însă este teribilă ! Apoi urmează alţi inamici cunoscuţi şi ades citaţi.

Iepurele este victimă uşoară în terenurile ordonate, fără vegetaţie, unde se fac goane bine organizate, ca la carte — era să zic ca la plase ! — cu satisfacţii pentru toată lumea. Se apără şi el cum poate, cînd este hăituit, dezorganizat, „la sărite". Se pare că, împotriva tuturor evidenţelor teoretico-ştiinţifice, pe aceste fonduri urgisite se recenzează primăvara mai mulţi iepuri decît pe cele vestite, mult lăudate, dar intens exploatate.

Dr. Dan GHEORGHIU

foto I. MAGA

ȘTIAȚI CĂ...?

...ultimul lup-marsupial a fost văzut în Tasmania prin 1933 ? De aceea... în 1938 specia a fost declarată monument al naturii !

...într-un singur stat australian — Queensland — au fost predate, între 1950—1960, pentru prelucrare (pantofi, haine), 450 000 piei de cangur ? Autoritățile sînt îngrijorate de împuținarea acestor animale.

...cel mai mic mamifer de pe glob este chițcanul pitic (Sorex minutissimus), *lung de 3,3 cm, din care 2,3 cm măsoară coada ? Doar cu puțin mai mare este un alt chițcan* (Suncus etruscus), *3,6 cm corpul și 2,4 cm coada.*

...pe glob există aproximativ 200 specii de maimuțe ?

...în libertate mai trăiesc aproximativ 2 000 urangutani, 1 500 de gorile, populațiile fiind foarte greu de estimat, din cauza locurilor greu accesibile unde mai trăiesc aceste animale ?

...pîrșul poate hiberna pînă la 324 de zile dintr-un an, doar 41 de zile fiindu-i suficiente să-și adune grăsimea necesară unei noi hibernări ?

...deportat la 5 000 km de Insulele Midway, un albatros s-a întors în 10 zile din nou acasă, stabilind deci o medie de 500 km pe zi ?

...pînă la 15 000 tone pește pe zi consumă cormoranii de pe coasta Perului (în jur de 30 000 000 de exemplare) ?

...cele mai lungi pene de pasăre — la cocoșii de găină de rasa Phoenix (Japonia) — ating între 4—5 m ? Dintre păsările sălbatice — la o specie de păun din India, aceste pene ajung pînă la 1,70 m.

...aripa păsărilor colibri bate pînă la 80 ori pe secundă, timp în care respiră de 6 ori și inima le bate de 20 ori ?

...pasărea colibri consumă în medie, zilnic, hrană care corespunde dubleî sale greutăți corporale ? Cu alte cuvinte, la om, ar corespunde cu 200 kg cartofi pe zi.

Peter WEBER

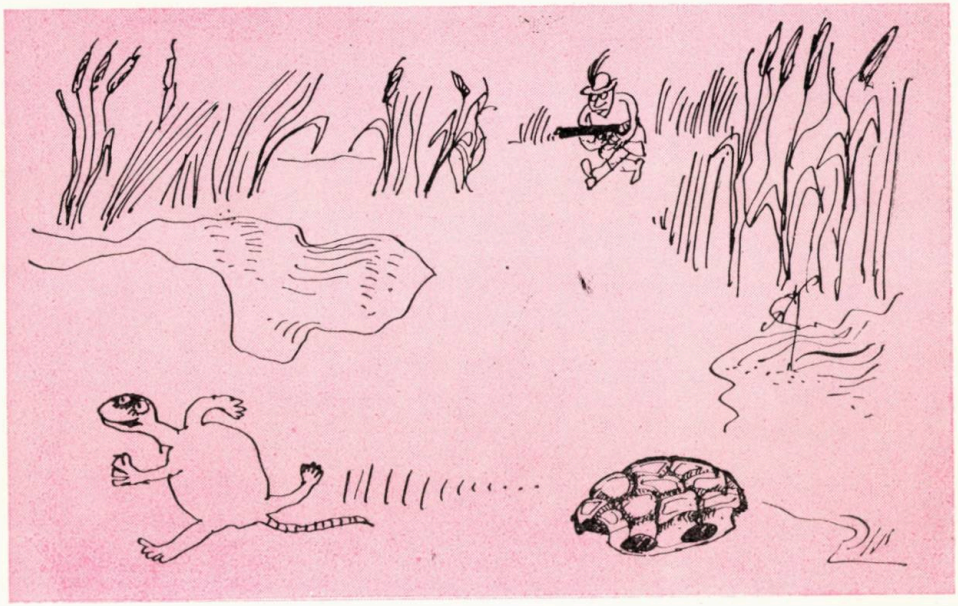

PAZA BUNĂ...

VREM, NU VREM, trebuie să recunoaştem că nylonul e elementul de rezistenţă hotărîtor, mai ales în pescuitul de finețe, în lupta cu peştele. De calitatea lui, de elasticitatea şi menţinerea pe cît posibil a rezistenţei la tracţiune intactă depinde reuşita în multe partide de pescuit. Din acest motiv este necesară păstrarea lui pe tambur în condiţii cît mai bune.

„A se păstra la loc uscat, întunecos şi rece". Indicaţia sună banal, dar este aplicabilă şi la nylon. Un prim mod de păstrare ar fi un elastic protector confecţionat din bandă elastică neagră sau închisă la culoare (bretea), bine cusută, lăsîndu-i-se un capăt pentru scoatere mai uşoară, aplicat pe tambur în aşa fel încît să acopere în întregime nylonul. A doua soluţie constă în inelele din material plastic, ce se pot obţine prin tăierea tuburilor tip Bergman. Prin alegerea ţevii de diametru convenabil, se taie cu bomfaierul, la lăţimea indicată de dimensiunile tamburului, un cilindru de plastic. După această secţionare transversală, cilindrul obţinut se secţionează longitudinal şi se curbează la cald, folosind un calapod cilindric cu diametrul mai mic decît al tamburului cu 4—6 mm. Partea din inelul de plastic ce rămîne în plus se îndepărtează prin tăiere, iar marginile se şlefuiesc prin pilire *(fig. 1)*. În felul acesta, dacă după fiecare ieşire vom şterge nylonul, recuperînd cu firul trecut printr-o cîrpă (sau batistă, în lipsă de altceva), putem pune cu încredere tamburul în săculeţul mulinetei, calităţile nylonului schimbîndu-se numai în mică măsură în decursul unui sezon de pescuit. Asta nu înseamnă că firul va fi bun de pescuit o veşnicie.

La şase, opt luni de folosire moderată, 2—3 ieşiri pe săptămînă, vom schimba nylonul, înlocuindu-l cu altul nou, chiar dacă l-am păstrat în condiţiile arătate.

Nu numai nylonul are de suferit, ci chiar şi varga trebuie protejată, şocurile pe care aceasta e posibil să le suporte fiind oricînd capabile să o scoată din funcţiune.

Cele mai expuse sînt inelele, a căror protejare o dăm în indicaţiile ce urmează, atunci cînd posedăm lansetă telescopică universală. Din aceleaşi tuburi Bergman, ce se găsesc în comerţ, se alege unul de diametru potrivit, se taie din el o bucată de circa 12—15 cm, care apoi se secţionează longitudinal. Dintr-o rondelă de cauciuc masiv, decupată la dimensiunile diametrului interior al tubului şi groasă de minimum 2 cm, se scoate, cu un dorn din ţeavă metalică, un corp cilindric cu diametrul egal cu diametrul la cap al tronsonului gros al vergii. Rondeua se secţionează în lungul diametrului *(fig. 2 b)* şi fiecare jumătate se lipeşte cu un adeziv adecvat pe jumătatea corespunzătoare a tubului de plastic. Pentru o mai bună protejare, pereţii superiori ai tubului se căptuşesc cu un strat de burete, lipit cu acelaşi adeziv. La strîngere, tubul format din cele două jumătăţi se fixează cu un elastic sau o curea din piele, cu cataramă. Ansamblul se introduce în husa lansetei, fiind uşor şi, mai ales, sigur. *(V.Ţ.)*

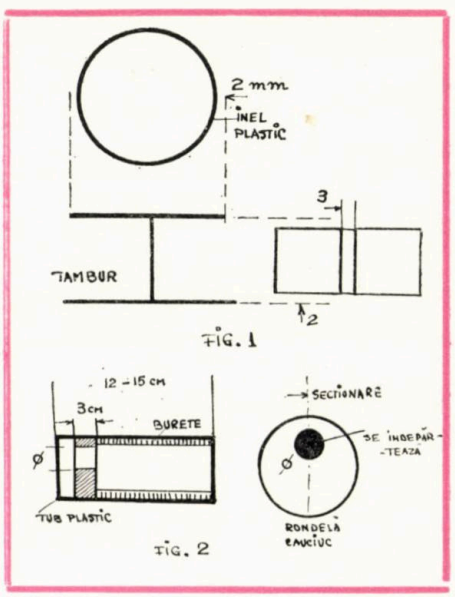

De necrezut și totuși realitate...

DACĂ ATUNCI, în acel octombrie, nu m-aș fi sculat pe la 5 dimineața, n-aș fi ajuns să scriu aceste rînduri. Ce să mai vorbim! Frig ca toamna și parcă era și așa un pui de vînt, dar ce, parcă mai era timp de gîndit cînd toate erau pregătite de ieri? Le mai verific o dată. Da, sînt toate: nada, rîmele, mămăliga și cutia cu „Salvarea" (că așa-i zic eu cutiei cu rezerve de cîrlige, fir și plute). În alte buzunare la rucsac ceva mîncare și nelipsitul termos plin cu ceai fierbinte (și nu cu vin, cum vor crede unii!). Bineînțeles, toate ca toate, dar scaunul pliant, cel mai de nădejde prieten, mai ales toamna tîrziu, cînd pămîntul nu-ți mai oferă pat moale de iarbă.

Și cu ochii la ceas, mai îmbuc ceva în grabă și cît pe aci să plec fără... „pușcă"! Noroc cu mama: „Vezi, poate pleci fără undițe și-ți aduci aminte abia acolo!" Le iau și hai-hai la mașină, pregătit să întîmpin toate privirile, ba și cîte o întrebare. Ajung repede la prima oprire de unde schimb mașina cu alta, dar nu merg mult nici cu asta și iată-mă jos, la marginea satului. Ceață de nu-ți vezi nici vîrful degetelor, ceață groasă amestecată cu fum și praf de ciment (ce să-i faci: poluarea și pe capul oamenilor, nu numai al peștilor); trec prin ea ca prin vată, iar cînd ajung la puntea de peste rîu mai apar doi „fixiști" încărcați de „armament", ca-n zi de iulie.

— 'Neața!

— Bună să fie! Da'mai n-aș crede cu afurisita asta de ceață.

— Vom vedea noi mai tîrziu! smulge cel mai înalt vorbele și trage virtos din „mărășească". Și așa fumul lui nu mai contează în ceața asta, dar iată că am și trecut puntea și tragem din greu pe coasta ca un acoperiș de casă moțească: povîrnit, de mergi la deal lipit de el iar la vale mai mult pe fund (mai ales cînd dă și o ploaie).

Ce treabă bună! Cum am ajuns pe creastă, pe pășune bate vîntul, începe a luci soarele și ceața fuge în fîșii destrămate. Trage vîntul bine, dar sîntem îmbrăcați, așa, ca de toamnă rece și nu peste mult sîntem pe mal deasupra; se vede tot lacul și e pustiu. Ba nu: pe partea cealaltă lucesc cîteva bețe ale celor „harnici".

Coborîm și ne ducem fiecare spre locul cel „bun", știut încă din vară. Mă bag pe la mijlocul lacului, unde dădeam prin iulie-august după niște cărășei din ăia bătrîni. Montez bețele, aranjez totul și... la drum: trag tare din vargă și arunc. Am vînt destul de puternic din dreapta și față, așa că merge: greu, dar merge.

Mă gîndesc că nu mai poate umbla mare lucru pe vremea asta: afară — vînt în rafale, apa rece — gheață. Dau cu cîrlig mic, aș zice foarte mic, și cu rîmă roșie — poate vreun cărășel nu i-a uitat gustul din vară. Am timp berechet și nădesc puțin, dar numai de formă, împrăștiat în semicerc; nu „mișcă" nimic și atunci mișc eu și lansez din timp în timp cam pe toată suprafața din fața mea. Cîrligul e la o palmă de fund — am scos de cîteva ori iarbă și papură putredă. Renunț la o a doua lansetă (cam scurtă și rigidă) iar pe „chinezească" o priponesc bine. Să fiu asigurat dacă vine bătrînul pe care-l așteaptă fiecare.

Trage tare vîntul și fiindcă n-am ce face mă duc pe partea cealaltă, la „Bătrînu", să văd ce face. S-a făcut aproape zece și n-am văzut să prindă ceva nici el. Bătrînul stă pe scăunelul lui „special" — un țepuș lung cu o scîndurică la capăt pe care șade — și trage cu sete din pipa lui goală. S-a lăsat de dohănit, zice că-l zgîrie dimineața pe piept și tușește de se sperie și „tata crapilor".

— Mușcă ceva? întreb, mai cu jumătate de gură. Nu zice nimic ci doar într-un tîrziu dă din cap a pagubă:

— Nu pune gura nici mort și nici n-a mai pune-o, că-i prea frig și anu'ăsta n-om mai avea „vara aia mică" care-o știu din bătrîni. Mai mult știu că nu mai zice, că-i scump la vorbă; mai stau cu el apoi mă mai duc și pe la mine, ca nu cumva vreun pește să-mi tragă chiulul, știind că nu-s acolo.

Scot cîrligul: curat, fără nici o ruptură, dar rîma a „înghețat" de frig și o schimb cu una mai vioaie. Arunc departe și cît mai adînc, că și așa vîntul o aduce la mal și doar-doar o fi ceva mai cald la fund, unde vîntul nu răscolește așa apa.

Mai o gură de ceai fierbinte, mai ceva de mîncare și încet-încet se face amiază. Pleacă și „Bătrînu" și alții. Mai rămînem cîțiva încăpățînați, dar la nimeni nici o mușcătură.

Pluta mea mereu se scufundă și scot cîrligul plin de ierburi. Mi-l trage vîntul printr-un smoc de iarbă și tare greu scot cu firul de 0,18, deși încă se ține bine. Acum iar e scufundată, trag de ea, se ține tare și încerc să trag sacadat, sigur, fiindcă-s ierburi. Deodată firul se întinde brusc și apoi vine moale. Recuperez, scot fără cîrlig și nu înțeleg ce s-a întîmplat, doar firul și legătura la cîrlig erau noi și nu cred că din vina mea s-a rupt! Dacă ar fi și știuță aș mai înțelege, dar așa, și încă la rîmă! Leg din nou un cîrlig mic (de 14), și cît pot eu de bine, iar la capăt pun o bucată minusculă de rîmă.

Dintr-o dată s-a oprit vîntul ca tăiat de ceva: e o liniște rară, cu adevărat de toamnă. Lacul e liniștit de parcă ar fi o oglindă, dar degeaba: nu mișcă și am impresia că-mi pierd răbdarea și voi pleca și eu în curînd. Mi-am și adunat lucrurile în rucsac, doar scaunul și varga mai sînt afară. Cred că asta va fi ultima ieșire la lac din acest an, pentru că e tot mai rece și ziua prea scurtă pentru a se mai dezmorți apa cît de puțin.

E aproape ora 14. Gata, nu mai stau! Mă aplec și prind varga de mîner să o scot și mă uit într-o doară la plută. Dar ce-i asta? Pluta mea a țîșnit în jos-săgeată-și acum mulineta cîrîie ca o mitralieră. Prind zdravăn de vargă și sînt atent să nu-mi încurce firul pe mulineta mea șchioapă. Poate că e o rață sau găinușa aia nebună care i-a luat în vară cîrligul cu rîma lui D, de-a crezut bietul om că a prins o balenă. Trag puțin de fir, să-l mai domolesc (că doar pește poate fi, după cum se simte la mînă), dar smucește grozav și cu firul meu nu prea pot să-l opresc.

— Ce faci, omule? strigă unul din cei de pe celălalt mal, ai prins ceva sau te joci, așa, cu cîrîitoarea, să-ți treacă de urît?

— Cred că e ceva mare, dar am fir foarte subțire și n-ar strica să vii pe aici în caz că am nevoie de ajutor.

— Lasă-l să „zburde" în larg, dar nu prea tare, zice, și pe la coada lacului vine tot o fugă la mine. Acum aproape nu mai am fir (și doar erau mai bine de 80 m) iar peștele cred că e pe undeva pieziș, pe partea cealaltă a lacului. E bine cel puțin că acolo nu are trestie în care să se încurce și încep să-l aduc cîte puțin, întind pînă „fluieră" firul, ascuțit. Hop! și-i dau drumul că altfel smucește și rupe. A ajuns și omul la mine, cu sufletul la gură:

— L-ai văzut?

— Da de unde; nu vezi că-i pe partea cealaltă!

— Dom'le, să nu-l lași moale și să-l tot sîcîi cîte puțin că poate reușim să-l obosim înainte de a se băga la trestie și atunci îi al nostru!

Bun sfat, dar parcă eu ce altceva fac! Reușesc la un moment dat să-l aduc foarte aproape; o ia drept spre noi, puțin spre dreapta și recuperez nebunește să-l pot frîna, altfel intră în stuf și atunci „aleluia". Cînd a simțit că-l opresc a zvîcnit spre suprafață și l-am văzut amîndoi: „Să știi că are două kile, dar vezi să nu-ți vină aici, la picioare, în trestie."

Ei, de acum am început să trag de el ca de lemn; era mai obosit și încerca ba să fugă la mal, ba să se ascundă pe fund, în ierburi. Noroc de varga „chinezească", lungă și mlădioasă, de-l puteam duce unde voiam. Și dă-i, și trage-i, pînă ce o dată vedem că ne arată burta.

— Gata! I-al nostru! zice vecinul și coboară pe mal, la apă, că nu mi-am adus mîncioc (doar venisem la cărășei!).

Aduc ușor la mal, vine pe o parte obosit și vecinul, cu mîinile în apă, îl ia frumușel de după „ureche" și-l aruncă pe mal.

Dăm fuga la el și-l prind să nu se zbată (nu de alta dar am mai scăpat eu pește de pe uscat). Zice vecinul:

— Precis are două kilograme (acasă l-am cîntărit, dar avea „doar" 1,640 kg). Hai să-i scoatem cîrligul!

Îl prinde bine iar eu mă uit după cîrlig pe care, cu toată insistența, nu-l găsesc.

— Mare minune! Doar nu l-a înghițit de tot. Dar și atunci unde-i firul? Nu-i și nu-i!

Iau atunci firul, începînd de la pluta care se vedea pe jos și merg ușor pe el, dau de plumbi și, în sfîrșit, uite și cîrligul, jos pe mal, unde am scos peștele din apă.

Asta nu mai înțeleg și nu mai înțeleg nici vecinul și nici cei care au venit să vadă „captura zilei"!? Vecinu-mi zice:

— În orice caz, asta să nu o spui la nimeni; noi te credem c-am fost aci de față, dar alții nu te pot crede!

N-am mai stat, dar știu că după aceea nu s-a mai prins nimic, ba a mai pornit și vîntul însoțit de o ploaie rece cum numai un octombrie știe să dea. M-am dus frumușel acasă și a trebuit să suport toate zîmbetele din lume, la vederea peștelui. Și știți de ce? Ghinion: la toate alimentarele, la colțuri de stradă și în gherete se vindea pește viu (crap de crescătorie), de toate dimensiunile. Ei, mai poți obiecta ceva?

Minu Aurel MIRON

COADĂ LUNGĂ SAU COADĂ SCURTĂ?

NU DE MULT am privit îndelung un fel de „mini-seter". Am rămas contrariat cînd l-am identificat: coker spaniel cu coadă netăiată. Întîmplarea mi-a amintit că mai văzusem cu mulți ani în urmă, prin mlaștinile din Cîmpia Bănățeană, niște braci germani cu coadă lungă.

— V-a fost milă să le tăiați coada la cîini? i-am întrebat pe vînători.

— Nu, domnule, dar dacă n-are coadă nu mai plătește nimic un cîine în șovar.

— Cum?

— Păi, el cînd caută prin trestia înaltă de 2—3 metri, tu nu-l mai vezi, și apoi cînd se oprește să ponteze nici nu știi unde-i și de unde să te aștepți că se ridică cocoșul, ori sare vulpea, ori te miri ce...

— Și ce are coada cu asta?

— Păi, dă din coadă cînd simte și cînd pontează și lovește cu coada trestia care-și mișcă tulpina lungă și pămătuful din vîrf și așa ajungi să știi pe unde îi cîinele și de unde să te aștepți la ceva.

— O fi!?

— Să știi că așa-i, domnule și dacă îi cu coadă de cînd lumea de ce să i-o tăiem noi?

— De fapt, de ce să i-o tai?

Dar noi ne-am recunoaște oare cîinii noștri de vînătoare: braci, pointeri, vijle, cokeri, foxterieri etc., dacă ar avea coadă lungă?

Nu e cazul să analizăm oportunitatea sau cruzimea acestor intervenții de obicei dureroase pentru animal, dar cert este că există de multă vreme o chirurgie estetică pentru animale.

Există anumite imperative dictate de modă și de anumite norme de frumusețe, față de care unii proprietari de cîini se arată foarte sensibili.

Toate astea mi le-am amintit acum, cînd am citit, într-o revistă chinologică, că în Anglia tăierea urechilor nu mai este admisă, interzicîndu-se prezentarea în concurs a animalelor cu urechile amputate; cu toate că noi credem că: buldogii, boxerii, dogii etc. au urechile ascuțite și nu lungi și pleoștite ca la brac. În Franța, în schimb, nu se acordă pedigreu boxerilor cu urechile netăiate, în afara celor proveniți din țări unde tăierea urechilor este interzisă. Tăiatul urechilor e o operație delicată, care necesită o anumită abilitate din partea chirurgului; o bună apreciere a morfologiei viitorului aspect al capului.

Din fericire, pentru cîinii noștri de vînătoare „chirurgia estetică" răspunde unui scop estetic tradițional pentru anumite rase și se referă la intervenție chirurgicală numai pentru: tăierea cozii și, acolo unde e cazul, la retezarea sau ciupirea „pintenilor", adică urmele celui de al cincilea deget al membrelor posterioare.

Operația tăierii cozii nu e decît o formalitate la cățel de 2—3 săptămîni. Mai tîrziu însă ea devine o adevărată amputare, impunînd o anestezie mai mult sau mai puțin puternică. Să nu uităm că o coadă tăiată prea lung mai poate fi ajustată, chinuind animalul și înjurînd „tăietorul" prea generos în apreciere; dar, dacă a tăiat-o prea scurt înseamnă că a ciopîrțit pe viață un animal.

Toate aceste intervenții chirurgicale se fac cu anestezii, fără a neglija tratamentul și vigilența post-operatorie.

Viitorul urmează să dovedească dacă chirurgia estetică va fi admisă pentru a schimba și în continuare aspectul natural al unor rase de cîini. În tot cazul, chirurgii veterinari sînt mîndri de realizările lor, cu toate că nu se bucură de fel de recunoștința pacienților lor patrupezi.

M. T.

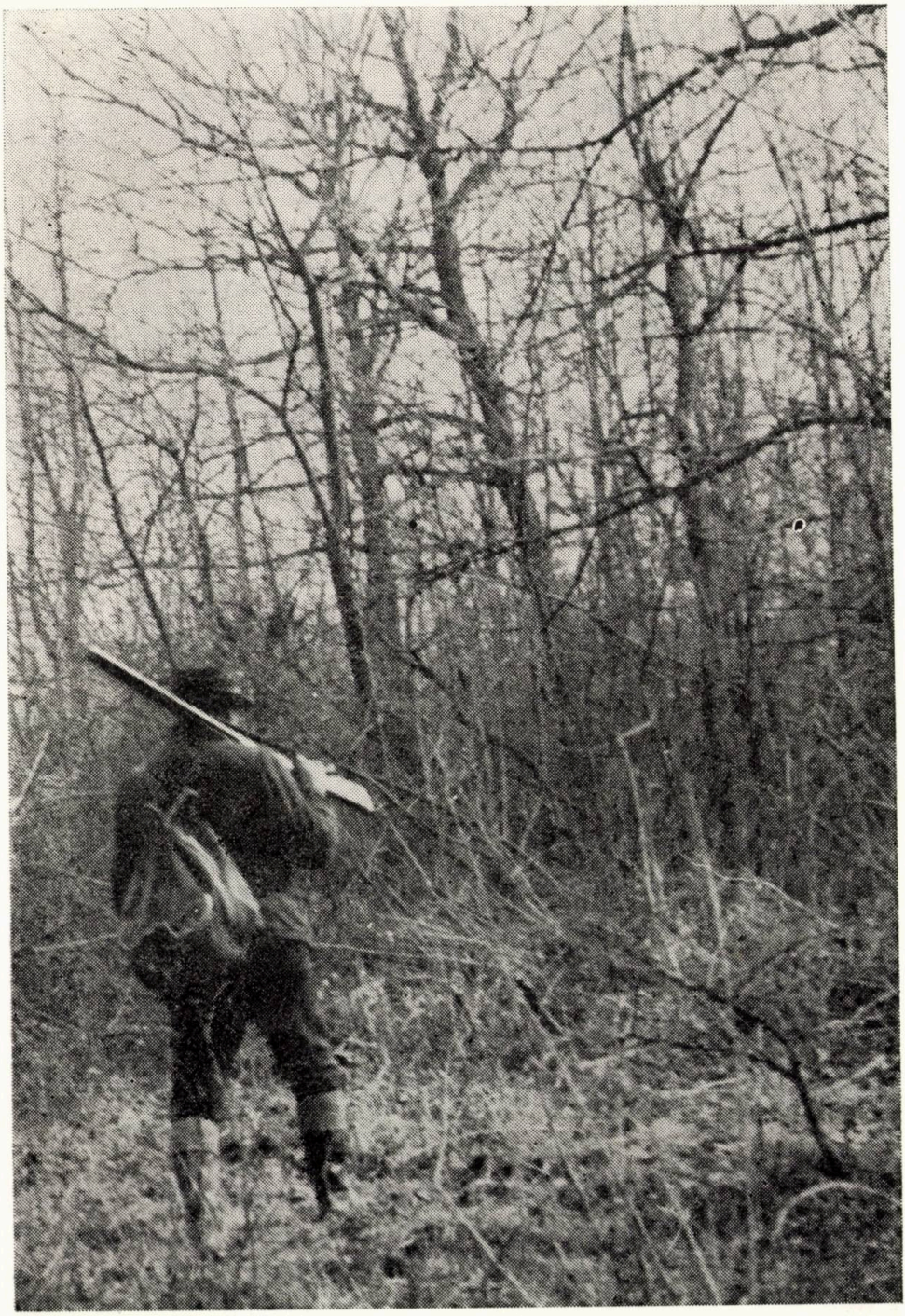

Sfîrşitul vînătorii

foto M. Teleguţ

VIDRA LUI PASEK

JAN CHRYZOSTOM PASEK (1636—1701), un nobil din Mazovia, autorul renumitelor „Amintiri din anii 1656—1688", avea o vidră favorită, vestită în tot voievodatul Cracovia, pe care — spre marele lui regret — trebui s-o dăruiască regelui Jan III (1674—1696). Despre această vidră povestește el în „Amintiri" următoarele :

„...Dormea cu mine în așternutul meu și era atît de pedantă în ce privește curățenia, încît nu numai în așternut, dar nici sub pat nu făcea nimic, ci se repezea către un anumit loc unde avea pregătit un vas și abia acolo își făcea nevoile. Noaptea străjuia cu atîta străşnicie, încît nimeni nu mai îndrăznea să se apropie de pat. Refuza cu dispreț pește crud (!) și orice carne crudă. Chiar cînd vinerea sau în zilele de post i s-a gătit un pui de găină sau un porumbel și bucătarul a uitat să adauge un pătrunjel sau alte condimente și nu a servit-o așa cum vroia ea, a refuzat să mănînce. Cînd cineva mă trăgea de haină și eu îi spuneam „rușa !", ea sărea țipînd teribil, apuca cu dinții haina agresorului, ajutată de ciinele meu Kopreol, de la care a învățat multe trucuri. Pe alți ciini nu-i suporta și cînd apărea unul în cameră îl ataca imediat, chiar dacă era un cogeamite ogar. Pe drum, aveam multe avantaje de la vidra mea, mai cu seamă în zilele de post. Fiindcă — așa cum e la noi — rar se poate găsi un pește în piață. Astfel, cînd treceam pe lîngă un rîu sau un lac și coboram din căruță pentru adăparea cailor, strigam : „Robak, hul !" ; Robak sărea fulgerător în apă și, cît ai zice pește, aducea la mal unul după altul diferiți pești — pînă era destul.

Cu vidra mea aveam numai un singur neajuns și anume : cînd apăream oriunde printre oameni, se adunau în jurul nostru o mulțime de gură-cască și admiratori, mai cu seamă în Cracovia, încît uneori nici nu ne mai puteam mișca".

Vrînd-nevrînd, Pasek a fost nevoit să trimită regelui favorita, care a dorit să aibă neapărat vidră în conacul său. „Am expediat-o deci spre noua destinație într-o cușcă, în care urla și se văicărea din răsputeri, încît am intrat în casă, fiindu-mi milă de ea..." povestește Pasek.

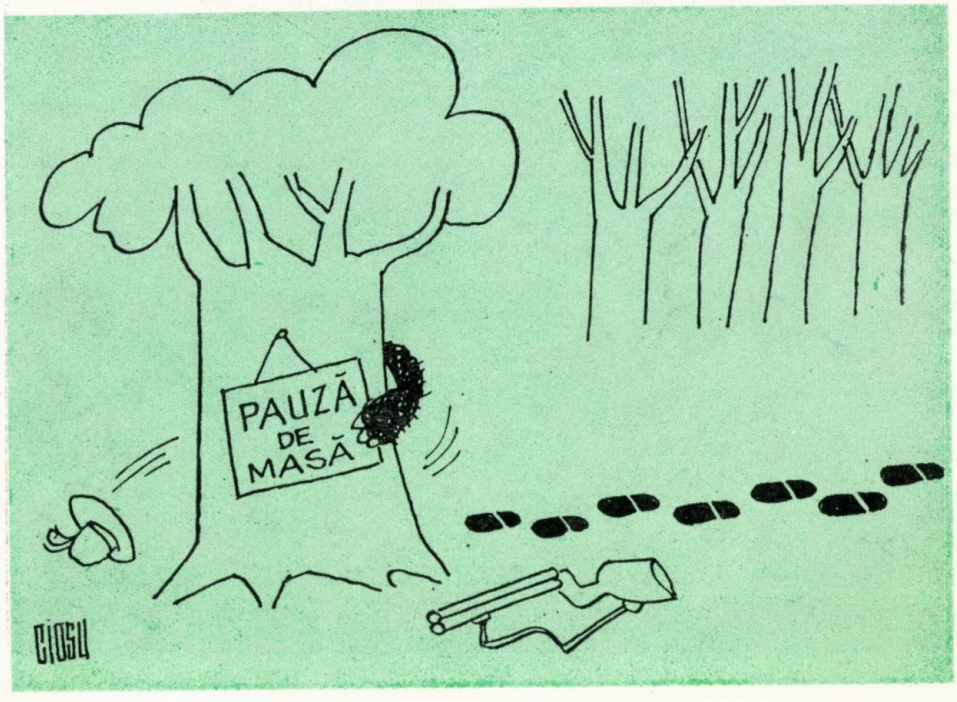

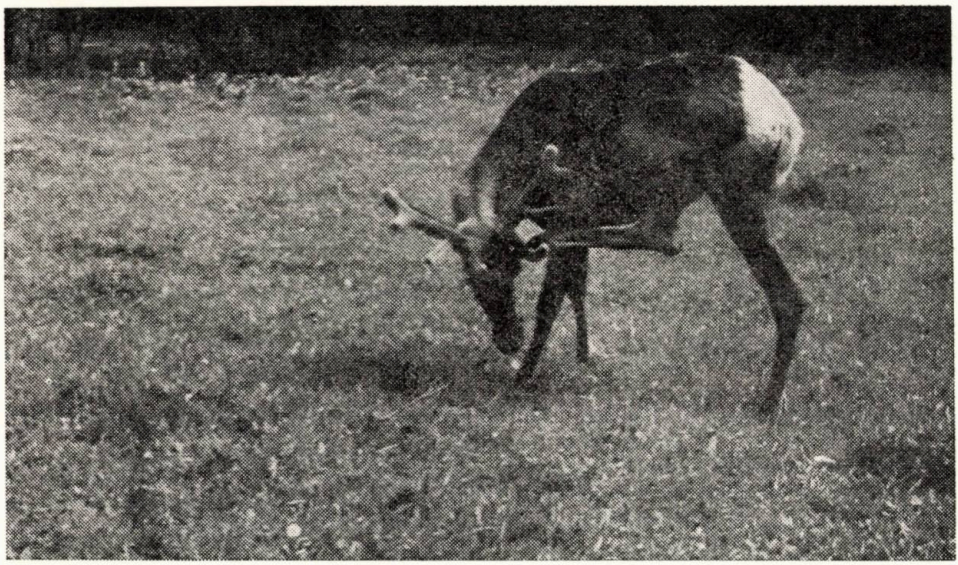

foto Paul Decei

Pe harta ţării

LA NOI ÎN ARGEŞ

ARGEŞ, rîul fără izvoare, născut în locul numit odinioară Cumpăna, din îmbinarea altor două rîuri, Capra şi Buda, străbate de la nord la sud ţinutul minunat căruia i-a dat străvechiul său nume.

După ce îşi preface neastîmpărul undelor în lumină şi putere, după odihna de o clipă în leagănul noului lac Vidraru, salută ruinele enigmatice ale cetăţii de la Poenari şi străvechea cetate de scaun Argedava, scapă din chingile de piatră ale munţilor şi, în sfîrşit, găseşte tihna cîmpiei abia la ieşirea din judeţ, acolo unde primeşte apele Glîmbocelului.

În drumul acesta de mai bine de o sută douăzeci de kilometri, poartă răcoarea adunată de la subţioara celor mai înalţi umeri pe care se sprijină Carpaţii, Negoiu, cu căciula lui de neguri şi Moldoveanu, cel cu pajişti bogate, răsfirate pe pieptu-i larg.

Din ceea ce a fost în vechime şi a rămas în rezonanţa vorbirii drept mărturie şi din cele ştiute azi, se conturează imaginea unui ţinut dintotdeauna bogat în vînat. Un ţinut în care a trăit poporul ordessenilor, luptători viteji şi neîntrecuţi arcaşi călare. Un ţinut care a dat un domnitor luminat, fost vătaf de vînători, Neagoe Basarab.

Un corn de cerb cu o rozetă neobişnuită, găsit în săpăturile arheologice de la Teiu, în inima cîmpiei, lîngă Gliganu, nume ce sugerează existenţa trecută a unor păduri bogate în mistreţi, pădurea Cerbu de lîngă Piteşti, ori Valea Ursului la numai cîţiva kilometri de oraş, Muchia Zimbrului, toate aceste nume din vechime amintesc despre răspîndirea de odinioară a vînatului în zonele în care pădurile au dispărut de mult. Fără să mai vorbim de faptul că peste tot există o „Muchie a Caprei", „Pîrîul Cerbului", „Valea Lupului", „Pîrîul Rîsului", în locuri într-adevăr bogate în vînat.

Convingerea aceasta despre bogăția de vînat a locurilor din Argeș se capătă cu ușurință „la fața locului".

Bucurîndu-se de un relief armonios și complet, care reprezintă elementul caracteristic al țării de această parte a brîului carpatic, județul Argeș este acoperit în proporție de 40% cu păduri, din care mai mult de jumătate formează arealul mistrețului, cerbului și ursului, deci o zonă montană și submontană. Iar la nord, pe o deschidere de mai bine de 80 km, din culmea principală a Carpaților, se întind ținuturile caprelor negre și ale acvilelor înscrise ca simbol pe însăși stema județului.

Cîmpiilor argeșene le lipsește doar dropia, statornicită în ultimii ani în cîmpiile oarecum vecine ale Boianului, dar spîrcaciul — devenit tot mai rar în întreaga țară, a fost semnalat, în octombrie 1972, la Mozacu.

Fazanul cucerește noi terenuri și la noi, ca pretutindeni de altfel. După o încercare de colonizare nereușită prin anii 1940—1941 în pădurea Mozacu, fazanul este din nou introdus în aceeași pădure, de data aceasta cu un succes strălucit, în 1961, dată de la care a avut pînă azi o evoluție excepțională. Acest nucleu, împreună cu cel de la Vlășcuța, au constituit izvoarele unei extinderi naturale a ariei fazanului, devenit astăzi o apariție obișnuită în multe din pădurile de cîmpie.

Cel puțin la fel de spectaculos a evoluat lopătarul, colonizat în anul 1956 în pădurea Mozacu, care într-un răstimp de șaptesprezece ani a îmbogățit toate pădurile din jur.

„Medalie de aur la căprior" era o expresie necunoscută sau cel puțin nefolosită de argeșeni. Pînă cînd, scuturînd vălul verde al pădurilor noastre de stejar, au apărut trofeele întrunind de la o sută șasezeci de puncte în sus.

Cerbul nostru argeșean a doborît recordul național după treizeci și doi de ani, iar un trofeu de țap negru, de la Izvoarele Dîmboviței, se situează pe locul patru pe scara valorilor mondiale.

Am avut oaspeți la vînătoare din toată lumea și toți au rămas fermecați și uimiți de vînătoarea adevărată, în plin decor sălbatic al Carpaților noștri. Ghițu și Călugărița, Oticu și Nemțoaica, Roatele și Văsălatul, Șețu și Mînăstirea sînt numai cîteva din „sălile de concert" ale toamnei cerbilor.

Pavilionul românesc la expoziția mondială de la Budapesta a fost împodobit cu o splendidă imagine, cea a Pietrei Craiului la Valea lui Ivan. Am avut atunci bucuria să văd un grup de vizitatori străini entuziasmați în fața imaginii familiare a Pietrei Craiului.

Dar drumuri există peste tot: și pe Valea Dîmboviței — unde odinioară pentru un cocoș de munte se mergea două zile călare — și pe Rîul Doamnei, și pe Vîlsan, și pe Rîușor. Iar în locuri parcă anume socotite încît să apară ca o binefacere după oboseala drumului, răsar cabanele primitoare de la Călugărița, Văsălatul, Rîușor ori Piatra Craiului și oaspeții care vin la noi cu gînduri bune sînt oricînd bineveniți și primiți cum se cuvine.

La început au fost mulți sceptici care nu credeau în reușita populării cu salmonide a lacului Vidraru. Apoi au venit dovezile. Lostrița și curcubeul au bătut toate recordurile de creștere raportată la aceeași unitate de timp.

POPAS DE SEARĂ

Doar acolo lîngă cerul pur
răsturnat în apă din știubee
gîndul meu și ceasul meu și visul
într-un cîntec și-ntr-un imn
se mută.
Seara, lîngă foc, cînd trupul
ni-l lăsăm odihnei și cînd luna
pare-un cerb oprit lîngă izvoare
și-n cuvîntul spus de fiecare
nu e loc — ca-n snoave —
de mistreți
și de rîși, și urși, și iepuri uriași
dintr-o nemaipomenită vînătoare,
ne-adunăm ca în baladă bacii
și pe cînd mușcăm nerăbdători
din carne,
munților, pădurii și luminii —
lîngă noi, prin noi și între noi
crescînd —
laudă le-aducem printr-un cîntec
clar rostit pe văi precum lumina
lunii...

Florentin POPESCU

Cine n-a văzut Cheile Dîmboviței, cine n-a „muscărit" pe Buda ori pe albia devenită domoală a Dîmboviței între Cascue și Sătic, cel ce n-a „pipăit", cu blinkerul, vîltorile de cleștar ale Rîului Doamnei, nu va ști niciodată ce comori de frumusețe ascund aceste văi.

Și la noi „cad" sitarii și toamna, și primăvara. Și la noi se aprind în nopțile de aprilie focuri la stînile înghețate — de către cei ce năzuiesc spre cocoșul de munte.

Dar dacă pentru toate cele de mai sus socotiți că nu merită osteneala unui drum în Argeș, atîta vreme cît peste tot există și păstrăvi, și cocoși de munte, și urși, și capre negre, atunci să știți că frumusețea meleagurilor și a sufletului oamenilor o merită cu prisosință.

Ing. M. GEORGESCU

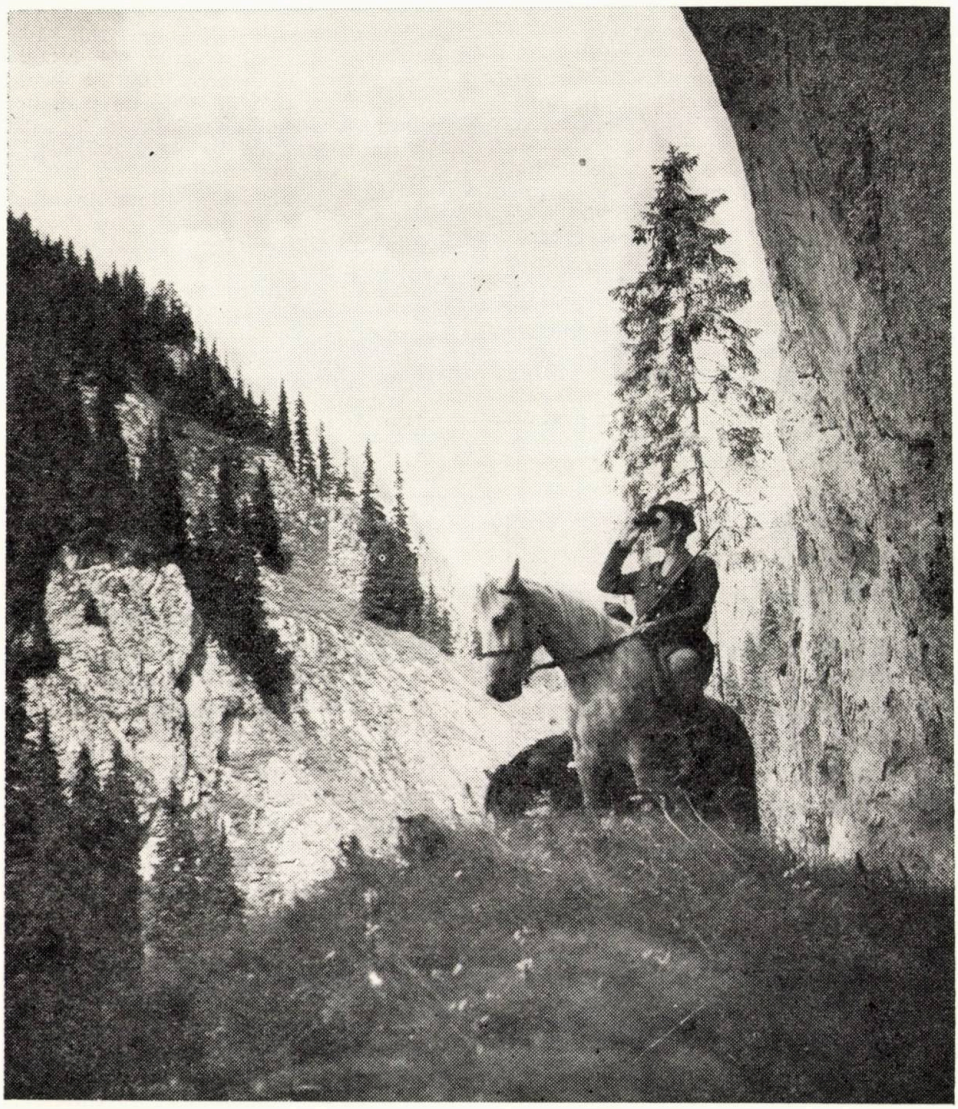

foto Al. Satmari

Zimbrul în Europa și în țara noastră

REVISTELE DE SPECIALITATE și ziarele ne aduc, adeseori, știri despre zimbrul din România. Se poate pune întrebarea: care este situația lui, în prezent, la noi?

După ce, pe teritoriul țării noastre, ultimul exemplar din acest impunător animal a fost doborît în Carpații Răsăriteni, după unii, spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, după alții, la începutul veacului al XIX-lea, iată că acum îl avem din nou în fauna noastră, cu începere din 1958. Cu o deosebire, însă: în timp ce, cu secole în urmă, el trăia în libertate în codri fără sfîrșit, iar răpunerea lui cerea curaj, forță și dibăcie, azi el stă cuminte, închis în țarcuri de cîteva hectare, spre delectarea vizitatorilor.

În secolul nostru, zimbrul din Europa a trecut de două ori prin momente critice: prima dată după primul război mondial cînd, în jurul anului 1920 dispăruse cu desăvîrșire pe teritoriul U.R.S.S. Dar în 1929, cu însemnate sacrificii, au fost achiziționate 12 exemplare de prin grădinile zoologice din centrul Europei, creîndu-se astfel un nucleu de repopulare. Al doilea moment greu a fost în timpul celui de al doilea război mondial cînd, în Caucaz, ultimul zimbru a căzut sub gloanțele ocupanților. Cu începere din 1950, au avut loc noi eforturi de repopulare, cu elemente din Askania-Nova și cu cele adunate de prin grădini zoologice, ajungîndu-se în 1963 la un efectiv de 200—220 indivizi, în masivul Caucaz.

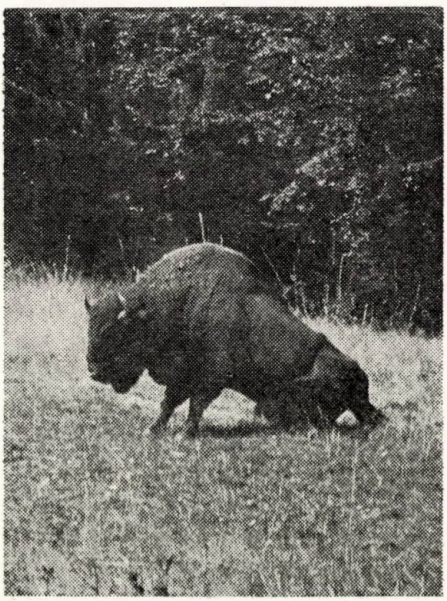

foto Ștefan Szombath

Referindu-ne acum numai la specia europeană *(Bison bonasus)*, nu și la bizonul american, efectivul lui pe întreg globul a variat astfel: în anul 1938 au fost 82 indivizi, în anul 1947 — 97 indivizi, în 1951 — 142, iar în 1965 se aprecia la 700 numărul lor total.

De menționat că, în timp ce în toate țările europene, cu excepția U.R.S.S. și a Poloniei, zimbrul trăiește în spații închise, de mică întindere (țarcuri) și în grădini zoologice, în imensul masiv păduros numit Bialowieza, tăiat în două de granița dintre U.R.S.S. și Polonia, acest animal se bucură din nou de libertate, pe o suprafață de peste 100.000 ha. La începutul anului 1971, efectivul a fost evaluat la 90 zimbri pe teritoriul U.R.S.S., pe o suprafață de 76.000 ha și de 110 piese pe partea poloneză, pe o întindere de 29.000 ha.

În țara noastră, reintroducerea zimbrului s-a făcut după două secole și jumătate de la dispariția lui și, anume, în anul 1958, cînd au fost aduși din R. P. Polonă un taur și o femelă și introduși într-un țarc lîngă orașul Hațeg. În anul 1963, efectivul de aici a fost completat cu o altă pereche, tot din R. P. Polonă. Din acest nucleu au fost populate alte trei țarcuri, așa încît la sfîrșitul anului 1972, efectivul de zimbri din România era următorul: la Hațeg (jud. Hunedoara) — 3 exemplare, la Pitești (Trivale) — 5 exemplare, la Mănăstirea Neamț (ocolul silvic Tg. Neamț) — 4 exemplare, la Poiana — Brașov — 3 exemplare și, în fine, în grădina zoologică din București — 4 exemplare. În total deci 19 zimbri în România. **(C. V.).**

Pledoarie pentru câinele de vânătoare

foto Ștefan Szombath

ERA PRIN 19.., cînd trei amici mă invită să particip la o vînătoare de rațe, pe bălțile „pline cu rațe" situate la vreo 18 km de oraș. Mă pregăteam febril, avînd în vedere că eram proaspăt vînător. Emoțiile mă cuprinseseră cu o seară înainte. A doua zi, iată-ne pe motociclete și direcția... bălții. Eu și prietenul meu (proaspăt vînător și el) sîntem repartizați la „Balta Mare", ceilalți merg la „Balta Înconjurată". Ne-a mai rămas puțin timp pentru a ne camufla și jocul rațelor a început. Noi... bum, bum și iarăși bum. La sfîrșitul jocului mă puteam mîndri cu o cartușieră goală și cu două rațe ce valsau frumos pe spinarea valurilor. Colegul meu împușcase și el una. Cum să le scoatem ? Cîine nu-i ! Dăm cu banul, cine va intra. Ghinion. Eu ! Știind că balta s-a „născut" cu cîțiva ani în urmă, cu ocazia folosirii pămîntului galben pentru „văiugi" (cărămizi nearse), îmi dau jos doar pantalonii și puloverul și „aportez" prima rață. Pornesc după a doua și cînd să pun mîna pe ea... simt cum deasupra capului se închid valurile spumoase ale bălții. Căzusem într-o groapă. Ies la suprafață, apuc rața și la mal. Pe mal, colegul meu a început a mă freca cu pulovărul (avînd în vedere că era luna octombrie) și a mă ruga să intru și după rața lui, că „e prima în viața mea de vînător". De, ce să fac ? Pornesc după rață. Nu fac doi pași... și apa mă primește din nou în sînul ei ! Înot voinicește, aportez rața și... ating fundul bălții cu mîna. Mă ridic. Apa de aproximativ 60 cm. La întoarcere am văzut că apa era mică, doar la intrare căzusem într-o groapă și crezînd că apa e mare...

Era prin 19... mijloc de octombrie. Echipat cu permis, pușcă, mîncare, cărți de citit, ajung la „Fundul Pescăriei" — delta noastră. La apariția mea, stîrci cenușii, găinușe de apă, lișițe se fac nevăzute, fiecare în felul său. Conform celor citite în „Vînatul României", Ionel Pop, Filipașcu etc., îmi construiesc un adăpost lîngă malul apei, dar sub coroana pădurii. Încep lectura cărților aduse de acasă. Iau o mică gustare, observ viața bălții. Reapar găinușele, lișițele ; stîrcii dau tîrcoale, se așează pe copacii din jurul bălții, ca apoi, de acolo, să planeze cu aripile lor uriașe pe luciul apei. Viața intrase în făgașul său normal. Sosise „ora rațelor". Cerul e străbătut de două rațe. Sînt cercetașii. Folosesc — conform celor citite din Filipașcu — chemătoarea, dar cercetașii pleacă. Nu aștept mult și sosesc alte rațe. Pun chemătoarea în funcție și, deși nu-i perioada pentru așa ceva, rațele descriu cercuri, se apropie de adăpostul meu. Țintesc prima rață (erau patru) și, minune, ultima rață își închide aripile ; cade pe apă. După ce-mi revin din mirarea produsă de rața buclucașă, îmi dau seama că cineva ar trebui să-mi aducă rața. Cîine ? Nu-i ! Așa că mă dezbrac — și nu m-a văzut nimeni — înot după rață pe care o „aportez" pe mal. Încă din apă dinții începuseră a-mi clănțăni, așa că pe mal începuseră și mai și. Nu ajung să-mi trag cizmele, că sosesc alte rațe. Fără să-mi dau seama ce fac, țintesc prima și cade a doua. Abia acum îmi dau seama ce am făcut ; împușcînd-o, desigur trebuie să o „aportez", nu o voi lăsa pe apă ; așa că... dezbrăcarea ! Cu greu mă hotărăsc să intru, dar o fac. O aportez. Pe mal, la întoarcere, nu știam ce să fac : să sar într-un picior, să alerg, să mă îmbrac ? În orice caz, am jurat : „pot să vină o mie de rațe... nu mai trag !".

Ioan BRANDIBUR

DE CE ȘI CUM PESCUIM ?

DE CE PESCUIM ? O întrebare la care puțini ar putea răspunde pe nerăsuflate. Deși cred că există un foarte puternic imbold care ne mînă pe malurile apelor. Altfel n-am pleca la pescuit de îndată ce avem puțin timp liber și, mai ales, indiferent dacă prindem sau nu ceva, nu ne-am întoarce plănuind următoarea ieșire.

Peștii pe care-i prindem nu pot constitui acest imbold. Pentru simplul motiv că, priviți ca atare, ei nu echivalează nici pe departe cu cheltuielile (bani și timp) impuse de pescuit.

Probabil că pescuitul sportiv vizează obiective mai puțin concrete, dar suficient de importante ca să eclipseze acest bilanț dezastruos.

Deci, ce reprezintă în realitate pescuitul sportiv pentru zecile de mii de aderenți ai săi, în afara profitului iluzoriu al peștilor prinși ?

Fără îndoială că pescuim pentru că ne face plăcere, pentru că la pescuit ne simțim mai bine decît în oricare alt loc.

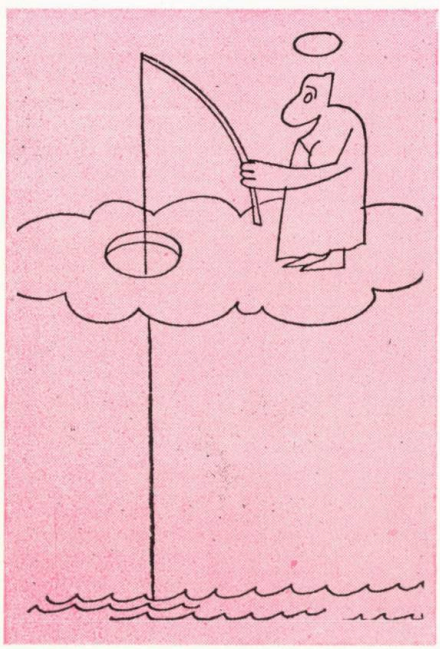

După cum se spune, aceasta s-ar datora influenței salutare a pescuitului asupra sistemului nostru nervos, suprasolicitat și traumatizat de complexitatea, ritmul și tarele vieții contemporane. Ceea ce este perfect adevărat. O dovadă este farmecul de neșters al unei zile de vară petrecute pe malul apei : cum pot rezista grijile cotidiene în fața întîmplărilor întotdeauna inedite din timpul pescuitului ?

Către ape ne împinge însă și o altă forță. Mă refer la nevoia reluării contactului cu natura, rupt cînd am optat pentru viața citadină care, departe de a fi devenit paradisul visat, ni se pare adesea un adevărat infern.

CUM PESCUIM ? Reconfortant de prima mînă, pescuitul sportiv poate oferi mari satisfacții. Cu condiția să fie practicat ca atare, evitîndu-se pe cît posibil tot ceea ce-i denaturează caracterul.

Pentru aceasta este suficientă respectarea următoarelor zece porunci :

— să nu pescuiești fără permis legal ;

— să nu pescuiești decît în locurile, în perioadele și cu uneltele prevăzute de lege ;

— să nu ucizi decît peștii de măsură legală ;

— să nu furi din avutul obștesc... pești la care nu ai dreptul (reținerea unor cantități mai mari decît cele prevăzute de lege) ;

— să nu rîvnești la locul vecinului (locul de pescuit este al primului ocupant) ;

— să nu lași urme pe locul de pescuit ;

— să nu-ți ajuți vecinul să scoată peștele agățat... dacă nu ești solicitat ;

— să nu te lași așteptat la plecarea sau la întoarcerea de la pescuit ;

— să nu faci nici unui pescar sportiv ceea ce te-ar deranja pe tine însuți ;

— să nu te erijezi în mare cunoscător al pescuitului, chiar dacă ești într-adevăr.

La crap mare pe Dunăre

ASUPRA CALITĂȚILOR și defectelor prietenului meu Tiberiu N. — Tibi, pentru amici — părerile sînt foarte diferite și uneori de-a dreptul contradictorii, pentru că, fericit posesor al unei Dacia-1100 (ceea ce, incontestabil, este o mare calitate) și neobosit vînător — cu osebire pasionat de tirul la turturele — el lasă soția singură, acasă, în fiecare zi liberă, pentru ca să colinde pe coclauri după vînat, ceea ce pentru nevasta lui este un defect de neiertat, în timp ce pentru mine, prieten al lui Tibi și pescar tot atît de pasionat precît el este vînător, constituie o calitate de neprețuit, deoarece mă ia cu mașina ori de cîte ori hoinărelile lui vînătorești îl duc către locuri din preajma unor ape, pe malul cărora eu îmi pot desfășura sculele și talentele mele de vechi și incurabil înrăit pescar sportiv.

Păstrînd teama că soția lui ar putea afla ce am mărturisit, ei bine, voi mărturisi că, adesea, eu însumi îi procur amicului Tibi cele mai potrivite informații vînătorești. Și așa, ca un făcut, aproape totdeauna plecăm împreună, el la vînătoare și eu la pescuit.

Și tot așa s-a întîmplat că, în prima miercuri din septembrie anul trecut, am plecat împreună la Malul Roșu, loc binecunoscut pescarilor sportivi, pe malul Dunării, la vreo zece kilometri aval de Giurgiu.

Se zvonise printre pescari și vînători că la Malul Roșu, la aproximativ 2 km aval de îmbucătura brațului Araua, s-au prins crapi uriași și că în zăvoaiele de pe mal s-a tras puzderie de turturele, după ce s-a cules de pe cîmp floarea soarelui. În zorii acelei miercuri, care anunțau o zi splendidă, după ce ne-am hurducat prin glodurile drumului din latura digului, am lăsat mașina la piciorul digului și ne-am despărțit, plecînd prietenul meu Tibi către soarta lui de vînător, iar eu către locul marilor iluzii, unde, cu un an înainte, urmărisem — și nu fără folos — crapul mare și sălbatic de Dunăre.

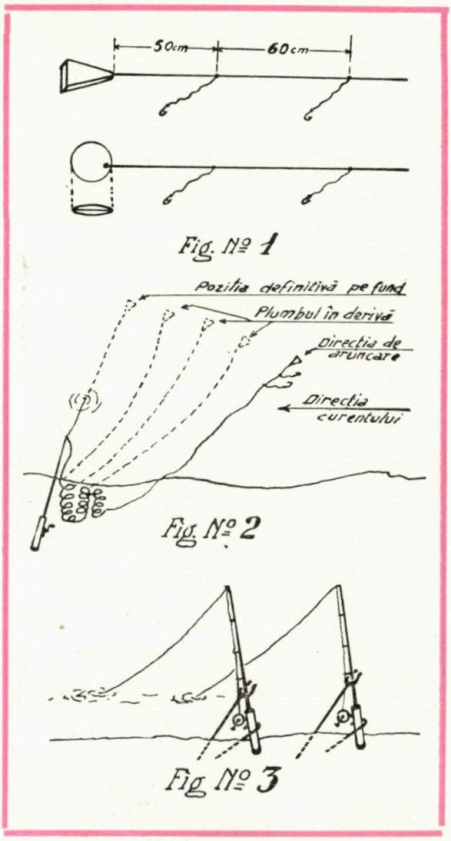

Mi-am pregătit cele două lansete grele, cu nylon de 0,50, armate la capătul firului cu cîte două cîrlige mari nr. 0 — „cioc de papagal" — în care am pus cuvenitele „babaroase" mari, dintr-o mămăligă a cărei rețetă mulți pescari ar voi să o cunoască. După ce am apreciat — cu ajutorul unui ciot zvîrlit pe apă — că viteza curentului era destul de mare, am prins la capătul firului cîte un plumb de 200 grame, unul triunghiular și unul lenticular.

Bineînțeles, cu o asemenea greutate, garnitura de cîrlige cu plumbul respectiv (fig. 1) nu poate fi aruncată cu lanseta; firul trebuie desfășurat pe mal și apoi aruncat cu mîna, spre amonte de standul de pescuit, atît de mult încît, pînă ce plumbul va ajunge la fund, pu-

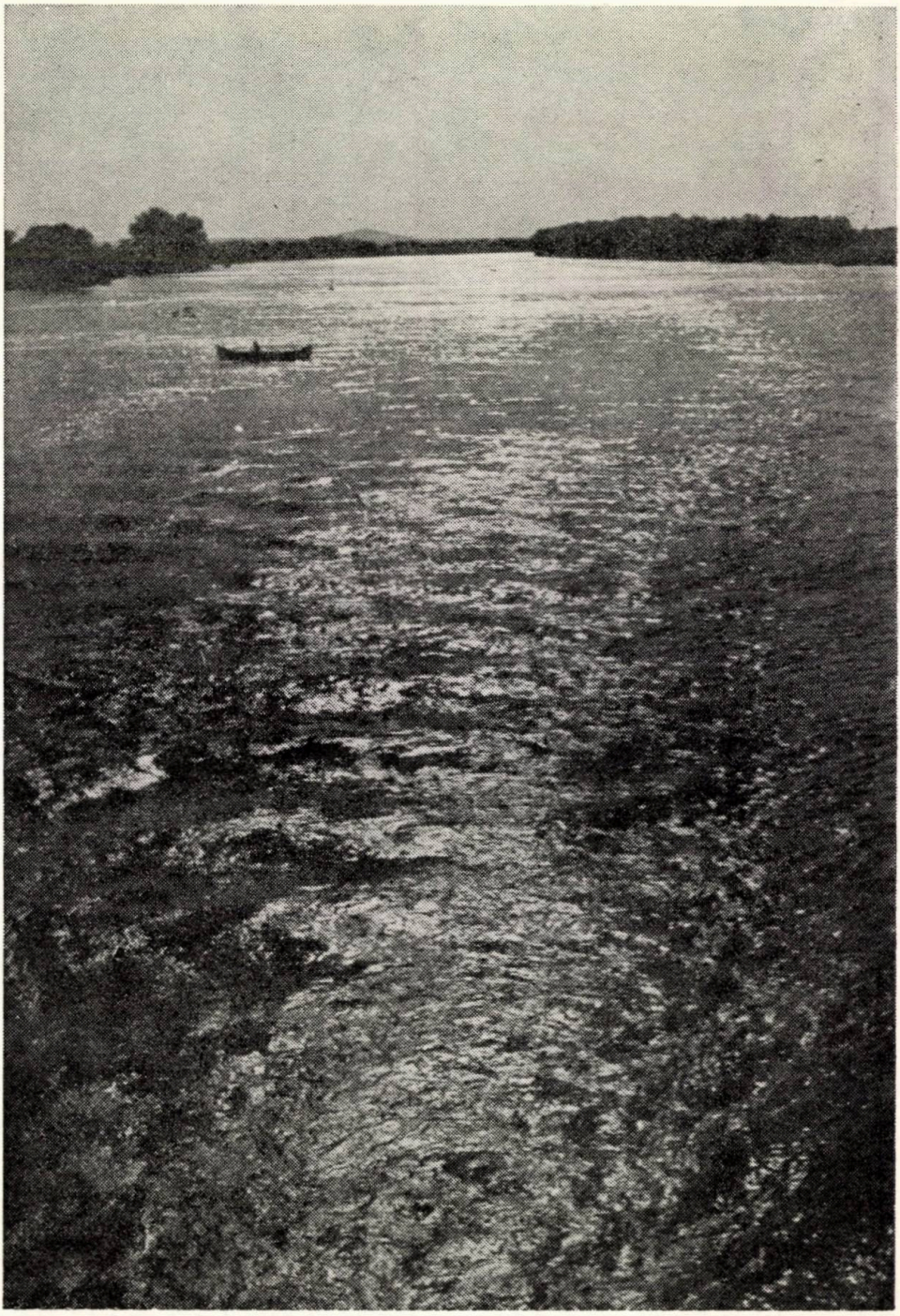

Dunăre... Dunăre... **foto** N. Cristoveanu

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

terea curentului să-l deriveze numai pînă în dreptul locului unde lanseta se va fixa pe suporți (fig. 2). Lansetele le-am fixat pe crăcane în poziție aproape verticală și cu mînerul proptit în pămînt și asigurat cu o „contră" pentru a preveni smulgerea bruscă a lansetei sub tracțiunea mult așteptatului crap mare (fig. 3). Practica pescuitului la Dunăre, unde curentul este de regulă puternic, mi-a arătat că procedeul cu lanseta „în cumpănă" nu este indicat, deoarece curentul o înclină mereu și ii imprimă mișcări adesea înșelătoare. Chiar și așa, aproape la verticală, vîrful sensibil al lansetei are încontinuu o mișcare de vibrație, adesea neregulată, sub presiunea curentului asupra firului.

În fine, cu ambele lansete la post, am trecut în așteptare, cu ochii la vîrful lor tremurător și cu urechea ciulită ca să nu-mi scape numărul de focuri trase de amicul Tibi, pe care urma să-l compar după amiază cu numărul de piese din ciorchinarul lui, precum că, pe drumul către casă, nelipsite sînt înțepăturile între noi despre „norocul chior al pescarului ageamiu" sau despre „afuristitul ghinion" al vînătorului, fără de care el ar fi făcut...

Și așa, au trecut cîteva ceasuri, cu gustarea de dimineață, cu multe țigări fumate și fără nici un semn dinspre ape și nici un foc de armă care să fi răzbubuit în zăvoaie.

Și mai trec alte ceasuri în care nu s-a mai întîmplat nimic, fără decît o smucitură zdravănă la lanseta din dreapta, care m-a zvîrlit prăvăliș ca să „înțep" mult așteptatul crap; dar era doar o crăcană de salcie purtată de curent între două ape.

Ba, ca să nu mint, s-a mai întîmplat ceva; într-un tîrziu am prins zvonul cîtorva îndepărtate focuri de armă, care m-au liniștit întrucîtva cu privire la valoarea informațiilor vînătorești cu care îl momisem pe amicul Tibi

Și așa mi-am trecut timpul, cu un ochi către vîrful lansetelor și cu celălalt către stînga, pîndind să văd cu ce se îndeletnicește vecinul meu de pescuit, nea Badea. Mai întîi l-am văzut cum, la vreo sută de metri mai la vale, a intrat în apă pînă la brîu și cu un fel de oală prinsă de o joardă, a scos de cîteva ori nămol din fund, pe care îl arunca pe mal și cum, pe urmă, îl tot scormonea și alegea ceva din el.

Mai pe urmă l-am văzut instalat la pescuit, cu două trestii, la vreo 60—70 metri de mine.

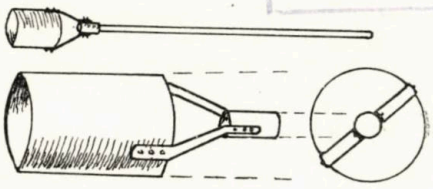

Fig. Nº 4

Mai apoi l-am văzut scoțînd ceva din undiță și aruncîndu-l în paporniță; curînd a început să tragă niște pești cam cît o scrumbie, care fulgerau argintiu în soare, dar pe care nu-i puteam recunoaște de la acea depărtare.

M-am scîrbit de atîta nedreptate și mi-am văzut de lansetele mele, care-și tremurau mereu vîrful, cu aceeași egală nepăsare. Dar nu s-a mai putut și, peste puțină vreme, musai a fost să mă duc să văd ce tot prinde nea Badea. Mai întîi scoase din fundul argilos și tare, al apei, larve de rusalii — babiță, cum li se mai spune — și, cu ele, dădea pe fund, aproape de malul care avea acolo o întinsură, la cegă, precum că:

— Trage cega grozav la babiță, dom'le, că altceva nici nu mănîncă, da... vezi că mi s-a rupt drăcia asta de oală cu care scot eu babița! — zice nea Badea, arătîndu-mi cu necaz scula de alături și care nu era altceva decît o oală de vreo două kilograme, fără fund, legată rudimentar cu sîrmă, de joarda groasă pe care o purtase pe umăr la venire.

Se vedea din alcătuirea sculei că, la început, oala fusese prinsă de joardă cu un fel de crăcană de fier, care se rupsese.

— Și-apoi încă ceva, dom'le, de fo cîteva zile, trage grozav la rîmă, la scurt, saghiță... zice mai departe nea Badea, scoțînd chiar pe sub nasul meu încă o sabiță argintie, pe care o zvîrli cu indiferență în papornița din fața lui.

Mă plec peste umărul lui și înghit în sec: papornița pe jumătate cu sabițe și într-o parte cîteva ceguliță de vreo 40 centimetri.

— Păi... succes mai departe! — zic eu cu năduf și plec la locul cu crapul mare, să fac mai departe plajă.

Către orele trei după amiază, se întoarce și amicul Tibi, frînt, nădușit și clempănind în cizmele lui de cauciuc,

...potrivite cu căldura de cuptor a acestui septembrie cam prea văratic.

Îmi zvîrle mînios, pe nisip, două perechi de picioare de cotofană, blestemînd turturelele și jurîndu-se — ca totdeauna cînd nu face nici o ispravă — că în viața lui nu se mai ia după informațiile mele. Și nu s-a înseninat amicul Tibi pînă n-a băgat de seamă că juvelnicul meu stătea pe nisip, lîngă mine, uscat și gol.

Pentru amatorii de pescuit la cegă, nu pot să nu le dau indicații că : scula pentru scos babița arată ca în figura 4 *și că se folosește înfigînd-o cu putere în mîlul tare de pe fundul locului știut că ține babița, după care, cu cîteva clătinări într-o parte și alta, se scoate din fund un calup de nămol care se desartă pe mal și din el se aleg larvele de rusalii ; ele se pot păstra vii cîteva ore, într-o cutie cu apă și nisip la fund. Pescuitul la cegă se face numai în locurile cu întinsură de nămol argilos, tare și care țin babiță, la scurt, cu trestia sau cu lanseta, în mod obișnuit cu cîrlige ca de caras mare.*

După ce am cercetat bine scula lui nea Badea, ca să-i fur „invenția", sculă la care amicul Tibi privea cu profund dispreț, ne-am hotărît să plecăm acasă.

Așa am prins eu crapul cel mare la Malul Roșu, în luna lui septembrie din binecuvîntatul an 1972.

Și dacă, din papornița lui nea Badea și în schimbul unui apreciabil număr de metri de nylon de 0,50, nu căpătam cîteva sabițe și cîte o ceguliță, ne întorceam acasă și... fără turturele.

Nicolae STOENESCU

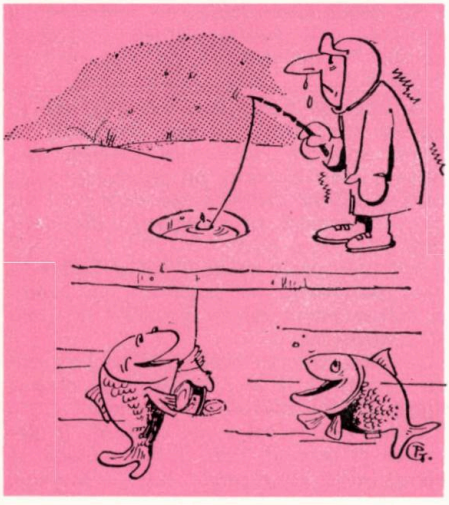

...pe lume există (sau au existat pînă nu de mult) un număr de aproximativ 80 specii (fără subspecii) de balene și delfini ?

...cașalotul are cel mai lung intestin dintre toate animalele existente — 160 m ?

...în stomacul unui viezure au fost găsiți 9 șoareci adulți și 74 pui de șoareci ?

...fildeșii cei mai mari îi are elefantul african ? Recordurile sînt de 2,10 m lungime și 225 kg greutate.

...leul, cu toate că nu pare, are cele mai bune aptitudini pentru domesticire ? Doar că întreținerea lui, față de foloasele aduse, este practic uriașă.

...În Java nu mai sînt nici 30 de rinoceri, în Sumatra mai puțin de 100 ?

...animalul care are probabil cea mai puternică voce este... hipopotamul ?

...pronghornul, o specie de antilopă din America de Nord, atinge 27 m/s, deci suta de metri sub 4 secunde ?

...cea mai mare specie de antilope, antilopa-elan (Sudan) trece de 1 000 kg, cea mai mică, abia cît un iepure, ajunge cu greu la 5 kg ?

...un balg al păsării paradisului se vinde la bursa neagră, în Indonezia, patria ei, cu... 1 000 rupii ?

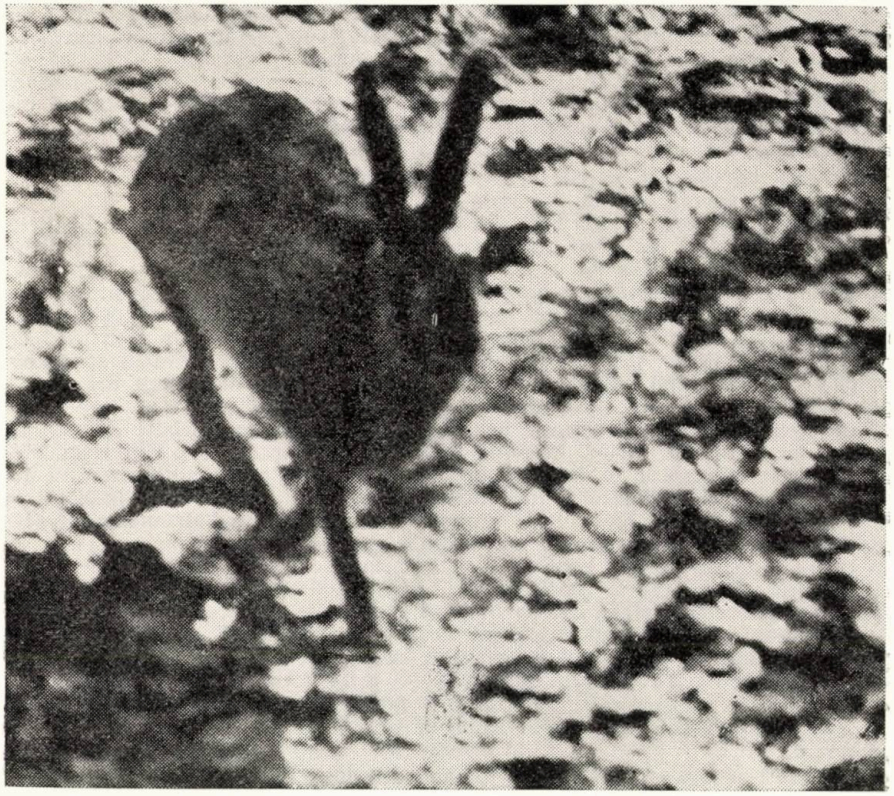

foto Nicolae Cristoveanu

Pe harta țării

BĂRĂGANUL...

BĂRĂGANUL ! Socotesc că nu se află ortac în tagmă căruia Bărăganul să nu-i trezească ecoul unor aduceri aminte nostalgice, chiar dacă el însuși n-a fost încă la o vînătoare acolo. Fiindcă Bărăganul a intrat în patrimoniul nostru vînătoresc, al tuturora, ca un bun de preț ; fiindcă Bărăganul, departe de a fi o simplă cîmpie — ca toate cîmpiile ! — a fost și este ales loc și popas vînătoresc. Nu poți vorbi în Bărăgan, firește, despre boncănitul cerbului sau despre pînda la urs ori despre dibuitul la capre negre, nici despre cocoșul cel negru al muntelui, despre rîs sau despre ieruncă ; înseamnă asta, oare, că Bărăganul n-are a-ți da vînat ales ori rar ? Nu ; fiindcă să ne gîndim la dropioi, la spîrcaci și chiar la stolurile de cocoare poposind, în drumurile lor, mai cu seamă cele de toamnă, pe întinderile Bărăganului. Și, apoi, unde se află tăria iepurărimii, a prepelițelor — chiar dacă, acuma, această tărie nu mai este asemenea celei de odinioară ? Unde mai poți întîlni cohortele gîștelor ieșite la păscut, vulpi mai năzdrăvane, stoluri de porumbei sălbatici, ba, în ultima vreme, și căpriori „de cîmpie" și chiar mistreți „de porumbiști", dacă nu în Bărăganul nostru cel de toate zilele ?

...Se cuvine să vorbim nostalgic despre Bărăgan ? Se cuvine să trăim numai din aduceri aminte ? Nu ; nu şi iarăşi nu ! Ştiu, sub povara anilor scurşi, a tot ceea ce poate însemna civilizaţie şi mersul său implacabil înainte — fiindcă, să tot fie preţ de un veac şi mai bine de cînd Bărăganul întîlnirilor noastre vînătoreşti a intrat, ireversibil, în circuitul economic al agriculturii intensive — grînarul de azi al ţării nu mai este şi nu mai poate fi, firește, Bărăganul întîmplărilor şi al aduceriloș aminte cunoscute din vechime şi atît de măiestru istorisite de Odobescu.

Întinderea cîmpiei, parcă fără de hotar, ţărmurită doar de rotundul zărilor, mai mult fînaţuri călcate de turmele oierilor, şi-a lepădat sălbăticia : arar mai poţi întîlni peticuţ care să nu facă parte din marea grînețelor, a porumbiştilor sau a lanurilor de floarea soarelui. Locul miriştilor — pătimaş căutate de prepeliţari — din prag de vară şi pînă hăt încolo, în brîu de toamnă, l-au luat arăturile, iar locul drumeagurilor colbuite şi cotite pe după haturi, făcute parcă anume pentru a fi străbătute în pas molcom alintat de clinchetul clopotului de la gîtul calului, l-au luat liniile drepte ale şoselelor asfaltate sau ale drumrilor pietruite, făcute anume pentru „viteză" şi străjuite, de o parte şi de alta, de semnele de hotar ale tarlalelor care ţin pînă hăt departe, pînă acolo unde te poate duce privirea sprijinită de streaşina palmei puse deasupra ochilor. Locul căruţelor acelea — cu sau fără de coviltir, parcă purcezînd din adînc de veacuri mărturisite de Ovidiu — trase de doi căluţi sprinteiori îndemnaţi de stăpînul lor ce, trup din trupul Bărăganului, nu se rătăcea şi nu se pierdea cu firea — fiind aprig cunoscător nu numai al locurilor, ci şi al deprinderilor tuturor sălbăticiunilor pe care le-ai fi putut întîlni prin preajmă — nici atunci cînd lăsa firul colbuit al drumeagului abătîndu-se de-a dreptul peste miriști ori cocenişti pentru a te apropia cu mai mulţi sorţi de izbîndă de anume popas ştiut din seminţie în seminţie de vînători, l-au luat feluritele automobile şi autobuze. Acestea, ce-i drept, te pot duce, fără zăbavă, preţ de cîteva ceasuri, dintr-un cap în altul de cîmpie. Dar, pe vreme ce, în căruţa de atunci, îngropat în fînul mirosind a pelin şi a sulfină, zăbava trecea între încîntarea ochiului şi ascultatul istorisirilor despre isprăvi de-a mirările, pe perna automobilului sau a autobuzului de astăzi — între fornăituri şi claxonări — nici n-ai vreme să te dezmeticeşti, dar să mai guşti frumuseţea locurilor străbătute...

Ştiu, cunosc prea bine toate astea şi rămîn, pe mai departe, un iubitor al Bărăganului.

Îmi veţi da, şi-mi daţi, fără îndoială, dreptate, dacă ne vom aminti de cele patru anotimpuri ale Bărăganului : vara, cu căutatul porumbeilor şi al prepeliţelor — şi vă rog să încercaţi a petrece o noapte de vară lîngă foc făcut alături de vreo porumbiște în care să coaceţi ştiuleţii daţi în lapte, să dormiţi apoi fără alt acoperămînt decît cerul spuzit de stele, ascultînd melopeea cosaşilor şi uruitul în înălţimi al Căii Laptelui, ca zorile să vă găsească la faţa locului, gata de întîiul conac — toamna, cu pîndele la locul de păscut al gîştelor — lăsînd răsăritul să-şi verse pojarul peste gropanul tău, ascultînd răsuflul adînc al cîmpiei rodind pîinea viitoare, pornind apoi, către prînz, în căutarea celor din urmă prepeliţe întîrziate prin partea locului — iarna, cu vînătorile cele mai mari la iepuri şi vulpi — înşiruind goanele din cap în cap de tarla, pe o cîmpie albă-albă, scînteind în podoabele nestematelor de nea.

Am lăsat, dinadins, de o parte, primăvara. Primăvara Bărăganului, cînd grînețele verzi unduie în pala unui vînticel călduţ venit dinspre zarea lui miază-zi, e primăvara dropioiului, a „mitropolitului" cîmpiei. Aş zice — şi nu mi-e teamă de păcat ! — că dropia Bărăganului este, într-un anume fel, deopotrivă cu cocoşul cel negru al muntelui : pentru cei puţini şi aleşi, pentru cei într-adevăr stăpîniţi de patimă şi frumos, pentru cei care preferă salbelor de focuri de la goanele cele bogate măiestritul unei apropieri în care întrecerea se desfăşoară de la egal la egal. Dropioiul n-are cine ştie ce carne care să merite o osteneală peste poate ; n-are nici trofeu cu care să te poţi făli în văzul tuturor — şi, apoi, după nu prea mulţi ani, pasărea împăiată, dacă, bineînţeles, găseşti pe cineva în stare să-i redea măreţia, fiindcă altfel, dintr-un bun început e sortită să fie un fel de curcă pestriţă, ajunge o jumulitură plină de praf — nu dă nici prilej de lovitură grea, măiestria tirului, dacă ai ajuns pînă aici, e un fel de dare la semn prin lunetă. Dar dropioiul are el ceva ; iar acest ceva nu poate fi înţeles altfel decît dacă e trăit. Şi, vezi, trăirea aceasta e legată de vechi meşteşuguri dobîndite din străbuni : apro-

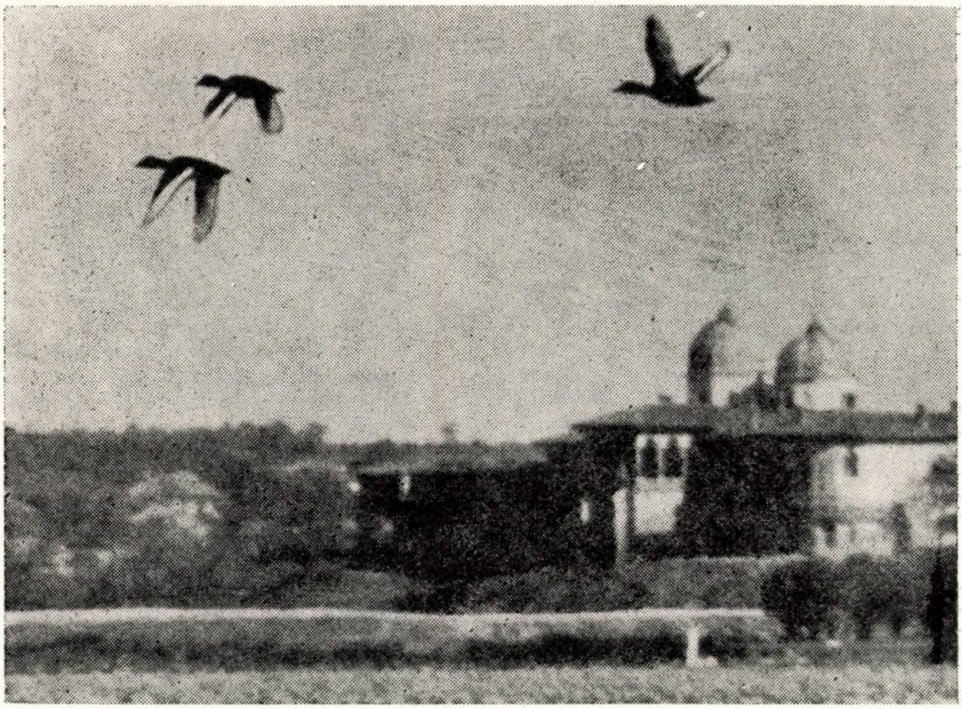

Rațe la Comana foto Nicolae Cristoveanu

pierea pe lîngă turma de oi sau cu căruța. Încearcă ei modernii și apropierea cu automobilul — merge uneori, de cele mai multe ori nu — dar asta e ca și cum ai trage cu tunul-canardieră la rațele lăsate pe luciul bălții !

Dropioiul e inima Bărăganului și trebuie scos de acolo din inima Bărăganului cu acea tresărire a inimii tale ce vine de departe, hăt dincolo de povestirile lui Odobescu...

Am lăsat, iarăși, dinadins de o parte potîrnichea. Nu ne mai ducem la vînătoare de potîrnichi, e adevărat ; dar după grele încercări, pe care le-a străbătut, nu de puține ori cu primejdia seminției ei, potîrnichea tinde iarăși să ajungă un vînat al vînătorului. Poate i-a purtat noroc acea potcoviță de pe piept ; poate a străbătut cu bine vicisitudinile adaptării la un nou fel de viață — determinat de noile rînduieli ale acestei cîmpii ; a contribuit, firește, și ocrotirea de care s-a bucurat. Fapt e că, din ce în ce mai des, ne bucură și ea cu pîrîitul aripilor ; stolișoarele s-au înmulțit, s-au împlinit, putem zîmbi nu numai trecutului ci, deopotrivă, și viitorului...

Eugen JIANU

PRACTICE...

Unul din cele mai sigure și mai garantate sisteme de a rămîne fără cuțitul de vînătoare este ca, după folosirea lui, să fie lăsat jos — mai ales în iarbă — chiar numai pentru o clipă. Majoritatea celor ce l-au pierdut, au procedat ca mai sus, părăsind apoi locul cu teaca goală, fără să-și dea seama. Poate de aceea unii preferă să și-l atașeze de persoana lor cu un șnur.

SFATURI FOARTE PRACTICE dar fără nici o legătură cu VÎNĂTOAREA ŞI PESCUITUL SPORTIV!

Pe timp călduros, carnea de orice fel de vînat sau animal domestic poate fi păstrată proaspătă, mai mult de o săptămînă, dacă este scufundată într-un vas cu lapte prins (lapte acru), cu o greutate deasupra, pentru a nu veni în contact cu aerul.

Laptele dulce poate fi păstrat proaspăt timp de cîteva zile, dacă imediat după ce a fost muls i se adaugă cîteva frunze de hrean sălbatic, care nu-i schimbă cu nimic gustul.

O ceapă tăiată în două se păstrează 24 de ore, dacă este unsă fiecare jumătate cu puţin unt.

Cea mai bună momeală pentru cursele de şoareci nu este slănina — cum se crede în general — ci piinea prăjită, iar pentru şobolani brînza.

Obiectele de aramă sau alamă se curăţă foarte uşor cu zeamă de varză acră sau cu... saramură de peşte!

Varza crudă se păstrează foarte bine dacă este învelită cu hîrtie de ziar (fiecare căpăţînă în parte) şi apoi aşezată la loc rece, ferit de umezeală şi îngheţ.

O băutură poate fi răcită şi fără gheaţă, dacă este pusă într-o oală de lut smălţuită, care este apoi înfăşurată în cîrpe ude şi aşezată la umbră, pe cît se poate în curent de aer.

PEDEAPSĂ

Un pescar stătea de şase ore pe malul apei, cu ochii ţintă, dar nici o plută nu s-a mişcat în tot acest răstimp. Atunci trecea pe acolo o femeie cu un băieţel.

— Nene! Vreau să văd cum prinzi un peşte! a strigat băieţelul.

— Nu! se supără femeia, să nu-i prindeţi nici un peşte pînă nu spune „vă rog frumos"...

— Ufff!... s-a auzit dinspre partea în care se afla pescarul...

HĂITAŞII...

...SĂ VORBIM PUŢIN şi despre „hăitaşi", aceşti anonimi însă indispensabili colaboratori ai vînătorilor. Cine se uită oare, vreodată, mai îndeaproape, la dînşii? Căci ei sînt doar un „număr": 15 hăitaşi, 20 de hăitaşi etc. Fie că e vreme frumoasă, fie că burniţează, ninge viscolit sau e ger mare, ei umplu pădurea, după indicaţiile primite, cu larma lor veselă sau doar cu pocnituri de beţe în copaci. Iată aici cîteva „tipuri" de hăitaşi: de la entuziastul Vasilică (nr.1), „gata oricînd", aprig şi neobosit, neputînd să se împiedice a striga din toţi rărunchii „iepurele! iepurele!!!" chiar cînd vînătoarea acestuia este închisă, la „viitorul vînător" (nr. 2), venind echipat cu strașnica sa puşcă de lemn, cu o cartuşieră plină de tuburi goale şi cu un cuţit atîrnat de brîu (pentru orice eventualitate...) — la inimoasele fete „hăitaşe" din comuna Vlad Ţepeş (nr. 3) — inimoase fiindcă nu se sperie de mistreţ şi îl „împing" cît le ţine gura spre linia vînătorilor, chiar atunci cînd se întîlnesc nas în nas cu dînsul (a se compara cu unii „vînători" care se fac că nu văd mistreţul... sau trimit focurile la întîmplare) — pînă la venerabila şi autentica bunică (nr. 4) şi dînsa tot din Vlad Ţepeş (pe unde or fi trecut, probabil, vreodată, nişte amazoane...), echipată corespunzător, cu cojoc, cizme de cauciuc plus un solid par şi care merge întotdeauna, vioaie şi activă, în rînd cu toţi bărbaţii, „gata oricînd", şi dînsa, să înfrunte mistreţul... Aceştia sînt hăitaşii noştri: să le trimitem şi lor, din paginile almanahului, un gînd bun de mulţumire şi de recunoştinţă, deşi, foarte probabil, ei nu vor citi niciodată aceste rînduri...

Nicolae CRISTOVEANU

Nr. 1 — Vasilică

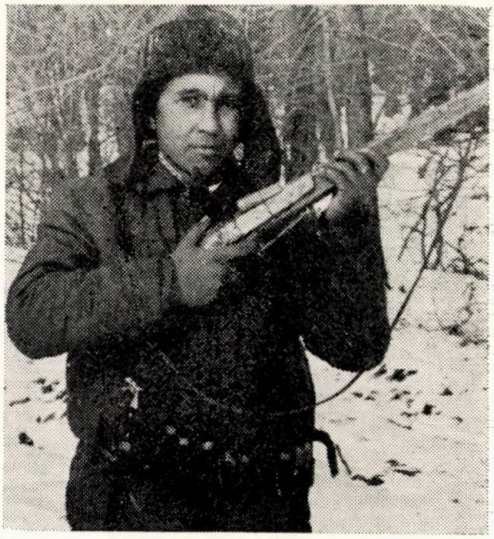

Nr. 2 — Viitorul vînător

Nr. 3 Hăitașele"

Nr. 4 — „Bunicuța" de la Vlad-Țepeș

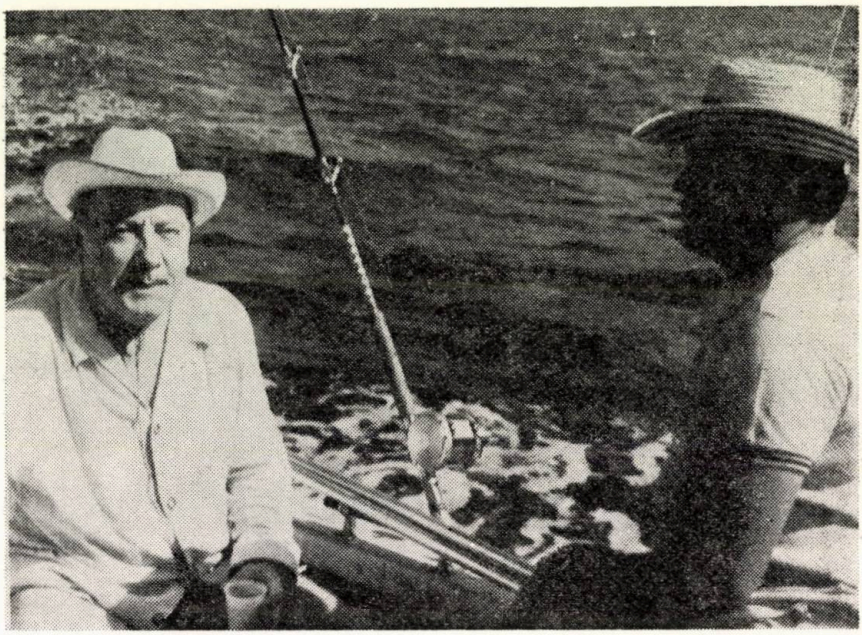

În Marea Caraibilor

La pescuitul „peștelui-spadă"

NU O DATĂ M-AM GÎNDIT cu oarecare părere de rău la posibilitățile de pescuit pe care le au pescarii noștri sportivi. Aceste gînduri mi-au revenit de curînd, în peregrinările mele prin America de Nord și îndeosebi prin America de Sud, acolo unde țărmurile mărilor și malurile rîurilor sînt scăldate de un soare puternic și strălucitor. Mările, de un albastru profund, cu o vegetație luxuriantă pe țărmuri, sînt bogate în pește, variat ca mărime, forme, culori și specii. Asemenea ape oferă cu dărnicie cele mai neobișnuite satisfacții pescarilor și turiștilor.

Venezuela și Uruguaiul excelează în această privință. Rîuri mari cristaline, încă nepoluate, își varsă apele dulci și limpezi în frumoasele golfuri și mări ale Oceanului Atlantic.

Curenții calzi care scaldă țărmurile, mai mult sau mai puțin stîncoase, încălzesc apele albastre și limpezi, adevărat paradis al peștilor. Morsele, focile și delfinii, aflați aci sub ocrotirea omului, abundă în apele mării care le oferă hrană din belșug și în care se joacă, fiind un plăcut și spectaculos punct de atracție pentru mulțimea de turiști care vizitează în număr impresionant de mare aceste minunate locuri.

Am pescuit în apele Venezuelei, Perului și Ecuadorului din America de Sud. În rîndurile care urmează voi încerca să prezint cît mai fidel metodele și spectaculozitatea unui pescuit atît de interesant și atractiv cum este cel al „peștelui-spadă" din apele Venezuelei.

Era în ziua de 30 decembrie 1972, ziua Republicii noastre. Un doctor român, simpatic și inimos, rezident de mai mulți ani în Venezuela, ne-a invitat să sărbătorim, în felul lui, această frumoasă zi, făcînd o croazieră pe Marea Caraibilor, pe mica dar eleganta lui ambarcațiune, fără să ne vorbească însă și despre o plă-

nuită partidă de pescuit la peştele-spadă, aceasta deoarece rezultatul părea îndoielnic, dat fiind faptul că sezonul cînd se prinde această interesantă specie trecuse de mult. Lunile favorabile acestui pescuit sînt iunie-septembrie. Totuşi, pe şalupă se luaseră toate măsurile necesare pentru un astfel de pescuit. Ne însoţea un pescar indian, care părea să fie un fel de maistru de ceremonii, bine instruit, pentru că nu scotea o vorbă şi nu răspundea la nici o întrebare.

Au fost aduşi, în pungi de nylon, peşti de nadă congelaţi, de culoare argintie, asemănători scrumbiilor de Dunăre. Priveam foarte atent şi cu oarecare neîncredere pregătirile pe care le făcea, tăcut, indianul nostru. Au fost aduse două beţe de pescuit, scurte, cu monturi de lansetă, foarte puternice, pe care s-au montat mulinete mari cu gută verzuie de 2—3 mm în diametru.

Ceea ce se găsea însă pe şalupă în vederea pescuitului, merită să amintim. Şalupa avea montate spre pupă două beţe de aluminiu nichelate, lungi de circa 6—7 m şi care se puteau înclina în afara şalupei pînă la nivelul apei, aceasta pentru a îndepărta cît se poate de mult beţele între ele. Pe fiecare din aceste prăjini se afla un scripete, pentru a se putea urca şi coborî guta de la undiţi. Pe firul scripetelui era fixată o clemă de lemn, de felul celor cu care se prind rufele la uscat. Numai că aceste cleme erau mult mai late şi cînd se închideau scoteau un sunet asemănător castanietelor folosite în dansurile populare spaniole După aceste prăjini metalice se află două lăcaşuri, tot pe rama şalupei, unde se introduc beţele de pescuit cu mulinete. Pescarul primeşte o curea lată, cu o montură metalică în care încape foarte fix bătul de pescuit, fără a se putea roti. Cu această curea pescarul se încinge, avînd montura în faţă.

Odată pregătirile terminate, se controlează funcţionarea mulinetei, la care nu se foloseşte frîna. La capătul gutei este prinsă o sîrmă de oţel împletit de 1,5 m lungime, la care se montează un cîrlig puternic, cu puţin mai mic decît cîrligele ce se folosesc la carmace. În urechea cîrligului este prinsă o altă sîrmuliţă subţire şi moale de alamă, cam de 25 cm, aceasta pentru a putea fixa de cîrlig capul peştelui nadă, întrucît cîrligul se bagă prin gura peştelui şi se scoate după branchii. Nada se aruncă în apă la o distanţă de 25—30 m în spatele şalupei, care nu-şi opreşte mersul. Astfel, cele două undiţe puse pe apă capătă o plutire care alternează cînd deasupra apei, cînd sub apă. Pentru a face mai vizibilă nada şi îndeosebi mai atractivă, se pune pe apă un lemn romboidal, frumos lucrat, lung de circa 30 cm şi care are pe toate cele şase laturi ale sale montate oglinzi, care prin rotire în apă dau reflexe vizibile de la mare distanţă şi atrăgînd astfel peştii răpitori. Această nadă de formă romboidală pluteşte între cele două undiţe, dar la o distanţă mai mică de şalupă, la circa 15—20 m. În sfîrşit, se fac din guta undiţei cîteva inele suprapuse şi se prind în clema de pe prăjină. În acest fel, la cea mai uşoară atingere a nadei, inelele se desprind din clemă şi aceasta dă semnalul de castanetă care anunţă prinderea peştelui.

În acea zi, marea era relativ calmă şi deşi valurile ajungeau pe punte totul părea normal pentru indian şi bunul meu doctor. La numai cîteva mile de rada portului a început un minunat şi unic spectacol al mării. Intrarea pe această scenă măreaţă şi-au făcut-o pentru început peştii zburători, argintaţi şi străvezii ca nişte libelule.

Cu cît înaintam, peştii zburători creşteau ca număr şi mărime, schimbîndu-şi totodată culorile pînă la roşu aprins. Soarele, cu razele lui, contribuia cu dărnicie la acest măreţ spectacol. Aveam sentimentul că nu vedeam tot, că undeva departe se întîmplă alte minuni şi se află alte şi alte frumuseţi.

M-am urcat pe banca laterală a şalupei şi, sprijinit de umbrar, înfruntam soarele arzător şi valurile de apă sărată care îmi biciuiau necruţător faţa şi mîinile. Nu mi-am dat seama pentru moment de urmări. Apa sărată mi-a pătruns în piele, iar soarele mi-a cauzat arsuri, astfel că timp de zece zile după aceea arătam ca o veritabilă „piele roşie". Dar nu regretam nimic. Splendoarea naturii şi a peisajului au răsplătit însă cu dărnicie această măruntă suferinţă a mea.

Pătrunsesem cîteva mile în largul mării. Îmi făcea impresia că era mai multă linişte, valurile mai line şi timpul mai frumos.

Deodată, am fost întrerupt din contemplare de semnalul clemei cu sunet de castanietă. Mi-am îndreptat întreaga atenţie spre firul de nylon şi mulinetă care, din păcate, din lipsă de atenţie, se blocase. Struna se întinsese puternic. Agitaţie pe ambarcaţiunea noastră. Totul a durat însă doar cîteva secunde, căci peştele a rupt guta la legătura cu sîrma împletită de oţel. Ce păcat! Pe bordul şalupei se aşternuse o linişte apăsătoare. Toţi regretau cele întîmplate.

Ne-am îndreptat privirile spre locul unde se prinsese peştele, loc marcat de firul de nylon care, liber de greutate, făcea unde vizibile pe suprafaţa apei. Şi iată că la capătul firului apăru, pe neaşteptate, „monstrul" din apă. Se arătă o clipă în toată splendoarea lui, stînd parcă în vîrful cozii. Reflexele ce le făcea în lumina soarelui aveau culorile curcubeului. Amuţirăm toţi. Şi iată că scena se repetă întocmai după cîteva secunde. Se vede că îl jenau rău cîrligul şi sîrma rămase în gură şi se zbătea pentru a scăpa de ele.

Îmi părea sincer rău că-mi scăpase. Pentru mine era un exemplar unic. După aprecierea doctorului şi a indianului să tot fi avut între 80 şi 100 kg.

După cele întîmplate, m-am aşezat resemnat pe banca şalupei. Doctorul îmi oferi repede un suc de mango cu portocale. Aşa, ca să-mi treacă, zise el. Şi astăzi îmi este vie imaginea acestui exemplar, unic prin frumuseţea şi măreţia lui.

După un timp calmul reveni pe şalupă. Discuţiile însă continuară. Fiecare văzuse scena şi peştele în felul lui : mai grozav, mai spectaculos. Eu însă revenisem la realitate. Îmi părea rău că se rupsese guta cu cîrlig şi sîrmă şi că acum îl jenau pe curajosul şi splendidul spadasin al mărilor calde.

Iată însă că alte scene, poate mai spectaculoase, ne-au sustras repede de la orice vorbă şi gînduri. Începuse „cadrilul delfinilor" : un adevărat spectacol de circ, de înaltă clasă, executat cu multă măiestrie. Ţinta aparentă a „atacului" delfinilor părea să fie mica noastră ambarcaţiune legănată de valuri, pe crestele cărora săltau şi zburdau jucăuşii delfini. Unul după altul, prin faţa şi laturile şalupei, treceau cu iuţeală, lăsînd impresia că vor să lovească vasul. Convingîndu-se însă că nu era vorba de un duşman marin, aceşti călători ai valurilor înspumate îşi vedeau apoi de drum pe întinsul mării albastre şi calde.

Specialiştii noştri în ale pescuitului păreau acum indispuşi. Deşi vorbeau în limba spaniolă, am înţeles din gesturile lor că trebuie schimbată direcţia ambarcaţiunii. Mi s-a explicat că acolo unde apar delfini dispare orice fel de peşte ; chiar şi rechinii. Delfinii îşi păzesc cu străşnicie puii şi atacă fără cruţare şi în cîrd orice răpitor.

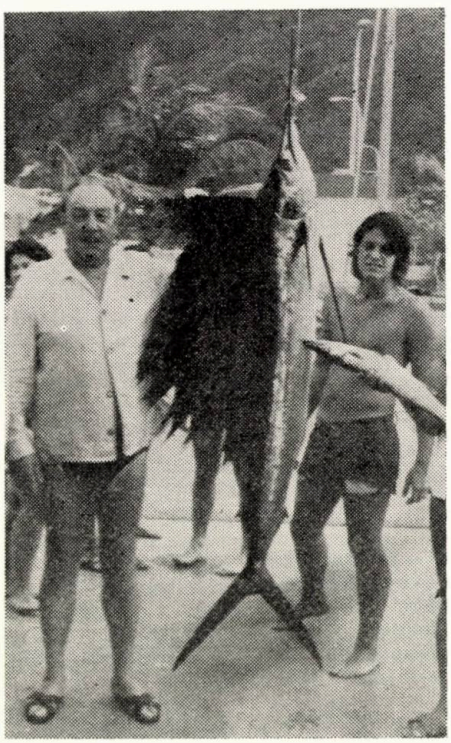

Bucuria victoriei

Timpul fiind înaintat, am hotărît să ne întoarcem la Caracas, pentru a reveni pe înserat în port, unde ne aşteptau alte surprize. Mica ambarcaţie descrise un cerc larg pentru a putea scăpa de delfinii jucăuşi şi ne-am îndreptat spre sud, către ţărmul venezuelean. Toate speranţele de a mai da peste un alt „spadasin" fuseseră spulberate.

Doctorul desfăcu frumoasele cutii de carton care conţineau diferite bunătăţi şi ciocnirăm o cupă de şampanie pentru Republică şi poporul român. Atmosfera se înveselise. Vorbeam de tot şi de toate. Numai indianul privea, plictisit parcă, întinsul mării. Şedea pe fundul şalupei, desculţ, cu picioarele întinse. Se vedea că lui nu-i trecuse încă amărăciunea. Ciocnirăm şi cu el un pahar, pentru Venezuela şi poporul venezuelean. Indianul se bucură şi ne mulţumi în limba lui.

Iată-ne intraţi din nou într-un banc de peşti zburători ; delfinii nu se mai vedeau. Pe apă, razele soarelui aruncau reflexe care ne oboseau ochii. Doctorul schimbă puţin direcţia şalupei, pentru a evita sclipirile care ne jenau. Cînd liniştea părea mai adîncă, clema din dreapta şalupei sună sec şi scurt. Alarmă ! Nylonul de pe mulinetă se desfăşură şerpuit pe valuri. Agitaţie pe şalupă. Cineva strigă : „S-a prins !". Eu nu credeam însă.

Doctorul opri motorul şalupei. Şi iată că simţirăm nişte smucituri puternice. Peştele ieşi la suprafaţa apei : era splendid. Mi s-a strigat să nu slăbesc cu nimic firul. Am respectat întocmai sfatul pentru a nu scăpa şi acest minunat exemplar, mai ales că în sinea mea recunoşteam că avusesem o parte de vină la pierderea primului peşte.

Struna tăia vijelios valurile, cînd în stînga, cînd în dreapta, după direcţia în care fugea peştele. Viteza acestuia mă uimea pur şi simplu. Răpitorul se apăra cu deosebit curaj. Uneltele puternice nu cedau însă. Totul funcţiona perfect. Numai mie îmi bătea inima parcă în gîtlej şi-mi tremurau picioarele. Greutatea părea foarte mare. Indianul luă o gafă puternică şi era gata să agaţe peştele. Dar lupta nu se terminase. Încet, încet însă şalupa şi peştele se apropiară în mod vizibil. N-a mai durat mult şi indianul, cu mişcări sigure, agăţă şi apoi săltă peştele pe puntea vasului. Îmi părea imens : 30 de kg şi circa doi metri lungime. În acest fel, a trecut poate cea mai frumoasă zi din viaţa-mi de pescar sportiv.

Peştele-spadă (**Xiphias gladius** L.) este de o frumuseţe vrednică de admirat : zvelt, fără solzi şi acoperit cu o piele aspră. Coloritul peştelui e purpuriu, cu nuanţe albastre. Pe abdomen e argintiu mat.

Acest peşte poate atinge o greutate de pînă la 200 kg. Din istorisirile indienilor băştinaşi rezultă că ar exista exemplare ce ajung la 5 metri lungime. Aproape o treime din corpul peştelui o reprezintă spada propriu-zisă, de la care i se trage şi numele. Peştele mînuieşte spada cu o mare dexteritate, ucigîndu-şi fulgerător prada. Urmăreşte de preferinţă bancurile cu scrumbii. Trăieşte în mările calde, dar poate fi întîlnit şi în Marea Mediterană. Este catalogat ca un peşte sperios, dar pescarii care îl cunosc sînt atenţi, întrucît niciodată nu poţi şti cînd îi vine pofta de a ataca ambarcaţiuni uşoare şi chiar oameni. Iese vizibil la suprafaţa apei în zilele calde şi însorite, cînd i se poate zări bine aripa dorsală de un albastru închis despicînd cu viteză apele liniştite ale mărilor.

Manole BODNĂRAŞ

...creierul unui hipopotam cîntăreşte 1/3015 din greutatea corpului, iar cel al unui elefant 1/560 ?

...după recente descoperiri arheologice, în Siberia elanul a fost domesticit mult timp înaintea renului ? În prezent se fac din nou încercări pentru domesticirea acestui animal în U.R.S.S.

...numărul exemplarelor de bontebock, din cei 17 supravieţuitori în 1931, a ajuns în 1965 la 750 de exemplare ?

...în Spania mai trăiesc doar 24 de exemplare de capre ibex, specie frecventă în trecut prin Sierra Nevada ?

...în Australia trăieşte o rîmă uriaşă care ajunge frecvent la lungimi de 3 m ? Şi la noi în ţară, prin împrejurimile Herculanelor, trăieşte o specie care poate ajunge pînă la 1 m. Aviz pescarilor.

...cea mai mare cantitate de grîu scoasă pînă în prezent dintr-o vizuină de hîrciog a fost de exact 17,5 kg ?

...puiul de balenă albastră măsoară la naştere 6 m lungime ? După cele 6 luni de alăptare ajunge la 12 m, însumînd cu alte cuvinte un spor de greutate de 100 kg.

...vaca de mare, descoperită de Steller prin 1741, a fost complet nimicită în 1767, cînd s-a vînat ultimul exemplar ?

...în întreaga lume există 5 specii de rinocer — două în Africa, una în India, una în Java şi una în Sumatra ?

...calul sălbatic (calul lui Przewalski), care trăieşte liber în vestul Mongoliei, numără în jur de 40 de exemplare ? În grădini zoologice mai sînt încă 170 exemplare.

Peter WEBER

Gînduri despre vînătoare

— Vînătoarea întinerește inima, ca și trupul... Diana a fost înfățișată ca dușmana iubirii și alegoria este foarte justă : moleșeala iubirii se naște numai într-o odihnă dulce ; un exercițiu violent stinge sentimentele duioase. În păduri, în cîmp, îndrăgostitul și vînătorul sînt impresionați atît de divers, încît aceleași obiecte le produc imagini cu totul deosebite. Locurile cu umbră răcoroasă, pădurice'e, adăposturile plăcute ale celui dintîi sînt pentru celălalt cîmp de hrană a cerbului, ascunzători ale mistrețului... cînd unul aude cimpoiul, cîntecul privighetorii și ciripitul păsărelelor, celălalt își închipuie cornul de vînătoare și lătratul cîinilor ; unul nu-și imaginează decît driade și nimfe, celălalt gonași, haite de cîini și de cai. Plimbă-te pe cîmp cu aceste două feluri de oameni ; după deosebirea limbajului lor vei cunoaște îndată că pămîntul n-are pentru ei aceeași înfățișare și că mersul ideilor lor este tot atît de diferit ca și alegerea plăcerilor.

(Jean-Jaques Rousseau. *Emil sau despre educație.* Editura Didactică și pedagogică, 1973, pag. 308).

— Vînătoarea cu pușca și cu cîinele este o frumusețâ în sine, *für sich*, cum se spunea altădată ; să presupunem însă că nu te-ai născut vînător ; totuși iubești natura și libertatea ; prin urmare nu poți să nu ne invidiezi pe noi, ăștia...

(Ivan Turgheniev. *Povestirile unui vînător.* Editura Univers, 1972, pag. 349).

— Cei care sînteți vînători ori pescari n-aveți nevoie de îndemnul meu ca să ieșiți în mijlocul naturii. După ani de rătăciri și practică, văd că încă îmi mai rămîn totuși destule necunoscute, și vă îndemn pe cei de la cîmpie să vă suiți la munte, să ascultați cerbul la începutul toamnei, iar pe tovarășii vînători de la munte îi sfătuiesc să încerce farmecul unei zile cu luntrea în singurătățile prutețurilor ori dunărițelor.

(Mihail Sadoveanu, *Opere* vol. 14. Edit. de Stat pentru literatură și artă, 1958, pag. 392).

— Și i-ar fi displăcut să se surprindă singur ucigînd în numele unei justiții divine, ca un dumnezeu care hotăra că unele animale sînt bune, altele rele, unele sînt în dreptul lor și altele greșesc. Asta însemna... culmea cruzimii și o aberație...

(James Aldrige, *Vînătorul.* Editura pentru literatură universală. 1961, pag. 125).

— E plăcut să vînezi vreme îndelungată ce dorești mult, să vezi cît de zadarnice sînt șiretlicurile tale, manevrele tale, și să-ți recunoști în fiecare seară eșecul, dar trebuie să poți vîna liber și să știi, de fiecare dată, că mai devreme sau mai tîrziu norocul se va întoarce și vei da peste ceea ce cauți. Dar nu e plăcut să ai o limită de timp.

(Ernest Hemingway. Citat în volumul *HEMINGWAY*, de Radu Lupan. Editura pentru literatură universală. 1966, pag. 228).

— În ansamblu, triburile de vînători sînt acelea care au modificat cel mai puțin suprafața globului. Răspîndiți pe mari suprafețe, acești oameni mai sînt încă o parte integrantă a mediului.

(Jean Dorst. *Înainte ca natura să moară.* Editura Științifică, 1970, pag. 41).

Culese de Tudor DĂNEȚI

Cugetări

Am impresia că și în lumea peștilor tragediile încep atunci cînd ies din stricta lor obișnuință biologică. Și să mai spună că au pățit-o fiindcă „n-au avut noroc" !

Lumea spune că e mare „plăticar". Între undițar și pește legătura trebuie să fie aidoma ca între sufix și temă : termenii coexistă în mod necesar.

Unii oameni trăiesc ca peștii : alături, nu împreună. Nu cunosc, exceptînd „răpitorii" și perioada hibernală, nici în apă, nici pe pămînt, avantaje deosebite, ci mai degrabă neajunsuri, ale acestei „conviețuiri".

De ce m-ar intriga faptul că de fiecare dată cînd pescuiesc este altfel ?! Parcă eu sînt mereu același ?!

Nu e înțelept ca pescarul să desconsidere nici un soi de pește. Cînd fiecare își îndeplinește menirea cu atîta meticulozitate, cum ai mai putea să-i reproșezi tocmai aceasta ?!

În ciuda unor aparențe, pescuitul nu este în primul rînd un sport al văzului ; cînd vezi prea mult, prinzi cel mai puțin.

Pescuind, simțurile omului se ierarhizează : auzi de departe clipocitul apei în dreptul prundișurilor, ochiul se strecoară mai apoi iscoditor în lungul malurilor sau rămîne ațintit asupra plutei și toți nervii îți ies din amorțire cînd lupta cu peștele devine realitate. De obicei mult mai tîrziu și nu pe malul apei, gustul plăcut al cărnii prăjite îți gîdilă nările, redeșteptîndu-ți toate celelalte senzații laolaltă.

Mi se reproșează uneori că gîndesc prea mult. Nu văd însă nici un neajuns în meditația ce precedă pescuitul. Dimpotrivă. Dar ar fi păgubitor și neplăcut desigur dacă aș fi obligat să-mi sfarm creierii în timp ce pescuiesc.

Se spune că la bătrînețe omul devine mai înțelept, fiindcă știe să uite o mulțime de lucruri netrebuitoare. Cît de mult poți cîștiga, pescarule, dacă te apropii mai repede de pragul acestei înțelepciuni !

Mulți pescari se laudă că ei nu mai au nimic de învățat, știu totul. Oare dacă întreaga artă și știință pescărească ar fi cuprinse între scoarțele unor tomuri (cine știe cîte !), ar mai putea afirma același lucru ?

Suferința cea mai mare, și fatală totodată prin deznodămîntul ei tragic, este să nu vezi cît de mult poți cîștiga prin exploatarea a ceea ce alții consideră a fi slăbiciunile tale. Cum ar mai putea spera altfel bietul peștișor să supraviețuiască ?!

Se poate exclama deci chiar și despre cel mai umil pește : „E un porcușor admirabil !"

Spre deosebire de vînătoare, pescuitul este un sport al adîncimii. De aceea vînătorul, privind mereu întinderile, devine cu timpul un visător, un romantic, în vreme ce pescarul, cufundat într-una în lumea din jur, ajunge să se adîncească tot mai mult și în sine însuși. Iar cînd vînătorul este și pescar, depărtările dobîndesc nesfîrșite adîncimi.

Eugen CÂMPEANU

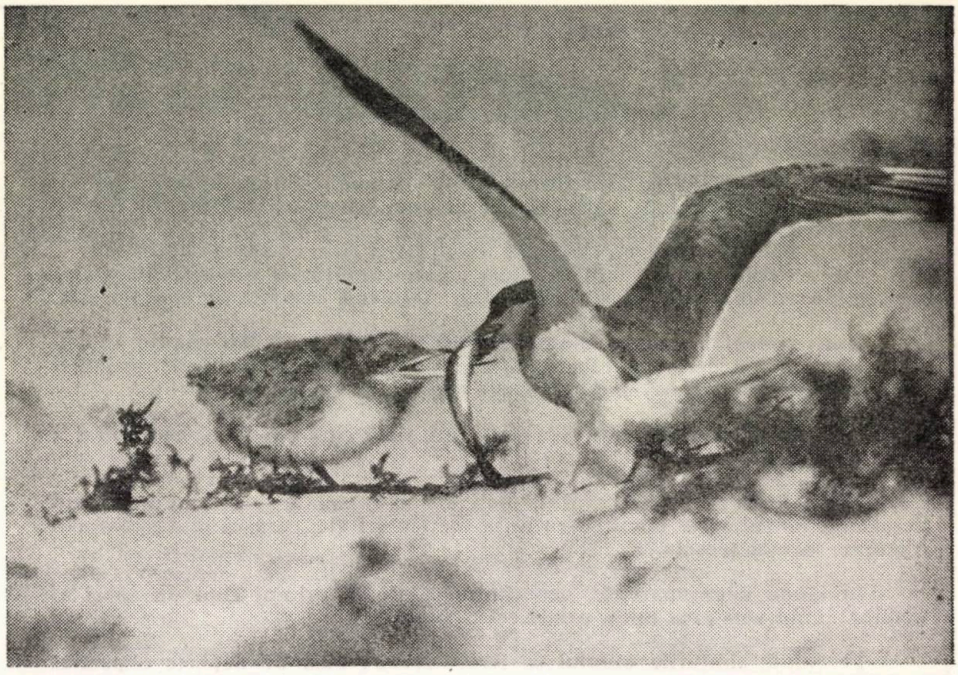

Chiră hrănindu-şi puiul

M-am rătăcit printre păsări...

DESCOPERISEM cu cîtva timp în urmă două colonii ale unei specii banale pentru cunoscător — chira, colonii păzite în stînga de mare, în dreapta de apele încă tulburi ale Dunării. Locurile de cuibărit însumau mai multe mii de perechi clocitoare, prinse în hora împlinirii celei mai sfinte legi a vieţii : perpetuarea. Cuiburile, fiecare cu cîte două-trei ouă, unele avînd chiar pui, de curînd eclozaţi sau mai mărişori, capabili să-şi urmeze cu paşi încă nesiguri părinţii pentru a le cerşi hrana, stăteau bine ascunse şi ascunşi printre tufele de iarbă grasă, netrădindu-şi uşor prezenţa. Doar agitaţia şi mulţimea adulţilor divulga de la distanţă, fără strop de prudenţă, existenţa lor. Găsirea cuiburilor nu implicase, deci, greutăţi prea mari.

Chinuit tot mai mult de ispita pătrunderii în taina vieţii chirelor şi conştient de existenţa condiţiilor optime de observare, salutam, după o zi trecută, răsăritul, dintr-o ascunzătoare rudimentară, făcută din stuf şi papură, ros de nerăbdarea şi curiozitatea celui dispus să afle cît mai multe din noianul de amănunte ale vieţii unei păsări. Lîngă mine, grav ca un ciclop, cîntărind mai mult de şaptesprezece kilograme, teleobiectivul de un metru, înfipt bine pe un tripied rezistent, aştepta clipa primei declanşări.

Între timp, pe malul dinspre meleaua Sachalin s-a lăsat un stol de fugaci, păsări aflate veşnic în căutare de hrană, neastîmpărate, făcînd parte din categoria păsărilor de baltă mici, împodobite modest cu penaj cenuşiu şi pată neagră pe piept. Printre ei se rătăciseră şi cîţiva fugaci roşcaţi, la fel de vioi.

Cît să omor un ţînţar mi-au şi împresurat ascunzătoarea, împungînd terenul umed şi moale, după viermuşi. Dacă aş fi întins mîna i-aş fi putut atinge cu degetele. Prezenţa lor aici nu era decît semnul unei desăvîrşite linişti în preajmă, în care nimic şi nimeni nu avea să devină, prea curînd, factor alarmant, poate chiar sursă de primejdie.

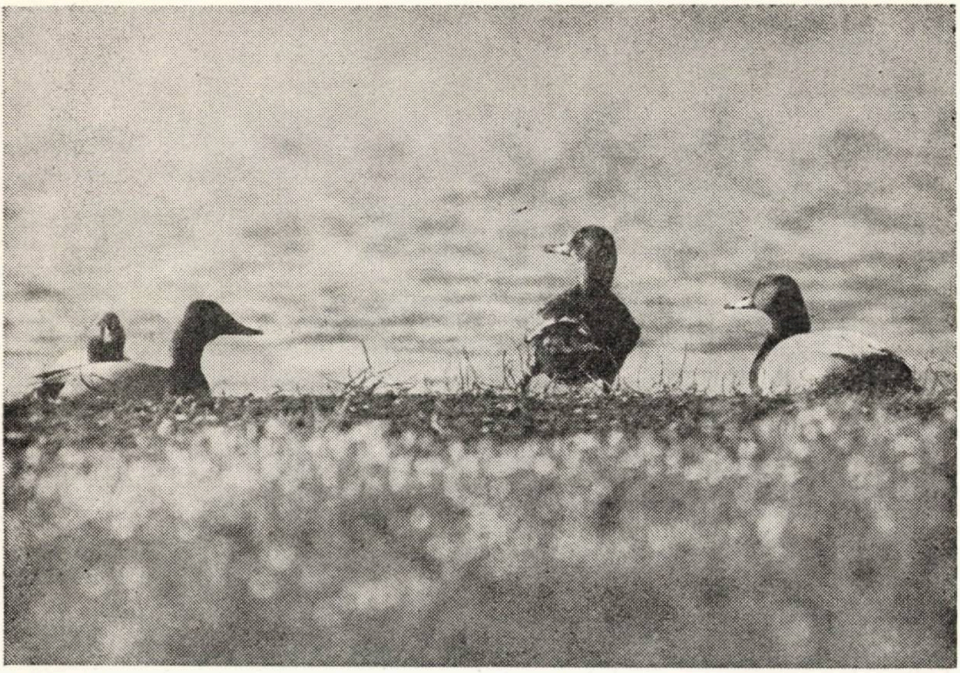

Ritual de împerechere la rața-cap-castaniu

M-am pripit totuși în aprecierea liniștii, căci deodată întreaga colonie de chire s-a ridicat spre cer, păsările învăluindu-și bătaia aripilor în țipete stridente. Un pescăruș argintiu, disperat pare-se de urmărirea părinților nefericiți, căuta depărtările cu pradă vie în cioc : pui de chiră. Și pentru a nu lungi vorba, voi spune încă de-acum : puiul n-a scăpat. El, pescărușul, a rămas cu captura lui, pe cînd ele, chirele, s-au reîntors într-un tîrziu, fiecare în parte, la cuib.

Mi-am pus vag întrebarea : din atîtea mii de cuiburi, cum și-l recunoaște fiecare pe al ei ? Ba, mai mult, cred că am găsit într-un fel și răspunsul, amintindu-mi-l din cărți citite, prețuite și... uitate. Dar nu am suflat praful de pe ele, căci drept în fața mea, gîlceava pornită din senin mi-a atras, subit, atenția.

O pasăre adultă ataca în zbor țintit chira mică, acoperită încă de puf, pui străin al altor părinți, nimerit aiurea printre cuiburi. Făptura plăpîndă căutase, la început, să scape de agresivitatea ciocului și aripilor de sus, prin tupilare. Se pare însă că fără folos. În final, mult prea hărțuită, a luat hotărîrea de a se apăra, ridicînd capul, cu ciocul deschis spre agresor și coborîndu-și îndrăzneț aripile. Dar adultul, dibaci și cu experiența certăreților, puțin impresionat de efortul celui mic, l-a prins de cioc, ridicîndu-l în zbor, sus, lăsîndu-l apoi să cadă, de acolo, din înălțimi. Nu. N-am auzit nici o bufnitură și știam, știam foarte bine că puiul nu a pățit nimic, găsindu-mi confirmată convingerea în mișcările, ce-i drept, acum puțin dezorientate ale micului pățit, care, cu un strop de sînge la baza ciocului, căuta grăbit prima tufă pentru a se ascunde. Și a găsit-o. Și-a făcut loc cu capul, întreg corpul, în fine, a intrat în ea.

De parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, bătrîna afurisită a plecat în căutarea unei alte răfuieli, poate cu soarele, asistată impasibil de sute de alte păsări albe, așezate moale, pline de grijă părintească și spirit posesiv, peste ouăle sau puii lor. Doar peste comoara lor, numai peste a lor.

Ca din senin, orizontul s-a încercănat cu nouri cenușii. Vînt de est îi adusese pînă aproape de insulă, furînd nisipului pentru cîteva ore strălucirea soarelui. Rafale nebune mi se încurcau în ascunzătoare și în penele păsărilor.

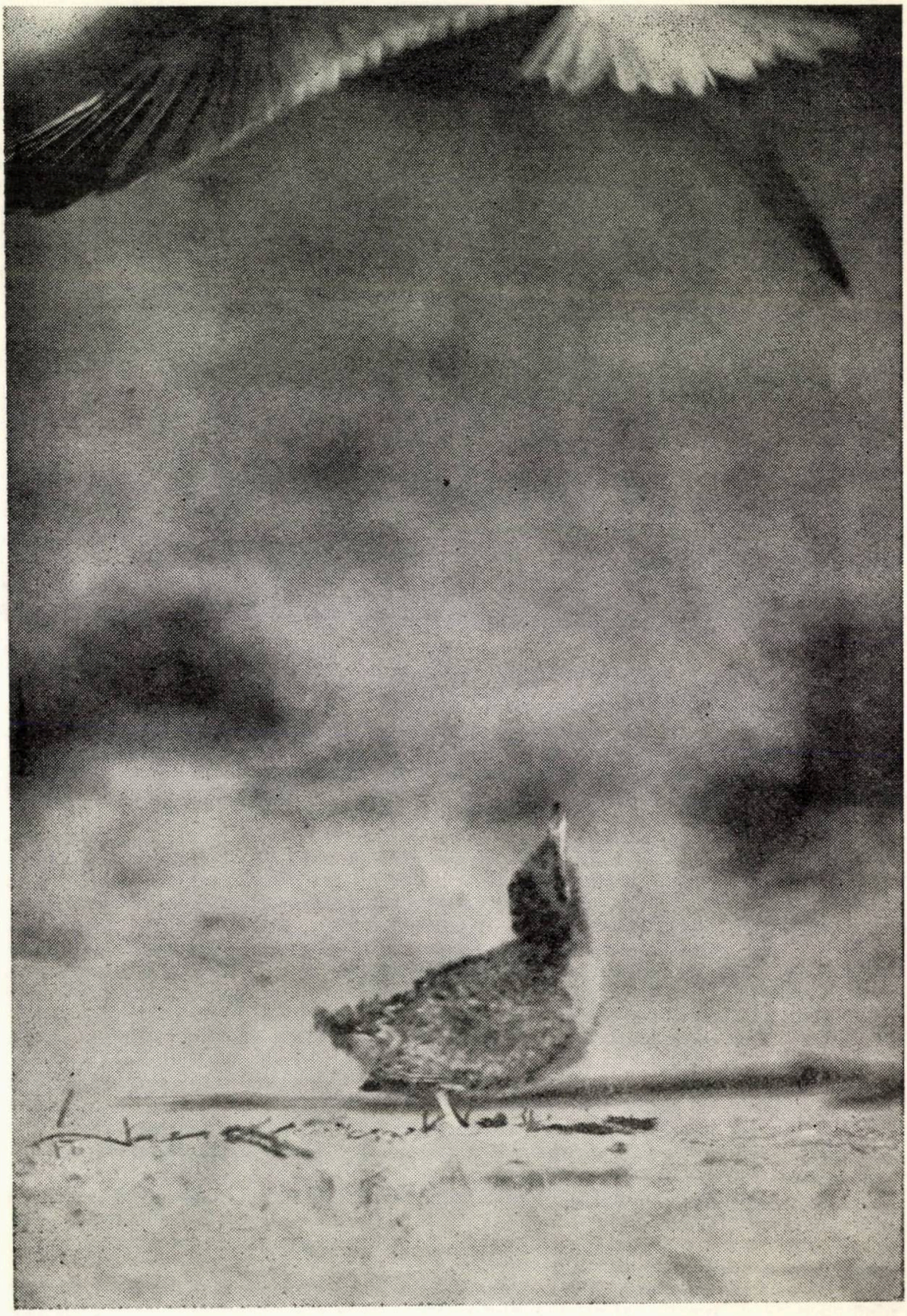

In primejdie

Un prundăraş, de altfel liniştit, găsise motiv de ceartă cu altul, intrat nitamnisam în teritoriul său. Amîndoi se fugăreau, mai încolo, la cîteva zeci de metri de cuib, spunîndu-şi cuvinte urîte şi, după cum îmi şoptise un scoicar, lipsite de sens. Irosire de timp zadarnică, după chire, în orice caz neînţelegere folosită de vînt care, cu un obraz mai umflat, suflase, aşa, în joacă, în cuibul prundăraşului, rostogolindu-i un ou pînă lîngă tufa de iarbă grasă, devenită deodată serioasă, foarte verde de uimire: cum, de cînd clocește ouă, că doar ştia că nu este pasăre?...

Urmăream în vizorul aparatului ce avea să facă prundăraşul. Reîntors la cuib s-a aşezat pe acesta. Deodată a devenit foarte atent, lungindu-şi mult gîtul şi privind cu capul într-o parte, spre oul aflat la oarecare distanţă. În clipa următoare s-a şi aflat lîngă el, rostogolindu-l cu baza ciocului spre vechiul său loc, pasărea înaintînd, pentru a putea face aceasta, cu spatele. După ce l-a aşezat din nou acolo de unde fără voia lui a plecat, s-a scărpinat, a ridicat capul de cîteva ori a neînţelegere şi şi-a reluat, liniştit, clocitul.

Soarele începuse să dea semne de oboseală. Ridicasem binoclul la ochi, urmărind un cîrd de lişiţe prins în joaca licăririi apei. Ceva mai încolo, o familie de raţe îşi plimba bobocii, vorba lui Afanasie: „...mîndră, nevoie mare"; le-am urmărit timp îndelungat, să deslușesc ce raţe ar putea fi, dar, din cauza luminii căzute pieziş şi din partea opusă, nici gînd să ajung la vreun rezultat. Mă bucuram în orice caz pentru reuşita lor, căci indiferent cărei specii ar aparţine, ştiam prin cîte greutăţi au trecut, pînă ca să ajungă această clipă.

Raţele se „logodesc" de cu toamna. Cam atunci cînd moldovenii storc licoare domnească pentru zîmbet şi voie bună, din fruct domnesc. Din această clipă, urmează greul, marele greu, căci logodna în sine este un fenomen complicat, la care participă în egală măsură atît femela, cît şi masculul. Un adevărat lanţ de comportamente, care urmează o ordine firească, de fiecare verigă în parte răspunzînd unul dintre parteneri. Au loc ridicări de cap, punerea în evidenţă a „oglinzii" de pe aripă, bătăi din aripi, „culcarea" pe apă. La fiecare exteriorizare a masculului, femela răspunde adecvat. Dacă între timp însă, neşansa face ca unul dintre parteneri să piară, cel de al doilea este incapabil să reia o nouă logodnă de la început. Pentru simplul motiv că o serie de mişcări, deja exteriorizate, sînt consumate, prin analogie cu reacţiile reversibile şi ireversibile din chimie, fiind aici vorba de un lanţ de comportamente ireversibil.

Sînt foarte rare cazurile în care se regăsesc doi parteneri, care fiecare în parte şi-a pierdut perechea, la aceeaşi verigă a ritualului, pentru a forma o pereche nouă. Nu rareori am observat femele „curtate" de masculi, incapabile însă să răspundă solicitărilor lor. Şi îmi dădeam foarte bine seama, fără putinţă de a o ajuta, că ea, această sursă de viaţă nouă, va rămîne în anul ce vine stearpă, moartă şi că va trebui să treacă un an lung, plin de primejdii, pentru a putea relua totul de la capăt. În gînd, m-am felicitat, vînător fiind şi nu am mai trimis snop de alice spre raţe, femelă sau mascul, după a cinsprezecea zi din septembrie.

Aş putea, iubite cititor, să înşir încă multe din cele trăite şi văzute în lumea purtătoarelor de aripi şi care m-au făcut, cu ani în urmă, pribeag voit prin lumea stranie a păsărilor. Dar pentru aceasta mi-ar trebui paginile unei cărţi şi un condei fără sfîrşit.

Dar îngăduie-mi o destăinuire. Nu aş vrea să rămîi cu ideea că, în secvenţele descrise mai sus, realitatea simţămintelor este pentru animal aceeaşi, ca pentru mine sau noi toţi. Omul are tendinţa să umanizeze, să antropomorfizeze absolut totul, oriunde şi oricum poate. Este una dintre vinile aduse biologilor de către biologi şi, pentru că pe undeva mă confund cu ei, nu mă rabdă inima să nu ţi-o spun: chira bătrînă nu este „afurisită", cum nici pescăruşul, geniul răului. Puiul neajutorat va deveni un adult viguros şi nu este singurul supus crudei experienţe a vieţii, din care are doar de învăţat. Recuperarea oului de către prundăraş este o acţiune care implică nu sentimente părinteşti, ci acţiuni instinctuale combinate cu taxii, iar ridicarea capului şi scărpinarea nu sînt mişcări rezultate în urma neînţelegerii situaţiei, ci manifestări bine stabilite şi analizate de către cercetători la păsări, purtînd, în limbaj etologic, numele de acţiuni strămutate sau acţiuni de substituire.

Eroii noştri îşi trăiesc viaţa firească, fără a fi buni sau răi. Cei tari biruiesc, cei slabi rămîn în urmă şi dispar. Căci unde ar ajunge, părăsind şi perpetuînd neputinţa?

Text şi foto **Dan STĂNESCU**

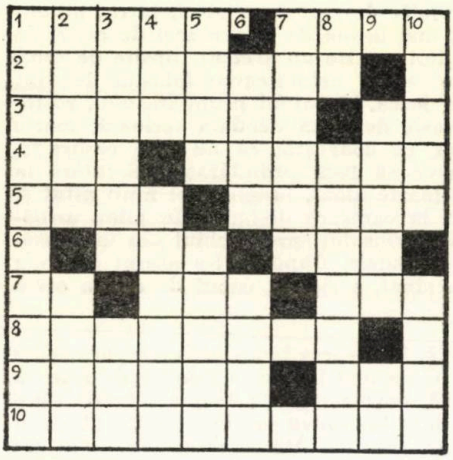

VÎNAT CU PENE

ORIZONTAL : 1) Podoabă de pene. — ...vrăbiilor, pasăre cu pene cenușii și negre (**neart. pl.**). 2) Rațe, gîște et comp. 3) Pasăre de baltă cu pene negre-albăstrii. — Vîrfuri de aripi ! 4) Institutul de Proiectări Industriale (**abr.**). — Conducea stolul de... fregate. 5) Păsări de baltă. — Prinde pește ! 6) Inițiale pentru fețe bisericești. — Pe loc ! 7) În pipotă ! — Refren oltenesc... la coasă. — Păsările viitorului ! 8) Paguba corbului lingușit. 9) Porumbei. 10) Curci plouate (**fig.**).

VERTICAL : 1) Păsări sălbatice brune-cenușii, trăind la cîmpie. 2) „Zestrea" zburătoarelor. — Simbolul înaripat al îngîmfării. 3) Păsări de baltă... moțate. — Grad militar (**abr.**) 4) Fir sau... coadă de becață ! — Filozof materialist grec (sec. III-IV în e.n.). 5) Produs lactat românesc — Ca niște cocostîrci. 6) Tănase Scatiu, domnișoara Cucu sau acarul Păun. — Pasăre... rară ! 7) Bruneta bălții. 8) Păsări numite și șoricari. — „Era spic cît vrabia !" 9) Se face rupînd clavicula găinii (iadeș !). — La coteț ! 10) Jocul porumbeilor ! — „Ciocîrlia" și „Cucul".

Nelu CARAIMAN

Cuvinte rare : IPS, ILA.

PESCARUL AMATOR

Duminică. E cald și sînt țînțari,
Pe malul apei au venit pescari
Ca să-și petreacă timpul pescuind.
Și ăsta e un sport la drept vorbind :
În primul rînd că stai o zi la soare,
Mai vezi verdeață, mai un pom,
o floare,
Nu urmărești, anume, să cîștigi,
Să prinzi un sac de pește și să-l frigi.
Dar nici așa ca să nu prinzi nimic :
Măcar un somn, o mreană, un chitic
De intră cu toptanu-ntr-o oca...
Să vii și tu acasă cu ceva.
Dar... e și-o chestiune de noroc,
Că poți să stai cinci ceasuri într-un loc
Sau malul apei tot să îl colinzi
Și-n undiță nimica să nu prinzi,
Cum a pățit-o Nae, bietul om :
A stat tot timpul rezemat de-un pom
Cu undița întinsă. În zadar,
Că nu a prins un mormoloc măcar.
Și totuși, dacă judeci cît de cît,
Nu e cu drept să fie amărît
Că, de căldură, ațipind nițel,
Tot s-a ales c-un pui de „somn" și el.

Florin IORDĂCHESCU

O SUTĂ DE MOTIVE

SOCIETATEA internațională IHA, care deține sute de hoteluri în SUA, Canada, Japonia, Brazilia, Spania, Maroc și Turcia, a tipărit un prospect în care o pagină întreagă este dedicată cîinilor. Sub titlul „De o sută de ori pentru cîini" sînt enumerate motivele pentru care societatea IHA permite cazarea cîinilor în hotelurile sale. Dintre acestea citățm : „Cîinii nu-și șterg pantofii cu perdelele sau draperiile, nu scuipă de la fereastră, nu iau cu ei scrumiere sau pahare, nu fac firimituri pe covor. Nu cunoaștem vreun caz în care cîinele, în cursul nopții, să-și fi adus în cameră o cățea, să-și fi jignit comeseanul în timpul prînzului, să se fi îmbătat și să fi făcut scandal sau să fi executat dansuri excentrice". Ultimul din cele o sută de motive ar fi : „Cîinele este inteligent și are caracter".

În Iugoslavia, în ultimii 50 de ani, au căzut pradă lupilor, în total, 346 cai, 1906 bovine, 36.000 de oi și 2.500 porci. Anual sînt împușcați, în medie, 400 de lupi, iar efectivul lor este evaluat la 1000 de exemplare.

Poveste veche, sfîrșit nou

...CICĂ, ODATĂ, DEMULT, cumnecum, neastîmpăratul Mac-Mac se răzleți de ai lui și se rătăci. Lipăi pe o potecă la dreapta, nimeri în niște tufișuri. Lipăi pe alta, la stînga, dădu de o pădure. Ori încotro se îndrepta, drumul cel bun nu-l afla. Ziua era pe sfîrșite și, fie de frig, fie de frică, Mac-Mac începu, pe neașteptate, să tremure ; să tremure și să scîncească ușurel.

Atunci, se ivi în preajma lui lupul. Cumătrului nu-i era nici frig, nici frică ; în schimb, îi era foarte foame. Așa că, de data asta cel puțin, fu cît se poate de sincer :

— Dragul meu Mac-Mac, ai picat tocmai la vreme. Nici nu mai țin minte de cînd n-am mai mîncat carne de pasăre.

— Se și vede, nene, că ai slăbit foarte mult de cînd nu te-am văzut. Dar, să-ți spun drept, mie mi se pare că-ți stă mult mai bine așa..., încercă să-l măgulească Mac-Mac.

— Serios ? mîrîi lupul, încredințat și nu tocmai de lauda care i se aducea.

— Foarte serios, nene. Și ca să nu zici că-ți îndrug așa, pe nemestecate, verzi și uscate, putem merge chiar acum pînă la iazul din vale... să te uiți în oglinda lui... să te convingi.

— Nu mai spune ! rîse cumătrul, arătîndu-și colții și înfiorîndu-l astfel pe bietul Mac-Mac. Vrei să mergem la iaz, ai ?!

— Da, nene...

— Să mă uit în oglinda lui ?!

— Da...

— Și, în vremea asta, tu să sari în apă și să-mi dai cu tifla ?! Chiar așa de prostănac mă crezi ?

— Nene, îmi pare rău...

— Gura ! mîrîi pentru a doua oară lupul. Dacă-i pare cuiva cu adevărat rău dintre noi, atunci... mie-mi pare... că ești așa de mic și de sfrijit. Ei, dacă în locul tău ar fi fost maică-ta...

Ochii lupului sclipiră la gîndul ospățului care ar fi putut să fie.

Ochii bobocului sclipiră și ei... dar, după cum vom vedea, dintr-o cu totul altă pricină.

— Mama, zici ? Nimic mai simplu, nene.

— Cum adică ?

— Dacă asta ți-i voia, eu n-am nimic împotrivă... și te conduc ne-ntîrziat pînă la dînsa.

— Și-odată ajunși, să mă lași pe seama dulăilor ?

— Nu-i nici măcar un cățelandru în toată ograda.

— Atunci, pe mîna vînătorilor ?

— Nici atît : e un singur paznic acolo și acela-i pescar.

— Pe cuvîntul tău ?

— Pe !

— Atunci, să nu mai pierdem vremea și să mergem.

— Tocmai ce ziceam și eu, măcăi vesel bobocul cel de rață.

...Lupul ar fi putut măcar să se mire cît de puțin își iubește Mac-Mac mama și să i se pară ciudată graba cu care bobocul se învoise la un asemenea tîrg, dar văcomia lui — se vede — s-a dovedit a fi mai tare decît judecata.

Așa că îl urmă pe năzdrăvanul rățoi, fără să se gîndească prea mult la ceea ce ar putea să se mai întîmple.

În sfîrșit, ajunseră dinaintea unor căsuțe albe, împrejmuite de un gard de sîrmă. Cît era de întuneric, pentru Mac-Mac fu o joacă de o clipă să se strecoare tiptil printr-o spărtură știută doar de dînsul și... să se facă nevăzut. Pentru lup însă...

— Ei, mîrîi acesta. Așa ne-a fost vorba ?

— Nu înțeleg ce vrei să spui, făcu bobocul pe neștiutorul.

— Nu mi-ai făgăduit că mă conduci pînă la maică-ta ?

— Ba da ; și asta am și făcut.

— Îți bați joc de mine ?

— De fel. Vezi căsuța asta albă ?

— Da, și ?

— Ea e maică-mea : incubatorul nr. 1, măcăi bobocul bucuros că l-a păcălit și de data asta pe cumătrul lup.

— Incubatorul nr. 1 ! se înveneți de mînie lupul ; las' că ne mai întîlnim noi, împielițatule, și-ți să vedem noi atunci cum ai să-mi mai scapi.

— Pînă atunci, nene, toată lumea o să afle de întîmplarea asta, crede-mă. Am un prieten care scrie povești pentru copii și...

Dar, degeaba-și mai bătea gura năzdrăvanul Mac-Mac. Nimeni nu-i mai asculta spusele. Cumătrul lup își luase tălpășița, furios, într-atît cît poate să fie de furios un lup cînd se vede păcălit de un boboc de rață nevîrstnic.

Mihai JEMÂNEANU

CIUDĂȚENII

Maimuțele Saimiri, supranumite și „cap de mort", se bat cu felinele, dar au o frică grozavă de... ploaie ! De la primii stropi de ploaie, maimuțele se adună formînd o uriașă piramidă vie. Cele de pe marginea grămezii, udate de ploaie, răcnesc disperate și caută să pătrundă spre mijlocul piramidei, unde, odată ajunse, se liniștesc. Dar atunci încep să răcnească cele ajunse la margine...

„Guvidul blindat" din America de Sud are darul de a se „reprofila" în... broască, pe timp de secetă. Cînd apa în care trăiește seacă, el pornește pe uscat, în căutarea altei ape. Înaintează în salturi de broască, ajutîndu-se de aripioare și de coadă. Și mai și orăcăie ca broasca !

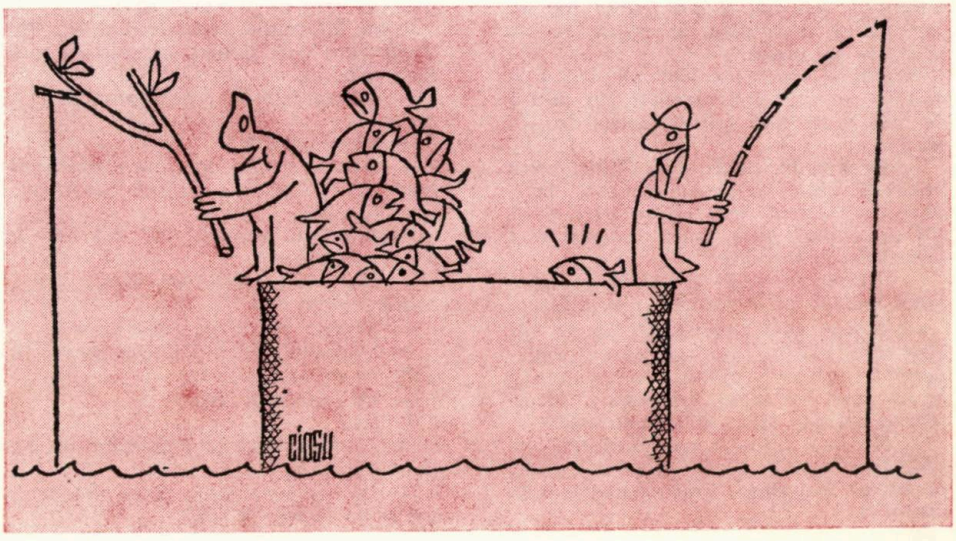

LACURI DE CÎMPIE

MAI MULT DECÎT ORICARE altă formă de relief, cîmpia îşi ascunde cu zgîrcenie cele mai frumoase poziţii. Dacă te abaţi însă din drum şi-ţi îndrepţi paşii spre linia vîrfurilor înverzite, fie ale unor pomi fructiferi, fie ale unui pîlc de pădure, de cele mai multe ori vei avea plăcuta surpriză să constaţi că platforma netedă, monotonă, a cîmpiei este întreruptă de o vale adîncă, cu apă, cu sate, cu grădini îngrijite, cu lătrat de cîini şi cîntat de cocoşi, cu copii la şcoală şi cîntec de leagăn pentru sugari, cu forfota obişnuită a satului aciuat lîngă apa atît de necesară vieţii.

Cîmpia, rodnica cîmpie a patriei noastre, a fost dăruită, de natură sau de hărnicia omului, cu multe, foarte multe luciuri de apă, adevărate ochiuri cristaline, pe fondul de caleidoscop al holdelor multicolore.

Un fost profesor şi prieten, azi plecat dintre cei vii, mare cunoscător şi iubitor al frumuseţilor naturii şi pescuitului sportiv, ori de cîte ori ajungea cu barca pe mijlocul lacului Căldăruşani, îmi spunea: „Frumuseţea peisajului de aici n-am găsit-o în nici o altă ţară din Europa. Această minune mă uimeşte şi mă fascinează de fiecare dată, ca şi la prima mea venire aici".

Deşi o şosea asfaltată şi o cale ferată uşurează accesul la acest loc, foarte puţini bucureşteni au aflat că există, după cum şi mai puţini îşi manifestă curiozitatea să-l viziteze.

În schimb, e la modă să ne lăudăm cu peisajele văzute din fuga maşinii în cutare sau cutare ţară, ignorînd însă că atît de aproape de noi stau ascunse şi necercetate adevărate perle ale naturii.

Pentru pescari, fixişti sau lansetişti, lacul Căldăruşani a rămas — cel puţin pînă în ziua cînd au fost scrise aceste rînduri — printre puţinele ape nealterate de amenajări şi repopulări neinspirate şi neadecvate mediului, în care de mii de ani a coexistat şi coexistă în perfectă armonie un biotop piscicol foarte variat.

Pentru amatorii de turism, de aer purificat, de răcoarea pădurii şi canotaj, pentru cei ce iubesc mireasma florilor şi parfumul stufului înflorit, pentru cei ce vor să asculte concertul de dimineaţă şi de seară al ciocîrliei şi mierlei, e greu de aflat un loc mai potrivit.

La mică distanţă de Căldăruşani, o altă vale întrerupe platforma cîmpiei, pentru a da adăpost unui alt lac, a cărui frumuseţe este căutată şi trîmbiţată în toate colţurile ţării. Este vorba de lacul Snagov. Din păcate, aici civilizaţia şi-a spus cu prisosinţă cuvîntul. Vile şi case de odihnă punctează de jur împrejur malurile „Ştrandului", debarcadere şi spaţii rezervate întîlneşti la tot pasul, — apa este vînzolită, cît e ziua de mare, de vapoare, de bărci rapide cu motoare puternice şi zgomotoase şi de tot felul de ambarcaţiuni pentru întreceri sportive. Amatorul de pescuit şi de contemplare a naturii trebuie să profite de relativa linişte din zorii zilei, precum şi de zilele mai reci ale primăverii şi toamnei. Pe cine nu-l supără mulţimea şi zgomotul, lacul Snagov şi pădurea înconjurătoare oferă posibilităţi bune de distracţie şi recreiere. Pe insula din mijlocul lacului se pot vedea ruinele unei vechi mănăstiri (sec. XIV), mănăstire ce a adăpostit o tipografie, dar a servit şi ca loc de surghiun pentru deţinuţi politici în trecut.

Vizitatorii Capitalei găsesc locuri minunate de recreere, distracţie, canotaj şi plajă pe întreaga salbă de lacuri ce străbate Capitala de la nord la sud.

Pentru pescarii sportivi s-au lăsat numai cîteva zone, mai importantă fiind cea a lacului Cernica, care acum este în curs de asanare, ceea ce înseamnă că nu peste mult timp liniştea actuală va dispare.

Demne de menţionat, pentru bogăţia lor piscicolă, în special ciprinide, şi pentru frumuseţea peisajului sînt: salba de lacuri de pe Valea Mostiştei, dintre care aş remarca valea Argovei, Frăsinetul şi Mostiştea, lacurile cu apă puţin salmastră Fundata şi Strachina, ambele amplasate în apropierea şoselei asfaltate Bucureşti—Slobozia—Ţăndărei—Hîrşova.

Desigur, tot din marea şi bogata cîmpie din sud-sud-estul ţării fac parte şi lacurile Oltina şi Mîrleanu, din apropierea Dunării, la est de Călăraşi, precum

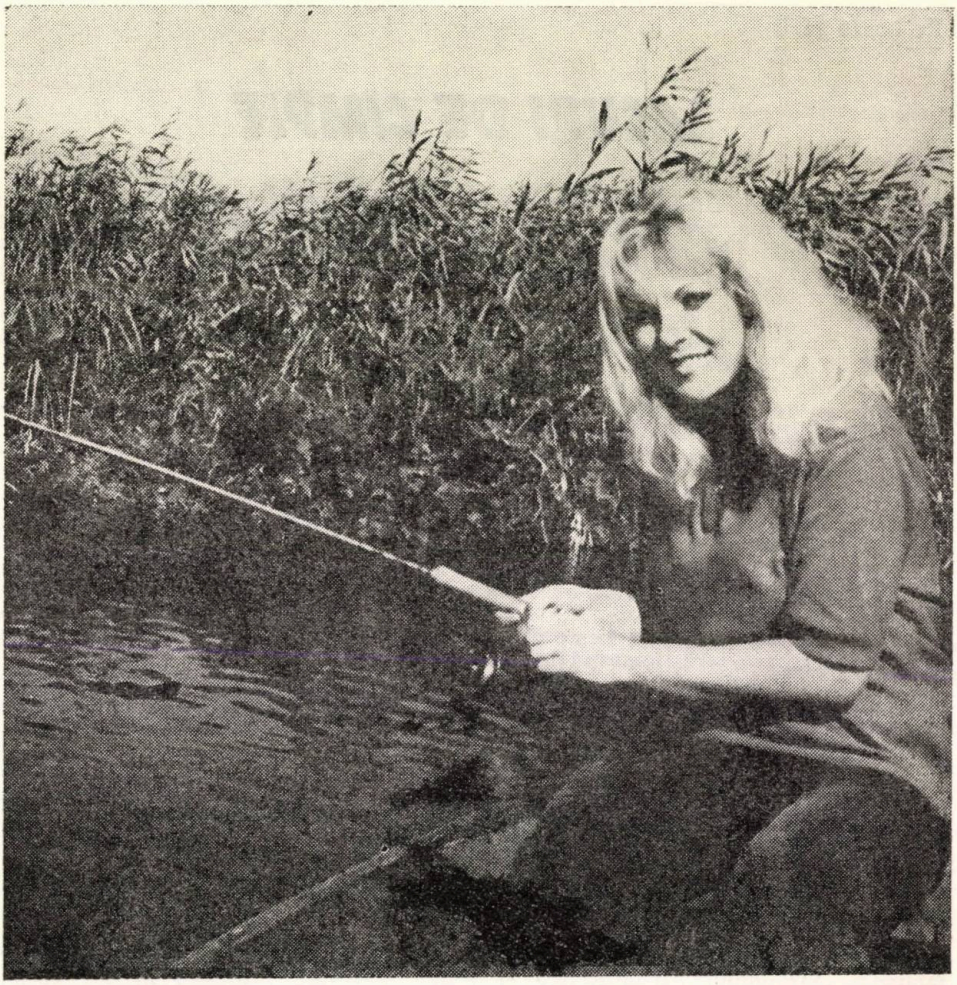

Pe lacul Căldărușani *foto I. Krasnovschi*

și marile și minunatele lacuri din Delta Dunării, bogate în tot felul de soiuri de pește, dar renumite pentru frumusețea peisajului, pentru limpezimea apei și oglinda ei strălucitoare pe timp liniștit, precum și pentru strășnicia valurilor pe timp de furtună.

Despre frumusețea deltei s-au scris și se vor mai scrie multe pagini frumoase, pentru că peisajul este în permanentă prefacere, fie prin grija naturii, fie prin cea a omului de azi, care an de an taie noile canale, construiește diguri și șosele, și pepiniere pentru înmulțirea peștelui.

Pentru pescarii care nu au vizitat pînă acum această minune a naturii le recomandăm să o facă și cred că nu vor regreta, pentru că de îndată ce ai plecat cîteva mile în aval de Tulcea, oriunde vei arunca undița nu se poate să nu prinzi pește — numai ca o indicație generală, menționăm că pe marile brațe, Sulina și Sf. Gheorghe, se prind în special somnul, avatul și șalăul, în timp ce amatorii de știucă și biban trebuie să intre în unul din numeroasele lacuri presărate de-a lungul și de-a latul deltei.

Al. CALMUSCHI

ÎN CEI PESTE 40 de ani cît am vînat, am cunoscut mulți oameni și am auzit de la ei tot soiul de întîmplări vînătorești ; unele lipsite de interes, dar altele de-a dreptul fantastice. O astfel de vînătoare fantastică mi-a fost relatată în primăvara anului 1941, de către un anume Bîrliba, de felul lui din Strehaia. Înainte de toate, însă, trebuie să spun că negura anilor a acoperit cu uitare unele date și, în special, denumirea unor localități și a unor munți.

— Așadar, începu acesta, deși nu sînt vînător, am o oarecare tangență cu vînătoarea, datorită faptului că, printre alte preocupări, în fiecare primăvară cutreier mai multe sate de munte, de unde colectez cîte o sută-două de pielicele de jder, pe care le trimit pentru prelucrare la Lipsca și apoi le desfac în țară. În afară de aceasta, am participat la o vînătoare de urs, pe care n-am s-o uit niciodată. Trebuie să-ți spun că la Strehaia am și o bancă, numită „Ursul". Ei bine — continuă Bîrliba — toată tărășenia se trage de la acest „Urs". Astfel, vine într-o zi un prieten și-mi spune : „Dragă, știi la ce m-am gîndit ?! M-am gîndit că n-ar fi rău ca în vitrina băncii tale să stea un urs împăiat, da' știi, un urs mare, care prin dimensiunile lui impunătoare să sugereze ideea seriozității și solidității băncii tale."

Ideea mi s-a părut interesantă și m-am gîndit s-o traduc în fapt, cu atît mai mult cu cît mi s-a părut destul de ușor realizabilă. Într-adevăr, la întrebarea ce se punea, dacă există omul care mi-ar fi putut furniza o asemenea blană, răspunsul era : da, există ! — e nea Isac. Cine era acest Isac și ce știam despre el ?! În peregrinările mele după pielicele de jder am auzit, printre altele, că undeva, în munți, trăiește singuratic, de mulți ani, un ins care coboară foarte rar în satul său natal, dar că, în schimb, soția sa mergea destul de des la el la bordei, de-i aducea din cele necesare pentru trai. Cu ce se ocupa nea Isac ? Se spunea că nea Isac oblăduia vînatul dintr-un întreg picior de munte, stînd la dispoziția amatorilor de vînat mare. Cum adică ? Uite, așa ! Venea pînă la el, la bordei, un vînător dornic de a împușca — să zicem — un urs, un mistreț, un cerb ori un căprior. Nea Isac — pentru o anumită recompensă — se ocupa cu organizarea vînătorii respective — după caz : amplasarea hoitului pentru năditre, conducerea vînătorului la locul de vînătoare, apropierea vînatului, aranjarea în stand, chemarea vînatului, pregătirea trofeelor pentru transport etc.

Așadar, mă hotărîsem să plec în căutarea lui nea Isac. Lăsînd la o parte detaliile voi arăta doar că, în sfîrșit, într-o după-amiază de toamnă, m-am văzut pe „moșia" lui nea Isac. Un bordei încăpător, bine adăpostit, utilat cu cele strict necesare ; afară — diferite piei puse la uscat ; peste tot — miros greu de grăsime rîncedă.

Pe nea Isac l-am găsit acasă. Sorta niște piei. L-am privit cu curiozitate. Era un om între două vîrste, înalt, spătos — adevărat muntean, cu ochi vioi, privirea fermă.

Cînd am sosit la bordei, soarele nu ajunsese încă la chindie. Nea Isac mă pofti să iau loc, adăugînd : „Despre treburi vom vorbi mai tîrziu. Deocamdată să ne îngrijim pentru diseară cu de-ale gurii..."

A doua zi, dis-de-dimineață, după ce ne-am înviorat cu apă rece, nea Isac a început să se pregătească de vînătoare : s-a încins cu o curea, de care era prins un șiș, iar antebrațul stîng și l-a băgat într-un manșon de talpă groasă, fixat bine pe antebraț cu trei curelușe cu catarame. Și-a umplut buzunarele cu pietricele și mi-a spus că e gata. L-am întrebat unde îi e pușca, la care mi-a răspuns că n-are nevoie de nici-o pușcă, pentru că el vînează urșii cu cuțitul.

La plecare, să fi fost orele 7, nea Isac mi-a arătat ce comportare trebuie să am atît în timpul mersului spre urs, cît și în timpul vînării lui. Pentru orice eventualitate, am luat cu mine pușca lui nea Isac. În sfîrșit, am pornit la drum. Drumul ? — o potecă de munte abia perceptibilă — ce mai mult se ghicea a fi — cu urme lăsate acolo de vînat și de pașii lui nea Isac. Poteca suia, cobora, ca apoi să urce și mai sus, spre locul unde spunea nea Isac că se aține un urs mare. Pe măsură ce urcam, copacii deveneau mai rari, iar poienile mai mari. Poienile erau năpădite de zmeură, de mure și coacăze. Continuam drumul pe potecă, vorbind încet. La un moment dat, nea Isac s-a oprit și mi-a șoptit că pînă la locul cu pricina nu mai e departe și să nu mai vorbim. Nu mai spun că, în tot timpul mersului, ochii lui nea Isac sfredeleau împrejurimile. Deodată, nea Isac s-a oprit și s-a lăsat în genunchi, făcîndu-mi semn că a văzut ursul ; să mă las și eu jos și să mă tîrăsc și să mă pitesc după un tufan, ce se găsea în apropiere. M-am conformat întocmai indicațiilor și am rămas pitit după tufan, cu pușca gata de tragere. În poiana din stînga potecii am văzut ursul. Îmi dădeam seama că în curînd se va pune întrebarea : care — pe care ?! Și inima începu să-mi bată mai tare. În timpul acesta nea Isac, cu șișul în mînă, se tîra spre poiana în care era ursul. Poiana era plină de tufe de zmeură. Ursul stătea rezemat pe picioarele din spate, iar cu labele din față aduna cîte un snopșor din tufele cu zmeură, îl băga în gură și, cu o mișcare dintr-o parte în alta a capului, îl curăța de boabe. În timpul acesta, nea Isac se tîra mereu spre zmeuriș, cu ochii la urs. Lipsa vîntului era favorabilă vînătorului. În sfîrșit, nea Isac a ajuns în marginea poienii, la 10—12 m distanță pînă la urs. Ajuns aici, nea Isac s-a săltat ușor în genunchi și a început să arunce cîte-o pietricică-două în capul ursului. Cînd îi nimerea capul — ursul dădea cu laba — așa cum face cînd se apără de muște, mîriia, dar își vedea mai departe de treabă. Cum însă pietricelele lui nea Isac deveniseră prea agasante, ursul se opri din ospăt, se uită atent printre vrejii de zmeuriș și-l văzu pe acela care îndrăznise să-l deranjeze. Desigur, o asemenea comportare trebuia pedepsită. De aceea, ursul răcni și se aruncă spre nea Isac, care într-o clipă și fu în picioare. Parcă-l văd și acum, stînd în fața fiarei neclintit ca o stîncă de granit în fața unei avalanșe. Așa cum încremenise, cu antebrațul stîng întins — ca un boxer în gardă — cu șișul în mînă, cu mușchii încordați, urmărind cu atenție mișcările fiarei, părea întruchiparea voinței și a curajului. Din două, trei salturi, ursul fu lîngă vînător și era gata să-l strîngă în brațe și să bage colții în el. În aceeași clipă vînătorul îi oferi ursului antebrațul, protejat de manșonul din talpă. Fiara apucă cu gura manșonul, aplecîndu-se în față, căutînd să-l atace cu labele. În aceeași clipă nea Isac — printr-o lovitură de preîntîmpinare — îi implîntă șișul la subțioara piciorului stîng din față. Violența loviturii lui nea Isac, cum și greutatea corpului ursului în mișcare spre înainte, au făcut ca șișul să se înfigă în inimă. Un răcnet scurt, dar cutremurător, și fiara căzu răpusă. Nea Isac avu timpul să se ferească din calea fiarei în cădere, apoi văzu cum prin picioarele din spate ale ursului a trecut un tremur ușor, de parcă s-a întins. Și a înțeles că acesta a fost sfîrșitul. Totul n-a durat decît cîteva secunde — e drept, puține la număr, dar cît de bogate în conținut au fost aceste fărîme de timp !... Vînătorul mai rămase așa în apropierea ursului preț de un sfert de oră, apoi îmi făcu semn să mă apropii și, ștergîndu-și șișul de un mănunchi de frunze, îmi spuse : „Acum vezi de ce ți-am cerut 1.500 de lei pe blană ; puteam să rămîn fără mînă..." Eram prea tulburat pentru a-i putea răspunde ceva.

În sfîrșit, nea Isac a jupuit ursul, a tăiat ce a trebuit din carne, a băgat totul în sac, l-a luat la spinare și ne-am îndreptat tăcuți spre bordei...

N. GALAȚCHI

Pescuitul sportiv de plajă

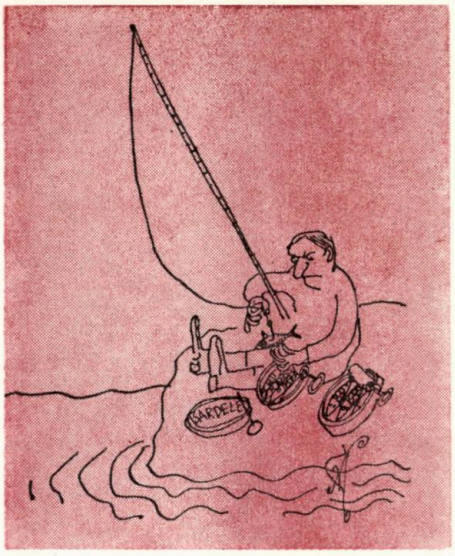

PESCUITUL SPORTIV DE PLAJĂ sau „surf casting", cum i se spune în Occident, se practică de cîtva timp și la noi. Este un pescuit de litoral care constă în plasarea cît mai spre larg a cîrligelor și momelii. Pentru ușurarea lansării și evitarea agățării cîrligelor și plumbului sau a încurcării firului, surf castingul este indicat numai pe plajele întinse și fără pietre.

La noi acest fel de pescuit este încă în fașă. Pescarii realizează lansările — cam la 70—80 de metri — în urma rotirii deasupra capului a porțiunii inițiale a firului și a plumbului, restul firului fiind așezat în cercuri pe un loc absolut curat al plajei. Plumbul, de 40—50 g, cu suprafețe plate, este legat la capătul firului (gros de 40—50/100 mm) pe care — la distanțe variabile — sînt atașate două strune mai subțiri cu cîrlige nr. 2—3. Ca momeală este folosită rîma de mare (anelidul *Nereis diversicolor)*, urmărindu-se în special capturarea chefalului mare (laban). Celălalt capăt al firului este legat apoi de vîrful unei vergi grosolane, înfipte în nisip. Pescarul ține firul pe deget, iar la sesizarea mușcăturii înțeapă energic, apoi trage firul și-l lasă să curgă în cercuri, pe un loc curat (pentru o nouă aruncare).

Deși este o metodă rudimentară, dă rezultate uimitoare. Am asistat de mai multe ori la astfel de partide de pescuit și am constatat cu surprindere că, în medie, la două undițe se prindea cîte un laban cam la fiecare 20 de minute. Singura critică ce i-aș aduce acestui mod de pescuit este pericolul pe care-l poate prezenta pentru oamenii de pe plajă, în cazul ruperii firului în timpul rotirii plumbului în vederea aruncării.

Este poate interesant de știut că pînă la cel de-al doilea război mondial tot așa se pescuia și în Franța, cu deosebirea că erau folosite materialele existente pe atunci și plumbi cu gheare. Metoda s-a schimbat abia după apariția nylonului, a vergilor lungi și puternice și a mulinetelor mari cu tambur fix, insensibile la efectele destructive ale apei marine.

În prezent, cu nylon de cel mult 35/100 mm și plumb de 20—35 g se lansează la distanțe de peste 100 de metri. Distanțe mari se obțin cu ajutorul aruncării peste cap, folosindu-se un pendul mai lung. După cîteva balansări, se imprimă plumbului o mișcare de rotație în plan vertical, odată cu eliberarea firului pescarul înclinîndu-se rapid către mare, pentru a adăuga accelerației plumbului propria sa accelerație. După lansare, varga prevăzută cu o lance, este fixată în nisip sau așezată într-un suport cilindric lung de cca. un metru, înfipt în nisip.

În acest fel, pescuitul de plajă, oricum extrem de atractiv, a căpătat un caracter de înaltă sportivitate. *(L. B.)*

Animalele mari care se deplasează libere și fără teamă în mediul lor natural constituie unul dintre cele mai impresionante și emoționante spectacole din lume, comparabil cu contemplarea unui edificiu nobil sau audierea unei mari simfonii.

(Sir Julian Huxley : *Ocrotirea marii faune și a habitatelor naturale în Africa centrală și răsăriteană*, U.N.E.S.C.O., Paris 1961).

Pe harta țării

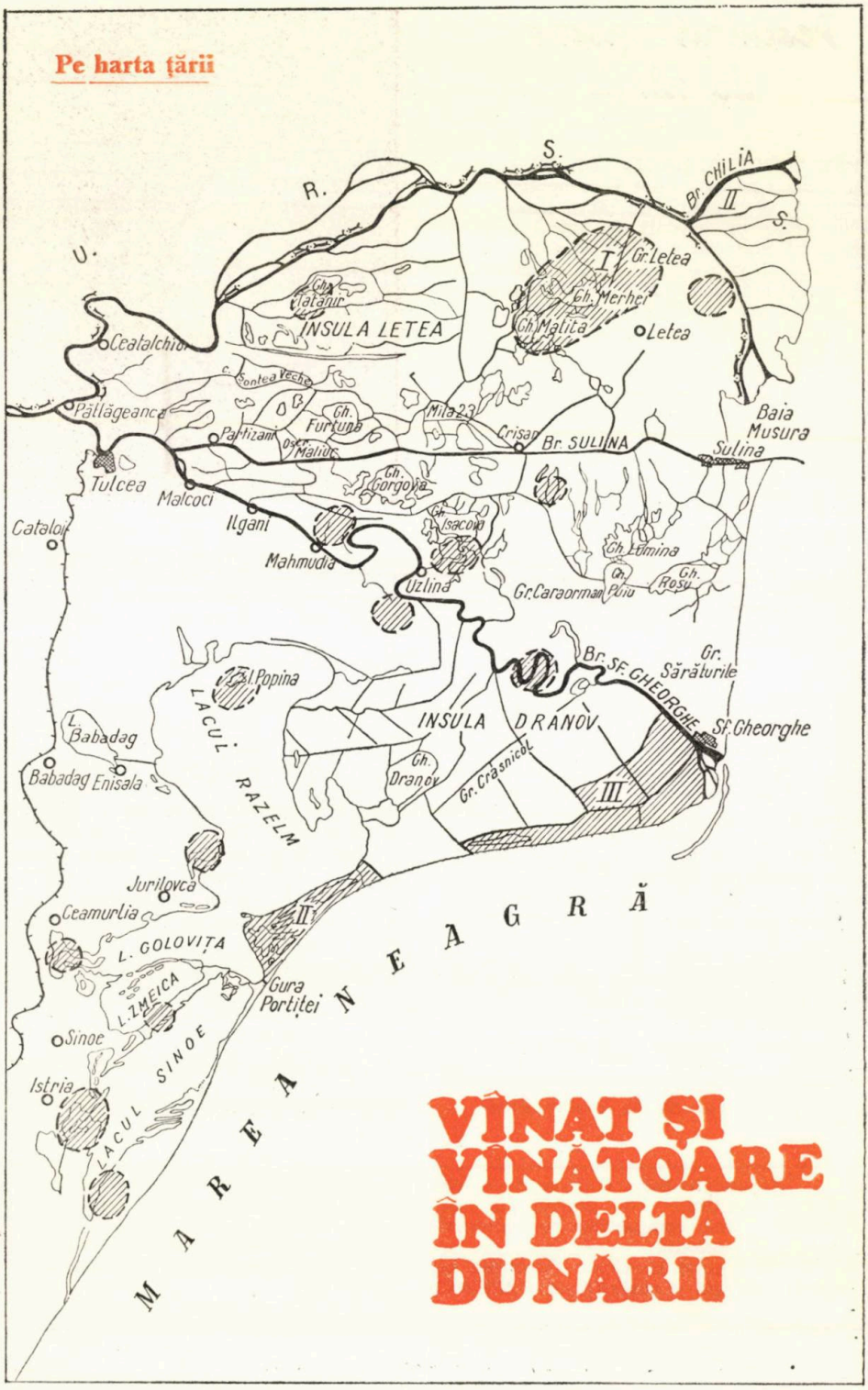

VÎNAT ȘI VÎNĂTOARE ÎN DELTA DUNĂRII

În conformitate cu Ordinul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, cu Nr. 00758 din 30 mai 1973, vînătoarea în Delta Dunării, la toate speciile de păsări de baltă, pe toate categoriile de fonduri de vînătoare, este interzisă pînă la noi dispoziții.

NUMEROASE ACȚIUNI de desecare întreprinse în diverse țări ale Europei mijlocii și mai ales în luncile Dunării, odinioară cele mai vestite locuri de clocit și de hrănire ale vînatului de baltă, au limitat într-un mod îngrijorător spațiul de trai și de dezvoltare al acestui vînat.

În țara noastră, ne gîndim numai la acțiunile de desecare a mlaștinilor Banatului, a celor ale Aradului, Oradei și Satu Mare, din secolul trecut, iar în secolul nostru a acelora de la Turnu-Măgurele, Alexandria, Giurgiu, Călărași și mai ales a Bălții Brăilei și a Galațiului, care au diminuat spațiul de trai al vînatului de baltă, cu cîteva sute de mii de hectare.

La acestea se adaugă cele peste 3 milioane de hectare de terenuri inundabile desecate de diverse țări riverane ale Dunării în ultimii o sută de ani, astfel încît bilanțul posibilităților de trai și de dezvoltare ale vînatului de baltă îmbracă un aspect destul de sumbru.

Cu atît mai mult atenția și speranțele noastre trebuie să se îndrepte către Delta Dunării, acest minunat colț al țării noastre ferit încă de pericolul unei desecări dirijate de om, deci un loc de primă importanță pentru vînatul de baltă din țara noastră, dar și de interes cinegetic internațional.

Perspectivele acestei regiuni — noi putem s-o numim, cu drept cuvînt, unică în Europa — sînt foarte favorabile pentru păsările de baltă, deoarece planul de amenajare a deltei, aprobat de forurile cele mai înalte și realizat de Centrala de valorificare a deltei Dunării prevede păstrarea mediului palustru și acvatic al deltei, valorificarea economică a produselor naturale ale deltei (peștele, stuful și alte plante de mlaștină ; agricultură, zootehnie și silvicultură în zonele mai înalte ; turismul și vînătoarea) fără a interveni prin îndiguiri și desecări forțate în medii încă nefavorabile unei desecări definitive.

Astfel, această suprafață de peste 500.000 ha (împreună cu partea sovietică), din care aproape 400.000 ha sînt mlaștini, bălți și lacuri dulci, salmastre și sărate, este predestinată să rămînă locul de cuibărit, de dezvoltare și de trecere al aproape tuturor speciilor europene de vînat de baltă, începînd de la sarselă pînă la lebăda cîntătoare și cocor.

Din cele 11 specii de gîște, observate în țara noastră, dintre care cele 2 specii de călifari sînt ocrotite, gîsca de vară are aici arealul de clocit cel mai important, aparînd încă în zeci de mii de exemplare în deltă, pe care o părăsește numai în iernile grele. Primăvara și toamna, la pasaj, prin zonele învecinate cu delta, mai ales în sudul ei, în zona complexului lacurilor Razelm, trec sute de mii de gîrliță mari și mici și, în ultimii ani, mii de gîște-cu-gît-roșu. Acum 3 ani a hibernat în regiunea Istria jumătate din efectivul mondial al acestei specii. Lebăda cucuiată clocește în deltă în mii de exemplare, iar toamna și iarna hibernează în deltă lebăda cîntătoare, în sute de exemplare. Din cele 25 specii de rațe cunoscute din țară, 13 specii clocesc sau trec în număr mare prin deltă, constituind obiectiv de primă importanță cinegetică. La acestea se adaugă cele 3 specii de rață ferestraș, oaspeți de iarnă comuni în deltă, ca și rara rață-arămie. Un important obiectiv de vînătoare îl formează fluierarii, prundărașii, ploierii, culicii și sitarii de mal, ca și cei de pădure. Din cele 43 de specii cunoscute din acest grup mare, 16 specii sînt de interes vînătoresc și se găsesc în număr mare în deltă, mai ales în timpul pasajului. Sitarul de pădure constituie, între acestea, cea mai valoroasă specie, el aparînd, mai ales toamna, în zăvoaiele brațelor Dunării și în cele două păduri ale deltei — Letea și Caraorman.

Gîsca-gît-roşu *foto Mircea Bichiceanu*

Dacă socotim şi cele 3 specii de cufundari, care ne vizitează în timpul pasajului, şi cele 5 specii de corcodei, care clocesc în deltă, vînătorului i se oferă o gamă extrem de variată de vînat de baltă, mai ales în timpul pasajului, cînd se produce un amestec de faună indigenă cu cea venită din nord sau din sud.

Desigur, trebuie să amintim şi cele 3 specii de cormorani, cele 2 de pelicani, cele 9 specii de stîrci, plus ţigănuşul şi lopătarul, dintre care pelicanii, lopătarul, egreta mare şi egreta mică sînt ocrotite şi pot constitui obiectul unei vînători numai în scopuri ştiinţifice, muzeistice, ca şi cele 24 specii de pescăruşi, ce pot fi vînate în acelaşi scop.

Deşi păsările răpitoare, de zi şi de noapte, se bucură de ocrotire în ţara noastră, este locul aci să vorbim de aceste păsări, frecvente încă în număr relativ mare în Delta Dunării. Din cele 54 de specii cunoscute în ţara noastră, cca 50% sînt încă frecvente în Delta Dunării. Aici trebuie să amintim în primul rînd codalbul, care mai cloceşte în aproape 20 perechi în deltă, heretele de stuf, încă foarte numeros, gaia roşie şi cea neagră, uliul păsărar şi porumbar, şoimul călător şi gama de şoimi mai mici (dunărean, sudic, al rîndunelelor, vînturelii, hereţii alb, sur şi vînăt), precum şi uliganul pescar, o serie de acvile ce vizitează delta în pasaj, ca acvila ţipătoare mare, cea mică, acvila de cîmp, de stepă, şerparul, mai rar vulturii negru, sur şi alb, ca şi răpitoarele de noapte — striga, buha, ciufii, cucuvelele şi huhurezii.

Dar şi porumbeii sălbatici sînt prezenţi în deltă ; două specii de porumbei sînt doar trecători prin deltă, iar două specii clocesc tot mai des în această zonă (guguştiucul şi turturica).

Pe lîngă multitudinea vînatului înaripat, delta este însă şi un refugiu şi zonă de vînătoare pentru mamifere de talie mică sau mare. Aici trebuie să pomenim în primul rînd mistreţul, care şi-a găsit în deltă, pe plauri, un refugiu permanent, de unde nu migrează aproape niciodată şi unde s-a înmulţit în mii de exemplare. Căprioara, extirpată în secolul trecut, a fost reintrodusă în ultima vreme în pădurea Letea, unde se dezvoltă foarte bine. Deşi lupul a dispărut din deltă în ultimul deceniu, există posibilitatea reapariţiei lui după ierni grele, care îi vor permite să treacă pe gheaţă în deltă şi, deci, va constitui atunci un obiectiv dificil de extirpare. Gama răpitoarelor mici indigene din deltă este mare. Vulpea, pisica sălbatică, hermelina mare şi mică, jderul de piatră, dihorul pestriţ sau

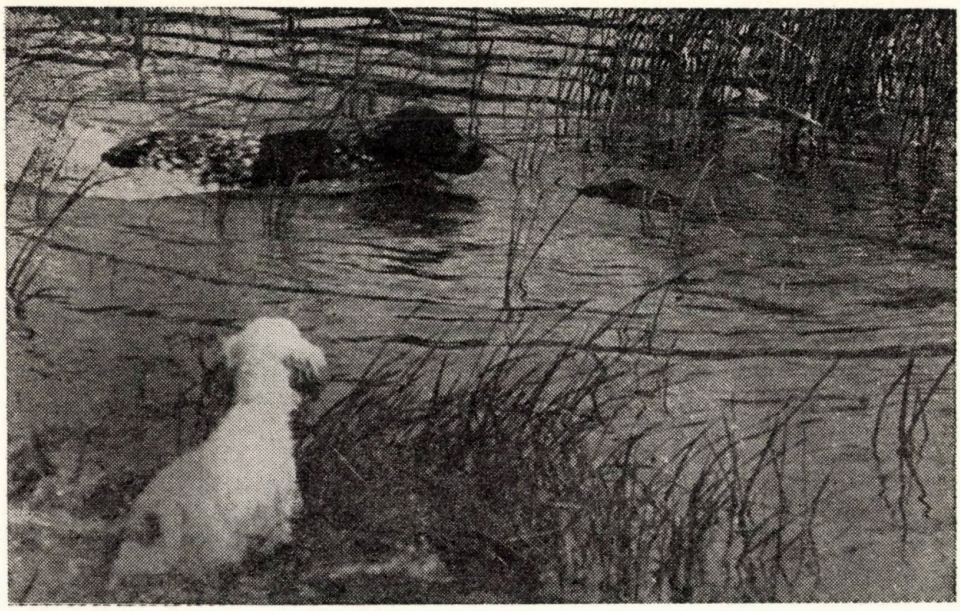

„Ucenicul" *foto Nicolae Cristoveanu*

comun, nurca şi vidra sînt încă frecvente în deltă şi pot constitui preţioase obiective de vînătoare, ca şi bizamul, ciinele enot şi nutria, apărute în ultimii 20 de ani în deltă, ca imigranţi din răsărit. Delta este, din acest punct de vedere, un furnizor important de piei şi blănuri, rezultatul unor vînători palpitante, cu ciini, curse sau goane.

Dar a apărut şi elanul, migrînd din URSS în mlaştinile deltei. Însă, venind numai exemplare singuratice, de regulă masculi, nu s-a produs încă o colonizare definitivă, care ar fi, însă, posibilă.

Iată gama aceasta variată de păsări şi mamifere ce pot fi văzute în deltă. Dacă la acestea mai adăugăm şi potîrnichea şi iepurele, care în ani cu ape mici se dezvoltă în număr mare pe grinduri şi insule, efectivele fiind însă regulat diminuate după cîte o inundaţie mare, atunci avem o imagine completă a ceea ce prezintă Delta Dunării ca vînat.

Conştienţi de unicatul pe care îl posedă ţara noastră în Delta Dunării, s-au luat toate măsurile de ocrotire a acestei bogăţii faunistice remarcabile, mai ales că valorificarea economică a deltei impune luarea unor măsuri severe de ocrotire a faunei ei cinegetice.

Astfel, s-au creat, sub egida Academiei R.S.R., două mari rezervaţii naturale de clocit şi refugiu ale faunei deltei (pe hartă zonele haşurate I, II şi III), dintre care zona haşurată este în legătură cu zona Jibrieni — o zonă ocrotită de sovietici (pe hartă, zona II, nehaşurată), care împreună, alcătuiesc o suprafaţă de 50.000 ha, unde fauna deltei şi-a găsit un refugiu sigur şi permanent. Pe lîngă aceste rezervaţii naturale permanente s-au creat în deltă zone temporare de clocit şi de refugiu, în număr de 13 (pe hartă, în cercurile mici haşurate), care îşi schimbă locul după necesităţi şi schimbările ce se petrec în Delta Dunării.

Toate aceste măsuri au fost luate în vederea păstrării bogăţiei faunei ornitologice a deltei, care, în mare parte, fiind migratoare, aparţine nu numai nouă, ci şi popoarelor europene, asiatice şi africane. Ţara noastră, ca posesoare a deltei, este conştientă de acest lucru şi a luat toate măsurile pentru conservarea şi păstrarea faunei unice a deltei, pentru noi şi pentru întreaga lume.

Dr. L. RUDESCU
membru corespondent al Academiei R.S.R.

Schițe-n patru ițe...

Preferințe

— *De ce preferi regiunea asta ?*
— *O cunosc mai bine.*
— *Are vînat bogat ?*
— *Nu, cîrciumi grozave !*

Motivare

— *Ați prins prea mult pește !*
— *Reglementar pentru trei pescari sportivi : eu, soția și copilul.*
— *Copilul nu-l văd !*
— *Deocamdată, nu, dar peste trei luni...*

Coarne

— *Tu, cerbule, de ce vrei să te sinucizi ?*
— *Am aflat că nu eu port cele mai frumoase coarne.*
— *Cum ți-ai dat seama ?*

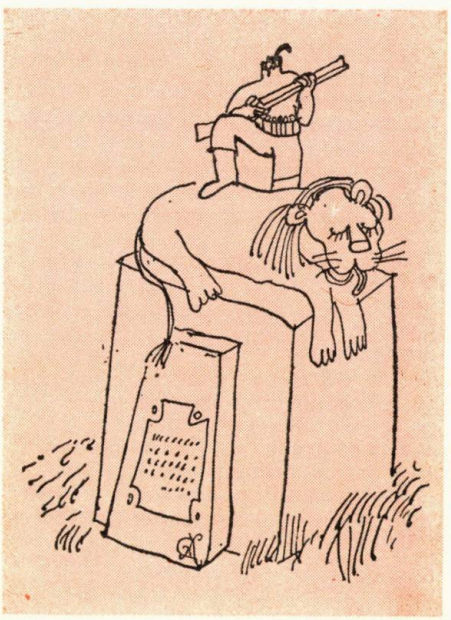

— *Au venit să mă vîneze trei inși : un vînător tînăr, o prințesă frumoasă și soțul ei.*

Imprudență

— *Ești ars peste tot !*
— *A luat foc niște pulbere umezită.*
— *În cartușieră ?*
— *Nu, în sobă.*

Diana

— *De ce ți-ai luat fiica la vînătoare de mistreți ? E periculos !*
— *Nu mi-e teamă ! Ritanii or să creadă că-i protejăm !*
— *Cum să creadă așa ceva ?*
— *Pe fiică-mea o cheamă Diana !*

Precauție

— *Mamă, în pivniță-i ascunsă o traistă cu pește proaspăt !*
— *O să dispară numaidecît !*
— *Nu înțeleg !*
— *Taică-tu pleacă la pescuit !*

Momeală

— *Nu-i frumos să schimbi plătica ta pe crapul meu !*
— *Există o motivare foarte serioasă.*
— *Care ?*
— *Eu ți-am împrumutat momeala !*

Vasile FULGEANU

EPIGRAME

Cu pește spui că m-ai servit
Dar pare-se că pe la voi
Mai sînt și raci, că eu înghit
Și simt că-mi vine înapoi.

* * *

Tu cîți pești ai pescuit ?
— Nici unul, că n-au venit.
Și de-atunci e supărat
Că a spus adevărat.

Gh. GROSU

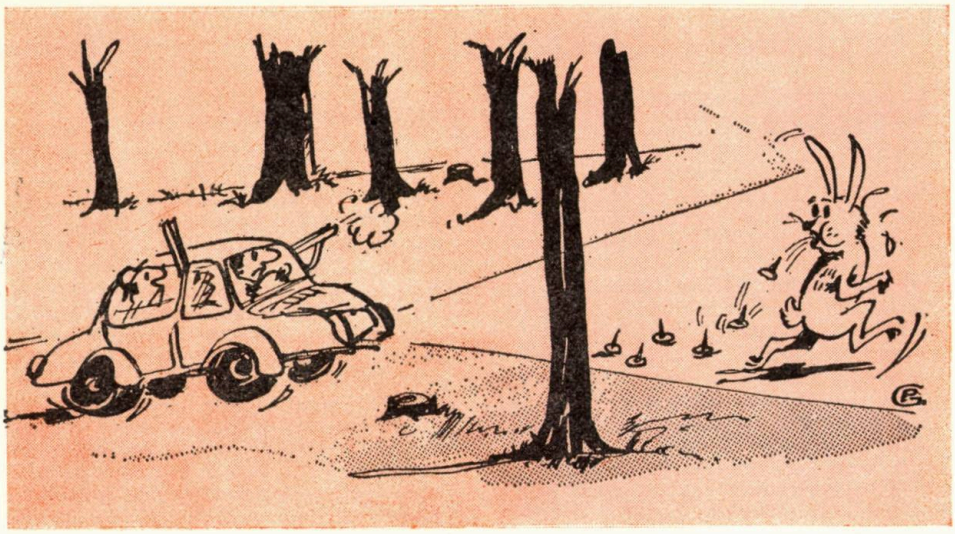

UN NOU NĂSCUT DE 100 kg

Cel mai important centru european de creştere a elefanţilor, grădina zoologică din Hanovra (Republica Federală Germania), a relatat recent un eveniment fericit: femela elefant Iringa, originară din Africa, a adus pe lume un urmaş în greutate de 100 de kilograme. La pachidermii africani, naşterile în grădina zoologică sînt mult mai rare decît la elefanţii indieni. Africanii cu urechi mari nu s-au înmulţit pînă acum decît în patru grădini zoologice. Hanovra a făcut parte dintre acestea încă din 1968, dar puiul de elefant născut atunci nu a supravieţuit, deoarece maică-sa nu vroia să-l alăpteze. „Jumbo" 1973 însă, un pui de elefant deosebit de vioi, descoperi după numai cîteva ore sursa maternă de lapte şi făcu imediat uz de ea, fără ca Iringa să se împotrivească. (r.h.)

Cînd împreună ne vom fi dus în deltă...

UN CALU-POPII gras se bîţîia zbîrnîind din aripi în vîrful unei trestii scunde şi subţiri. Mă uitam la el cum se chinuia să rămînă acolo, neapărat acolo, în vîrful trestiei ăleia şi îmi spălam picioarele de nămolul gros, urît mirositor, în care intrasem pînă aproape de genunchi cînd mă apucasem să fac limpezişurile şi trăsesem pe mal o grămadă de brădiş, rupsesem şi cîţiva nuferi cu florile lor de lapte covăsit cu tot şi adunasem şi două-trei braţe bune de mătasea broaştei, care mi se lipea de mîini ca un aluat plin de băşici şi mirosea stăruitor a apă clocită de soare şi a peşte. Cînd rupeam nuferii a apărut, el ştie de unde,

un şarpe subţire şi lung, care se oprise zăpăcit, cred că murea de frică, la un pas de mine, cu capul iţindu-se şovăitor deasupra apei. Şi-l rotea încet şi se uita la mine cu ochii lui mici şi timpi de şarpe fricos bun numai să înghită din an în paşte cîte-un peşte amărît ori să chiţăie ore-n şir vreo broască şi mai fricoasă decît el. Vorba era că amîndoi, eu şi şarpele, muream de frică şi ne pîndeam şi pînă la urmă cel mai curajos a zvîcnit printre picioarele celuilalt şi dus a fost şi am răsuflat uşurat. Apa era caldă şi pielea şarpelui a naibii de rece şi mi se făcuse şi mie frig în contact cu şarpele şi mă miram cum se putea aşa ceva într-o apă care numai că nu fierbea, adică nu ajunsese încă să fiarbă. Am ieşit repejor pe mal şi cum stăteam şi îmi spălam noroiul de pe picioare n-aş fi fost surprins să găsesc nişte lipitori prinse de mine, vreau să zic că eram sigur că o grămadă de lipitori se ascundeau în nămolul ăla lăuz. Apa nu era adîncă. Nici canalul lat — semăna cu o aţă mai groasă deşirată de pe mosor şi întinsă la întîmplare pe un covor de iută. Pe-aproape, nişte sălcii zdrenţuite păzeau locul ca nişte golani fără căpătîi într-o mahala pustie. Am montat undiţele, una pentru mine şi alta pentru ea şi am chemat-o. A venit alergînd şi făcîndu-şi loc prin stuful des, înalt, cu amîndouă mîinile, de parcă ar fi vîslit. Arăta grozav de bine în cizmele mele cu carîmbi înalţi pînă la brîu şi cu cămaşa în carouri cu mînecile prea lungi, suflecate pînă mai sus de coate. Pe drum o ciufulise vîntul şi-i stătea bine aşa. I-am spus unde să se aşeze, să nu facă gălăgie prea mare, adică să nu arunce cu bulgări în apă ori să ţipe şi mi-am aprins o ţigare şi m-am aşezat la locul meu, pe mal, dar a trebuit să mă ridic şi să scot rîmele din rucsac, cum dracu' uitasem de ele, şi le-am împărţit în două cutii în care am mai turnat ceva pămînt că nu era destul şi i-am spus să-şi ia cutia, dar să n-o ţină în soare şi am rupt o rîmă în două şi am tras-o pe cîrlig — era ţeapănă şi albicioasă ca o bucată de sîrmă. „Nu-ţi iei rîmele ?" Zicea că nu vrea să dea cu rîme şi a luat nişte

miez de pîine. „E bun și miezul de pîine, nu ?" „Mai bune-s rîmele, dar fă ce-ți place și taci". Vreo oră am tăcut amîndoi. N-aveam pe ce sprijini undițele și le țineam în mînă și nu erau deloc ușoare, în nici un caz însă nu puteam să le lăsăm pe apă că se crăpau și adio pescuit. „Dacă nu-ți place, pune undița pe mal și plimbă-te." „M-ai cărat pînă aici ca să mă plimb ?" „Atunci ține undița în mînă și nu mai face mofturi." „Am obosit !" „Nu mă plictisi, domnișoară, și înțelege că în secolul douăzeci una dintre puținele dovezi că nu ne tragem din mașini de calculat este pescuitul. Vreau adică să-ți spun..." Aruncă undița în iarbă și se duse lîngă o salcie și rupse o creangă și se apucă să o cresteze cu o cochilie de scoică — erau o groază prin împrejurimi. „Vezi că în buzunarul din mijloc al rucsacului e un briceag." „N-am nevoie de briceagul tău !" „Cum vrei." Se apropie de mine biciuind aerul cu varga : „Dă-mi și mie o țigară... aici nu mă vede nimeni." „Slujești aparențele, nerușinato !" „Te rog să-mi..." Am aprins o țigară, i-am dat-o și mă uitam urît la ea, dar se făcea că-i plouă și trăgea des, fără pricepere, din țigare — semăna cu un iepure mic și speriat. „Nu poți să te uiți și în altă parte ?" Am clătinat din cap. „Dacă știam că o să te ții de capul meu nu veneam, să știi că nu veneam." „Și ce-i cu asta ?" „Ți-am spus ca să știi." Se întinse pe iarbă cu fața în sus, își puse mîinile sub cap încercînd să țină țigara în colțul gurii ca în pozele de cowboys, nu reuși și pe deasupra se fripse. Țigarea căzu alături în iarbă. „Ne prăjim ca șobolanii dacă ia foc ceva." Se ridicase și acum își dădea cu apă pe gît, răcorindu-și arsura. Mi-am văzut de treabă și mi-am ținut gura, din prudență. „Gata, nu mai stau !" „Mă întreb cum o să găsești singură drumul..." Veni în spatele meu : „Plecăm ?" „O jumătate de oră..." „Mă uit la ceas, ai înțeles ?" Apoi am prins un lin bălos și roșcovan și l-am dezagățat din cîrlig și i-am dat drumul în apă — s-ar fi stricat de pomană ori l-ar fi mîncat pisica vărgată a cabanierului ; în afară de el nu se pricepea nimeni dintre noi toți cei aflați acolo să pregătească un pește și cabanierul urma să vină de la Sulina tocmai a treia zi. Linul zvîcni în cîteva salturi zăpăcite apoi dispăru. Ea mă privi cu recunoștință de parcă aș fi salvat de la înec o duzină de pușți de vîrstă preșcolară. Am ridicat din umeri. „Păcat de el !" Urmă o ploaie de carași mari printre care se rătăciră și cîțiva crapi zdraveni. Îi prindeam și le dădeam drumul. A prins și ea, tot cu undița mea, unul sau doi ; țipa surprinsă și speriată și bucuroasă și înainte de a-i lăsa să alunece în apă le mîngîia solzii metalici, alunecoși. După aceea începu o ploaie adevărată, torențială, care ne udă bine pe amîndoi, pe mine mă pleoști jalnic — mergeam cu rucsacul în spinare și alunecam și cădeam în noroi și m-am făcut ca dracu', nici ea n-arăta mai grozav : udă leoarcă se ținea după mine și voia să afle dacă aveam să venim și a doua zi.

Cristian TEODORESCU

Se știe că percutarea în gol poate avea consecințe nefericite. Pentru a nu lăsa totuși arcurile armate, operația dezarmării se poate executa în mod corect fie percutînd în tuburi trase, fie, în lipsa acestora, aplicînd consecutiv în dreptul orificiului fiecărui percutor o bucată de lemn de esență tare — eventual capătul rotunjit al vergelei de curățat — aceasta făcîndu-se, evident, după demontarea țevilor de pe pat.

În magazinele asociațiilor, s-au pus în vînzare dispozitive de sertizat în stea, metodă la care nu mai este necesară rondela de deasupra încărcăturii de alice. De multe ori însă, din cauza lăsării unei lungimi insuficiente din cartuș destinată sertizării, rămîne un mic orificiu în centrul stelei. Pentru a asigura etanșarea încărcăturii, acest orificiu poate fi astupat cu o picătură de parafină fierbinte.

La armele cu glonț, se ivesc împrejurări cînd ochirea devine foarte dificilă — dacă nu imposibilă — datorită reflexelor supărătoare ale luminii pe cătare. De aceea, unele fabrici au acoperit cătarea cu un tunel protector. În lipsa acestuia se recurge la un paleativ foarte eficace : se afumă cătarea la flacăra unui chibrit. **(i.n.).**

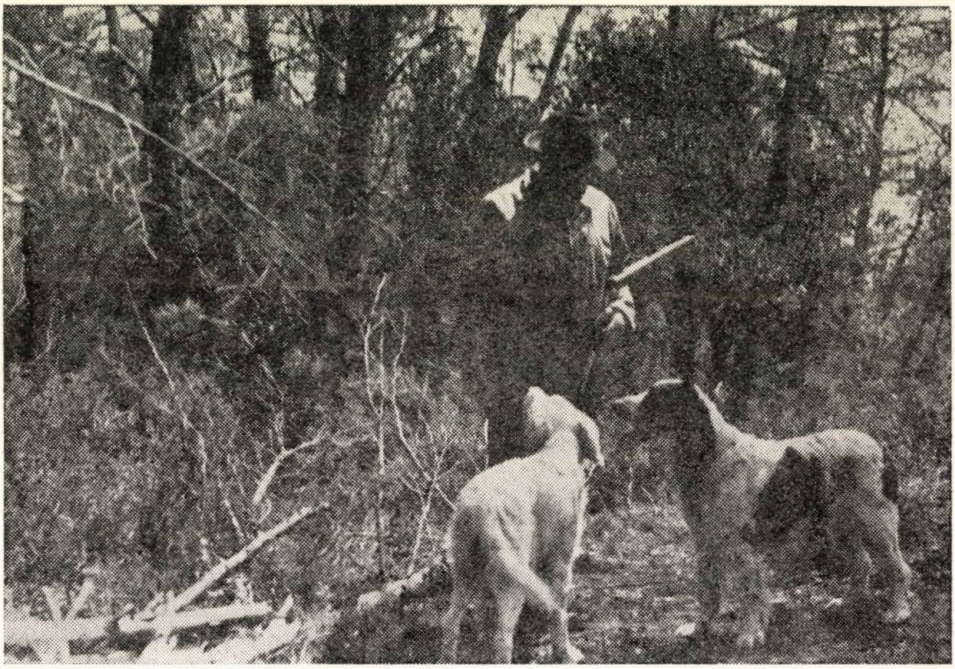

Vînătoare în Franța

de Louis GUIZARD

Președintele Clubului național al vînătorilor de sitari din Franța.
Membru al Consiliului Internațional al Vînătorii și Conservării Vinatului
Președintele asociației departamentale a „Saint Hubert Club de France"

FRANȚA ocupă în Europa o situație privilegiată. Ea este situată în centrul zonei temperate, la o distanță egală de Pol și de Ecuator (42,21 grade și 51,5 grade latitudine nord). Suprafața ei este de 550.973 km pătrați, pădurea ocupînd 19% din totalitatea teritoriului. Fauna și flora Franței sînt acele ale țărilor cu climă temperată. Ele au fost, de altfel, profund modificate, de-a lungul secolelor, de către vînători, ciobani și agricultori.

În partea de sud, un zid înalt și lung est-vest separă Franța de Spania : sînt munții Pirinei, avînd ca punct culminant piscul Aneto, de 3404 m. În partea de sud-est sînt munții Alpi, extremitatea sud-occidentală a unui imens teritoriu muntos care acoperă întreaga Europă Centrală pînă spre mijlocul cursului Dunării, avînd ca punct culminant vîrful Mont Blanc, de 4810 m. Lungimea țărmurilor maritime este de 3100 km, din care 625 km pe Marea Mediterană.

Se obișnuiește, atunci cînd se descrie vînătoarea franceză, să se împartă, această țară, în două părți :

1/ Partea de nord a fluviului Loara, unde marea majoritate a terenurilor de vînătoare, proprietate particulară sau arendate, beneficiază de o pază foarte strictă („chasses gardées").

2/ Partea de sud a Loarei, compusă, în aproape totalitatea sa din terenuri comunale, unde vînătoarea se practică de numeroşi posesori ai permisului de vînătoare („vînătoarea banală").

Vînatul este variat. În regiunea muntoasă superioară se găseşte capra neagră (cu varianta „isard" în Pirinei), muflonul, cocoşul de munte, lagopedul (o specie de potîrniche) etc. În păduri se găsesc cerbi, căpriori şi, mai ales, mistreţi — iar în cîmpie iepuri, lapini, potîrnichea (cenuşie şi roşie); în bălţi diferite soiuri de vînat de apă, anatide, limicole etc. Franţa este o ţară de oprire şi de odihnă pentru păsările migratoare care trec spre sud, cît şi un excelent teren de iernare. Organizaţia cinegetică franceză este condusă, din 1971, de către Ministerul Protecţiei Naturii şi a Mediului Înconjurător. În aprilie 1972 a fost creat 1) un Consiliu Naţional al Vînătorii şi al Faunei sălbatice (în scopul salvării faunei) şi 2) un Oficiu Naţional al Vînătorii, însărcinat cu administrarea fondului cinegetic. Franţa este împărţită în 7 regiuni cinegetice, preşedintele fiecărei regiuni fiind membru de drept în Consiliul Naţional al Vînătorii şi al Faunei sălbatice. Fiecare departament are o Federaţie departamentală a vînătorilor, condusă de un consiliu de administraţie avînd între 7—15 membri, aleşi pentru o perioadă de 3 ani; ei aleg, la rîndul lor, un preşedinte pentru aceeaşi durată. Federaţiile departamentale încasează o parte din taxele permiselor de vînătoare eliberate în departamentul respectiv; ele primesc, la nevoie subvenţii din partea Oficiului Naţional al Vînătorii, pentru a face faţă cheltuielilor necesitate de paza vînatului, ameliorarea acestuia etc.

Permisul de vînătoare este doar un permis de port-armă. El nu este acordat decît pe baza unui certificat de asigurare nelimitată, acoperind cel puţin accidentele cauzate terţilor. Există 3 categorii de permise: 1/ Departamental—60 fr. 2/ Pentru două departamente—90 fr. şi 3/ Naţional—200 fr. În 1972, permisele de vînătoare eliberate în Franţa au ajuns la cifra astronomică de 2.100.000! Înaintea apariţiei — sau, mai degrabă, a introducerii — myxomatozei, în 1952, vînatul era abundent, lapinul fiind o adevărată mană cerească pentru acei care practicau „vînătoarea banală". De 20 de ani însă, vînătoarea a murit, practic vorbind, în 2/3 din Franţa, cu toate eforturile de repopulare făcute. Şi, cu tot devotamentul tuturor, nu s-au putut obţine rezultate apreciabile. Lapinul şi numai el singur ar fi putut satisface această armată de vînători. În momentul de faţă vînătoarea se bazează numai pe păsările migratoare.

În terenurile de vînătoare proprietate particulară, de la nord de Loara, situaţia este mult mai bună. Acolo se aplică o planificare (numită „plan de împuşcare") a vînatului mare. Se cresc fazani în mod artificial, care completează golurile ivite în urma vînării lor. Mai mult încă, nu se vînează decît o dată pe săptămînă, numărul vînătorilor, raportat la suprafaţa terenurilor şi la aceea a densităţii vînatului, fiind într-o proporţie rezonabilă.

Felurile de vînătoare practicate în Franţa pe terenurile de cîmpie variază de la caz la caz în funcţie de obiceiurile regionale. Se vînează astfel 1) la picior şi 2) cu gonaşi. Rezultatele sînt mai impunătoare atunci cînd se vînează cu gonaşi. La pădure, cele trei feluri de vînătoare sînt: 1) cu gonaşi, 2) la pază şi 3) prin apropiere. Vînătoarea la baltă se face fie prin apropiat, de-a lungul rîurilor, bălţilor, iazurilor sau pe ţărmul mării, în ambarcaţiuni. Se practică şi paza de seară sau de dimineaţă, cînd vînatul circulă, sau pînda în diferite adăposturi, cînd se trage în vînatul aşezat pe apă. Se mai practică, la baltă, şi vînătoarea cu gonaşi.

Cele mai importate asociaţii cinegetice franceze sînt:

— Clubul „Sfîntului Hubert" („patronul" vînătorilor);
— Asociaţia vînătorilor la vizuină;
— Asociaţia sportivă a vînătorilor de vînat mare;
— Asociaţia franceză a vînătorilor cu şoimul şi cu uliul;
— Corpul special de combatere a lupilor („La louveterie");
— Asociaţia vînătorilor de munte;
— Asociaţia naţională pentru vînatul acvatic;
— Asociaţia sportivă pentru vînătoarea fotografică:
— Societatea de vînătoare călare:
— Clubul naţional al vînătorilor de sitari;
— Asociaţia sportivă a terenurilor de vînătoare supravegheate de paznici speciali;
— Asociaţia naţională a paznicilor de vînătoare federali.

VÎNĂTOARE ÎN 1973 CU ARME ÎNCĂRCATE PE ŢEAVĂ

TITLUL PARE NEVEROSIMIL — dar reprezintă totuşi o realitate. Da, au început unii vînători să găsească mult mai mult farmec în practicarea sportului lor favorit cu astfel de arme decît cu automatele supra moderne, avînd suprașocul reglabil printr-o simplă înşurubare manuală a extremităţii ţevii şi care trag, în urma unui foraj special, cartuşe „magnum" de 76 mm lungime, încărcate, pentru calibrul 12, cu enorma cantitate de 50 grame alice, faţă de cele 32—36 grame ale cartuşului clasic. Ideea vînării cu arme vechi a apărut aproape în mod firesc ca o reacţie psihologică împotriva maniei moderne a supraechipării, a supraeficacităţii balistice şi, deci, a suprarentabilităţii. Toate aceste „supra" ajung la un moment dat să intoxice pe acei visători (mai sînt şi din aceştia !) care au o puternică nostalgie a trecutului şi mai ales nostalgia unui stil de vînătoare aşa cum se practica el cam pe la mijlocul veacului trecut... Cîţiva francezi, colecţionari pasionaţi de arme vechi, şi-au propus să iasă cu ele, cum se zice, „pe teren". Ei au închiriat în acest scop, la Roche-Couloir, pe frumoasa vale a Chevreusei, din împrejurimile Parisului, 400 de hectare, cu un biotop se pare variat şi încîntător, unde au instalat creşcătorii de fazani şi de raţe sălbatice. Şi au început să vineze acolo cu puştile secolului trecut. Vînatul nu mai este însă mitraliat în cadenţa oarecum frenetică a anului 1973, ci într-o altă cadenţă, cu totul şi cu totul... patriarhală. Instalînd şi un stand experimental de tir, mulţi din confraţii lor din categoria celor „supraechipaţi" au venit, au văzut, s-au minunat şi... s-au îndrăgostit de armele vechi, convertindu-se entuziasmaţi la acest mod, să-i zicem „paşnic", de vînătoare. Calibrele practicate sînt tot acelea cunoscute, începînd însă de la masivul 4 şi terminînd cu subţirelul 28. Încărcarea armei (şi aici începe farmecul...) este o întreagă poveste, comportînd un ritual minuţios : se toarnă mai întîi praful — bineînţeles numai negru — din punga de piele respectivă, apoi se îndeasă „bura" din cîlţi, hîrtie sau o „fultuială" oarecare, bine bătută cu bagheta ; se toarnă după aceea alicele (firește, din altă pungă specială) şi iarăşi se pune fultuială, care se îndeasă, de rîndul acesta, bine de tot, pentru ca nu cumva să alunece alicele din ţeavă, din cauza reculului, atunci cînd se trage cu ţeava vecină... Înainte de a se capsa trebuie verificat cu atenţie dacă praful vine în contact cu capsa pe canalul respectiv. Se trag, în sfîrşit, cocoaşele şi arma este gata de a intra în acţiune — dar atenţie la ploaie, ceaţă sau zăpadă, care pot umezi pulberea şi, evident, compromite totul... Dacă vînătorul, din cauza vînatului abundent, îşi încarcă în viteză ambele ţevi, el trebuie să fie foarte atent pentru ca nu cumva să pună de două ori praf în aceeaşi ţeavă şi deloc alice, sau viceversa, sau să uite fultuiala, sau să n-o îndese cum trebuie... Cînd se trage, apare, bineînţeles, un imens nor compact de fum, prin care mai flutură şi „burele" aprinse, asemenea unor focuri de artificii. Este o întreagă artă, în aceste condiţii, să poţi observa imediat dacă piesa respectivă a fost lovită sau nu şi dacă, deci, mai trebuie să tragi şi al doilea foc. Puştile care se încarcă pe ţeavă pot trage şi cu glonţ, dacă acesta este bine înfăşurat într-o bucăţică de cîrpă gresată, tăiată în prealabil, cu foarfeca, pe forma glonţului.

O nouă problemă o constituie corecţia tirului, care trebuie, evident, mult modificată faţă de cea a cartuşului clasic. În primul rînd aprinderea încărcăturii durează cca 1/2 de secundă, ceea ce este enorm faţă de sutimile de secundă ale cartuşului modern. Apoi şi viteza alicelor este şi ea considerabil redusă. Iată deci tot atîtea corecţii de ochire şi dificultăţi de încărcare, ce fac deliciul acestei noi categorii de vînători moderni *— dificultăţi cu atît mai greu de învins cu cît terenul respectiv este plin de vînat, vînătorul nemaiprididind cu încărcarea armei şi manevrarea cu maximă viteză şi atenţie a diferitelor sale pungi şi buzunărele în care îşi păstrează elementele cartuşului... Dar, cum spune vechiul proverb latin, „De gustibus non disputandum" adică, pe limba noastră, „gusturile nu se discută"... Şi acum o concluzie practică : se pare că se trage mult mai corect cu asemenea arme. Aviz deci amatorilor care doresc să-şi amelioreze tirul...* (n.c.)

ȘTIAȚI CĂ...?

...În America de Sud trăiește o furnică uriașă care atinge dimensiuni de 3 cm ?

...între anii 1065—1935 (ultima captură), pe coastele germane au fost prinși... 33 pești-spadă ?

...broasca-goliat din Africa de Vest este mai lungă de 30 cm (peste 1 kg greutate) ? Cea mai mică specie de broaște, broscuța de sticlă din Brazilia, atinge abia ceva peste 2 cm lungime.

...în întreaga lume trăiesc 21 specii de crocodili ? Cele mai mari exemplare *(Crocodylus porosus)*, pînă la 9 m lungime, au fost capturate prin India, Oceania și coasta nordică a Australiei.

...în Australia trăiesc 144 specii de canguri, cele mai mici exemplare de 40 cm, cele mai mari peste 3 m lungime (cu coadă cu tot) ?

...și în Europa au fost colonizați canguri, trăind mult timp în libertate ? În 1887 au fost colonizate, lîngă Bonn, 5 exemplare de cangurul lui Bennett (2 masculi, 3 femele). În 1893 colonia număra deja peste 40 de bucăți, care însă au fost braconate pînă în 1910. Începînd din 1930, în Europa există o altă colonie de canguri care trăiesc în libertate, în apropiere de Horsham (Anglia).

...și în Europa trăiește o specie de maimuțe — magotul — pe stîncile Gibraltarului ? O încercare de colonizare de magoți în apropiere de Kassel (R.F.G.) a eșuat. După ce maimuțele s-au înmulțit foarte mult, autoritățile s-au văzut nevoite să ordone exterminarea lor — unul din conducătorii hoardei fiind mușcat de un cîine turbat, exista pericolul infestării întregii colonii.

...după descoperirile de pisici îmbălsămate de la Beni Hassan și Siut, s-a stabilit că pisicile au fost domesticite de vechii egipteni abia în timpul dinastiilor XII sau XIII, adică cu aproximativ 2 000 ani î.e.n. ?

...pisica de pe Insula Man nu are coadă ?

...și în Asia trăiesc lei în libertate ? În regiunea Kathiawar se găsesc ultimele 200 de exemplare de lei asiatici.

...în 1930, în India trăiau mai mult de 40 000 de tigri ? Azi numărul tigrilor din India abia trece de 2 000.

...în toată lumea nu sînt mai mult de 70 000 de morse, aparținînd la două subspecii ?

...cu toate că se fac multe presupuneri, nu există încă o dovadă concretă că elefanții depășesc vîrsta de 60—70 ani ? De fapt, ultimii dinți și-i schimbă pe la 40 de ani.

Peter WEBER

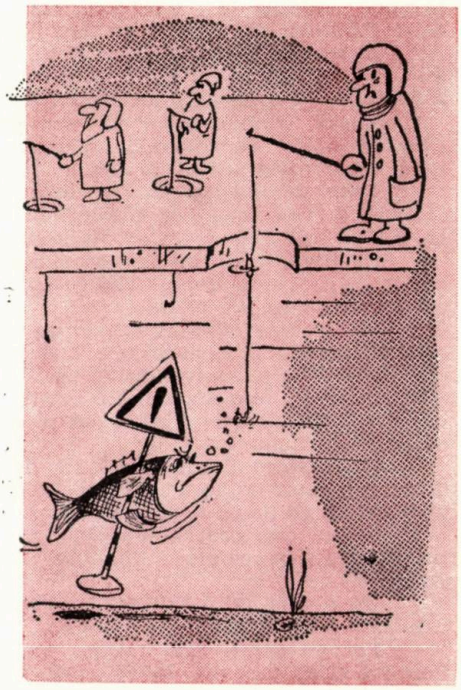

Gran Paradiso

ALPII ITALIENI găzduiesc cea mai întinsă rezervaţie naturală din bătrînul continent european, situată în apropierea frontierei italiene cu Franţa şi Elveţia, în Alpii occidentali. Este Parcul naţional Gran Paradiso.

Certificatul de naştere al parcului are înscrise în el primele date în anul 1821, cînd la semnalul de alarmă dat de silvicultorul Giuseppe Delapierre, cavalerul Thaon di Revel conte de Pralungo, locotenent general al regelui, emite un Patent regal prin care, pentru oprirea de la dispariţie a caprei de stîncă (stambecco), vînătoarea acesteia pe domeniile regale este interzisă.

În 1856, regele-vînător Victor Emanuel II, ca urmare a cedării dreptului de vînătoare de către comunele Camporcher, Cogne, Valsavaranche, Valgrisanche, Introd şi cele din Valea d'Orco, curţii regale, decretează aceste terenuri ca rezervaţie de vînătoare.

În anul 1919, regele Victor Emanuel III cedează statului cele 2100 ha teren domeniu regal, aflate în rezervaţia de vînătoare şi astfel, prin decretul regal din 3 decembrie 1922, ia fiinţă Parcul naţional Gran Paradiso, avînd ca scop iniţial protecţia vînatului şi îndeosebi a caprei de stîncă.

Date geografice. Sprijinit pe rîul Dora Balteea la nord şi Valea dell'Orco la sud, principali emisari ai rîului Po, parcul naţional cuprinde lanţul muntos al masivului Gran Paradiso (4061 m), constituit într-un fel de insulă a Alpilor occidentali şi brăzdat de principalii afluenţi ai acestor mari văi, ca : Cogne, Valeille, Valnontey, Valsavaranche, Valsoana, Val di Piantonetto.

Catena muntoasă porneşte spre sud din Mont Blanc (4810 m), cel mai înalt munte al Alpilor şi după ce ocoleşte obîrşia izvoarelor rîului Dora Balteea crenelează abrupturi şi vîrfuri semeţe, îndreptîndu-se spre est între cele două văi paralele amintite mai sus, înscriind înălţimi destul de mari : Basagne (3224 m), Gran Paradiso (4061 m), Gran San Pietro (3692 m), Rosa dei Bianchi (3163 m).

Suprafaţa totală a parcului se cifrează la aproape 60 000 ha, repartizată astfel : 7839 ha (14%) gol aplin, 3140 ha (6%) pădure, 13379 ha (25%) poieni şi goluri şi 31517 ha (55%) teren inproductiv, cu un perimetru total de 150 km.

Masiv stîncos constituit din gneissuri, micaşisturi, cuarţite, calcite, ca şi Carpaţii noştri meridionali, adăposteşte un număr de 57 gheţari, care alimentează numeroase lacuri alpine şi formează un număr impresionant de cascade.

Date administrative. Pe teritoriul parcului se întinde proprietatea a 12 comune, 6 fiind situate în regiunea Valle d'Aosta, cu o suprafaţă aferentă de 35.000 ha şi 6 în regiunea Piemont (bazinul rîului Orco), cu restul de suprafaţă.

Cheltuielile de întreţinere şi administrare a parcului sînt suportate de stat (50%), de provincia Torino (25%) şi de regiunea Valle d'Aosta (25%) şi se ridică la cca 210 milioane lire anual.

Parcul este administrat de un consiliu format din 13 membri desemnaţi de cele 3 organisme finanţatoare menţionate, repartizaţi astfel : 4 pentru regiunea Valle d'Aosta, 4 pentru provincia Torino, 4 aparţin Ministerului Agriculturii şi Silviculturii, 1 Ministerului Instrucţiei Publice. Consiliul este numit pentru 6 ani, iar comitetul executiv format din preşedinte, vicepreşedinte şi secretar este ales pe o durată de 3 ani.

Paza parcului este efectuată de 60 de paznici, echipaţi şi instruiţi în mod deosebit pentru lupta împotriva braconierilor. Personalul de pază efectuează, de două ori pe an (iunie şi septembrie), evaluarea vînatului.

Parcul este brăzdat de numeroase cărări de vînătoare, care servesc la efectuarea pazei şi ocrotirii vînatului şi sînt obligatorii ca trasee turistice pentru vizitatori.

Un număr de 5 refugii, 11 case de vînătoare şi turistice şi 33 de pavilioane constituie zestrea imobilă a parcului.

Căi de acces. Din Franţa, traversînd tunelul Mont Blanc sau pasul Petit Bernard (2188 m) ; din Elveţia prin tunelul Grand St. Bernard sau prin pasul cu

Capre de stîncă

același nume (2472 m); de la Torino — autostradă 130 km, iar din Milano 225 km, legate fiind de Aosta, principala localitate din preajma parcului și prin cale ferată.

Vînatul. Principala specie de vînat, a cărei protejare de altfel a stat la baza înființării parcului, o constituie capra de stîncă (**Capra Ibex** L). Evaluată la data interdicției vînării ei (1821) la un număr mai mic de 100 exemplare, efectivul ei crește la 300 exemplare în 1850, la 2000 la sfîrșitul domniei lui Victor Emanuel II (1878) și la 3000 piese înaintea celui de-al 2-lea război mondial.

Sfîrșitul războiului ridică din nou problema unei protecții severe a puținelor exemplare scăpate de arma braconierilor, evaluate la abia 416 exemplare.

Efectivul actual se apreciază la cca 4000 piese, acesta plătind un greu tribut în fiecare iarnă numeroaselor avalanșe, numărul pieselor moarte ridicîndu-se uneori la 700.

Împerecherea are loc începînd cu sfîrșitul lunii noiembrie, cînd exemplarele se adună în grupuri în golul alpin, de la altitudinea de 2500 m în sus. În iunie, femela fată un singur ied, pe care îl îngrijește cu atenție, îl păzește, pînă intră din nou în călduri.

Animal cu simțuri agere: văz, auz și miros excelente, capra de stîncă se cațără cu ușurința caprei negre pe stînci, deosebindu-se ca obiceiuri, de aceasta, prin faptul că este un animal în parte nocturn, ziua folosind-o pentru odihnă și rumegare.

Trofeul îl constituie coarnele puternice, lungi și grele, aduse îndărăt. Recordul mondial îl deține Austria, cu 227,90 puncte CIC (Expoziția de la Budapesta). Specia pură s-a păstrat numai în Italia, în parc însă nu se vînează.

Capra neagră, evaluată la un efectiv de 7000 piese, plătește și ea tribut avalanșelor din timpul iernii. Trofeele nu ajung însă, obișnuit, valoarea punctajului pentru medalia de aur.

Printre mamifere se mai numără marmota, iepurele alb, vulpea, jderul, nevăstuica, bursucul și dihorul.

Răpitoarele mari au dispărut de mult din parcul național. Se apreciază că ultimul urs a fost ucis în anul 1856, în Valle d'Aosta, lupul în anul 1862, iar rîsul a supraviețuit pînă în anul 1918, cînd ultimul exemplar a căzut în capcană în Valsavaranche.

Aceeași soartă a avut-o și zăganul, ultimul exemplar din parc fiind vînat în Valle di Rhemes, în anul 1912. Din Alpi a dispărut în jurul anului 1925.

Dintre păsări vieţuiesc în parc potîrnichea albă (**Lagopus mutus**) şi cea de stîncă (**Alectoris graeca**), cocoşul-de-mesteacăn (**Lyrurus tetrix** L), acvila regală (**Aquila chrisaétos** L).

Vînătoarea este interzisă în parc, singura activitate de acest gen este cea care are drept scop selecţia sanitară şi cercetarea ştiinţifică. În primul caz se extrag cu arma, în baza autorizaţiei consiliului de sub directa supraveghere a direcţiunii parcului, exemplarele bolnave, traumatizate, sau cele care prezintă deformaţii corporale sau în dezvoltarea trofeului, iar al doilea, utilizînd siringi cu narcotice, se capturează pentru studiu sau pentru repopulare un număr de exemplare după necesitate.

Flora este reprezentată prin numeroase specii forestiere şi ierbacee. Coniferele formate aici din pin silvestru, molid, brad, urcă pînă la altitudinea de 1800—2000 m, iar zîmbrul şi laricele îşi limitează aria de vegetaţie la 2400 m. Foioasele urcă şi ele în zona molidului, însă sînt slab reprezentate : fag, mesteacăn şi paltin. Subarbuştii, cu numeroase specii răspîndite deasupra limitei de vegetaţie forestieră : ienupărul, jneapănul, alunul verde şi salcia tîrîtoare.

Omul modern a creat o societate cu un nivel tehnic care face salturi uimitoare de la o zi la alta, creînd însă în acelaşi timp probleme din ce în ce mai greu de rezolvat în ceea ce priveşte menţinerea nealterată a mediului în care îşi desfăşoară această activitate, a aerului, apei şi solului. Ritmul tehnologic şi trepidanţa cu care viaţa îşi desfăşoară cursul pune din ce în ce mai multe probleme legate de dezvoltarea şi păstrarea integrităţii psihice a omului adult şi a generaţiei de mîine. Echilibrul poate fi găsit numai în natură, a cărei operă clădită de-a lungul multor milenii a stabilizat şi condiţiile dezvoltării speciei umane.

Ing. Paul DECEI

Mărunte, dar practice

Pe lumina slabă şi în continuă diminuare a pîndelor de seară, ochelarii galbeni pot fi de un real ajutor. Pe lîngă faptul că accentuează contrastele, ei dau senzaţia creşterii iluminării, prelungind astfel durata posibilităţilor de tragere cu cel puţin 15 minute. Cea mai eficace nuanţă este galben deschis, apropiată de tonul cojii de lămîie.

Sticla optică utilizată la fabricarea lentilelor are o duritate redusă, ceea ce o face foarte sensibilă la zgîrieturi. În consecinţă, se interzice ştergerea lentilelor binoclului sau lunetei cu materiale textile improvizate, cu batistă, fular etc. Nici mult utilizata piele de căprioară nu este mai indicată, suprafaţa ei pluşată fiind un veşnic depozit de praf, care o transformă într-un şmirghel foarte fin, dar perfect eficace. Cel mai recomandabil material în acest scop rămîne vata medicinală, păstrată într-o pungă din polietilenă şi aruncată după utilizare. Nu suflaţi în prealabil pe lentile, aburindu-le. În cazul unor pete recalcitrante, utilizaţi alcolul alb, dar numai în cantităţi infime, pentru a nu se infiltra pe margini pînă la stratul de balsam ce uneşte grupele de lentile combinate.

Mulţi vînători, prevăzători din fire, îşi iau odată cu lanterna şi bateria de rezervă, dar foarte puţini se gîndesc la bec. Atitudine complet lipsită de logică, pentru că greutatea şi volumul unui bec în bagaj sînt neglijabile, iar arderea acestuia face lanterna cel puţin tot atît de inutilizabilă ca în cazul consumării bateriei.

În general, în sacul de dormit nu se intră într-o stare de perfectă curăţenie, de multe ori dormindu-se chiar îmbrăcat. Ţinînd cont de faptul că un sac de dormit — indiferent de materialul cu care este umplut — este greu de spălat, se recomandă confecţionarea unui cearceaf (obişnuit sau tubular, după modelul saculuí), mult mai lesne de întreţinut. (i.n.).

Așa m-a făcut mama!

ERAM PREA BINE CUNOSCUT în facultate. Ghinionistul ghinioniștilor. Și timid nevoie mare. Mă consolau colegii după examene : „Ți-a dat subiectele cele mai grele, Ioane, ai avut ghinion" ! Am și acum destul.

Colegii ? Îmi erau toți dragi. Da'ce ? Cu firea mea mă suporta vreunul ? La cursuri nu trăgeam chiulul, la pahare nu mă-ncumetam, la ceaiuri și la chiolhane eram absent. Auzeam pe la colțuri „Ia mai lasă-l încolo, că ăsta ne strică tot cheful !"

Ba, să nu mint. Aveam un prieten. Pe Iulică, un ardelean foarte simpatic, înalt și subțirel. Tare bine făcut. Un băiat a-ntîia, gata oricînd, la nevoie, să-ți sară în ajutor. Avea o pasiune : pescuitul. Poate din cauza asta m-am legat strașnic de el. Un prieten statornic. Sîmbăta ne luam lansetele și undițele și ne opream pe undeva, de obiceiu pe-un rîu de munte, că pe-acolo-i plăcea să pescuiască. Și mie tot pe-acolo, că era liniște, că nu mă băga nimeni în seamă, că nu mă-ntreba nimeni nimic.

De cele mai multe ori luam trenul de seară către Miercurea Ciuc și „cu noaptea-n cap" coboram la Malnaș-sat. Îmbrăcați ușor, cu pantaloni strînși pe gambe, în haine sport cu glugă, cu cizme lungi răsucite sub genunchi. Echipați cu lansete ușurele și agere de munte, cu micromulinete. În rucsacuri purtam provizii sărace, de-o zi, dar sufletele ne erau bogate de bucurii și de speranțe.

Din gară ajungeam în cîteva minute pe malul sinuos al Oltului. Așteptam să se crape de ziuă, treceam un pod și începeam pescuitul. Iulică pe-o parte a rîului, eu pe cealaltă, ca să ne-ajutăm, cînd ni se prindeau lingurițele-n pietrele și-n crengile tîrîte de șuvoiul apelor repezi.

Ce locuri minunate ! Oltul șerpuia, cînd mai mare, cînd mai mic, printre sălciile, salcîmii și arborii pitici pristăriți pe maluri. Dincolo, în jur, poiene splendide dinspre care se ridicau în aburul dimineții, de-l simțeai pe buze, gustul finețelor de munte. Apele cînd se repezeau impetuoase și limpezi, cînd coteau liniștite și parcă mai întunecate, prin locuri cu albia mai adîncă și mai statornică. Mi se părea, mai tîrziu, spre amiezi, în lumina violentă a soarelui, că duc zvonuri de dragoste, de dor, către plaiurile cu iarba grasă, către liniștea încremenită a satelor risipite-n jur.

Lansam în voie ore-ntregi, la umbră, pe sub sălciile bătrîne, pe unde umblau clenii cei mari ; mai mușca cîte unul în plină viltoare sau în valurile mici înspumate ; jucau scobarii — salbe argintii — cînd pe-o parte, cînd pe alta, în apele mai liniștite.

Treceam de cariera Bixad, de Bixadul Oltului și lîngă Carpitus ne opream într-un loc anume, la adăpostul unei roci ruginite, să frigem peștele în pietre-ncinse. Cînd se lăsa seara, cînd se liniștea și exploziile din cariera dinamitată, luam trenul către Capitală.

A doua zi mi se părea că-s mai puternic, mai îndrăzneț. Colegii mi se păreau mai statornici, colegele mai frumoase... Colegele ? Le iubeam pe toate. Da'ce ? Cu firea mea m-am lipit de vreuna ?

Acum sînt medic în Capitală. Secundar, că-s tînăr. Iulică-i tot secundar. Pe la Brașov. Acolo a ales, ca să se-ntoarcă lîngă ai lui. Ne mai scriem, ne mai întîlnim la cîte un pescuit de clean și de scobar. E-același prieten devotat și statornic. Aproape că nu-mi vine să vă mărturisesc. Am și-o iubită. Pe Sanda. N-o știți ? Chimistă, formulă foarte complicată pentru mine. Subțirică, blondă, nespus de frumoasă, cu ochii negri sau aproape negri (ce ? am îndrăznit vreodată să mă uit în ochii ei, ca să știu precis ce culoare au ?).

Mi-am promis solemn că într-o zi am să-i spun cît mi-e de dragă, că e visul visurilor mele, că aș dori s-o am lîngă mine o viață-ntreagă, că... Dar n-am găsit încă momentul mărilor mărturisiri. Poate acum, duminica viitoare, c-o facem împreună. La ea acasă, la Brașov. Își serbează ziua de naștere și m-a invitat. (Mi-a spus : „Ești invitatul meu numărul unu"). Abia aștept. Număr zilele, orele...

E sîmbătă, spre douăsprezece. Peste două ore sînt liber. Trec pe la croitor să-mi iau costumul cel nou. Am o cravată și-o batistă asortate. Aseară mi-am lustruit pantofii de m-au trecut

toate năduşelile. Toată săptămîna am colindat prin cartierul de antichităţi. Am găsit un coşuleţ de porţelan olandez, ornat în relief cu flori multicolore. E splendid ; o să-l păstreze printre lucrurile ei dragi. Poate printre ale noastre...

Cu cinci minute înainte de plecare m-a chemat profesorul (auzi, chiar profesorul, şeful cel mare !). Mi-a spus limpede : „Vezi, doctore, am un prieten inginer, a făcut o pneumonie gravă — după cîte-mi spune nevastă-sa la telefon. Du-te acasă şi-l vezi. Eu sînt prins într-o şedinţă de referate toată după-amiaza. Te descurci tu cum trebuie, să-mi comunici ce-ai făcut. Ia şi-o maşină anti-şoc ; poate ai nevoie de oxigen".

Aveam nevoie de oxigen, dar pentru mine, că eram cît pe-aci să fac o sincopă...

M-am aruncat în maşină şi m-am dus la domiciliul inginerului. O formă gravă de pneumonie dreaptă, pe un fond emfizematos. Vîrstă înaintată, un cord cu insuficienţă marcantă. Patru ore am stat în jurul lui şi pe la şapte după amiază l-am adus la spital, pentru internare. I-am raportat profesorului. „Mulţumesc — mi-a spus — o să mă duc să-l văd. Vezi că te caută medicul primar. Treci pe la el".

Mi-a spus-o la fel de limpede : „S-au internat doi cu infarct de miocard. Ai adus şi bătrînul acela cu pneumonie. Bine că eşti pe-aci, că trebuie să dublăm garda la noapte. Să semnezi orele la plecare, ca să le poţi recupera".

Ce să recuperez ? O călătorie minunată cu Sanda pînă la Braşov ? Sărbătorirea ei ? Invitatul numărul unu ?!

Am alergat s-o găsesc pe Sanda să-i explic :

— Stai să vezi dragă...

— Stau, după cum vezi !

— Nu mă puteam eschiva...

— Te-au luat de fraier, asta e !

— Nu dragă, sînt oameni serioşi...

— Puteai să le explici că pleci din Capitală.

— Nu puteam (auzi, să le explic ? şi secundar... şi cu firea mea !)...

— Am avut ghinion, dragă...

— Ei, la naiba, ghinion ! (Şi m-a părăsit brusc, pe Victoriei, colţ cu Biserica-Amzei.)

N-am avut toată noaptea o clipă de răgaz. Mai bine, c-altfel înnebuneam de ciudă. La ziuă, obosit frînt şi amărît, am trecut pe la camera de gardă, să semnez condica, pentru recuperare.

— Aţi fost de gardă ? mi-a spus Mioara, o asistentă foarte plăcută — habar n-am avut.

— Parcă eu am avut habar ! — am răspuns plictisit.

— V-a căutat o doamnă. Alta v-a lăsat un plic... Poftim. Poate-i un bilet de dragoste.

— De dragoste ! (Şi mi-am simţit buzele amare.) Vreo recomandare de internare. Încă una. Mi-ajung pentru astăzi. Dă-o medicului care intră-n gardă. Să mai tragă şi alţii...

Pe la nouă dimineaţa, acasă, coboram storurile, dornic să mă las pradă unui somn adînc. A intrat gazda, cu-n ceai fierbinte. Aburea-n pahar.

— Te credeam la Braşov. Ţi-a telefonat Sanda aseară.

— Sanda ?

— Te-a căutat la spital şi n-a reuşit să dea de tine...

— Am muncit, toată noaptea.

— Spunea că ţi-a lăsat acolo un plic, cu cîteva rînduri.

Am sărit, ca ars, la telefon : — Mioara, te rog, plicul, plicul acela. Deschide-l repede şi citeşte-mi-l !

— Păi spuneaţi...

— Nici-un spuneam. E urgent.

Şi de la celălalt capăt al firului începură să mi se depene cîteva cuvinte care mi s-au oprit drept în ventricolul stîng : „Am plecat la Braşov supărată foc. Te-aştept mîine la gară la accelleratul de unsprezece, care pleacă din Bucureşti la opt şi treizeci dimineaţa. Consideră-l ultimul tren spre... Sanda 29 iulie 19..."

Care tren ? Ce să mai prind ? Praful de pe tobă ! Nici cu un avion supersonic nu mai puteam ajunge acceleratul. Sau... cu o idee teribilă. Pe care am și pus-o imediat în practică.

— Alo ! Alo ! Brașovul ? Iulică tu ești ? Ionică la telefon.

— Eu sînt, Ioane ! Da'ce, îți arde de vreun pescuit ? Ai vreo zi liberă ?

— Am mare nevoie de tine, prietene. Salvează-mă. Și-n cîteva cuvinte l-am pus în curent cu necazurile mele.

Mi-a răspuns prompt ca-ntotdeauna, săritor :

— Te-ajut Ioane. Nu-ți face griji. La unsprezece sînt în gară. Pregătit, cu flori.

— Da, și să mă scuzi, explică-i pe larg. Spune-i că vin și eu.

I-am mulțumit din inimă, mi-am sorbit ceaiul, mi-am făcut valiza și-am fugit la gară, să prind primul tren.

Cum a fost pe urmă ? Numai clipe de neuitat, Sanda, mai blondă ca oricînd, strălucitoare ca stelele din noaptea aceea superbă de vară, invitați mulți, prieteni și prietene. Un tort enorm. Douăzeci și patru de anișori, douăzeci și patru de luminări aprinse. Și-a douăzeci și cincea, inima mea care ardea de dragul Sandei.

A doua zi am făcut un pescuit de clean pe „Apa neagră". Cu Iulică. A mers și Sanda. Am plecat de dimineață în zori cu trenul spre Sfîntu Gheorghe. Ne-am oprit la Ozun. De-acolo, cale de doi kilometri pe marginea șoselei asfaltate, pînă-n comuna Sîntionlunca. E acolo, într-un loc plin de pitoresc, o moară de apă. În iazul ei, apele se reped învolburate, cu valuri numai spume. Acolo mușcă știuca mare, lungă, crescută-n apele de munte, printre pietre. În apele adînci din jur umblă cleanul puzderie și pe fundul mătcii mrenele mustăcioase. E un loc minunat pentru pescuit într-un cadru fermecător, care-ți lasă totdeauna-n suflet un vibrant ecou de dragoste pentru natură.

Iulică a prins cinci știuci și destui cleni. Sanda a făcut plajă. Eu n-am prins nimic. N-am prins nici măcar momentul să-i spun cît e de frumoasă, că-i visul visurilor mele, că-i numai zîmbet și dragoste, că aș dori să stea lîngă mine o viață, că...

Prea multe nu mai am de spus. Aniversarea Sandei a trecut de mult. Parcă n-a fost niciînd ceva mai plăcut...

Mi-am reluat activitatea obișnuită : spital, bibliotecă, un film, o ieșire-n aer liber cu undițele, cantina burlacilor...

Cum probabil vă închipuiți, am rămas același om, așa cum m-a făcut mama : timid și plin de ghinion.

Să nu uit. Încă nu m-am căsătorit. Sanda ? Și-acum sînt nebun după ea ! Îi păstrez aceeași dragoste nemărginită. De soț nu m-a luat. L-a luat pe Iulică ! Ce ? Nu vi-l amintiți ? Pe Iulică, colegul meu de la Brașov, tovarășul meu de undiță. Iulică, cel care m-a salvat la aniversarea Sandei. Un băiat a-ntîia, devotat prietenilor. Gata oricînd să-ți sară în ajutor. Sper că nu l-ați uitat.

Eu... n-am să-l uit toată viața !

Dr. Ion DUMITRESCU

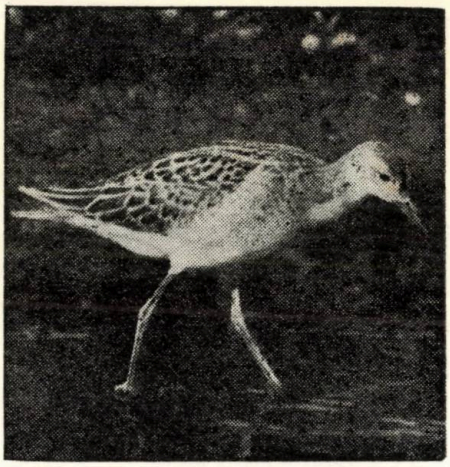

Bătăușul

De necrezut, dar adevărat! Pe ambele fotografii este reprezentat cîte un exemplar dn aceeași specie — cîte un bătăuș. Singura deosebire — timpul la care au fost fotografiate — unul în primăvară, în haina nupțială, celălalt în timpul verii. „Îmbrăcați" în haina nupțială, în timpul jocurilor nupțiale, cocoșeii dau lupte aprige, în care adesea spectatorul are impresia că vede doar doi bulgări de pene albe-pestrițe. Cocoșeii, în ceea ce privește coloritul, nu se aseamănă deloc — unul e aproape alb, celălalt mai mult brun, altul mai cenușiu, altul aproape negru — astfel încît cîmpul pe care se desfășoară parada nupțială pare colorat cu bulgări de pene.

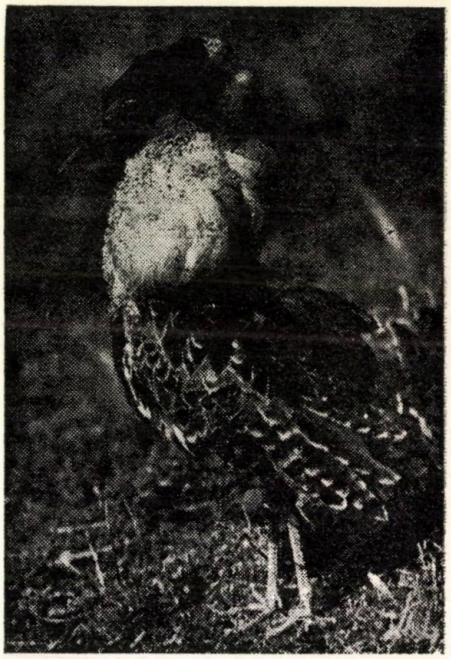

Chirighița neagră

Chirighița neagră, o specie nu prea rară în Delta Dunării, își datorează numele culorii sumbre a penelor sale. Excelente zburătoare, aceste păsări își agonisesc hrana altfel decît surorile lor mai mari, chirele. În zbor razant, chirighițele negre culeg, de pe suprafața apei, insectele cu care se hrănesc. Rar se pot vedea la aceste păsări picaje cu care se scufundă în apă ; rar prind cîte un peștișor. Cine pătrunde însă într-o colonie de cuiburi este imediat atacat de aceste păsări, astfel că, după scurt timp, va fi forțat să se retragă.

Boicușul

Pildă de siguranță și îndemînare, boicușul își construiește cuibul prins în capătul unei crenguțe subțiri, în întregime din puful semințelor de salcie lipite pe un schelet de fibre vegetale. În fotografie — un adult în timpul construcției cuibului. Cuibul terminat are o intrare (un mic tub) laterală, în partea de sus.

Peter WEBER

Pescărușul albastru

Ca „smarald zburător" este dezmierdată această pasăre în multe din limbile europene — la noi, pescăruș albastru. Ca și alte specii, regresul acestui „smarald" pe multe din rîurile țării se datorește unui complex de factori încă nestabilit pe deplin. Doar deasupra Dunării mai pot fi văzute frecvent zborul de săgeată, plonjoanele spectaculoase ale pescărușilor ; în lungul Dunării mai cuibărește în număr mai mărișor. Nu-i vine ușor să procure hrana pentru cei 6—7 pui din cuibul săpat adînc în malul abrupt al fluviului, pentru fiecare peștișor trebuind să execute un (sau mai multe chiar !) „per-cop" în apă. În fotografie — un adult se grăbește spre cuib, cu un peștișor, pentru a-și hrăni puii (peștele — cu capul înainte, altfel nu poate fi înghițit, din cauza solzilor).

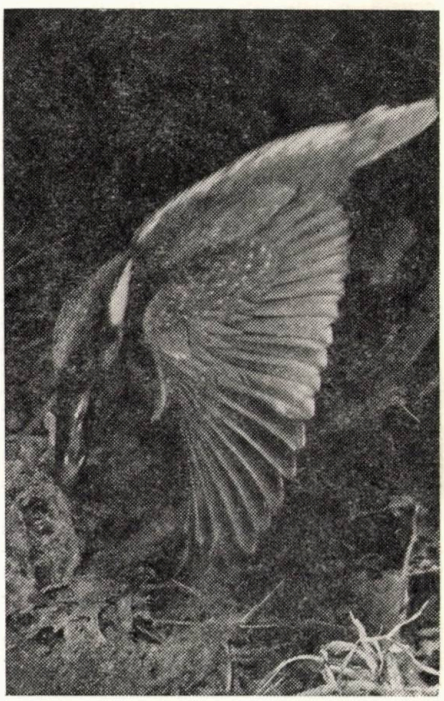

CÎINII FUMĂTORI

BEAGLE, O RUDĂ APROPIATĂ a basetului, cu picioarele mai puțin scurte, în orice caz un cîine care va rămîne în istoria medicinii datorită contribuției aduse, chiar fără voie, în lupta împotriva cancerului. Cum asta ? Cercetători americani, studiind raporturile — deja stabilite de statisticile făcute asupra omului — dintre țigară și cancerul pulmonar, au făcut asupra acestei rase de cîini o experiență care s-a dovedit edificatoare. Ei au învățat să fumeze 86 de cîini. La capătul a doi ani și jumătate, aproximativ 14 din ei, deci mai mult de 17%, erau atinși de cancer pulmonar. Era pentru prima dată că tumorile maligne au fost provocate prin inhalația fumului de țigară la animale de talie relativ mare.

Cei doi savanți care au efectuat această experiență sînt : dr. Cuyler Hammond, epidemiolog la American Cancer Society și dr. Oscar Auerbach, patolog la spitalul vechilor combatanți din East-Orange (New-Jersey).

Pentru American Cancer Society această constatare a respins o dată în plus argumentele aduse de mai marii industriei tutunului, potrivit cărora țigara nu avea nici un efect cancerigen. Institutul patronat de industria tutunului obiectează, în ciuda interesului pe care-l poartă acestor cercetări, că este imposibilă stabilirea unei paralele semnificative între oameni și cîinii siliți să suporte un tratament de „încercare" în diverse laboratoare. Nici chiar experiențele pe maimuțele antropoide, cu un organism aproape identic cu al omului, nu erau socotite decît niște simple statistici fără importanță. Cercetările întreprinse însă de dr. Hammond și Auerbach revelau pe de altă parte :

a) țigările prevăzute cu un filtru capabil să reducă nicotina și gudronul înghițit odată cu fumul (cu cel puțin 49% gudronul și 37% nicotina) sînt mai puțin nocive (la cîini) decît țigările fără filtru ;

b) experiențele au făcut să apară deosebiri izbitoare în ce privește proporția tumorilor canceroase apărute la cîini după cum au fumat țigări, cu filtru sau fără ;

c) procentul de mortalitate printre cîinii fumători este mult superior celor care n-au fumat niciodată ;

d) leziunile cauzate plămînilor sînt în funcție de timpul cît a fumat animalul, dar rezultatele mai arată că parenchimul pulmonar, pentru aceeași durată de timp, este atins mult mai lent de efectele nocive ale țigării cu filtru decît ale țigării fără filtru.

Experiențele pe cîini (Beagle) au început în mai 1967, în East-Orange și sînt continuate și azi. Cîinii au învățat să fumeze printr-o incizie făcută în gît. Dr. Hammond și Auerbach au explicat că cercetările lor urmăresc două scopuri precise : pe de o parte să determine dacă țigările cu filtru sînt mai puțin nocive, iar pe de altă parte să verifice dacă fumatul poate duce la apariția, la capătul a doi sau mai mulți ani, a cancerului pulmonar la cîini.

Cei doi cercetători studiază, de asemenea, și alte țesuturi, artere, vase și chiar creierul și sistemul nervos, pentru a determina ce alte schimbări patologice pot fi provocate la cîinii fumători. Între timp, American Cancer Society a lansat următorul avertisment : „Concluziile acestui raport privind țigările cu filtru nu trebuie să trezească un sentiment de falsă securitate fumătorilor. Țigările prevăzute cu filtru și care reduc procentul de gudron și nicotină sînt, în cel mai bun caz, mai puțin nocive decît cele fără filtru".

Cum au reușit cercetătorii americani să învețe cîinii să fumeze ? Evident, nu poate fi vorba de păstrarea țigării între buze. Un mic tub de plastic a fost fixat în gîtul fiecărui animal în urma unei intervenții chirurgicale simple. În fiecare zi, de mai multe ori, de tub se atașa cîte o țigară și după puțin timp cîinii au învățat să aspire și să expire fumul fără ajutorul pompei folosite la început.

Timp de 875 de zile, cît a durat experiența, cîțiva dintre ei au fumat mai mult de 6 000 de țigări cu filtru, alții considerați ca „fumători ușori" au fumat aproape 3 000, fără filtru, în timp ce „marii fumători" cu palmaresul de 6 000 de țigări începeau să manifeste preferințe și tabieturi de adevărați fumători.

După „New York Times"
Traducere de Magdalena VAIDA

Într-o zi cu soare, un brac și un bondar năzdrăvan

IȘI POARTĂ PETELE albe și cafenii săltînd larg pe cărarea reavănă. Zburdă. „Aici Diana!“

Se întoarce zvîcnit, îmi dă ocol tulburînd pădurea de urzici, mă lovește tare în șale cu labele din față. Mă clatin. O mîngîi apăsat pe grumazul cu păr scurt și des. „Ești puternică, fetițo“. „Da, am crescut“. „Și ce-ai mai crescut!“ „Atît cît trebuie pentru rasă...“ „Frumoasă rasă!“ „De ce nu mă lași să termin?“ „Haide, spune“...?

S-a supărat și a rămas în urmă. Se preface. Peste o clipă mă va lovi prietenos în șale cu labele din față.

* * *

A pășit timid în bucătăria caldă, într-o seară de februarie. A adus-o fratele meu, tînăr vînător, care, în curînd va fi plecat pentru o jumătate de an să-și satisfacă serviciul militar. Trebuia să o îngrijim noi pe Diana, un brac german cu păr scurt, de toată frumusețea. S-a așezat cuminte lîngă ușă și a privit circumspect la toată lumea. O clipă am crezut că-i un cîine rău. Dar nu! A doua zi dimineața, cînd m-a văzut, a început să bată tare cu coada scurtă, în pămînt. Iar eu i-am strîns ușor urechea în pumni. Eram prieteni.

„Diana, de ce ai urechi mari?“ „Ca să zbor din floare în floare!“ „Ești isteață!“ „Păi, nu?“. „Apropie-te, fetițo. Ai o pată mică pe ochi“. S-a speriat. O prind de bot cu blîndețe și îi suflu deodată în nări. Sare ca arsă și își freacă botul în iarbă...

„Ești șmecher!“ „Păi, nu?“. O rupem la fugă.

* * *

De cîte ori aveam timp, mai ales duminica dimineața, ieșeam împreună la aer. Era sfîrșitul unei ierni uscate, fără zăpadă și ger și cu mult praf. Cîmpul era curat, fără bălți, fără zăpadă veche. Era plăcut pentru plimbare. Diana fremăta de nerăbdare. Cînd îi luam lesa din jurul gîtului, dorul ei de mișcare răbufnea în salturi mari, încovoiate. Se oprea brusc, zvîrlea țărînă, se întorcea, sărea... Alerga mult.

A venit primăvara. Cu valuri de soare și clorofilă proaspătă. Totul era verde, nou, cald. Plimbările noastre au devenit mai lungi. O luam pe malul rîului și ajungeam adeseori la Mureș. Era acolo o baracă veche, fără acoperiș, care adăpostise cîndva o pompă. Între pereții ei de scînduri era soare și nu bătea vîntul. Ne odihneam, pălăvrăgeam și mîncam biscuiți.

* * *

A venit vara, cu ultima mea vacanță de elev. Granitul încins al caldarîmului ne alungă tocmai unde ne plăcea nouă mai mult: în luncă. Drumul de țară tăia drept lanurile de porumb. Colbul ardea tălpile. Diana, cu buna cuviință risipită de arșiță și singurătate, lăsa să-i atîrne limba lungă și moale. Zăream de departe apa puțină a rîului sclipind fără culoare. Ne odihneam puțin lîngă izvorul care izbucnea susurînd sub coroana unui păr pădureț, apoi plecam spre Mureș, pe malul rîului, pe cărarea străbătută de multe ori. În iarbă cosașii țîriiau harnici. Șandramaua de lemn era tot acolo, dar acum între pereții ei crescuseră bălăriile și era cald. Doream răcoare și o găseam în apa verzuie a Mureșului. Ne lăsam purtați de apă mult în jos. Diana înota frumos, tăcut. Cînd începea să bată apa cu labele știam că a obosit. Ne apropiam de mal și cînd eu ajungeam cu picioarele la fund, o luam în brațe. Ieșeam din apă, căutam un petic de nisip curat și ne întindeam la soare. Seara ne întorceam acasă flămînzi și veseli.

* * *

„De ce voi, cîinii, știți să înotați înainte de a putea să alergați“? „Dar voi

de ce știți să spuneți „mamă" înainte de a putea sta bine în picioare ?" „Așa sînt rînduite lucrurile". „Și voiai să ți-o spun eu ?".

Mă lăsa și alerga după un bondar pufos, bătînd tare și zadarnic din fălcile ei mari.

În toamnă, fratele meu s-a întors și a luat-o pe Diana. Mi-a părut rău și aș fi vrut s-o ținem la noi în continuare, dar eram în ultimul an de liceu și nu mai aveam timp să mă ocup de ea, să fim mult timp împreună. Și un animal ca ea e păcat să stea în curte, cu rațele. Am mai văzut-o de două ori pînă în ziua în care frate-meu a dat-o unui alt vînător. În iarnă am aflat că Diana a murit. Noul ei stăpîn nu a îngrijit-o. A ținut-o într-o curte rece și umedă. S-a îmbolnăvit și a murit. Liniștit, cred. A clipit doar de trei ori adînc și moale. Îmi pare rău că nu am fost lîngă ea. Să-i fi strîns urechea în pumn și s-o mîngîi pe gîtul cu păr scurt și des.

Să îndrăgim și să îngrijim cîinii din rasa brac. Și nu numai cîinii din rasa brac. Și nu numai cîinii. Și ciutele zvelte, și veveriţele suveici...

Octavian OPREAN

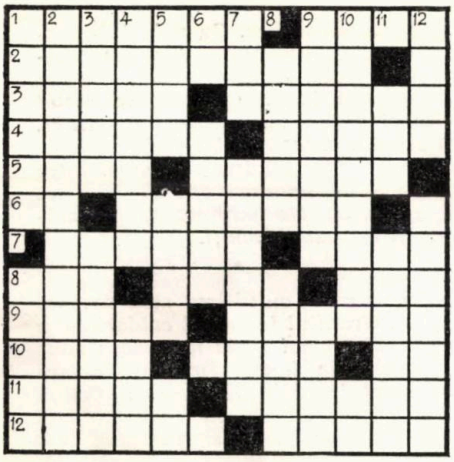

PE MARGINEA APEI

ORIZONTAL : 1) Mișcările apei mărilor și oceanelor. — Căderi de apă ! 2) Umblă prin apă **(fem.)** ! 3) Cel mai mare fluviu al Africii de Vest. — Săpat sub apă. 4) Perlă... a Mării Negre. — Ca o zvîrlugă **(pl.)**. 5) Se obține după o... intrare la „apă". — Apă puțin adîncă, în apropierea mării. 6) În larg ! — Bordul drept al unei nave. 7) Intrată la apă ! — Insulă principală a Indoneziei. 8) Diminutiv... mic. — Popa din București ! — Se retrage în apă ! 9) Port la golful Egina. — „Stație" a unei nave. 10) Cu apă și flori **(pl.)**. — Corabie legendară. — Curs mijlociu ! 11) Ieșire la suprafață **(reg.)**. — Lacuri naturale sau artificiale, alimentate cu apă din rîu. 12) Dornici de apă. — Verbul... apei de ploaie.

VERTICAL : 1) Băgată la apă... pentru fibre. — Navigator englez, descoperitorul strîmtorii cu același nume. 2) E tot o apă și-un pămînt ! 3) Plantă ce crește prin mlaștini și locuri umede. — Intrat la apă ! 4) Fini, subtili. — Regele căruia i-au lipsit cisternele pompierilor. 5) Curg... la răceală. — Se umflă-n pene pe lac. — S. 6) Teșite ! — Spumă ! 7) În apele minerale. — Ieșiri din matcă **(fig.)**. 8) Fizician și ministru al Marinei, în Franța (sec. 19). — Sfîrșitul oceanului. 9) Ridicături în albia unui rîu. — Băi. 10) Arca lui Noe ! — Rîu... întors ! 11) A brăzda. — Talazuri. 12) Ce... apă ! — Băltoace.

Nelu CARAIMAN

Cuvinte rare : DIM, IȚIRE, ARAGO.

COMUNITATE NEOBIȘNUITĂ

PENTRU COLONIZAREA raței mari pe iazul său, un vînător vest-german a instalat în mijlocul apei cuiburi artificiale. Fiecare cuib artificial era împărțit în două, printr-un perete despărțitor, pentru a se dubla numărul locurilor de cuibărit. Cercetînd cu binoclul, într-o zi, a observat o rață mare într-unul din cuiburi. A doua zi a observat că și cel de al doilea compartiment era ocupat. Dar, după o observare mai atentă, a constatat că cel de al doilea ocupant nu era o rață, ci un huhurez. După o vreme, într-un compartiment al cuibului erau pui de huhurez, iar în celălalt pui de rață. Mai tîrziu, rața și-a luat puii și a părăsit cuibul. Asemenea comunitate ciudată nu s-a mai repetat.

TACTICA

AZI, cînd totul tinde spre finețe, spre aplicarea desăvîrșită a ultimelor cuceriri ale tehnicii moderne, apare tot mai pregnant înclinația spre o supradimensionare a ustensilelor folosite în pescuit : lansete „ca prăjina", nylon „să priponești calul și mai multe nu". Pentru ce ? Pentru cîteva mîrlițe de 4—500 grame. Cei din lotul de fix scot pești de asemenea dimensiuni cu nylon de 0,07 sau 0,08 mm, nu cu 0,35 așa cum fac „știucarii cu pretenții" — zic ei. Motivul veșnic invocat e posibilitatea agățării lingurii, urmărind un pescuit cît mai aproape de fund, în obstacolele numeroase ce apar în zonele frecventate de răpitori (cocioace, stuf, nuferi, pietre, scoici, brădiș). Oamenii au o justificare, dar nu trebuie să ne agățăm de ea. Manevrînd atent, lansînd corect și precis, nici chiar la știucă nu e nevoie de un nylon mai gros de 0,25 mm (multe reviste prezintă capturi apreciabile, știuci de 10—12 kg, scoase cu nylon de 0,18—0,20).

Știucile uriașe nestînd la rînd să aștepte trecerea lingurii noastre prin locul cu pricina, cu mîna pe inimă spun că, fără mincioc, o știucă pînă la 3 kg iese ca un mieluțel din bîrlog chiar și într-o baltă cu stuf, dacă posedăm o vargă corespunzător de elastică, o mulinetă bună și bine reglată și un 0,25 de calitate. Condiția e, dacă nu avem mincioc, să fim echipați cu cizme de cauciuc cînd pescuim de pe mal, pentru a ne putea folosi de tehnica mai dificilă — dar la îndemîna oricui — a scosului cu mîna. În partidele de pescuit la biban și șalău în lacurile Buftea și Crevedia, folosind linguriță rotative mici sau voblere ușoare, nylonul utilizat de preferință a fost 0,14 mm — Tortue *sau* Platyl *(una din capturi a cîntărit 920 grame și era lungă de 45 cm). Regulile de care trebuie să ținem seama pentru a nu ne expune surprizelor după înțepare, sînt :*

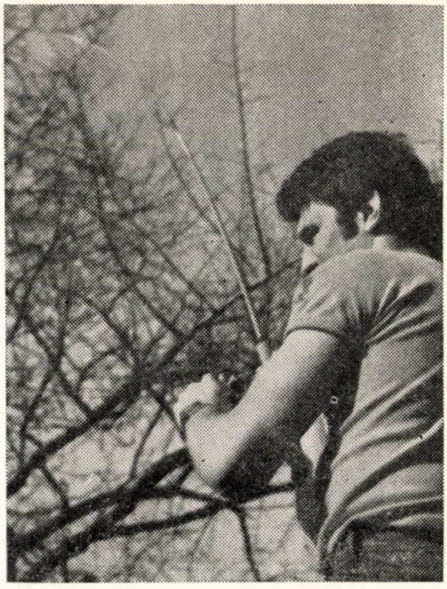

Încet... dar sigur !

1. Reglarea la fiecare ședință a frînei tamburului, conform rezistenței nylonului (vezi „Vînătorul și pescarul sportiv", *nr. 4, 1973 — „Pescarul 08 XX").*

2. Mulinat continuu după înțepare, pentru contact permanent cu peștele din ancoră. E recomandabil ca, în momentul înțepării, să acționăm antireturul.

3. Unghiul făcut de fir cu vîrful vergii să fie sub 90°, utilizînd astfel eficient elasticitatea acestuia. Chiar și vergile mai slabe calitativ rezistă la o curbură de 180°, la vergile telebolice sarcina fiind repartizată în special în treimea superioară.

4. În cazul apropierii noastre de mal sau intrării în apă, viteza de recuperare se mărește proporțional.

Urmărind aceste indicații putem reduce substanțial gabaritul utilajului folosit. (V. Ț.)

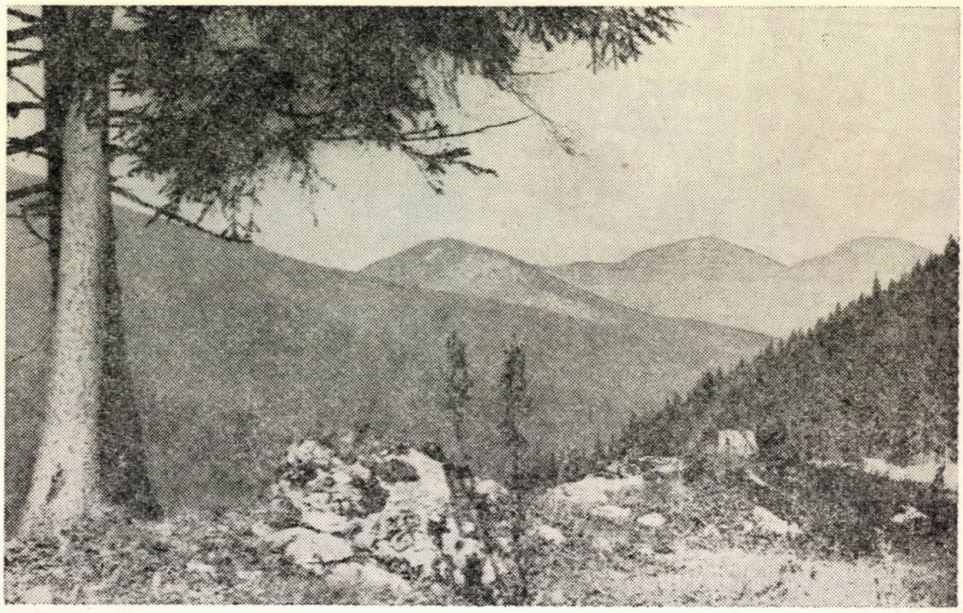

Pe harta ţării

PE MELEAGURI NEMŢENE

EXISTĂ ŞI ASTĂZI în Piatra Neamţ căsuţa scundă şi modestă în care a trăit ani mulţi şi în care şi-a încheiat socotelile cu astă lume cel ce a fost profesorul şi scriitorul Calistrat Hogaş. De aici, de pe tinda tihnită, care mai degrabă îmbia la adăstare decît la drumeţie, pleca Hogaş spre meleagurile din jur, îmbrăcat în straie curioase, cu o manta largă pe umeri şi cu o pălărie cu boruri late. Singur sau cu vreun ortac, sau împreună cu căluţul său pe care îl botezase Pisicuţa, neobositul călător a străbătut în pas domol, atent la locurile şi oamenii care îi apăreau în cale, toţi Munţii Neamţului, închinînd naturii şi locuitorilor lor pagini nemuritoare. Desigur, Hogaş nu a fost singurul care a cîntat frumuseţea acestor locuri, dar imaginea Munţilor Neamţului nu este legată în mintea noastră de numele lui Russo, Alecsandri sau Sadoveanu — care de asemenea au povestit direct sau prin gura personajelor lor multe dintre cele văzute pe Valea Bistriţei — ci de numele lui Calistrat Hogaş.

A căuta Munţii Neamţului într-un atlas sau chiar pe hărţi detaliate este o trudă de prisos, căci ei nu reprezintă o unitate geomorfologică de sine stătătoare, sub acest nume cuprinzîndu-se munţii din ţinuturile vecine oraşelor Piatra Neamţ şi Tîrgu Neamţ sau, altfel spus, partea de nord a Munţilor Tarcăului şi sudul Munţilor Stînişoarei. Este o regiune în care se află multe denumiri ce includ acest termen, a cărui origine locală, de căutat prin secolul XIV, este încă neelucidată: *Neamţ*. În afara celor două oraşe sînt bine cunoscute Mănăstirea Neamţului şi Cetatea Neamţului, există apoi Dealurile Neamţului şi pîrîul Neamţ (rebotezat recent, din motive obscure, cu numele afluentului său Ozana), precum şi satele Vînători-Neamţ, Bistriţa-Neamţ şi Nemţişor.

Pentru a avea o imagine reală şi de ansamblu asupra aspectului Munţilor Neamţului trebuie să urcăm povîrnişurile Ceahlăului şi, odată ajunşi pe înălţimile sub care şi-a găsit sfîrşit de

legendă fata viteazului Decebal, să privim spre soare-răsare. Drept în fața noastră vedem în depărtare calea de ieșire a Bistriței dintre munți, marcată de silueta ca un trunchi de con a ultimului bastion carpatic de aici, Muntele Pietricica. Înspre sud-est se desfășoară imaginea Munților Tarcăului, cu vîrfuri fie semețe, fie domoale, dominate într-un plan mai apropiat de piscul Măgurii, al cărui versant nord-estic coboară abrupt spre Valea Bistriței. De partea dreaptă a culoarului adînc care se deschide dedesubtul nostru, Valea Izvorului Alb, alunecînd cu privirea peste obcina Horștei, ochii ni se opresc în depărtare pe Muntele Frasinului, unul dintre cei doi umeri în care se reazemă marele baraj al lacului de acumulare. Întorcîndu-ne privirea mai mult spre stînga vom zări luciul de apă al „Mării de la Bicaz", dincolo de care, în șiruri prelungi, din care se desprind din loc în loc culmi domoale spre vechea albie a Bistriței, se întind Munții Stînișoarei. Prin negura depărtărilor putem doar ghici contururile munților sub ale căror poale se adăpostesc mănăstirile Agapia, Văratec și Secu sau pe al căror povîrniș a înfruntat vitregia veacurilor și a oamenilor Cetatea Neamțului.

În aceste întinderi de munți și de păduri nesfîrșite poți lesne să uiți de lume și de civilizație, să te reîntorci cu gîndul la vremea strămoșilor noștri și să meditezi că, față de veșnicie, cele cîteva veacuri de cînd pe aici trăiau zimbri reprezintă în clepsidra timpului o picătură neînsemnată.

În pădurile încă neatinse de tăișul securilor sau de ferăstraiele mecanice este împărăția falnicilor noștri cerbi, care caută aici liniștea pe care strămoșii lor nu au mai putut-o afla în pădurile de cîmpie, tot mai mult populate și exploatate de oameni. În prezent, chiar dacă nu ne referim, spre comparație, la trista situație de după război, efectivele de cerbi din Munții Neamțului au ajuns la valori însemnate, iar trofeele lor se ridică pînă la nivelul medaliei de aur obținute, în anul 1971, la Expoziția mondială de vînătoare de la Budapesta. Printr-o bună gospodărire a fondurilor populate de cerbi, o pază eficace și o exploatare rațională, A.J.V.P.S. Neamț va reuși desigur nu numai să mențină efectivele, dar să și contribuie substanțial la ridicarea și ameliorarea lor.

Vînatul principal al vînătorilor de la munte este însă mistrețul, deși efectivele existente sînt destul de modeste. Dar, îndrăznesc să afirm că la scăderea rentabilității valorificării mistrețului contribuie înșiși vînătorii și legea noastră de vînătoare, cărora le este indiferentă talia animalelor împușcate și care acceptă recoltarea godacilor de 30—40 kg, fără să aibă în vedere că peste un an aceștia ar putea deveni mistreți cu o greutate cel puțin dublă. Cred de aceea că, într-o nouă reglementare a vînătorii, ar trebui să se prevadă interzicerea vînării porcilor sub vîrsta de un an, eventual stabilindu-se ca barem și o anumită greutate minimă.

Alături de cerb, căpriorul se află, de asemenea, într-o situație favorabilă, chiar și în interiorul masivelor păduroase, dar mai ales pe versantul răsăritean al munților nemțeni (Piatra, Gîrcina, Crăcăoani, Tg. Neamț), unde găsește păduri tinere de foioase, lăstărișuri, tăieturi și pajiști bogate, cu ierburi suculente. Prin grija supraveghetorilor, iezii prinși în păduri în luna mai, crescuți pînă în toamnă cu toate cele de trebuință, vor fi eliberați apoi în acele fonduri din zona deluroasă care sînt incluse pe lista acțiunilor de recolonizări cu căpriori.

Moș Martin, neavînd prea mulți reprezentanți prin partea locului, duce o viață tihnită și doar în toiul verii poate fi uneori zărit de copiii și femeile care culeg zmeură de prin desișurile vechi-

ELEGIA VÎNĂTORULUI DE CERBI

Doar în afara mea, în sus și-n jos
Pămîntul urcă limpede-n mesteceni
Și sufletul lor strigă așteptînd
Ecoul depărtării sfîșiate.

Cel care va purta pe brațe ochiul
Melancoliei cerbilor vînați,
Va reveni spre casă-n troici
flamande
Cu un convoi de flaute cîntînd.

Și-abia de va suna în întuneric
Un corn dintr-o ninsoare nesperată
La șoldul vînătorului pierdut
Pe drum spre un oraș ce nu
se-arată...

Ilie COSTACHE

lor tăieturi sau doborîturi. Iar cea care l-a făcut pe urs să-şi prăpădească frumuseţe de coadă, coana vulpe, caută ca prin isteţimea ei să se ferească de alice şi de stricnină, străduinţă care însă nu totdeauna îi este încununată de succes. Din această cauză şi mai ales pentru că în anii din urmă capricioasa modă a doamnelor noastre şi-a îndreptat din nou interesul faţă de frumoasa blană a roşcatei, vulpile s-au mai împuţinat. Nu ştiu dacă acesta este realmente un fapt îmbucurător, aşa după cum ar înclina unii să creadă ; ştiu însă că pădurea cu cele mai multe vulpi din apropierea Pietrii (Mintiana — dealul Balaurului) este în acelaşi timp cunoscută ca unul dintre cele mai bogate terenuri de iepuri din regiune.

Desigur însă că în interiorul munţilor iepurii sînt mult mai puţin numeroşi, trăind mai ales în terenurile defrişate şi păşunile de la marginea pădurilor sau printre tufărişurile de pe versanţi, chiar pînă în apropierea satelor.

Dar să revenim la vînatul răpitor. Într-o vreme, unii oameni de prin partea locului îşi făcuseră o meserie din prinderea cu capcane a jderilor, fiecare avînd instalate, în locuri numai de el ştiute, cel puţin 3—4 „teascuri". Desigur, nu era o treabă uşoară să parcurgă mulţi kilometri prin zăpada neumblată din pădurile de munte (zăpada aceea bogată şi pufoasă de pe vreme cînd eram copii !), dar merita osteneala, căci, cu banii luaţi de pe cîteva blănuţe, omul îşi cumpăra o pereche de boi. Astăzi, jderii nu mai sînt urmăriţi şi nici pisica sălbatică nu cade în focul vînătorilor decît întîmplător. Rîşii, cît sînt ei de rari, tot îşi fac simţită prezenţa pe fondurile de vînătoare, cauzînd pagube atît între animalele mărunte, cît şi între cervide, motiv pentru care acţiunea de combatere a lor continuă să fie în atenţia supraveghetorilor de vînătoare. Ca un caz curios, amintesc cele povestite de paznicul în al cărui sector se află Valea Pîngăraciorului : dibuind în iarna trecută prezenţa a doi rîşi, el instală într-un loc potrivit o capcană cu pedală şi, la mică distanţă, un cadavru împănat cu capsule de stricnină. După cîteva zile reconstitui la faţa locului cele întîmplate. Unul dintre rîşi, mascul, venise la hoit, mîncase din el şi după cîteva zvîrcoleli, a murit ; celălalt (o femelă) a apărut ceva mai tîrziu şi cu toate că, desigur, era foarte flămînd, s-a ferit să se atingă de hoit ; în schimb a îmbucat zdravăn din trupul defunctului partener, după care a făcut (încă) un pas greşit şi a rămas prins în capcană.

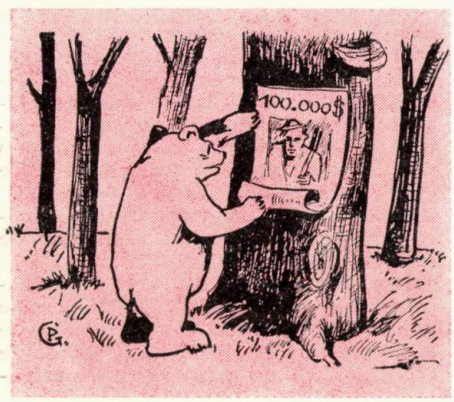

Cît priveşte lupii, deşi au devenit rari, ei nu au putut fi eliminaţi de pe fondurile de vînătoare, căci combaterea lor în condiţiile pădurilor de munte, întinse pe mari suprafeţe şi pe terenuri accidentate, este foarte dificilă.

Dintre păsările de interes cinegetic, în Munţii Neamţului putem aminti doar ierunca (sau găinuşa), deşi ea nu constituie obiectul unei vînători susţinute din partea localnicilor. În schimb, de cînd au luat fiinţă lacurile de acumulare de pe Bistriţa, există posibilităţi, ce-i drept destul de modeste, de a se împuşca raţe sălbatice, mai ales în lunile de iarnă, cînd ele se retrag între munţi, de pe apele îngheţate de la şes. În cursul zilei, păsările stau pe întinsul luciului de apă, unde apropierea lor este practic imposibilă, însă după lăsarea întunericului se îndreaptă spre maluri, în căutarea hranei ; acesta este momentul în care ele pot fi împuşcate, dintr-un loc de pîndă bine camuflat, mai ales dacă în faţa lui, la o distanţă potrivită, punem pe apă ca momeală vreo 3—4 raţe de cauciuc.

Şi chiar dacă, după o zi sau două de vînătoare, raniţa nu va fi plină cu carne, ne vom întoarce acasă sau la locul de muncă tonificaţi de privelîştile văzute, de liniştea senină a pădurilor umblate atît de rar de oameni, de aerul pur pe care l-am inspirat şi de emoţiile inerente acestei îndeletniciri tot atît de vechi ca omul.

...ȘI GÎNDURI DESPRE CĂLIMANI

AM „DESCOPERIT" Călimanii în urmă cu vreo șase ani, și cu toate că atunci vremea îmi fusese potrivnică (sau poate tocmai de aceea), mi-am pus în gînd să revin a doua oară. Și am revenit în Călimani și a doua, și a treia... și a nu știu cîta oară, dar nu în pădurile întunecate de molid, ci sus, pe crestele semețe și pe platurile domoale, de unde privirile îți pot colinda pînă departe peste măreața priveliște a Carpaților și unde te simți parcă un alt om, mai puternic, mai tînăr, mai bun.

Cred că nici un alt mare masiv muntos al țării noastre nu este atît de puțin modificat și umblat de om. Cele cîteva turme ale ciobanilor năsăudeni pasc prin locuri mai joase și mai lăturalnice, acolo unde există pășuni și izvoare, căci sus pe creste jneapănul a rămas aproape neatins de secure, iar apa lipsește. Despre turism mai bine să nu vorbim, căci n-am aflat niciciînd alt semn decît iscăliturile de pe o bucată de hîrtie băgată într-o sticlă lăsată pe piscul Pietrosului de niște drumeți porniți tocmai din Alba Iulia. Singura așezare trainică, a minerilor hotărîți să scoată din măruntaiele munților galbena bogăție a pucioasei, s-a închegat doar în anii din urmă sub vîrful Pietricelului, la aproape 1.600 m altitudine.

Contemplînd frumusețile Călimanilor, povîrnișurile lor abrupte, stîncile înalte cu forme bizare, grohotișurile care îți dau impresia că sînt într-o scurgere continuă la fel ca lava ce curgea odată pe aici, mă gîndeam cu speranță că și prin aceste locuri ar putea trăi în viitor capre negre, că și aici ar putea fi colonizată această nestemată a golurilor alpine ale Carpaților, a faunei noastre cinegetice.

Și amintindu-mi că pînă nu de mult în munții noștri cei înalți trăiau marmote, am chibzuit că pe pajiștile alpine ale Călimanilor, printre ierburile înalte și stîncile răzlețe, pînă la marginea tufelor de jneapăn, acele interesante animale cu blană prețioasă ar putea viețui în toată voia.

Aceste gînduri, care mi-au venit în minte acolo sus, pe înălțimile uitate de lume ale Călimanilor, am vrut să le împărtășesc celor care ar putea face ceva — sau totul — pentru ca ele să devină realitate, spre bucuria noastră, a tuturor.

Texte și foto de Dan MUNTEANU

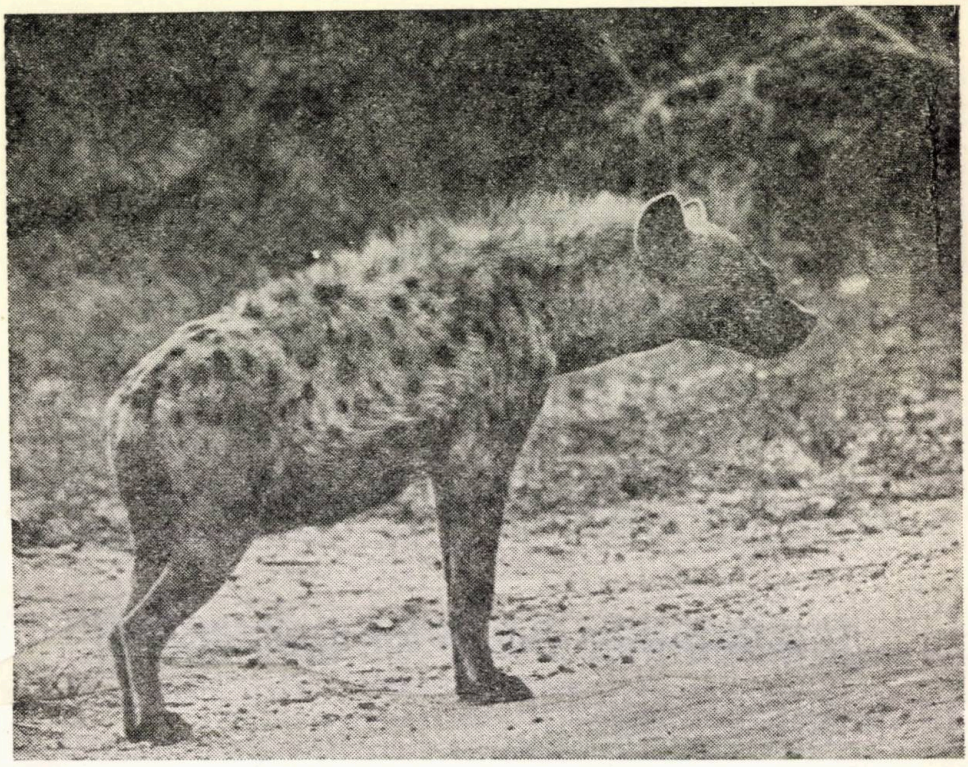

Un stomac rezistent la toate...

HIENELE nu lasă nici un fel de urme din animalul pe care l-au doborît şi practic, aceste animale pot mînca orice. O hienă care avea obiceiul să dea tîrcoale depozitelor de gunoaie, din apropierea unei tabere turistice din Parcul-rezervaţie Kruger, a fost în mod accidental ucisă de către un autocamion. Ca de obicei, serviciile veterinare au procedat la autopsia animalului. Iată ce au descoperit în stomacul acestei hiene : o coadă de impala, o labă de broască ţestoasă, frunze uscate, mici peşti provenind dintr-o cutie de conserve, porridge, şimburi de portocale, bucăţi de hîrtie, păr omenesc şi un biberon de cauciuc !

Atunci cînd o hienă are norocul să dea peste o broască ţestoasă, ea va mînca totul, chiar şi carapacea, iar dacă va descoperi un cuib cu ouă de broască ţestoasă sau ouă de struţ, va devora şi coaja acestora. Este de altfel singurul animal care, datorită dentiţiei şi muşchilor masticatori extrem de dezvoltaţi, poate să spargă tibia unui elefant sau a unui rinocer...

În echilibrul natural al unui parc-rezervaţie, hienele joacă un rol extrem de util : nu numai că aceste animale curăţă savana de toate cadavrele şi de toate gunoaiele, dar ucid absolut toate animalele slăbite de bătrîneţe sau de boală. Documentele Parcului-Rezervaţie Kruger indică faptul că, foarte adesea, hienele pîndesc în apropierea malurilor surselor de apă şi atacă cu succes leii răniţi sau prea bătrîni. Sînt animale mult mai puţin fricoase decît s-ar putea crede. Foarte recent,

o echipă de specialiști în prinderea și imobilizarea zebrelor au „adormit" un asemenea animal, dar care, în timp ce prezenta primele simptome ale paraliziei musculare, a fost doborît și sfîșiat atît de rapid de către o haită de hiene care asista la acțiunile echipei de specialiști, încît aceștia nu au avut vreme să poată interveni, pentru a salva zebra aflată sub observația lor.

Turiștii care vizitează parcul-rezervație întîlnesc adesea hiene, întrucît acestea se dedau deseori la „cerșit". Vizitatorii imprudenți, care au încercat să le ofere din mînă pateuri, au putut constata că hienele încearcă să muște în același timp și mîna care întinde mîncarea...

Hienele beneficiază de o deosebită imunitate în ierburile brusei. Se pare că aceste animale sînt ucise de către un carnivor mai puternic decît ele, dar rareori carnea lor este consumată. Acest carnivor este vulturul, dar nu se atinge de cadavrul hienei decît în cazuri extreme, cînd este înfometat. În perioada epidemiei de antrax, care a făcut ravagii în Parcul-rezervație Kruger cu cîțiva ani în urmă, hienele au fost singurele animale carnivore care s-au putut hrăni în condiții normale cu carnea animalelor contaminate, fără a contracta maladia. În doisprezece ani, nu s-a constatat decît un singur caz de boală la această specie de animale, dar acestea sînt în general asaltate de către o serie de paraziți.

„Echipele de imobilizare" a animalelor, în scopul efectuării diverselor cercetări științifice, au coborît o dată din helicopterul cu care veniseră, în plină brusă. Au fost consternați să constate, la o jumătate de oră mai tîrziu, că hienele au pătruns în interiorul helicopterului și au devorat pernele de cauciuc ! Zborul de reîntoarcere la bază a helicopterului s-a efectuat în condiții extrem de neconfortabile pentru echipaj, care a trebuit să stea pe scaune cu arcurile la suprafață ! Vehiculele — de orice natură — exercită o deosebită atracție asupra animalelor. Destul de des, leii vin să contemple suprafața lustruită sau lăcuită a caroseriilor automobilelor. Bibliotecara din Skukuza ne-a povestit că într-o zi a uitat să închidă cu cheia portiera mașinii sale și a fost foarte surprinsă, revenind să pornească mașina, să găsească la volan un enorm babuin, care a reușit să facă contactul motorului și care fără îndoială că ar fi terminat prin a utiliza și cutia de viteze, dacă nu ar fi fost deranjat de proprietara mașinii ! Foarte adesea babuinii sar pe capota mașinilor în mers și parcurg astfel distanțe de cîteva sute de metri.

(Din revista : CHASE-PÊCHE-TIR)

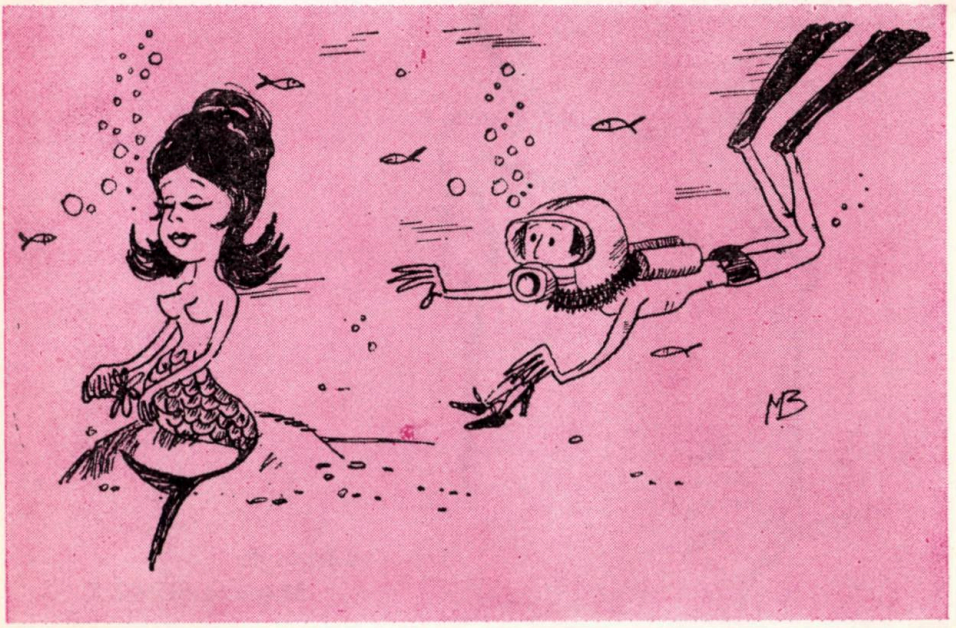

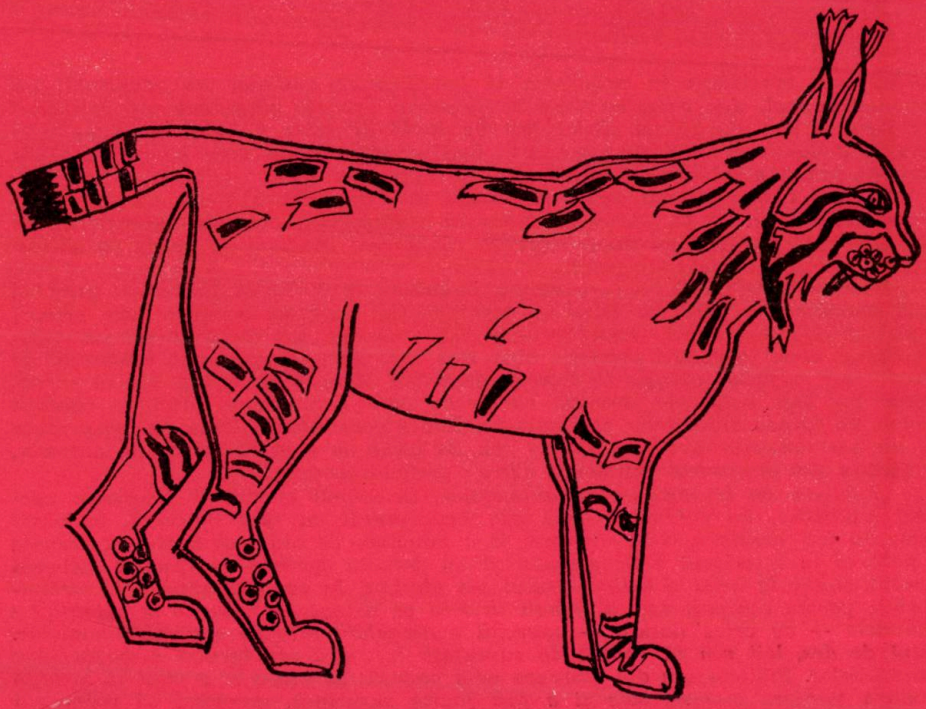

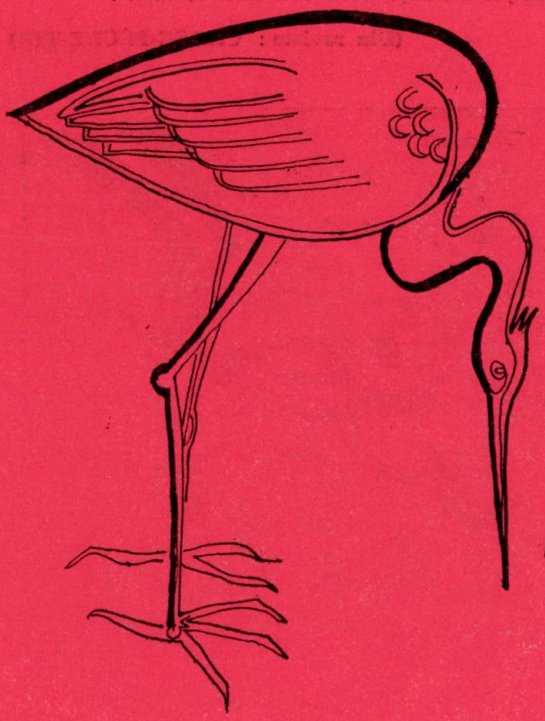

văzute de
Mariana ȘENILĂ

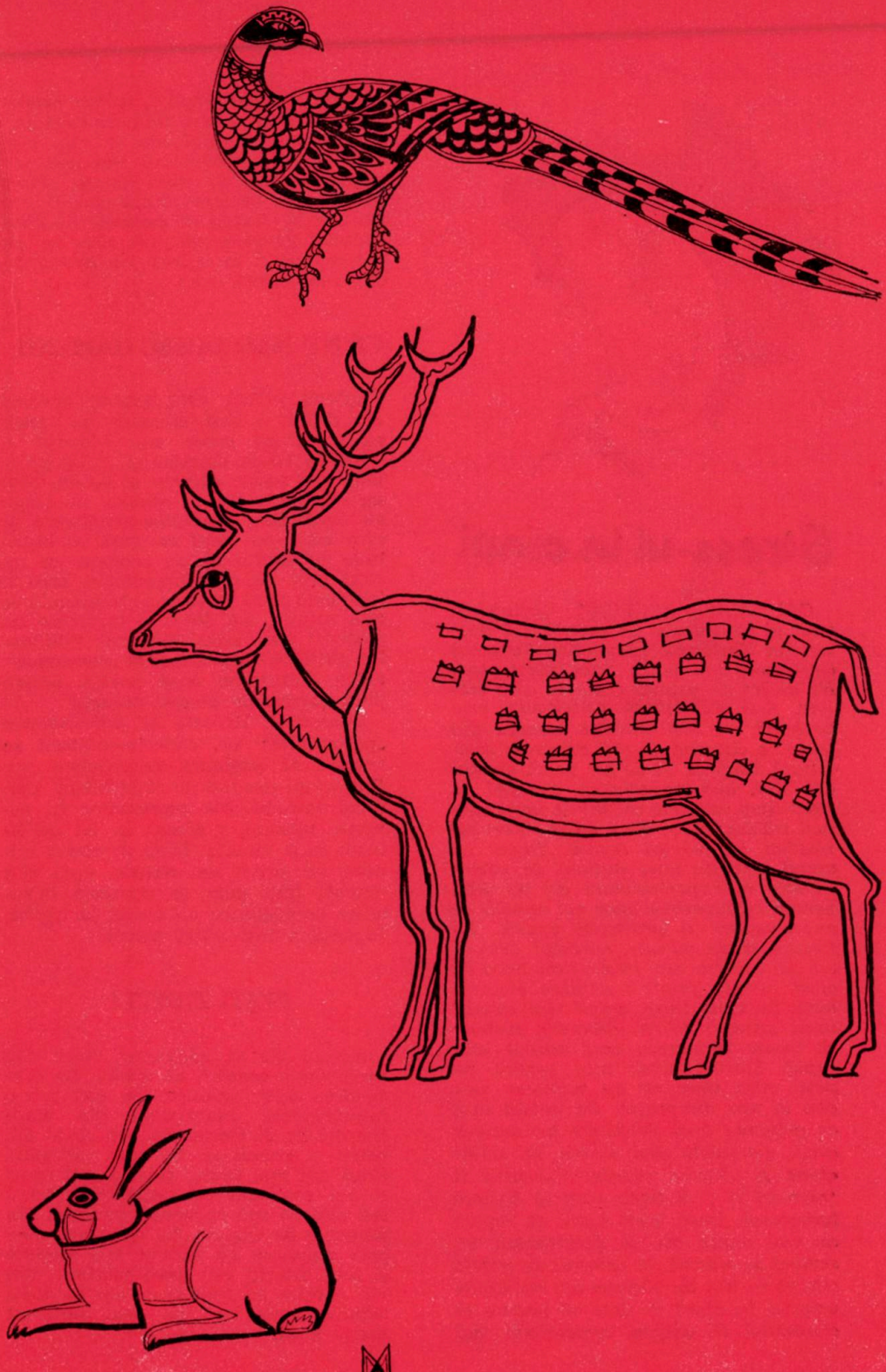

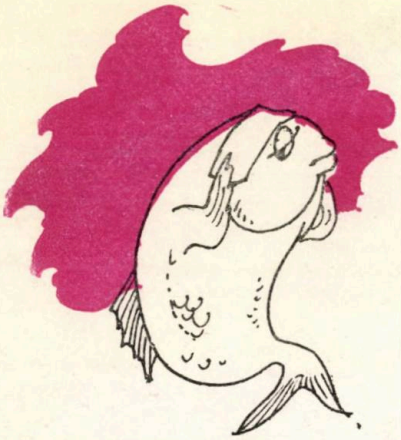

Stress-ul la crapi

CEI MAI PREȚIOȘI „colaboratori" ai Institutului de cercetare a apelor din Karlsruhe (Republica Federală Germania) sînt patru crapi tineri, mari cît un lat de palmă. Locul în care trăiesc și-și desfășoară activitatea este probabil cel mai murdar acvariu din lume : o cisternă de oțel care este străbătută, timp de 24 de ore pe zi, de apă din Rin, apă pe cale să distrugă în scurt timp ultimele resturi de pești care mai trăiesc în ea, dacă nu se intervine imediat cu măsuri severe. Testul cu crapii servește unei stațiuni de măsurătoare și experimentare de pe Rin, pentru descoperirea unor noi metode de supraveghere a protecției apelor. La fiecare 25 de minute, curentul orizontal din acvariu este intensificat timp de cinci minute printr-o ghidare electronică. În acest timp, crapii sînt expuși unui „stress" mărit, deoarece trebuie să înoate împotriva unui curent mai rapid. Efortul mărit nu-i supără pe pești atîta timp cît au suficient oxigen în apa dimprejur. De îndată însă ce poluarea apei depășește un anumit grad, animalele dau semne de slăbiciune și obosesc repede. Curentul îi trage cu el și îi trece printr-o barieră luminoasă. Dacă acest lucru se repetă de mai multe ori, se declanșează un semnal de alarmă iar oamenii de știință știu că în Rin au pătruns ape reziduale ucigașe. În afară de date cu privire la conținutul în oxigen, cercetătorii mai află, cu ajutorul crapilor, și date referitoare la temperatura, tulburarea și aciditatea apei Rinului sau — cum s-ar zice — la metabolismul fluviului. Această stațiune de măsurătoare, prima în genul ei, va servi drept model pentru alte 30, plasate pe malurile fluviilor deosebit de periclitate ale țării, în hidrocentrale și la ieșirea din întreprinderi industriale. (a.h.)

CE NU NĂSCOCESC OAMENII

ACUM NOUĂ ANI, într-un acvariu din S.U.A. a fost introdus un biban marin. După șapte ani, bibanul a ajuns la 1,5 m lungime și 25 kg greutate. Era foarte agresiv și lacom. Nici un pește introdus în acvariu nu scăpa cu viață. Dar, condițiile nenaturale în care trăia au făcut ca gura și branhiile bibanului să se acopere cu un strat gros de microorganisme, care îi îngreuiau mult respirația. Negăsindu-se altă soluție, s-a făcut o încercare cu peștișori mici, aduși din zona Filipinelor, peștișori specializați în „cosmetică", adică dintre cei care curățâ uriașii pești marini de diverși paraziți.

Cunoscînd lăcomia și agresivitatea „pacientului" lor, experimentatorii se temeau că peștișorii-cosmeticieni vor fi devorați imediat de către biban. Dar, după introducerea peștișorilor în acvariu, bibanul a rămas la fel de liniștit ca și înainte. Timp de cîteva minute i-a privit cu atenție, apoi și-a deschis larg gura și capacele branhiilor, iar peștișorii au trecut la treabă. Bibanul a fost astfel salvat.

PEȘTI ZIDIȚI !

Natura vie se adaptează celor mai neobișnuite condiții de mediu. La construirea unei conducte de apă într-o întreprindere industrială din Bad-Hersfel (R. F. Germania), un canal din beton a trebuit să fie zidit (astupat). Cinci ani mai tîrziu, zidul a fost spart și s-a constatat că respectivul canal era plin cu apă provenită probabil din șanțurile de irigație. La scoaterea apei prin pompare au apărut trei anghile și zece diferiți alți pești mărunți, toți vii. Aceștia au trăit cinci ani în dosul zidului, unde însă au avut suficient spațiu vital.

Fum și otravă...

CEFALOPODELE sînt moluște, iar numele le vine de la faptul că picioarele le sînt legate direct de cap. Între acestea au un fel de sac visceral, plasat sub cap. În schimb, picioarele lor, devenite brațe, s-au modificat în așa fel încît s-au transformat într-un șir de ventuze care se prind de orice : stînci, bărci, oameni, pești care înoată și altele. În funcție de specie, caracatița poate avea pînă la 40 de brațe — ca la specia Nautilus, sau mai puțin, 8—10 brațe, ca sepia. Aceasta din urmă, deși animal de pradă, în caz de pericol se retrage strategic, aruncînd în urmă o perdea de „fum" după care se ascunde repede și este imposibil de urmărit. Explicația stă într-o glandă voluminoasă a sepiei, care secretă o substanță colorată, ejectată prin rect, cunoscută sub numele de sepia și care întinde în fața urmăritorului acea perdea opacă, protectoare. Datorită unei asemenea arme de apărare, acest animal marin se mai numește (greșit) „rezervor-de-cerneală" sau „călimară".

Interesant este însă faptul că unele dintre aceste specii ating dimensiuni extraordinoare și, deci, cantitățile de „cerneală" pe care le pot răspîndi pot fi foarte mari. Astfel de relatări, despre unele exemplare cu brațe lungi pînă la 12 m, sînt atestate de către oameni de știință. Scrieri mai vechi însă, credem, conțin unele exagerări. Astfel, episcopul norvegian Pontopiddan scria pe la mijlocul secolului al XVIII-lea despre o sepie uriașă, al cărei corp, care se ivea din apă ca o insulă, avea un diametru de 2,5 km ! Dacă aceasta este probabil o exagerare marinărească, pare a fi reală relatarea următoare : la 1680, o sepie tînără, aruncată probabil de valuri, s-a prins cu brațele-i multiple de copacii de pe țărmul localității norvegiene Alsahong și a pierit acolo, agățată de stînci după ce a dezrădăcinat și cîțiva copaci. De altfel, încă de pe vremea romanilor, Pliniu scria despre un exemplar similar capturat, al cărui cap avea mărimea unui butoi de 15 amfore (aproximativ 500 litri !).

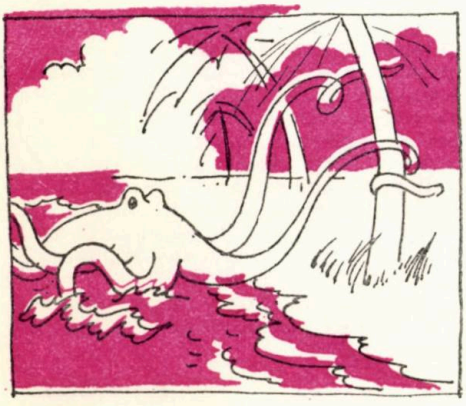

* * *

Urmărite sau atacate de un dușman, multe insecte sînt dotate cu reflexe de apărare. „Muniția" lor sînt anumite

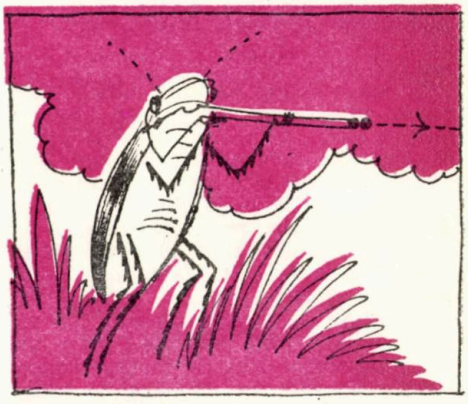

substanțe iritante, expulzate cu mare viteză pe la coadă. Astfel, sînt gîndacii ca Blaps, Gnator etc., care se apără împroșcîndu-și dușmanul cu lichide corosive sau care produc greață în asemenea măsură, încît dușmanul abandonează orice urmărire a lor.

Ce-ați spune însă despre o comparație între un bombardier, adică un avion care aruncă, din înălțimi, bombe — și un gîndac, destul de mic ? S-ar părea că este o exagerare, nu ? Și, totuși, gîndacul Brachinus își merită numele. Este un mic coleopter cu aripi chitinoase (scorțoase), colorat în azuriu-

albastru, are pieptul și capul roșii, un corp zvelt-alungit și picioarele lungi. Poate fi întîlnit adeseori prin lunci și printre rădăcinile sălciilor. Umblă repede, mereu flămînd și în căutarea prăzii. Prinde, din fugă, multe insecte dăunătoare plantelor. Dar are și el dușmanii lui. Aceștia sînt alți gîndaci, mai bine înarmați pentru atac și apărare. În caz de primejdie, la început, Brachinus fuge cît poate de repede, cu picioarele lui lungi. Dar, cînd vrăjmașul e gata-gata să-l ajungă din urmă și să-l înșface, Brachinus pune o frînă puternică, se oprește brusc și fără să se întoarcă, își ridică puțin coada. Vrăjmașul nu bănuiește despre ce-i vorba și, în virtutea inerției, s-a apropiat, între timp, în mod periculos de victima sa. Atunci, Brachinus împroașcă, printr-un fel de pompă aflată sub coadă, un lichid corosiv și foarte volatil (mai bine zis îl pulverizează) care explodează în aer, cu un pocnet slab. Luat prin surprindere, urmăritorul suferă arsuri dureroase și fuge încotro vede cu ochii. Datorită sistemului său de apărare, Brachinus a fost supranumit „gîndacul bombardier".

* * *

În mări și oceane sînt animale de pradă care au arme de atac teribile, însă și arme de apărare care le ajută să scape din fața oricărui dușman. Dar să fim martori la o scenă subacvatică.

În crăpăturile și găurile din stîncile de sub apă ale malului oceanic se adăpostesc multe feluri de caracatițe și calmari. Acestea sînt, toate, rude apropiate ale sepiei.

Stau liniștite în ascunzișurile lor, cu tentaculele strînse, pînă cînd apare un pește oarecare. Atunci, înotînd încetîncet, caracatița sau calmarul se apropie de pradă, își desfășoară fulgerător tentaculele cu sute de ventuze și prada, care se zbate de moarte, nu mai are scăpare...

Dar acești pirați ai mărilor și oceanelor au și ei, la rîndul lor, dușmani. Peștii mari și, mai ales, rechinii, le răresc adeseori rîndurile. Dacă însă tentaculele lor sînt periculoase arme de atac, nu mai puțin bune sînt armele lor de apărare, în caz de primejdie.

* * *

Ați apucat vreodată de coadă o pisică ? Desigur că da. Și dacă v-a zgîriat puțin, rana a trecut repede. Dar există un soi de pisică pe care nu-i bine s-o apucați de coadă ! Este pisica-de-mare. Măsoară pînă la 2 m lungime și este întîlnită în toate mările europene. Are o coadă lungă și flexibilă, terminată cu un ghimpe lung de vreo 40 cm, spinos și otrăvitor. În caz de pericol, pisica-de-mare își înfășoară dușmanul cu coada și-l înțeapă cu ghimpele veninos. Acest ghimpe al pisicii-de-mare era folosit de indienii din America drept vîrf de săgeată. O dată înfipt în corpul omului sau animalului, ghimpele era greu de scos.

Așa că, dacă întîlniți vreodată o pisică-de-mare, să nu vă apucați s-o trageți de coadă !...

Ilie CÂRCIU

DE-AM FACE UN SEMN

O, dacă fiecare pasăre-a pădurii
ar reintra, la ceasul vînatului, în ou
și dacă toți stejarii, la auzul securii,
s-ar întoarce în ghinde din nou,

iar ciutele, cînd le pîndește fierul,
de s-ar ascunde-ntr-un femur
de cerb străbun,
mai bogat și sonor ne-ar fi cerul,
mai răcoros pămîntul și mai bun.

Cînd vine primejdia de moarte
pe-alocuri,
de ce nu le facem un semn
generos ?
— Bucuroși ospătăm cu gonașii
la focuri
și punem arborii să ardă, os cu os...

Andrei CIURUNGA

CIUTA

Catifelate pilnii-întrebări
Statornicite-n necuprinsul firii
Neliniștile le prefiră-n nări
Și-n umezirea caldă a privirii.

Contur și linii împlinite-n trup
Cînd molcom săvîrșită dăltuirea
Pe sprijiniri ce din pămînt irup
Primejdiei îi află bîntuirea.

Atunci, struniri de arc înspre înalt
Unde-și aburcă norii-n van părerea,
Cu drumul se înnoadă salt de salt
Să-și mîntuie în depărtări tăcerea...

D. C. MAZILU

Ce ştim despre

VÎNTURELUL ROŞU

VÎNTURELUL ROŞU *(Falco tinunculus L)* este o pasăre răpitoare, oaspete de vară în ţara noastră, care, însă, în anii cu ierni mai blînde, nu ne părăseşte de loc. Are mărimea unui porumbel de casă. Cele două sexe diferă la colorit. Masculul adult are partea superioară a corpului roşu-ruginiu, pătată cu pete brun-negricioase. Partea inferioară a corpului este alb-roşcat-gălbuie, cu pete lanceolate negru-brumatice. Capul şi coada îi sînt sur-cenuşii, ultima avînd o bandă neagră înaintea vîrfului alb. Femela nu are capul şi coada de culoarea sur-cenuşie, ultima fiind roşie-ruginie, cu benzi transversale negricioase. În rest se aseamănă cu masculul. Ambele sexe au ceroma de la baza ciocului, inelul din jurul ochilor şi picioarele de culoare galbenă. Ciocul este albăstrui cu vîrful negru, iar ghearele sînt negre.

Vînturelul roşu populează meleagurile noastre de la şes pînă la munte şi se simte foarte bine şi în interiorul aşezărilor omeneşti. În regiunea de şes şi cea colinară trăieşte în păduri învecinate cu terenuri de culturi, în spaţiile verzi de la oraşe şi sate sau pur şi simplu pe clădirile mai înalte din localităţi. În regiunile muntoase preferă locurile stîncoase, cu pereţi abrupţi, prăpăstiile, cheile etc. Această pasăre îşi construieşte foarte rar cuib, aşezînd ouăle direct în crăpăturile stîncilor, în cavităţile clădirilor sau ocupă cuiburile vechi ale coţofenelor şi ciorilor. Cele 4—5 ouă le depune în a doua jumătate a lunii aprilie ; femela le clocește timp de 29—30 de zile. În acest interval de timp, masculul transportă hrană femelei clocitoare. Puii se dezvoltă în cuib aproximativ 30—33 de zile.

Vînturelul roşu este una dintre cele mai folositoare păsări răpitoare de zi. Hrana de bază a lui constă mai ales din rozătoare, insecte dăunătoare, şopîrle ; în ultimă instanţă, mai ales în timpul iernii, din păsărele, ca : vrăbii,

Vînturel roşu — femelă

presuri şi cinteze. În anii cu mulţi şoareci (din păcate aceşti ani sînt destul de frecvenţi), hrana lui constă exclusiv din aceste rozătoare dăunătoare. Pe baza analizei a 133 de stomacuri ale vînturelului roşu s-a constatat că hrana acestuia a fost alcătuită 91% din animale dăunătoare (şoareci, şobolani, popîndăi şi hîrciogi — 80%, insecte dăunătoare şi şopîrle — 11%) şi numai în 9% din hrană s-au identificat animale utile, cum ar fi păsărelele.

Această pasăre răpitoare dar folositoare se confundă adeseori cu alte păsări răpitoare (şoimii) şi i se aduce ca vină capturarea porumbeilor de casă. Acest lucru însă nu este adevărat. Vînturelul roşu, în primul rînd, nu poate prinde un porumbel de talia lui, iar în al doilea rînd, în oraşe şi sate, de foarte multe ori cuibăreşte în apropierea cuiburilor de porumbei şi niciodată nu se atinge de puii acestora.

Pentru folosul adus omului prin hrana lui, această pasăre răpitoare de zi merită cu prisosinţă să fie ocrotită de către om.

Dr. Ioan KORODI GAL

Cumetrele noastre ştiuci...

ÎŢI MAI ADUCI AMINTE, Căline ?

Eu îmi pierdusem răbdarea tot aşteptînd atacul ştiucilor şi te lăsasem pe tine să-mi păzeşti undiţa cu peştişor viu. Ispiteam repezişul aflat ceva mai în sus, cu speranţa de a ieşi în calea mrenelor celor jucăuşe şi a scobarilor celor gheboşi. N-a fost vina ta, desigur. Cînd, într-un tîrziu, clopoţelul aninat de vîrful undiţei a tresărit la viaţă, tu m-ai chemat cuprins de înfrigurare. Ţi-am luat băţul din mînă şi, nu fără emoţie, am început să recuperez. Şansa unei capturi s-a risipit definitiv cînd am văzut atîrnînd la capătul firului o creangă caraghioasă de salcie. Curios ! „Şi totuşi clopoţelul a sunat" — mi-ai spus tu cu aceeaşi convingere. Ţi-am dat dreptate doar după ce, descurcînd firul din frunzişul ramurii, am constatat amîndoi că dispăruse şi cîrligul, legat, nu doar dintr-o simplă imprudenţă, cu strună de nylon. Locul era într-adevăr ideal pentru ştiucă şi, în ciuda nenumăratelor cîrlige pe care le pierdusem acolo în acea vară, regret şi astăzi că viiturile aduse de ape în primăvara următoare au înmormîntat, poate definitiv, obstacolele din adîncul acelei gropi, netezind albia şi alungînd aiurea întregul popor de ştiuci. Se cuvenea deci, în situaţia dată, să nu uit nici o clipă că ştiuca va folosi obstacolele din jur nu numai pentru a-şi prinde prada, ci şi ca să scape de firul ce-o prinsese hoţeşte. Ar fi trebuit, aşadar, scoasă cît mai grabnic din cotloanele ei, adusă continuu şi trasă neîntîrziat pe mal, ceea ce s-ar fi putut realiza şi în condiţiile utilizării strunei de nylon, de care ştiuca se pare că se apropie cu mai puţină sfială decît de cea de oţel, mult mai rigidă şi mai vizibilă totodată.

Ne-am reîntors, nu singuri, la sfîrşitul aceleiaşi veri, cu dorinţa de a ne revanşa pe ghinionul de atunci. De data aceasta, grupul nostru împrospătat s-a hotărît să rămînă compact de-a lungul ţărmului cu pricina şi să-şi întîmpine fiecare norocul în dreptul undiţei sale. Tentaţia capturii unei ştiuci bătăioase îi cuprinse şi pe amicii noştri, care se alăturară astfel puţinilor pescari ce se încumetă s-o caute anume în cotloanele domoale ale rîurilor ardelene.

Îţi aminteşti, Căline, că şi atunci sorţii ne-au ales drept parteneri tot pe noi amîndoi ? Acum începerea a fost promptă şi firul întins se strîngea mereu în bucle dezordonate la picioarele noastre. Judecînd după forţa tracţiunii, ori ştiuca de acum era mult mai mare decît cea din rîndul trecut, ori, în loc de o simplă creangă, urma să scoatem din apă o buturugă întreagă. Ultima alternativă părea în cele din urmă să fie cea adevărată, iar ortacii noştri se pregăteau să o întîmpine cu multă voie bună. Şi totuşi... nu se putea renunţa încă la clipa de aşteptare ce ne-a fost hărăzită. Deodată, la cîţiva metri în faţa noastră, o gură larg deschisă sparse luciul apei şi profilul ştiucii îndoite ca un enorm semn de întrebare — de aici şi rezistenţa ei în ciudata-i nemişcare — ne tăie tuturor respiraţia. Unul singur, nenorocitul, scoase un „Ah ! aşa ştiucă n-am mai văzut în viaţa mea !" şi secunda de derută fu suficientă pentru ca peştele, simţindu-se liber, să-şi regăsească poziţia normală de înot şi să reteze firul de nylon în momentul în care schiţă, cu botul său turtit de raţă, un categoric „nu" undiţarilor. Someşul Mare trecu cu succes proba de verificare a potenţialului său în privinţa ştiucilor, în faţa unei asistenţe năucite de admiraţie şi de nedumerire.

Am fost apoi împreună la Lacul Ştiucilor, unul dintre puţinele lacuri de care se bucură pînă în prezent, însă în sensul cel mai propriu al cuvîntului, pescarii clujeni. Îl luasem în tovărăşia noastră şi pe Paul. La adăpostul vîrstei sale, reuşise să se apropie de plăticarii vechi ai lacului şi să le cunoască tainele. Ne înfruptam acum cu toţii din ceea ce reuşise să ciupească el în zilele de pîndă, iar plăticile ne întreţineau buna dispoziţie culcînd mereu pluta pe lat. O singură undiţă rămăsese în aşteptarea ştiucii. Cînd pluta pornise grăbită, căutînd să dispară sub oglinda lacului, uitasem, năuc cum eram, să număr pînă la zece şi iarăşi, după ce-i simţisem prezenţa vie la capătul firului, ştiuca scăpase din prinsoarea undiţei.

Tributul cuvenit l-au plătit însă altele. Şi nu de puţine ori. În pofida unor insuccese provocate de propriile mele greşeli, experienţa se acumula de la o săptămînă la alta, de la un an la altul şi-ntr-un sfîrşit de septembrie, cînd paşii m-au readus iarăşi pe malul Someşului Mare, am reuşit să-ţi ofer cel mai frumos trofeu de ştiucă, pe care tu însuţi l-ai preparat şi l-ai aşezat la loc de cinste în laboratorul de ştiinţe naturale al şcolii.

Amîndoi ne-am mirat apoi altădată de curiozitatea proverbial feminină a partenerei noastre. Tu băgaseşi spaima în cîrdurile de roşioare, împuţinîndu-le necontenit rîndurile, spre stupefacţia şi admiraţia ilariantă a doctorului în drept, ce nu prididea să le scoată din cîrligul undiţei şi să le pună în juvelnic. M-am gîndit să compensez numărul capturilor tale printr-o pradă mai deosebită. Şi am aruncat atunci în calea linilor celor gustoşi bucata ademenitoare de rîmă groasă. Plumbajul, fiind ceva mai greu, scufundase pluta, iar eu am lăsat pentru mai tîrziu înlăturarea neajunsului. Cînd m-am hotărît s-o fac şi, recuperînd, am simţit peştele la capătul firului, nu credeam că voi scoate ştiuca ce rîvnea să atingă mia de grame. Se

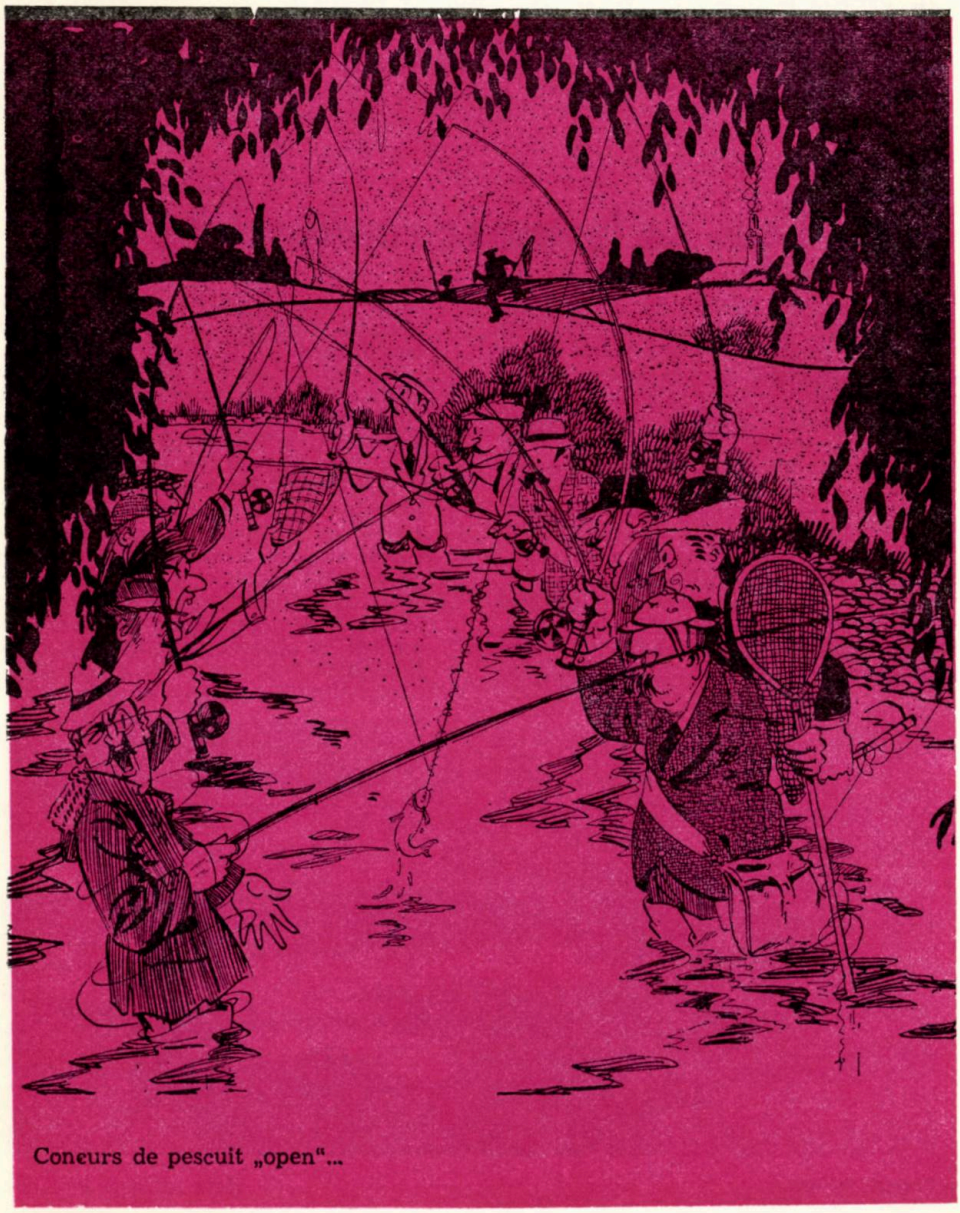

Concurs de pescuit „open"...

apropiase de momeală și, tot cîntărind-o probabil cînd pe-o parte, cînd pe alta, se agățase, fără să-și dea seama, cu exteriorul botului, de cîrligul foarte ascuțit.

Același neastîmpăr al cunoașterii le-a adus odată pe cumetrele noastre știuci în preajma sutelor de obleți ce mișunau după pulberea de nadă aruncată de mine. Din cîte vor fi încercat acolo să-și astîmpere curiozitatea, cert e că trei nu vor mai putea-o face niciodată.

„Lupul bălților" și „al rîurilor", aș adăuga eu, ținînd cont de faptul că cele mai mari satisfacții în pescuitul știucii mi le-a dat pînă azi Someșul Mare, nu Lacul Știucilor, ne-a fost într-adevăr un partener de înaltă clasă sportivă și lui îi datorez clipele celor mai tulburătoare emoții : fie sfîrșeala tremurătoare a nereușitei, fie bucuria delirantă a izbînzii. De aceea, ori de cîte ori îmi vibrează în ureche cuvîntul „știucă", amintirile se răscolesc învăpăiate în mine și mă tîrăsc în învălmășeala lor năstrușnică de-a lungul malurilor cu stuf, prin încîlciturile brădișului de baltă ori prin adînciturile domolite ale rîurilor. Doar fantezia și condeiul le mai scot cîteodată din neorînduială.

Eugen CÂMPEANU

Cum se hrănesc rîndunelele ?

FAPTUL CĂ RÎNDUNELELE își petrec toată ziua în zbor, săgetînd pe albastrul cerului, se explică prin aceea că ele utilizează pentru hrană numai puzderia musculițelor și a altor insecte mărunte din văzduh, așa-numitul „plancton aerian". Ciocul minuscul și delicat nu este utilizat la capturarea hranei ci, în acest scop, rîndunelele se slujesc de gușa încăpătoare care, datorită posibilității de a deschide foarte larg ciocul, este utilizată ca un soi de... ciorpac viu. În timpul zborului, insectele se adună în această capcană de-a valma. Cînd, datorită presiuni atmosferice, insectele zboară la mică înălțime, rîndunelele săgetează jos și astfel se constată că zborul lor prevestește ploaie sau, în orice caz, schimbarea timpului.

Desigur că nu numai rîndunelele se comportă aidoma unor pirați ai muscăriimii văzduhurilor, ci și neamurile lor apropiate, ca lăstunii și rîndunelele-de-mal, apoi rudele lor mai îndepărtate și mai mari la trup, cum sînt drepnelele sau caprimulgii. Aceștia din urmă, fiind păsări de pădure, crepusculare, obișnuiesc să-și și stîrnească prada, făcînd adevărată... goană deasupra tufelor ; speriind insectele prin plesnituri de aripi peste spate, le fac să zboare, nimerind în enorma deschidere a ciocului ! (Al. F.)

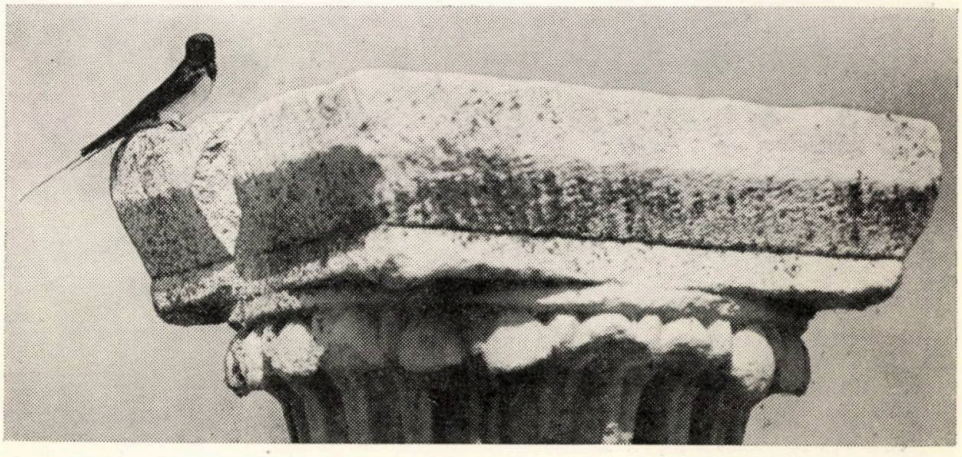

Popas milenar (**foto** Koncz Francisc).

Despre feluritele ispravi ale ciorii grive

PRINTRE RĂPITOARELE CU PENE care mai sînt combătute la noi în țară, din cauza multiplelor și variatelor pagube provocate vînatului, sînt și cioara grivă și coțofana. Toți vînătorii știu cît sînt de stricătoare grivele și coțofenele și cît este de greu să te apropii de ele, ambele fiind, întotdeauna, supraatente și supraprudente ; ba coțofana te mai și semnalează, cîrîindu-te copios, lucru cu totul neplăcut dacă te afli, cumva, la vreo pîndă. Și, pe deasupra mai e și hoață (n-a imortalizat-o Rossini în faimoasa sa operă „Coțofana hoață" ?), prin cuibul său găsindu-se fel de fel de mici obiecte lucitoare ; se pare apoi că, deosebit de isteață, poate imita oarecum și vorbirea omului... Griva este, în schimb, mult mai discretă. Ea nu se adună în stoluri ca ruda sa apropiată, cioara neagră de semănătură, și nici nu clocește, ca aceasta, în colonii. Perechile de grive stau întotdeauna izolate și întotdeauna vigilente, păstrînd, mai ales în cîmp deschis, o distanță mai mult decît rezonabilă, față de orice element suspect...

Să trecem acum la două din metodele de pradă ale ciorii grive, ambele extrem de ingenioase și cu totul deosebite, constatate în ultimul timp cu prilejul unor deplasări în Delta Dunării. Prima se referă la prinderea... peștilor, sau, mai exact, a peștișorilor și iată cum : am observat mereu că un mare număr de grive stăteau de-a lungul marilor canale : Sulina, Sf. Gheorghe etc., în special prin dreptul satelor, pîndind fie pe mal, chiar la marginea apei, fie instalate în copacii din imediata apropiere a apei. Pîndind... dar ce ? Și, mai ales, în ce scop ? O sumară observație a dezlegat acest mister. Dumnealor erau pe post de... pescărași, în sensul că, asemenea acestora, zburătăceau la un moment dat la cîțiva metri deasupra fluviului, „plonjînd" apoi destul de greoi (și chiar destul de ridicol, fiind cu totul lipsite de îndemînarea și de eleganța pescărușului...) pentru a se ridica, adesea, cu un mic peștișor în cioc ! Este interesant de notat că grivele din partea locului nu sînt deloc obligate să consume acest fel de hrană, biotopul lor favorit, cîmpia, găsindu-se în imediata lor apropiere. Nu e vorba deci de o „adaptare la mediu" în scopul supraviețuirii — ci, pur și simplu, de o ameliorare a „menu"-ului lor, grivele găsind probabil peștele mai gustos, mai abundent și, mai ales, mult mai simplu de procurat decît obișnuita lor hrană din cîmpie. Această neașteptată extindere a listei lor de bucate le face și mai stricătoare și e de natură să stimuleze și mai mult permanenta lor combatere.

Acum, o altă manevră a unei grive, observată tot în deltă. Însoțeam, într-o primăvară, un tehnician de vînătoare în acțiunea sa de control și de patrulare pe balta Somova-Tulcea. Se verifica, cu binoclul, direcția de deplasare a vînatului acvatic, cît și evoluția diferitelor cuiburi de rață sălbatică luate sub observație sub aspectul numărului de ouă, a pontei etc. Am găsit și fotografiat asemenea cuiburi, unele din ele avînd pînă la 10 ouă. Iată, de pildă, pe lîngă un frumos cuib de lișiță și pe acela, foarte sumar (cîteva bețe aruncate pe apă) pe care corcodelul

şi-l face intenţionat alături de acela al bătăioasei lişiţe, pentru a fi protejat şi el de aceasta, împotriva diverselor răpitoare.

...Acum este ora amiezii, cînd încetează orice mişcare, pe tot întinsul bălţii — lipsa de vînt făcînd să dispară chiar caracteristicul foşnet al stufului... Totul pare să se odihnească în cea mai desăvîrşită linişte, în afară de o cioară grivă, care zboară agale la 3—4 metri deasupra apei, şi al cărei croncănit rar şi răguşit ne atrage atenţia din colţul de stuf în care eram adăpostiţi. Din cînd în cînd, griva aterizează pentru circa 1/2-1 minut, apoi se ridică, continuîndu-şi, tacticoasă şi neobosită, cercetările şi, la anumite intervale, aterizările. Aceste manevre insistente ne fac cît se poate de curioşi să examinăm unul din punctele în care a coborît griva şi avem imediat explicaţia ciudatei sale — însă numai în aparenţă — comportări: ea făcea, printr-o rapidă lovitură de cioc, cîte o singură gaură (era grăbită şi probabil asta era suficient!) fiecărui ou din cuib, ştiind perfect că raţa sau lişiţa, văzîndu-şi ponta distrusă, o părăseşte definitiv. Cioara grivă îşi asigura astfel, într-un mod cît se poate de simplu şi de ingenios hrana, fără ca să putem însă verifica, din păcate, dacă ea făcea această operaţie zilnic, limitînd această „ciocnire a ouălor" la raţia sa pentru o zi care, în acest sistem, era mereu proaspătă — sau distrugea mult mai multe cuiburi, făcîndu-şi provizii pentru un timp mult mai îndelungat... În orice caz era o prădăciune importantă la care, fiind fără armă, eram siliţi să asistăm neputincioşi — pînă ne-a venit ideea de a căuta, la rîndul nostru, cuibul grivei, prin cîteva răchite din apropiere, fiindcă observasem că această grivă nu venise de departe. Şi, în adevăr, după cîteva modeste căţărări şi coborîri l-am dibuit, foarte frumos camuflat, într-o scorbură găunoasă. Înăuntru erau patru ouă mici, lucioase, de o frumoasă culoare albastru-verzuie, pe care tehnicianul, oarecum răzbunat, le-a ridicat cu o foarte mare plăcere, pentru completarea colecţiei muzeului din Tulcea...

Nicolae CRISTOVEANU

Dicţionar

CEGA

CEGA E O FANTASMĂ, o intangibilă şi ameţitoare fantasmă; dacă n-aş fi văzut-o, în împrejurări cu totul străine de-ale undiţei, aproape că nici n-aş fi crezut-o posibilă. Am fost uimit că are şi ea, după tipic, aripioare şi coadă, fiindcă în imaginaţia mea nu-şi făcuseră loc, în ceea ce o priveşte, asemenea accesorii: eu o vedeam ca pe o alcătuire cu totul aparte, lipsită de lucrurile de rînd ale peştilor şi, astfel, cu desăvîrşire în afară de ei (şi de noi). Dar aripioare are, şi încă destule, mustăţi, tot aşa are chiar coadă, în toată puterea cuvîntului şi, cu tot botul ei ca o şurubelniţă, n-a venit la altceva decît la o amărîtă de coropişniţă, dînd total peste cap orice regulă. Pe cap are un fel de stele, ca o regină ce se află; pe spinare are scut, ca un luptător ce este. Dacă o iei dinspre coadă spre cap, n-ar fi mare lucru ca, din zimţii ei, să iasă traforaj; dacă îi foloseşti în acelaşi fel burta, cred că nu-ţi mai trebuie glaspapir. Mustăţile îi atîrnă în apă ca un barbişon, tot ca să te-ncurce şi să nu ştii despre ce este vorba. Dinţi de ferăstrău are şi pe laturi, puşi drept, ca să ai bucurie şi dacă îi ocoleşti spinarea. Pînă şi urechea nu-i altceva decît un gurgui ascuţit; în asemenea condiţii, omul înţelept o lasă în pace, nu-şi pune mintea cu dînsa, iar ea se topeşte încet-încet din concret, trecînd în basm. Nimeni nu ştie prea bine unde s-o caute; a botezat ea un sat, Cegani, unde-am descoperit eu cei mai vînjoşi purici de pe toată Dunărea de jos, dar nici măcar acolo, unde numai şi numai pentru dînsa mă dusesem, n-am aflat-o. Cea pe care am văzut-o locuia pe la Porţile de Fier, dacă nu cumva era în trecere; coropişniţa blagoslovită căzuse în apă, din imprudenţă personală, şi atunci a apărut o cegă, i-a dat tîrcoale şi a sorbit-o, asta a fost tot. Numai că, ajuns acasă, am luat albumul: şi nici acum nu jur dacă era cegă ori dacă nu era viză, că... putea fi şi şip, putea fi şi nisetru, ba — la nevoie — nu era exclus nici să fi fost păstrugă, că mare e grădina lui Dumnezeu.

Ştefan ŞTROE

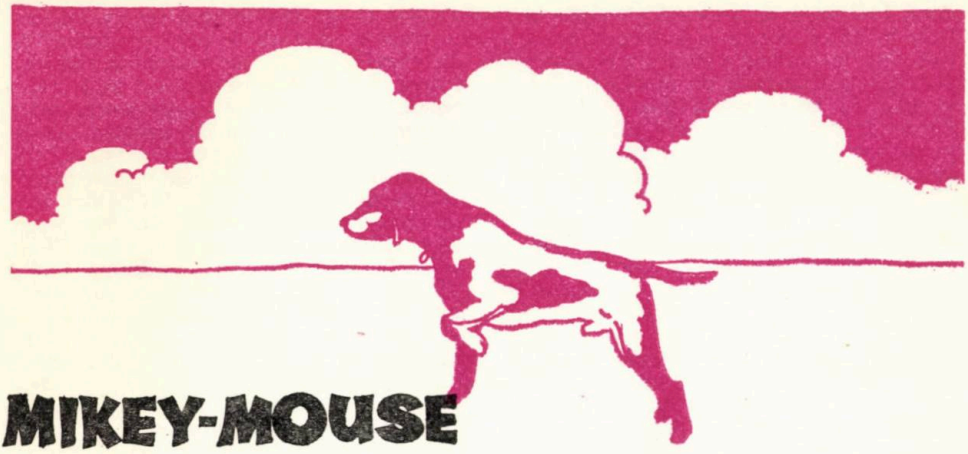

MIKEY-MOUSE

O MEDALIE A UNUI POINTER, atunci cînd e reuşită, trebuie, înainte de orice, să-i reliefeze musculatura puternică sub o piele fină, cît şi sistemul osos, viguros în delicateţea lui ; privirile violente, pline de flăcări şi dinamism. Pentru acela care ştie aprecia un cîine numai din ochi, atunci cînd admiră un pointer, trebuie de la început să ştie că are în faţa lui, înainte de orice, un atlet. Dar să ne înţelegem, nu din aceia aşa-zişi de categorie grea, ci din aceia pană, după cum se spune în expresiile sportive pentru oameni.

Pe vremuri, pe Mikey mi-l dăruise un mare „pointerman" brăilean, în schimbul unui pui de seter din canisa mea, pe care i-l expediasem cu mai mulţi ani înainte şi numai sub condiţia expresă, dacă era mulţumit de el ca tip şi sportivitate. Cum eram încă de mult decis să nu mai pierd vreme inutilă cu dresatul unor mediocrităţi, şi cum îl cunoşteam de mai multă vreme pe acest mare iubitor de pointeri, dar şi proprietar de şlepuri pe Dunăre, care îşi importa cîinii din cele mai faimoase crescătorii din Anglia, mi-am luat curajul de a-i cere şi eu un pui.

Sub ochiul atent al noului stăpîn, Mikey devenise un căţelandru frumos şi voinic, pe a cărui blană, de un fond alb, se desenau pete negre lucioase, cu stropituri de aceeaşi culoare, ce sub razele luminii îl făceau uneori albăstrui. Ce mă impresionase însă mai mult la el, erau ochii lui rotunzi, negri şi holbaţi de broscan, cu un bot nu prea exagerat de lung, dar frînt în aer cu impertinenţă. Pentru aerul lui caraghios, cînd era mic, şi nesfîrşitele ghiduşii ce le făcea prin bucătărie şi cămară, copiii îl porecliseră Mikey-Mouse şi de atunci aşa i-a rămas numele.

Trebuie să vă mărturisesc că l-am crescut foarte uşor, mulţumită unei pofte de mîncare continue, temperamentului sănătos, de stîncă şi care se evidenţia printr-o vigoare fizică puţin obişnuită. Totuşi, dacă rezista uşor la arşiţele Bărăganului, neobosit cît era ziua de mare, în schimb, în iernile montane ale Cîmpulungului, se resimţea. Era foarte sensibil la umezeală şi frig — cum nu erau seterii mei — şi cu toate paiele abundente ce-i umpleau cuşca specială cu pereţi dubli, cînd termometrul arăta cîteva linii sub zero, în grade Celsius, trebuia numai pe el să-l duc în bucătărie, unde sub maşina de gătit din cărămidă, găsise un colţ numai al lui, pe tot timpul abundentelor ninsori. Hrana îi era foarte copioasă, cu bază de carne şi oase fragede, nu cu prea multă pîine şi mămăligă.

Ca pentru oricare pur-sînge, dresajul îi fusese simplificat la maxim, adică la două cuvinte : **„down"** şi **„aici"**. Limbă pestriţă şi ciudată e drept, dar cu rezultate certe, faţă de acest vijelios animal numai nerv şi impulsivitate, cu un motor vital excepţional. Primele ieşiri la cîmp cu Mikey au fost cu totul vijelioase. La toate ţignalele şi semnele pe care acasă le executa minunat, odată în cîmp, arăta nu numai nedisciplinare, dar devenea complet surd. Totuşi, „cordonul" de dresaj, alteori arsura cravaşei, dar mai ales sub răbdarea paternă, îl vedem cum din zi în zi se şlefuieşte mai mult, pînă cînd am sfîrşit de a-l pune perfect la punct. Evident că, la toate aceste meştere metode de dresură a contribuit propria inteligenţă, ce repede l-a convins că fuga în urma păsării ridicate nu dădea nici un alt rezultat,

decît loviturile de cravaşă şi supărarea stăpînului drag. Deşi numai de un an, dar bine hrănit şi mai ales antrenat, era aşa cum trebuie să arate oricare prepelicar de rasa lui, la această vîrstă ; vreau să spun, un adevărat atlet, cu muşchi sculpturali şi reliefaţi. Conştient de marea lui iuţeală în fugă, devenise duşmanul cel mai înverşunat a tot ce se mişcă sau se deplasează repede, ascunzîndu-se. Imprudenţa cuiva de a-i fi strigat : „pisica" !... l-ar fi făcut să treacă prin geamurile ferestrei, drept în mijlocul grădinii. De o fire mereu flămîndă şi scotocitoare, impulsivă şi agitată, prin casă sau ogradă, nu rămînea un colţişor necercetat de el. Avea însă o deosebită slăbiciune pentru fotoliile largi şi confortabile de pluş, dar mai ales pentru maşinile ce aşteptau libere, cu uşile deschise, la vreo staţie de automobile. Bănuia că ne aşteaptă, pentru dus la vînat. Dacă le vedea, atunci cînd mergea la picior lîngă mine, înainte de a-mi da bine seama, se repezea în cabina lor, obligîndu-mă destul de contrariat să-mi cer scuze, pentru reaua lui creştere, proprietarului maşinii. Probabil că mintea lui copilărească, cît şi memoria asociativă, îi ordonau că trebuie să urce în oricare vehicul cu uşa deschisă, care nu-l putea aştepta decît pe el şi pe stăpînul lui. Firea lui dinamică şi solară ţinea parcă în ea ceva din avîntul fregatei, ce zile şi zile alunecă singuratică între cer şi ocean, sau din aceea a lupului, al cărui ancestral atavism îl face mereu să colinde, prin nemărginitele păduri sau pe drumuri pustii. Bărăganele fără margini, spaţiile largi ale cîmpiilor, îl îmbătau de bucurie şi atunci, destinzîndu-se precum un arc, da drumul întregului său suflet şi musculaturii sale, întregului influx nervos, să alerge fără odihnă şi preget... Era destul să simtă sub perniţele labelor păişul miriştilor, ca să se electrizeze, asemenea unui telegar de curse. Dacă îl obligam să stea la curea, închidea uşor ochii mari, aspirînd cu o mare voluptate milioanele de părticele odorifere ale cîmpiilor, aduse de bătaia curenţilor, şi pe care aveam impresia că le descifrează, asemenea unui orb ce pipăie semnele literelor alfabetului Braille şi pe care numai el învăţase să le descifreze. Desfăcut din carabina nichelată a lănţugului, ţîşnea deodată drept înainte, ca o săgeată, cu răcoarea adierilor în pieptul larg. Ondula în galopuri prin grînele bogate şi verzi, şi în inima cărora, la mari distanţe, părea că înoată. La aceste antrenamente de primăvară, era o plăcere pentru mine să-l privesc, oprit la vreo prepeliţă sau iepure, devenit de două ori mai lung decît era în picioare şi numai cu una din labele din spate abia atingînd prudent pămîntul. Alteori, deşi pînă la pasărea hipnotizată pe brazdă mai erau perechi de metri, nu vrea să mai facă un singur pas ; puternicul lui miros şi excepţionala lui prudenţă interzicîndu-i, din clipa în care, prin aer, îi fixase locul nemişcat, dar invizibil ochilor noştri. În timp ce-i contemplam nenaturala lui poză, pentru un cîine, mă gîndeam în acelaşi timp la numeroasele familii de crescători, la perseverenţa lor de generaţii, pînă să fi ajuns la acest atît de nobil exemplar, la această maşinărie vie, de o mare precizie. Cînd deodată, din faţa mea se desprinseră vertiginos, una după alta, două păsări rotunde, cu spinări cafenii şi vărgate, poate prima pereche de prepeliţe sosită chiar în noaptea aceea de pe celălalt ţărm dunărean şi care acum, deşi obosită, era forţată să se ridice, sub blocada făcută cu o autoritate atît de mare, de puternicul Mikey. Pîrîiturile aripilor arcuite aterizară la o sută de metri înaintea noastră, sub arcurile de mărăcini ale unei răsuri uriaşe. Comandai „down"-ul, obligatoriu în aceste situaţii. Dar nu mai aşteptai mult şi deodată cîntecul lor, asemenea a două pietricele izbite una într-alta, începu să puncteze, lichid şi sonor, viitorul belşug al mănoaselor cîmpii.

Mihai MOŞANDREI

PE SCURT

Maimuţa neagră, numită Koato, *animal arboricol din pădurile Guineii, nu atinge niciodată solul, de-a lungul întregii ei existenţe.*

Castorul poate înota sub apă pe o distanţă de 750 m. fără să respire măcar o singură dată !

Cînd plonjează în atac asupra unei păsări etc., şoimul atinge o viteză de aproximativ 300 km/oră.

Mreana rezistă fără hrană aproximativ doi ani, iar anghila... numai un an şi jumătate !

Răzbunare și linșaj la animale

ANIMALELE NU OMOARĂ, în general, decît pentru a se hrăni sau pentru a se apăra. Cu toate astea, auzim de multe ori povești despre omoruri, linșaj sau persecuții, pe care unele animale le fac semenilor lor sau reprezentanților altor specii. Din păcate, aceste fapte sînt adesea deformate de către cei care le-au văzut sau trăit, așa încît e destul de greu să-ți faci o opinie justă asupra unor astfel de întîmplări. Poate că e mai mult vorba de felul în care interpretăm anumite atitudini ale animalelor față de semenii lor.

Cîteva exemple cunoscute de toată lumea vor permite să se mediteze asupra acestei chestiuni :

— prigoana pe care o fac în general cîinii asupra pisicilor ;

— urmărirea răpitoarelor de noapte de către cele de zi (acest fapt atît de cunoscut a dus la folosirea bufniței ca mijloc de adunare în jurul ei a răpitoarelor cu pene, pentru a le combate) ;

— atacul păsărilor din colonii asupra omului sau animalelor care pătrund pe teritoriul lor ;

— gaițele hărțuiesc mistreții, iar ciorile și coțofenele urmăresc în zbor vulpea cu prada în gură, de care se apropie amenințător în picaj, determinînd-o adesea să o lase pentru a scăpa de urmăritori (poate o răzbunare de cînd cu cașcavalul din fabulă !?) ;

— vrăbiile amenință uneori pisicile prin aceleași zboruri ;

— rîndunelele pedepsesc vrăbiile care le ocupă cuibul, zidind intrarea ; omoară intrusul prin foame și sufocare ;

— războiul care a durat cîteva zile în Anatolia între berze și vulturi ;

— adevărate lupte sau războaie au loc între diferite grupe de șobolani ;

— s-a scris mult despre un război al broaștelor, în 1971, în Malaezia, cînd au rămas pe cîmpul de luptă foarte mulți morți și răniți (cercetările ulterioare au stabilit că o serie de batracieni ieșiți din hibernare au fost cuprinși de un fel de frenezie amoroasă, scoțînd anumite sunete care au atras alte specii de broaște, între care s-a încins apoi faimoasa bătălie).

Și la animalele domestice sînt semnalate asemenea întîmplări :

— o turmă de boi era păzită de un cîine ciobănesc care, în timpul cît aduna turma, mai mușca cîte un bou. Întîmplarea a făcut ca, într-o zi, cîinele să se prindă într-un laț. Văzînd situația, boii au înconjurat cîinele fără apărare și l-au ucis cu coarnele și cu copitele ;

— un alt caz arată că un fermier a adus în gospodărie un păun pe care l-a lăsat împreună cu găștele. Convietuirea nu a fost prea amicală, păunul lovind cu ciocul, din cînd în cînd, cîte o gîscă. Într-o zi găștele au înconjurat păunul și nu l-au lăsat să se apropie de mîncare, alungîndu-l înspre baltă, unde l-au înecat.

Toate aceste exemple dovedesc că linșajul ar exista și la animale. Dar, ceea ce pare curios — după relatările observatorilor — e că acțiunile represive ar fi hotărîte în urma unor adunări sau concentrări de grupuri de animale. Și, într-adevăr, zoologii cunosc asemenea reuniuni, ale căror cauze nu au putut fi încă elucidate. **(M.T.)**

ȘTIAȚI CĂ...?

... tuburile de pastă de dinți pot fi folositoare la pescuit? Atunci cînd pescuim cu o linie foarte fină ni se întîmplă deseori mici „accidente" ca: ruperea firului de nylon mai subțire decît firul de păr, agățarea cîrligului fin sau mușcătura vreunui „monstru" (ceea ce, din păcate, se întîmplă mai rar) etc. În aceste cazuri sîntem nevoiți să înlocuim sau să refacem pe loc linia de pescuit cu materialele pe care le avem acolo, pe malul apei. Cîrlige avem de obicei destule, un capăt de nylon găsim noi de cele mai multe ori pe vreun mosor. Dar picătura de plumb atît de neînsemnată, însă vitală pentru echilibrarea plutei minuscule? Cred că ați ghicit. Deschidem rucsacul, luăm tubul de pastă de dinți și îl secționăm în lățime. Partea din față *(a)* a tubului o închidem la loc, urmînd a-și îndeplini în continuare menirea pentru care tubul a fost luat de acasă. Cealaltă parte *(b)* se deschide, se aplatizează și se spală bine. Decupăm apoi cu foarfeca sau, pur și simplu, cu degetele, plăcuțe pe care la înfășurăm strîns pe struna nou construită.

Nu se poate pretinde că soluția aceasta e cea mai bună, dar ea ne scutește de penibilul „N-ai, dom-le, să-mi dai..." și ne salvează tihna unei excursii de pescuit.

...tuburile de plastic netransparent pentru medicamente vă pot fi folositoare la păstrarea strunelor și firelor de pescuit? Luați două dopuri noi de plută și cu ajutorul unei lame tăiați pe suprafața lor laterală șanțuri circulare *(c)*, pe care le neteziți apoi cu o pilă mică triunghiulară sau pătrată. Nu vă rămîne decît să înfășurați strunele și să înfigeți cîrligele în dopurile de plută. Introduceți cele două dopuri puse cap la cap într-un tub de medicamente cu pereții netransparenți (cel de vitamina C, de exemplu). Dacă sînteți din fire bun organizator, puteți lipi pe tub o etichetă pe care să notați grosimea firelor și mărimea cîrligelor.

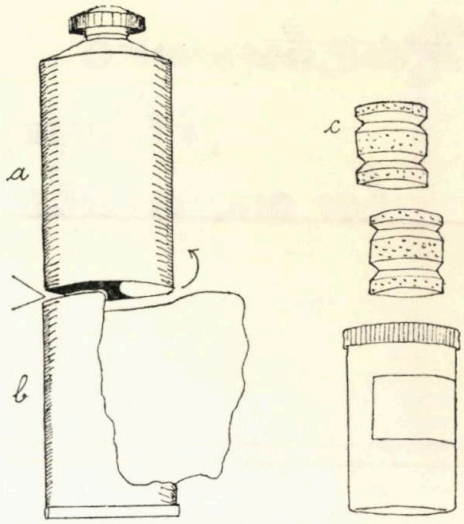

Acest sistem simplu de păstrare a strunelor și firelor de pescuit prezintă trei avantaje față de sistemele folosite curent: are volum redus, ferește strunele de lovituri sau agățări și împiedică pătrunderea luminii la firele de nylon, întîrziindu-le degradarea.

Sorin JINGOIU

Vînătorul și natura

ÎN FIECARE SĂPTĂMÎNĂ, la sfîrșitul ei, sau măcar o dată pe lună și sigur în zilele de vacanță — ieșim în natură. Părăsim camerele în care lucrăm, pe cele în care locuim, orașul, în sfîrșit, pentru a ne odihni ochii și plămînii în lumina și aerul curat al cîmpiilor, al pădurilor, al munților și al apelor. Cu toții căutăm natura în întregul ei și mai ales noi, vînătorii, care ne-am ales drept „hobby" această preocupare care nu se poate desfășura decît în natura liberă.

Aici ne eliberăm de tendințele de automatizare ale activității noastre de zi cu zi, fugim de sedentarism și redescoperim iarba, florile, păsările — ba chiar ne copilărim într-un anume sens.

Dar iată că un semnal de alarmă, tras de oamenii de știință de pe toate continentele, ne-a amintit că, asemenea tuturor ființelor care ne sînt dragi, natura trebuie și ea ocrotită, îngrijită, degrevată de sarcinile tot mai mari pe care civilizația i le pune în spinare, asigurîndu-i o dăinuire în timp, în folosul nostru cel mai direct.

Înțelegînd necesitatea unei asemenea preocupări, conducerea superioară de partid și de stat din țara noastră a emis, în anul care a trecut, o lege pentru protecția mediului înconjurător, care cuprinde de fapt grija pentru apărarea Omului, acum și în viitor.

Desigur, vînătorii au un rol important în ocrotirea și conservarea naturii. Nici cei mai înverșunați inamici ai acestei preocupări care este vînătoarea nu pot contesta acest rol ; ei sînt obligați să recunoască faptul că vînătorii au reintrodus în natură specii dispărute cîndva ; că hotărăsc prezervarea unor regiuni sau unor specii, cînd acestea din urmă își micșorează efectivele ; că legile după care ei se conduc sînt în așa fel întocmite încît să ducă la creșterea unei faune bogată ca număr și ca exemplare robuste — ceea ce atrage, de la sine, o dezvoltare a zonei vegetale necesară acestei faune. De altfel, ce altceva decît ocrotire a naturii a fost participarea masivă a vînătorilor, în anul care a trecut, la plantarea unor suprafețe cu puieți de arbori, pentru refacerea pădurilor pe terenurile propice lor ?

Sîntem vînători pentru că iubim natura și dragostea noastră cuprinde tot ceea ce înseamnă viață. Dar nu cuvintele sînt cele cu care trebuie să apărăm de distrugere această viață : activitatea noastră din terenul de vînătoare trebuie să fie astfel orînduită încît natura, în întregul ei, să nu aibă nimic de suferit, ci — pe cît este cu putință — numai de cîștigat.

Se află printre noi și unii care poartă pe nedrept numele de vînători — sînt braconierii de toate soiurile. Acești impostori sînt, în același timp, adevărați dăunători ai naturii, activitatea lor, nedemnă și ilegală, înscriindu-se în acțiunea de distrugere. Nu trebuie uitați nici cei care trag în tot ceea ce apare în fața țevilor puștii lor — tot braconieri și tot atît de distrugători. Împotriva tuturor acestora trebuie dusă acțiunea noastră, unită, de ocrotire a naturii.

Th. ZUGRAVU

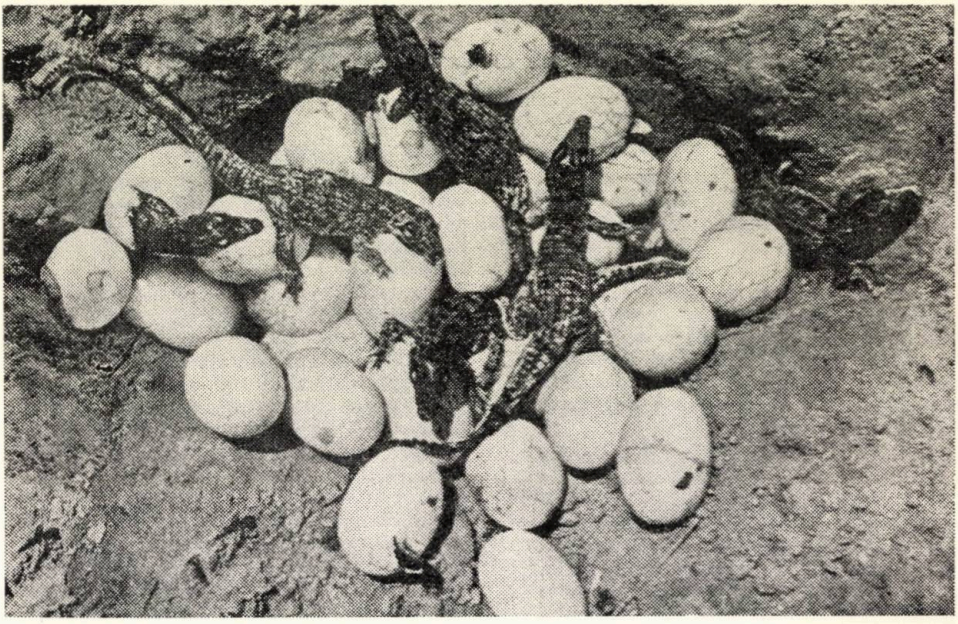

„Naşterea“ crocodililor de pe Nil

CROCODILII-VICTIME ALE MODEI

DA ! CROCODILII DEVIN din ce în ce mai rari ; şi femeile elegante plecate în căutarea poşetelor, cordoanelor şi pantofilor croiţi din pielea de pe pîntecele acestor saurieni riscă să nu mai meargă în pas cu moda. Şi dacă nu se iau măsuri, populaţia „crocodil“ riscă puţin cîte puţin să dispară. Dar caimanii, aligatorii şi alţi membri ai acestei familii nu sînt ameninţaţi numai de foarfecele marochinerului ; ei riscă să-şi lase pielea şi pe fundul albiilor uscate ale rîurilor sau mlaştinilor. Căci omul, prin construcţiile hidrotehnice pe care le face, tinde să reducă mereu teritoriul crocodililor. Totuşi, chiar dacă nu ne sînt simpatice, aceste animale au şi ele dreptul la protecţie. E loc pentru oricine în natură...

E drept că aceste animale n-au inspirat simpatie decît cînd au fost transformate în articole de lux. Există mai întîi acele fălci imense, garnisite de mulţi dinţi ascuţiţi. Este o menghină care iartă rar. Fălcile crocodililor se desfac greu odată ce s-au strîns pe o pradă sau pe braţul unui înotător imprudent. Dacă vreodată aţi fost surprins de un astfel de saurian, iată sfatul nostru : atacaţi primul !... Astfel, repeziţi-vă la crocodil înainte ca el să deschidă gura şi împiedicaţi-l să-şi descleştеze dinţii. Muşchii gurii crocodilului sînt foarte slabi. Desigur, este un contraatac niţel riscant, pentru că mai este şi coada animalului, care acţionează ca un adevărat ciocan ce poate ucide şi un bou...

Felul său de a vîna l-a făcut şi mai urît de oameni. Pe apă pare un trunchi de arbore lăsat în voia curentului. De pe mal iluzia este perfectă : cine să se teamă de un trunchi care coboară pe rîul mîlos ? Dar cînd acest arbore se apropie de mal, gazela sau bivolul care pasc prin apropiere sînt apucaţi repede de botul sau laba crocodilului şi traşi sup apă. Crocodilul este un foarte bun înotător şi fălcile lui sînt bine strînse. Victima este tîrîtă spre bîrlogul crocodilului — un culoar lung, săpat în mal şi cu un orificiu de aerisire, care să înlocuiască aerul stricat de resturile victimelor precedente. Căci crocodilului îi place carnea fezandată...

„Nature information“

decapitarea

ZVÎCNITURA ARMEI ÎN UMĂR frînse zborul sarselei şi spulberă, într-o clipă, neliniştile şi frămîntările premergătoare deschiderii sezonului. Clănţănitul frîngerii armei şi fîşîitul moale al lunecării unui nou cartuş în ţeava de jos, apoi alt clănţănit. Pe strălucirea roşiatică a apei, pasărea plutea nemişcată în dezarticularea nefirească a morţii, împinsă agale spre mal de adierea călduţă a începutului de toamnă. Din nemişcarea totală a omului, ochii măsurară orizontal peste susurul insinuant al papurei, căutînd o nouă nălucă, o nouă săgetare înaripată, o nouă provocare a reflexelor.

Pe undeva, dincolo de încîlcitura verde ce-i despărţea, amicul său strîngea probabil arma în mîini tremurînd, avînd creierul ameţit de vîrtejul de presupuneri declanşate de focul auzit.

O nuanţă încă timidă de violet începu să se infiltreze în roşul cerului, ce continua să rămînă gol. Ochii, privaţi de prea multă vreme de clipitul necesar, începură să lăcrămeze. Îi şterse cu dosul mîinii, gîndindu-se cu o vagă mustrare de conştiinţă că el, cunoscătorul bălţii, îşi alesese locul cel mai bun, cu pata de lumină a amurgului exact în faţă... Apoi cutele de pe frunte dispărură, făcînd loc unui zîmbet. Mici tertipuri vînătoreşti, scuzabile chiar între cei mai buni prieteni... Nu-i nimic... Să fie raţe şi restul nu mai are importanţă.

Un sunet familiar îl făcu să tresară. Treceau ciorile. Asta era deci ! E prea devreme. Cunoştea ritualul... Mai întîi ciorile, apoi cei patru-cinci stîrci leneşi ai bălţii şi abia după aceea începea balul. Se întrebă ce motive or fi determinat raţa ce se legăna acum la marginea stufului să calce regula... Negăsind răspuns la întrebare şi ceva mai relaxat, aprinse o ţigară şi, cu o mişcare a capului, dispersă fumul de jur-împrejur. Unde-s deştepţii care susţin că ţînţarii fug de fum ?

Ţigara se termină şi capătul aruncat se stinse sfîrîind în apa ce-i înconjura cizmele. Începu să-l cuprindă neliniştea ; ce naiba au că nu vin ? Ar fi trebuit să apară. Cel puţin primele, cele mici...

Îşi aminti de Rasova, cu un an în urmă, cînd raţele sosiseră tîrziu, mult prea tîrziu şi cînd făcuse aproape o sincopă în momentul în care zările se umpluseră de zgomotul metalic al sutelor de aripi şi de plescăiturile ce-l stropeau din toate părţile, la numai cîţiva paşi. Se revăzu cu ochii holbaţi pînă la durere, cu capul învîrtindu-i-se dezorganizat în toate direcţiile, încercînd zadarnic să vadă, ceea ce — cu ochi omeneşti — nu se mai putea vedea. Începuse să tragă după sunet, dar după cîteva focuri stupide se oprise, răsuflînd greu şi ud de stropi şi transpiraţie.

Simţi un gol în stomac şi respiraţia i se opri. Trei umbre alăturate ocoleau oglinda apei. Se ghemui la timp pentru a le putea auzi trecîndu-i deasupra capului, dar prea sus, speriate probabil de focurile lui Sandu. Nu-i nimic ! Trebuie lăsate să-şi facă, „turul de onoare." Se ridică încet... Nu le mai văzu. Apoi, ochii, ca două antene radar, le localizară din nou. Arma, deşi neepolată, le urmărea păstrînd un paralelism perfect cu direcţia privirii. O salcie le acoperi pentru cîteva clipe şi, în aşteptare, prima falangă a arătătorului mîngîia nerăbdătoare garda trăgacelor. Apărură din nou, mai aproape. Ochii făcură rapid alegerea, rămînînd pironiţi pe prima din ele.

Din acest moment, conştiinţa omului înceta să mai aibă vreun amestec. Şi, totuşi, în timpul infim al fracţiunii de secundă ce urmă, se întîmplă foarte multe. Arma ţîşni în timp ce degetul se retrăgea pe primul trăgaci, peste care se crispă chiar în clipa în care patul atingea umărul. Rezistenţa trăgaciului cedă şi cocoşul, tras de resortul ce se destinse uşurat, căzu cu toată forţa pe percutor, care, luat prin surprindere, nu avu altă alegere decît să lovească, la rîndul său, capsa. Aceasta îşi făcu prompt datoria, amorsînd grăunţele cenuşii ale pulberii, declanşînd astfel iadul ! Sute de atmosfere şi mii de grade, într-o încleştare sălbatică, încercînd să scape din spaţiul devenit fulgerător mult prea strîmt, se năpustiră cu furie asupra burei, singura făcută să cedeze. Şi iată această mică bucată de pîslă, împingînd cu forţa unui pumn de uriaş sute de plumbi frumoşi şi rotunzi, capabili fiecare din ei să stingă o viaţă, înspre geana de lumină din gura ţevii. Eliberat cu o bubuitură de triumf, roiul de mesageri ai morţii porni despicînd aerul

umed al serii, spre un punct — acum gol — din spaţiu, unde se va întîlni totuşi cu ghemotocul de pene, carne şi viaţă, care, într-un suprem efort, îşi va urma traiectoria inexorabilă către locul şi momentul unde o aştepta moartea.

Şi toate acestea în mai puţin de o secundă !...

Lovit uşor lateral, răţoiul căzu pe mal, foarte aproape de el. Porni într-acolo, dar nu ajunse. Plescăituri puternice venite dinspre baltă îl făcură să rămînă cu un picior în aer. Ezită o clipă, apoi, aruncînd încă o privire păsării căzute, se întoarse la locul de pîndă. Un stol venit din spate la nivelul papurei îl luă prin surprindere şi, înainte de a se dezmetici, un altul îi trecu pe la ureche. Nu mai încăpea îndoială... Jocul începuse. De pe malul opus, Sandu trăgea ca la nuntă ! Într-adevăr, asta era ! Scosese un cartuş nou pentru a-l înlocui pe cel tras dar, cu un amestec de mirare şi uşoară satisfacţie, constată că o făcuse inconştient. Se îndreptă cu cîţiva paşi de papura care ar fi putut să-i jeneze tirul şi scrută zarea. Iată-le ! Veneau direct spre el. Două puncte negre ce creşteau văzînd cu ochii, aşezate într-o perfectă simetrie de-a dreapta şi de-a stînga luceafărului. Păreau o escortă de onoare a unui avion prezidenţial. Aruncă patul armei în umăr şi trase. Ah, piedica asta automată ! Nu se decidea odată s-o desfiinţeze... O împinse aproape cu ură şi apăsă din nou trăgaciul. Timpul pierdut micşorase distanţa şi cînd flacăra gălbuie spintecă amurgul, sarsela se afla la cel mult cincisprezece paşi. Snopul, teribil de concentrat, păru că o aruncă înapoi, dar inerţia era mai puternică. O văzu venind spre el cu aripile încă întinse şi încercă s-o evite făcînd un pas înapoi. Nămolul în care se scufundase pînă la glezne îl dezechilibră şi căzu în genunchi, încercînd să se sprijine cu mîna stîngă, în timp ce dreapta ferea instinctiv arma, ţinînd-o sus. În clipa următoare, raţa îl plezni în umărul drept, împroşcîndu-l cu un lichid cald şi vîscos. Sînge ! Năucit, fără a schiţa nici cel puţin intenţia de a se ridica, îşi plimbă limba peste buzele devenite dintr-o dată uscate şi un gust sărat îi declanşă un spasm stomacal. Se ridică anevoie şi, cu mîna căuş, se spală cu nesaţ pe faţă şi mai ales pe gură. Deodată se opri, privind fix raţa ce-l lovise, aflată acum la picioarele lui. Ceva nu mergea... Nu putea preciza ce anume... Plutea inertă, cum plutesc toate păsările împuşcate mortal. Şi totuşi... din mica făptură lipsită de viaţă, insolitul se degaja aproape violent. Din ce în ce mai intrigat, o apucă de o aripă şi o scoase din apă. Atunci văzu... Îşi încleştă gura ca să nu ţipe, dar fu obligat s-o deschidă pentru a vomita. O făcu spasmodic, ţinînd inconştient pasărea în mîna crispată. Cînd se dezmetici, o aruncă ca pe un fier încins la roşu şi-şi şterse cu dezgust mîna de pantaloni. Raţei îi lipsea complet capul ! În locul lui, o sfîrtecătură sîngerîndă din oase, muşchi şi cartilagii îl izbi sub forma unei imagini de o hidoşenie fără seamăn, trecîndu-i prin pupilele dilatate şi înfigîndu-i-se puternic undeva în creier. Ceea ce ţinuse în mînă nu mai avea nimic din graţia şi perfecţiunea formei unei sarsele. Obiectul acela sinistru nu se mai putea numi pasăre... Creatură demenţială, produs al unui coşmar, îl umplea de oroare. Rămase mult timp nemişcat, nepăsător la valurile de păsări ce şuierau în toate direcţiile, deasupra lui. Era un joc intens, cum nu se întîlneşte de multe ori în viaţă, dar omul continua să stea în picioare, privind fascinat apa neagră de care nu-şi putea dezlipi ochii. Într-un tîrziu, tresări şi se întoarse, păşind ca un automat spre mal. Se aşeză pe pămîntul umed, cu spatele la baltă şi-şi aprinse o ţigară, trăgînd cu sete fumul în piept. Împuşcăturile lui Sandu, ce nu încetaseră nici o clipă, se mai răriseră, dar continuau. Nu mai termină odată ? Şi-o fi umplut geanta cu muniţie ! Aprinse a doua ţigară de la prima. Nu se mai auzeau focuri. Întunericul devenise impenetrabil şi el asculta tăcerea grea ce se lăsase. Tăcerea uluită a morţilor violente.

Fu trezit de Sandu, care-l striga...

— Hep !... hep !... Dă glas măi ! Hep !... hep !...

— Sînt aici, răspunse plictisit. Vino încoace !

Aprinse un chibrit şi-l agită în aer de cîteva ori. Apoi, posac, fără entuziasm, se îndreptă spre răţoiul căzut pe uscat, evitînd tot timpul a privi înspre baltă. Îl găsi şi îl prinse încet, cu grijă, la ciorchinar. Apoi scoase cartuşele din armă şi se aşeză iar, aşteptîndu-şi prietenul. Acesta apăru după cîteva momente, sub forma unei siluete şterse în beznă. Ajuns aproape, ridică victorios un ciorchinar plin pînă la refuz.

— Ce naiba e cu tine ?! De ce n-ai mai tras ?

— Ce să fie, nimic ! S-au blocat trăgacele... şi adăugă, pentru a schimba subiectul : Hai s-o luăm din loc. N-o să stăm aici toată noaptea...

I. NICOLAIDE

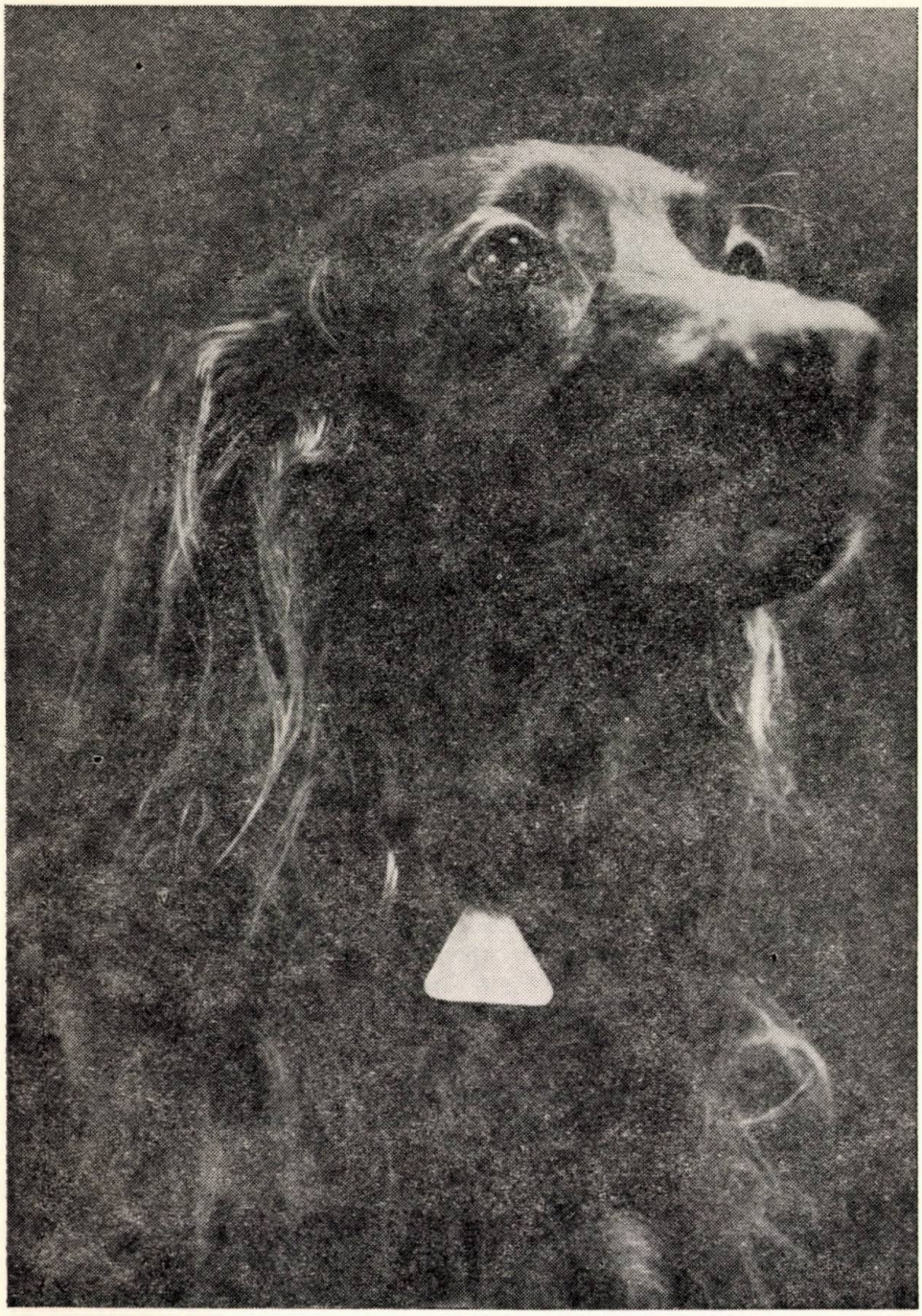

Portret foto Al. Satmari

Instinctul gregar

SE SUSȚINE CĂ viața în colectiv : cîrd, turmă, haită, stol, colonie sau banc s-a născut din necesitatea de supraviețuire a diferitelor specii animale.

Oaia, înainte de a fi domesticită, a trăit tot în turmă, la fel ca rudele ei actuale, muflonii, rămași în munți. Cînd erau urmărite de dușmani, animalul din frunte sărea peste o prăpastie fiind imitat de toată turma, care urma exemplul primului și rînd pe rînd tot grupul scăpa de urmăritor. Acest obicei, care aduce azi mari servicii ciobanilor, e fără îndoială cel care a reușit să asigure supraviețuirea speciei.

Desigur că în privința oilor mai există și accidente datorită aceluiași instinct gregar, cînd o iau „ca oile" după prima care greșește și întreaga turmă „o face de oaie" căzînd în prăpastie... dar excepția întărește regula.

Dar nu numai oile, cu neamul lor, trăiesc în turme. Există cîrdurile de pești sau bancurile, al căror rol e explicat, cel puțin pentru unele specii, ca avînd scop de apărare. Se crede, spre exemplu, că obleții, înotînd într-un cîrd de 20—50 exemplare sau cîte unul singur, au aceeași șansă de a întîlni dușmanul lor de moarte : știuca. Dar 50 obleți înotînd izolat sînt de 50 de ori mai expuși să fie înghițiți de știucă decît atunci cînd se deplasează într-un grup compact de 50. În plus, deplasarea în grup oferă exemplarelor o protecție mutuală, căci știuca sau alt răpitor e greu ca să se apropie de banc fără a fi observată și va fi foarte dezorientată cînd bancul se va dispersa în toate direcțiile...

Exemplul stolurilor cu sute de exemplare de grauri e caracteristic. Atunci cînd zboară sub formă de nor ce își schimbă într-una forma, exemplarele din stol devin de neatacat de către răpitoare, datorită compactității stolului. Orice individ izolat sau o dată desprins din stol e imediat atacat.

Exemplele arată interesul anumitor specii de a se grupa în scopul de a supraviețui.

M. T.

SCHIȚĂ

Noaptea, tîrziu, așteptînd să cadă zăpada,
auzi tropotul vătuit al mistreților
întorcîndu-se-n văgăuni
și trecerea șoptită a vîntului prin mesteceni.

Poate numai ferestrele de aur ale cabanei
demolată de umbre încearcă
să uimească ninsoarea albastră, în pante, sub unghiuri
de neînchipuit pentru ochii tăi.

Și o să-ți aduci cu tine, aici,
toate iernile din munți — sau visate în munți,
cînd vocile prietenilor pașnici și vînători
vor povesti monoton, monoton...

Ilie MARIN

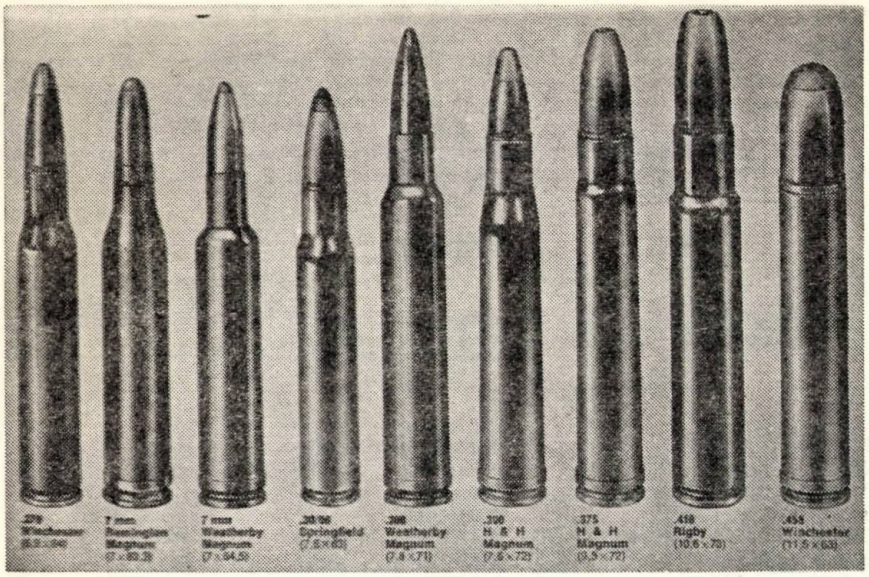

Calibrul cartuşelor cu glonţ

(notat în sistemul de măsură anglo-saxon)

ÎN DOMENIUL PUŞTILOR DE VÎNĂTOARE, dilema priorităţii nu există: întîi a fost găina — adică puşca — după aceea oul — proiectilul — şi mult mai tîrziu s-a ivit necesitatea de a le stabili dimensiunile. De aici provine notarea destul de sofisticată a ceea ce numim calibrul unei puşti sau cartuş. Dacă la ţevile cu alice se ştie, în general, ce înseamnă cal. 12, 16 sau 20, la cele cu glonţ lucrurile se complică. Pe lîngă faptul că niciodată ceea ce se indică drept 7,8 sau 9,3 mm nu au exact această dimensiune, indiferent dacă este ţeavă sau proiectil. Cînd aceste mărimi sînt exprimate în unităţi din afara sistemului metric — inchi, ţoli etc. — deruta devine totală pentru vînătorul neavizat. Problema avînd o „cheie" destul de simplă, vom încerca să o lămurim în rîndurile ce urmează. De altfel, bunicii noştri ştiau foarte bine cîţi milimetri are un „Express 450".

Trebuie să avem în vedere două aspecte. În primul rînd transformarea dimensiunilor în sistemul metric cu care sîntem familiarizaţi şi, în al doilea, sesizarea unor deosebiri în felul de a se nota cartuşele între cele două sisteme — european şi anglo-american. Dacă, în modul obişnuit nouă, diametrul interior al unei ţevi ghintuite sau cel total al unui proiectil se exprimă în milimetri, în sistemul englez acesta este dat în sutimi (1/100) sau miimi (1/1000) dintr-un inch (ţol). Aceste subunităţi nu se scriu cu cifra 0 în faţă ci cu un punct, indicînd că este o fracţiune de unitate, urmat de cifra corespunzătoare. De exemplu .308. De foarte multe ori, atunci cînd din context reiese că este vorba de o puşcă sau un cartuş, se renunţă şi la acest punct, notîndu-se simplu: cal. 308. Aceste cifre se transformă uşor în unităţi metrice, după corespondenţa 1 inch (ţol) = 25,4 mm. De exemplu: $\frac{308 \times 25,4}{1000} = 7,82$ mm.

După cum se ştie, în sistemul european, un cartuş cu glonţ este definit prin 2 cifre, una reprezentînd diametrul proiectilului şi a doua lungimea tubului. De ex.: 7×57. Astfel notat, normal, există un singur fel de cartuş. Rareori este necesară o precizare suplimentară, de obicei o literă, ca la cal. 8×57 S, foarte puţin, dar distinct diferit de 8×57. Această definire prin cifre şi litere nu este atît de completă în celălalt sistem (american). Aici, la diametrul proiectilului (calibru) se

adaugă un cuvînt, de cele mai multe ori numele firmei care l-a fabricat prima dată. De exemplu: 308 Winchester, diferit de 308 Norma-Magnum etc. Această definire simplificată s-a generalizat în ultimii ani, renunțîndu-se la altele mai vechi, în care pe lîngă diametrul proiectilului se arată și greutatea pulberii în grains, ca la .30—60 Springfield, sau .45—90—300, în care .45 este calibrul în țoli 0,45 (11,5 mm), încărcătura de pulbere 90 grains (cca 6 g) și proiectilul de 300 grains (cca 20 g). O curiozitate este faptul că unele firme americane fabrică și își denumesc unele modele de cartușe în sistemul metric. Astfel există 6,5 și 7 mm, Remington Magnum, 7 mm Weatherby Magnum etc.

TABEL 1

Calibrul și denumirea cartușului	Notarea metrică (europeană)	Caracteristici esențiale		
		Greutatea proiectilului (g)	V_o m/sec.	E_o kg/m.
.22 Hornet	5,6×35	3,0	725	80
.222 Remington	5,7×41	3,24	974	157
.243 Winchester	6,2×51	6,5	936	290
.264 Winchester, Magnum	6,5×64	9,1	975	441
.30—06 Springfield	7,62×63	9,7	909	405
.300 Winchester Magnum	7,62×64	11,7	936	523
.308 Winchester	7,62×51	11,7	796	377
.308 Norma-Magnum	7,62×66	11,7	946	530
.375 Hol. Hol. Magnum	9,5×72	17,5	835	622
.458 Winchester	11,56×63	32,4	649	696

TABEL 2

Transformarea calibrelor uzuale din țoli în milimetri

.22 = 5,6 mm
.25 = 6,35—65 mm
.32 = 8,1 mm
.35 = 9 mm
.36 = 9,3 mm
.38 = 9,3—9,6 mm
.44 = 10,6—11,2 mm
.455 = 11,6 mm
.500 = 12,5—12,9 mm

T. D.

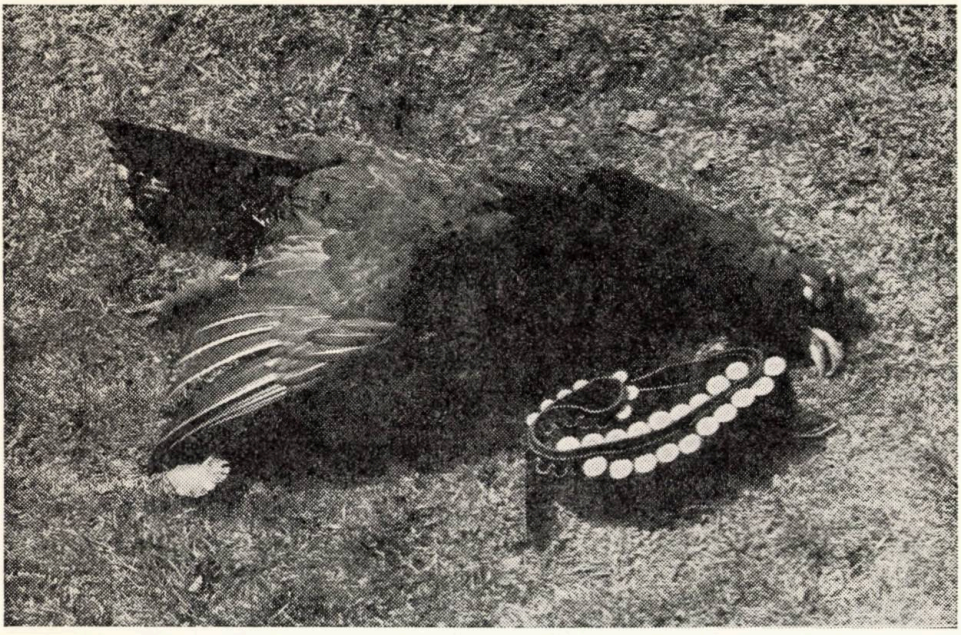

foto Al. Stamari

Mai răsună cornul de vînătoare

CA SĂ PARCURGĂ cu cel mai deplin folos județul Suceava, de la șes la munte și peste munte, un vînător ar trebui să fie și etnograf, arhitect, istoriograf, lingvist și să mai știe și altele. Să călcăm împreună, cu amintirile de mînă, locurile, înfățișînd și stările de azi. Poposim întîi la mînăstirea Rîșca, din josul Fălticenilor, teren de șes, ușor vălurat, bogat în iepuri și căpriori. Aici, la mînăstire, maicile te întîmpină cu faguri cu miere și apă rece ; se plîng de prea mulți șerpi în iazul din apropiere... În sus de Fălticeni, la Mălini, a fost împușcat nu demult un urs — nou record național.

Încolo, în sus, spre Suceava, fosta Cetate de Scaun a Moldovei, nu ne vom opri la noul aeroport de la Salcea, ci în pădurea de la Pătrăuți, unul dintre cele mai bine populate terenuri cu cerbi lopătari, dar și mistreți. Aici, se pare că au apărut și primii mistreți albi în țara noastră, datorită încrucișării cu porcii domestici.

Urcînd pe partea dreaptă a județului ajungem la Rădăuți (trecînd prin Arborea istorică), după care ne abatem puțin la stînga, spre a nu ocoli Stupca — azi Ciprian Porumbescu. Este o așezare întinsă, șesul și colinele de unde s-a ridicat acest mare artist sînt locuri bogate în sălbăticiuni de tot felul. Mai departe, de la Rădăuți, nu poți merge înainte de a vedea monahiceasca așezare de la Volovăț, ceramica neagră de la Margina și „Albastrul de Voroneț", care numai la mînăstirea Voroneț poate fi văzut și care pune la grea încercare specialiștii

foto Al. Satmari

în materie de artă ai Europei ! Dar Suceava s-a remarcat încă mai demult şi prin cerbi, mistreţi, urşi. Şi mai ales mistreţi. Terenuri uşoare, accesibile tuturor vîrstelor de vînători, au dat la iveală bogate cîrduri de mistreţi, cerbi „de aur" şi urşi.

Mai sus, unde legenda spune că Ştefan cel Mare a hotărît, trăgînd cu arcul, locul mînăstirii în care i-a fost hotărît (sau în care a hotărît el — istoria se contrazice) mormîntul, se află mînăstirea Putna. În sus de aşezarea aceasta se întinde un vast teren de vînătoare, care adăposteşte, probabil, cîţiva dintre cei mai puternici cerbi carpatini pe care-i avem. Un renumit vînător de cerbi mărturiseşte cu mîna pe inimă, că a văzut de trei ori, în trei ani la rînd, un cerb cu 24 de ramuri, cum n-a mai văzut niciodată... oamenii de prin partea locului sînt primitori şi harnici, iar vorba lor dulce, colorată, te cucereşte.

De aici, ocolind pe marginea de nord a ţării, adică pe la Frătăuţii-Vechi, Vicovul de Sus, Straja şi Ulma, ajungem la Izvoarele Sucevei. Locuri grele de istorie, păstrate în numele lor, în nume de arme, în nume de oameni, în obiceiuri, în datini : Boura, Sulița, Bourea etc. Este şi locul în care a fost botezat firul de apă care izvorăşte de lîngă Argel şi în care s-a înecat Molda, căţeaua lui Dragoş Vodă. Acesta, spune legenda, urmărind peste munţi zimbrul, cu cei trei sute de oameni ai lui, a botezat apa cu numele de Moldova şi aşa i-a rămas numele de la descălecare încoace : Moldova. Apă vijelioasă la început, mai apoi lină, adîncă, aşa cum îi va fi fost şi naşul ei legendar. Prin aceste locuri sînt cerbi tari, lupi, urşi, rîşi, mistreţi greu de adus „la puşcă". Sînt locuri sălbatice, codri deşi, teren greu de urcat, care cere vînători încercaţi, multă răbdare şi pricepere întru cele vînătoreşti.

Mai jos, spre Cîmpulung, locurile nu se îmbunează deloc. La Cîrlibaba, Fundul Moldovei, Vatra Moldoviţei, Breaza, şi altele sînt terenuri bogate în vînat de tot felul, dar grele. Trăiesc aici cerbi încă nevăzuţi de ochi de om, urşi şi rîşi şi cocoşi de mesteacăn, după cele mărturisite (despre aceştia din urmă) de către oamenii pădurii. Despre lupi, sînt grăitoare adeseori urmele lor lăsate pe zăpadă.

Coborînd, în continuare, pe sub crestele munţilor, trecem pe la Ciocăneşti, Iacobeni, Coşna, ne abatem pe la Vatra Dornei, apoi pe la Poiana Stampei şi, de la Neagra Şarului se văd în zare coamele munţilor din vestul judeţului Bacău. Dar să ne oprim pentru scurtă vreme la Ciocăneşti. Fond de vînătoare republican, terenul este foarte bine populat cu cerb, căprior, mistreţ, urs. Apare adeseori rîsul şi pisica sălbatică. Anual, din acest fond de vînătoare, bine gospodărit de principalul lui gospodar Iacob Lupuşor, au fost extraşi cerbi valoroşi. Acelaşi gospodar ştie şi cu ochii închişi locurile de rotit ale cocoşilor de munte, ca şi vremea cînd trebuie înnoptat la bordeiele de pîndă, pentru lupi sau vulpi.

Dar, ca să nu neglijăm cu totul partea cea mai de sud a judeţului, ne înapoiem mai sus, la primul baraj de la începutul Pîrîului Omului şi venim cu pluta la vale, pînă la Vatra Dornei, unde ne oprim chiar la fabrica de cherestea. Dar, pînă aici, cîtă linişte, cîtă încîntare nu vom culege călătorind lin şi în linişte, pe meandrele Bistriţei Aurii... Vom vedea cerbi şi ciute, căprioare şi veveriţe, mirate cum de poartă apa asemenea arătări ciudate ; lemne lungi, legate între ele, iar deasupra nişte momîi. Ele ne privesc nedumerite, noi le fotografiem... şi, apoi fiecare cu părerea lui.

Ajungem cu pluta la un opust. Porţile sînt închise. Aşteptăm să crească apa, ca să plecăm cu „haitul". Oglinda lacului care s-a format la opust este lucie, neclintită. Brazii aplecaţi spre apă se privesc în oglinda ei, de parcă şi-ar număra anii. La un semn, porţile opustului s-au deschis, haitul a plecat, plutele se apleacă şi zboară în jos odată cu apa. Plutaşii trag greu la „cîrme" şi cînd trec pe sub „portalul" opustului se apleacă mult, parcă în semn de închinare.

Aşa ajungem, cu plutele, la Vatra Dornei, punctul terminus al călătoriei noastre prin judeţul Suceava.

În final, în parcul oraşului, oferim veveriţelor alune, pe care ele vin să le culeagă din palmă. Sînt blînde şi multe şi numai la Vatra Dornei... **(i.c.)**

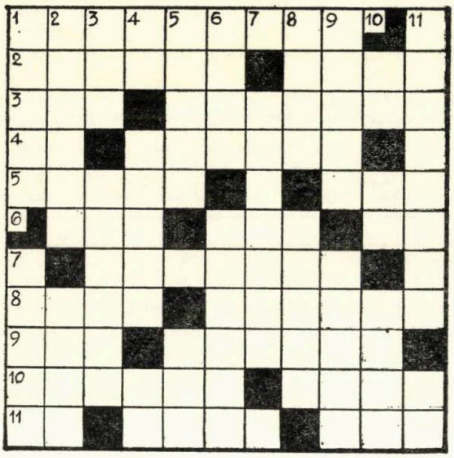

VÎNAT PATRUPED

ORIZONTAL : 1) Calitatea vulpii. 2) Ursul sau mistreţul. — Vînat... cu nărav (pl.). 3)... Martin... — ...tras pe sfoară de vulpe... 4)... şi astfel a rămas ursul fără coadă ! — Vînătoare. 5) „Cuceritorul" din cărţi. — „Lupul" din „Capra cu trei iezi". 6) Îngheaţă apele ! — Amator de zmeură şi miere. — Printre maimuţe ! 7) Atrag... rîsul. 8) Pregătite pentru a trage focuri (au şi vînători). — A vorbi ca ursul. 9) A vui. — Luat de blană. 10) Nu se teme de lei şi tigri. — Glonţ ieşit din puşcă. 11) Mamifer exotic, cu... părul peste cap („leneşul"). — Împuşcat. — Urme de nevăstuică !

VERTICAL : 1) Carnivor siberian, vînat pentru blana sa scumpă. — În exces la vulpe, deficitară la urs. 2) Nici cal, nici rinocer. — Ca lupii. 3) Vînat... cu haz. — Animal... sălbatic. 4) Sînt în temă ! — Perfidele pădurii. — Leu ! 5) Elefant... redus. — Un foc de armă ! 6) Fratele polar al cerbului. — A se lua după urme. 7) Vînat ierbivor, din ţara noastră. 8) Din familia rîsului ! — Vînat african... rapid. 9) Cunoscut matematician german. — Conducători în... ţara Tigrului. 10) Urme de vulpi sau lupi ! — Vînătorul ! — Începe cu focuri de armă. 11) Urmaşii domestici ai zimbrilor. — Apare un şacal !

Nelu CARAIMAN

Cuvinte rare : ROBUR, GEL, AUI, EULER

AMBIŢIE CU URMĂRI TRAGICE

UN VÎNĂTOR american care vîna în Africa a ţinut morţiş să vîneze un leu cu arcul şi săgeata. I-a interzis ghidului care-l conducea să ia cu sine vreo armă de foc. Dar o săgeată prost plasată a rănit un leu, care a atacat ghidul şi l-a rănit grav. În prezent, pe plan internaţional, sînt exprimate tot mai des opinii împotriva vînătorii cu arcul, datorită cruzimii procedeului şi pericolelor pe care le generează.

SIMŢUL MAGNETIC AL ALBINELOR

ALBINELE POT RECEPŢIONA cîmpul magnetic al pămîntului. Dr. Martin Lindauer, profesor de zoologie la Universitatea din Frankfurt pe Main, pare să fie primul care a făcut această constatare. Iată rezultatul vastelor sale cercetări : dacă albinele zboară într-o anumită direcţie, ele se orientează după liniile cîmpului magnetic. S-ar putea ca omul de ştiinţă să fi dat astfel de urma secretului aşa-numitului ritm endogen. Cu ajutorul acestuia, oamenii şi multe animale se pot îndrepta într-o anumită direcţie memorată, deşi soarele — în calitate de punct de orientare — şi-a schimbat poziţia. (*st.*)

BOBI

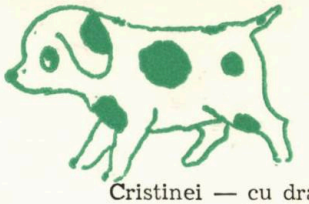

Cristinei — cu drag
Bunicul

TABĂRA NOASTRĂ, pe malul stîng al brațului Sf. Gheorghe, în '71 a fost deseori vizitată de porci, care în această regiune trăiesc în semisălbăticie. A mai umblat pe acolo și cîte o turmă de oi, o cireadă de vite, cai, pînă și măgari, dar aceștia ne-au ocolit cuminte. Pe porci i-am gonit, ba i-am și ciomăgit, dar în zadar: după numai cîteva ore, iar au apărut, băgîndu-și botul în toate, răsturnînd pînă și ciorba de pe foc... Cînd eram plecați la pescuit, ne-a obsedat gîndul la surpriza ce ne poate aștepta „acasă"... În atare situație — deseori — am vorbit că n-ar strica să avem un paznic devotat în tabără: un cîine. Astfel că Mircea s-a obligat ca, peste iarnă, să facă rost de unul.

Într-adevăr, în iunie, așteptînd — pe treptele gării fluviale — sosirea vasului pasager de la Galați, prietenul meu a coborît cu un cîine (mai degrabă cățel), tras de zgardă, cu o ținută abătută, parcă melancolică... „Iată-l, altul n-am găsit" — cu aceste cuvinte mi-a prezentat pe Bobi, care, plictisit de atenția ce i-am acordat-o, s-a și culcat lîngă bagajele mele (tot e ceva!). Pe vasul cursă, în drum spre Mahmudia, a dormit buștean. Toată ziua n-a mîncat nimic, numai apă a băut, din Dunăre, la sosire. Seara, la bufetul din Mahmudia, abia a gustat din ficatul oferit.

A doua zi dimineață parcă s-a mai înviorat nițel și — pe cînd încărcam barca — a produs din joacă mare tărăboi printre păsările din jurul caselor. Treaba odată terminată, am dat sfoară la motor, altfel intram în conflict serios cu „amazoanele" ieșite cu bîte pe chei. În barcă, pe drum, după efortul neobișnuit, Bobi a dormit. Tot așa, după debarcare. Nici n-am terminat bine cu instalarea noastră în camping, că au și apărut porcii. Degeaba am căutat să-l asmuțim; Bobi era de altă părere... Tot bîta ne-a scos din necaz (de frică a fugit și „paznicul" nostru).

Au trecut cîteva zile, cînd, într-o dimineață, ne-am pomenit cu doi dulăi ciobănești, jigăriți, care — la vreo 15 m de tabără — stăteau cuminți în iarbă. Bobi, simțindu-ne pe noi în apropiere a schițat o timidă apropiere, dar a fost ținut la respect, dulăii arătîndu-i colții. (Cred că e momentul să-l prezint pe Bobi al nostru: o corcitură, mai degrabă foxterier decît șpiț, alb la culoare și, dacă ar arbora o ținută mai demnă de un cîine, aș spune că este chiar frumușel). În acea zi, porcii nici n-au ajuns să-și scoată botul din buruieniș, cînd dulăii au și sărit pe ei, urmărindu-i cu un lătrat sălbatic pînă departe. La prînz, ținîndu-i la distanță, le-am aruncat ceva de mîncare. Au înfulecat-o, cît ai zice pește. De atunci au început să tolereze apropierile lui Bobi, și pînă la urmă s-au împrietenit. La o goană în comun după porci, l-am auzit și pe Bobi pentru întîia oară lătrînd. Parcă și el s-a mirat, se înecă, se încurcă, apoi a pornit într-un „tenor" promițător...

Și așa, în scurt timp, Bobi a învățat „meseria". S-a schimbat în bine și s-a umplut de purici... Cînd, într-o după-amiază, ne-a văzut că intrăm în apă, ne-a urmărit atent, apoi (nepoftit de nimeni) a intrat și el și a înotat, alături de noi, cu vădită plăcere. Apoi, ieșind din apă (scăpat de pureci), s-a tăvălit îndelung în praful potecii, gîngurind cu plăcere.

Într-o noapte ne-a surprins o vijelie dezlănțuită, de o vehemență rară. Fulgera și tuna necontenit, tăria vîntului a pus la grea încercare rezistența frînghiilor de fixare a cortului. Ploua torențial. Bobi scheuna cu mare jale și forța disperat intrarea în cort. Nu l-am putut potoli. Pînă la urmă — speriați și noi de un trăznet ce lumina pînă și interiorul cortului, urmat simultan de un tunet sec (ca din o mie de bice) — i-am dat drumul înăuntru. Ud leoarcă, tremura din tot corpul. Se băgă imediat sub patul meu și încă mult timp îl auzii clănțănind din fălci.

De atunci, nu era chip să-l mai ținem, după căderea nopții, în afara cortului.

În scurtul timp cît am stat aici, cîinele a crescut mare. S-a făcut frumușel, pe gît a prins un guleraș bogat de păr lunguieț, ce i-a dat o înfățișare aș zice gravă. Lătratul lui a căpătat „culoare", a intrat în faza de schimbare a vocii... Uneori, dintr-un „tenor" strident, cădea în „bariton"... Atunci — uimit și el parcă — se oprea brusc.

Dar noaptea, în cort, aveam cu el necazuri. În toiul nopții, la cel mai mic zgomot îndepărtat, izbucnea într-un lătrat (tocmai sub patul meu) greu de potolit. Astfel ne scula uneori și de trei ori din somn. Am căutat — uneori enervați pînă la ceartă — să ne împăcăm și cu asta. Însă cînd Mircea l-a surprins și a constatat că a ros o sfoară de cînepă (specială) de întins cortul, i s-a umplut (și lui) paharul. Trebuia să scăpăm — oricum — de cîine. Pînă la urmă — neavînd încotro — am decis să-l ducem pe malul de dincolo și să-l lăsăm în plata domnului... Așa că Mircea l-a trecut peste Dunăre și i-a dat drumul. Pe cînd Bobi zburda prin pădurice, s-a urcat în barcă și a pornit motorul.

Of, am scăpat de el! Și ne-am văzut de treabă. Totuși, în curînd ne încercă un sentiment de reproș și de milă de soarta cîinelui izgonit... Ce puteam face? Stăpîn nou pe aici nu era de găsit! Așa, trebăluind prin tabără, a trecut vreo oră, poate și două; cînd, ce să vezi? Bobi se apropia în goană, din aval... Negru de tăvăluri în praful cărării, sărea pe noi de bucurie cu atîta insistență și putere, încît am renunțat să ne mai ferim de el. Așadar, exilatul nostru, auzind zgomotul motorului, a venit în fugă la mal, urmărind barca cum se îndepărta (asta în închipuirea mea)... A mai stat, cît a stat, pe „gînduri", apoi a intrat în apă și a trecut Dunărea (cam de 200 m lată pe acolo)! Impresionați de această ispravă, l-am iertat pe „fiul nostru păcătos". Așa că la prînz am dat „marinarului " și cîteva pișcoturi cu gem de caise (slăbiciunea lui). Siesta am făcut-o în „familie"...

*
* *

Oricum, după această întîmplare cîinele a devenit mai vrednic. S-a maturizat parcă. A devenit curajos și — de acum — ținea „intrușii" la distanță. Dormea tot cu noi în cort! Dar nu mai lătra; doar uneori mormăia în vis... Atunci cînd, agitat căuta să iasă afară, puteam fi sigur că vreun animal dă tîrcoale taberei noastre. Cel mai îndîrjit se arăta însă față de om (îmbrăcat). Cînd se apropia cineva de tabără se repezea ca din pușcă la el și nu-l slăbea nici la amenințarea cu bîta (avea el ceva — „socoteli" — cu omul)...

Într-o dimineață caldă de vară, ne-am pregătit de plecare la Murighiol (la 6 km în aval), după provizii. Bobi a rămas în tabără. Cînd, însă, am pornit motorul, a intrat în apă. L-am apucat de guler, ridicîndu-l în barcă. Pe drum, se plimba fără astîmpăr de colo-colo (din babord în tribord, cu siguranța unui marinar de clasă). Curînd au apărut tăunii. Acum să-l fi văzut pe Bobi! Sărea după ei, gata-gata să cadă peste bord. Cînd apuca vreun tăun în cleștele dinților, îl executa cu vădită plăcere, apoi îl scuipa cu dispreț, holbîndu-se la el. (Cum, nu se mai mișcă?)... Așa ne-a distrat tot drumul. Cînd, după trecerea buclei mari, traversam Dunărea și intram în canalul ghiolului, Bobi, observînd pe malul mocirlos niște porci, a sărit din barcă și „pe ei"! L-am strigat, l-am chemat, dar degeaba! Pînă la urmă a dispărut din ochii noștri. „De astă dată l-am pierdut", zise cam abătut Mircea. Am intrat în ghiol și după vreo 30 de minute am acostat la țărm, sub comună. Am făcut cumpărăturile, la bufet am mîncat un grătar și niște brînză, am băut o jumătate de vin și, cam după 3 ore de zăbavă, am luat-o înapoi. Am cercetat din ochi malul ghiolului, al canalului... Nimic! L-am pierdut! Cam posomorîți, traversam Dunărea și după puțin timp am intrat în cotul mare spre Uzlina. Exact la intrare, cu un lătrat agitat, a ieșit din buruieniș — greu de ghicit — Bobi!... Acum lătra vesel și ne saluta, prin toate manifestările de bucurie de care poate fi capabil un cîine...

*
* *

A sosit și ziua ridicării taberei. Cînd am desfăcut cortul, cîinele s-a culcat lîngă bagajele noastre, scoase la mal. După ce am încărcat totul, ne-am suit tustrei în barcă și Mircea a dat sfoară la motor. Bobi s-a culcat cuminte peste mobilierul

pliant, legat de proră. În drum spre Mahmudia, am făcut o escală la km 79, acostînd barca într-o scobitură largă în mal, în scopul de a cerceta succint acest mal abrupt, lung de peste un kilometru, cu apă adîncă și — cum ne-a asigurat un bătrîn pescar din Uzlina — bogată în avați. Acest mal l-am găsit, ca loc, ideal pentru camping; rămîne de văzut — la anul — ce poate oferi unui pescar... Ne-am plimbat aici, timp de o oră. La început cîinele era cu noi, apoi a dispărut într-un desiș. La îmbarcare, l-am strigat; a apărut însoțit de un cîine de vînătoare și doi căței mărișori, zburdînd cu ei în voie și făcîndu-se că n-aude chemările noastre. Pînă la urmă am pornit motorul și, cînd nici la asta nu a reacționat, am traversat Dunărea, pentru a intra în curentul domolit, la ieșirea din cotul mare. Cercetînd malul părăsit, l-am zărit pe Bobi, tot la joacă cu noile lui cunoștințe... „Eh, acum, aleluia, s-a dus", spunea Mircea, după ce am făcut vreo 3 km. Dar n-am apreciat just nici acum de ce este capabil acest cîine (el însă cu atît mai bine)... Ce să mai zic ?! am rămas uluiți văzîndu-l cum se apropia în grabă (dar vădit obosit). Am oprit motorul. Cîinele a intrat în apă, a înconjurat (parcă zăpăcit) barca și a ieșit iar la mal. Abia după repetate invitații s-a îndurat și a intrat iar în apă, de unde l-am ridicat în barcă. Sleit de puteri, s-a culcat iar pe mobilierul din proră.

La Tulcea, după acostarea navei de pasageri, Mircea s-a urcat pe vas și — rugat de el — secundul a consimțit să ia cîinele la bord. După aceea am mai stat împreună pînă la semnalul de îmbarcare, cînd ne-am luat rămas bun; Mircea cu cîinele s-a îndreptat spre ponton, unde era acostat „pasagerul". La control, oprit, văd că prietenul meu discută insistent. Desigur, avea dificultăți din cauza cîinelui. Așa a și fost. La un moment dat, l-am văzut cum Mircea a trecut singur puntea. Pe Bobi l-am zărit abătut pe mal, alungat — după încercări zadarnice de a se strecura — de control. Apoi, cu coada între picioare, s-a îndreptat în direcția mea, unde mă despărțisem de Mircea... Eu, îngrijorat că n-am să pot scăpa de el și va sări, după mine, în vagon, mi-am luat rucsacul și am dispărut în dosul gării fluviale.

Așadar, Bobi a rămas tulcean... Păcat de el, ar fi meritat o soartă mai bună...

P.S. De la despărțirea noastră la Tulcea, au trecut vreo două săptămîni cînd am primit scrisoarea lui Mircea, în care — printre altele — îmi scria: „N-ai cum să știi, că la control nu m-au lăsat să-l iau pe Bobi cu mine la bordul pasagerului și deci cîinele a rămas pe chei. Umblam cam abătut pe vas, cînd cu totul întîmplător am dat de secund. I-am spus ce am pățit cu cîinele la control. Secundul, om inimos, a intervenit prompt și astfel m-am dus să-l caut. Mai aveam vreo cinci minute pînă la plecare. Pînă la urmă l-am găsit — încolăcit, ațipit — în locul unde ne-am despărțit. Astfel, în ultimul moment, am urcat cu el la bord. Acum îl ține fiul meu, inginer la Brăila. Dînsul, tot pescar lansetist, a venit să mă vadă la Galați și — aflînd de isprăvile cîinelui — l-a luat cu el acasă. De atunci îl însoțește la pescuit !"

Nicolae EMINET

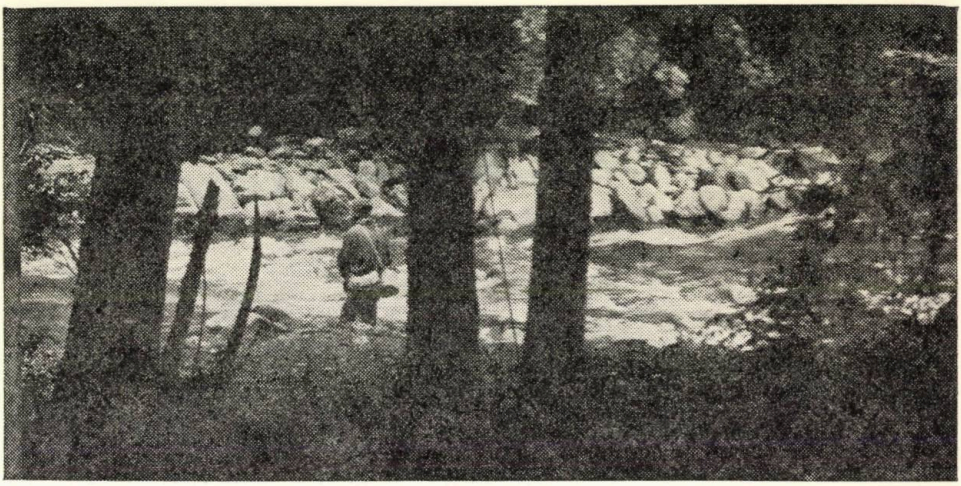

Pe harta țării

UN ȚINUT FASTUOS, CU APE DE LEGENDĂ

PE COORDONATELE NĂZUINȚELOR și bucuriilor noastre pescărești, Țara de Sus a fost și rămîne o uimitoare și foarte rotundă sinteză de satisfacții ; ai, aici, practic, aproape tot ce-ți poți dori, ca peisaj sau ca vietate a apelor, ca specie sau ca dimensiune, ca sportivitate sau ca emoție pur estetică. Aceasta pentru că, minunat colț de străveche vatră românească, Suceava se constituie și ca entitate geografică pe o arie de frumusețe și trăinicie profund echilibrată, armonios diversificată — atît în ceea ce are din vecie, cît mai cu seamă în ceea ce dobîndește și-și făurește contemporan.

Lăsînd la o parte somptuozitatea codrilor, măreția munților, îmbogățiți de o faună care face oricînd să se aprindă imaginația și ochii prietenilor noștri, vînătorii, să parcurgem în fugă, împreună, spațiile curgătoare ale meleagului, rețeaua aceea densă, complexă, îmbelșugată, grea de rod a apelor județului, ca niște artere uriețești pe un trup vînjos, călit : Bistrița, Moldova, Suceava și Siretul, marile trunchiuri — care de aici își încep răsfirarea — pe care s-au sprijinit și se sprijină toate inflorescențele moldave.

BISTRIȚA e mai întîi un păienjeniș de pîraie, cu nume în care sună istoria, dintre care mai răsăritele Cîrlibaba și Țibăul tîrcolesc Obcina Mestecănișului ca să aflueze în Bistrița Aurie, venită pe sub Prislop — tocmai din coasta Ineului. E o țară a lipanului și, după priceperea omului, a păstrăvului ; ceea ce numim „apă de munte" nu cred că-și poate avea într-altă parte o mai fidelă imagine. E o țară a ospitalității și-a bunăcuviinței, a poveștii la ceasul serii și-a celui mai sfînt ozon care se poate isca pe lumea asta ; și a legendei.

La Vatra Dornei, cea Aurie cuprinde o altă Bistriță, alcătuită din Coșna (purceasă de sub Omu) și din Dorna (zămislită în umbra Pietrosului) ; din alintul băștinașilor, nu lipsesc Coșnița, nici Dornișoara, în sumedenia de pîrîiașe leite celor de pe celălalt versant ; poate o leacă mai sărace în daruri, dar la fel de ispititoare pentru purtătorul de undiță care se uită și prin ce preajmă calcă, nu numai la ce dobîndește pentru prăjeală. Acestuia îi vom destăinui că prin partea locului sînt Călimanii, temelie de cer, cu grote și semeții care merită un mihalț mai puțin ;

de fapt, cu mihalții treaba e cam încurcată, fiindcă în seama lor se pun și blestemățiile săvîrșite pe-acolo de niște urîciuni negre și fălcoase, un fel de somni pitici, stricători de puiet și de icre cum nu se mai poate. Dar plafonul reglementar pe-o zi se atinge oricum, pentru a fi pus în tovărășia unui balmuș epocal, la proxima stînă ; în acest scop, tutunul e de mare folos, chiar mai mult decît o pelerină răbdătoare la cel puțin șapte ploi pe zi, ploi zdravene.

După ce trece de Vatra, Bistrița are o bucată de loc în care a năvălit, el știe cum, scobarul, și a alungat — se pare — oricare altă coadă de pește. Uimitor că a năvălit, fiindcă numai puțin mai la vale are stavila practic insurmontabilă a barajului de la Zugreni, paradis pescăresc cum nu se mai află și despre care nici nu mai dau seamă, fiindcă nu cred să fie pescar cît de cît răsărit care să nu-l știe sau, măcar, să nu-l viseze. În fața acestui baraj (dotat cu cabană gospodărească, în care se află bere, friptură și, parcă, muzică mecanică) s-a adunat tot neamul de pește posibil și imposibil : în vara lui 1972, un geolog a prins o plătică, pe semne urcată din Marea Bicazului. Suveran e, însă, scobarul : geme apa de dînsul și, de răul lui, păstrăvul a fugit în cotloane ocrotite, de unde înmulțirea peste măsură a beldiței, a feluriților obleți, a boișteniilor, pînă și-a porcușorilor ; mai dă iama printre dînșii cîte un clean, numai ruginit, care nu refuză nici un picior de broscuță ; pervertiții, însă, stau exclusiv pe scobar — și dacă auziți despre-o traistă de pește în două ceasuri (cînd mușcă, bineînțeles), să știți că nu-i basm.

Mai la vale, de sub Rarău și Giumalău, Bistrița adună Colbul, Chirilul și iar alte firișoare de apă, cotloanele acelea despre care adusesem vorba ; din loc în loc te întîlnești cu „zonă oprită" și, dacă ai venit pe lume în zodie bună, afli dintr-un sclipăt de lumină și dintr-un fulger cam ce-i aceea lostriță ; poți afla mai îndeaproape dacă ai autorizație. Toată împărăția, de altfel, e a silvicultorilor, cu care trebuie să dai față obligatoriu înainte de a te încumeta la undit, fiindcă zonele cu popreală sînt cum nu se poate mai multe și mai dese. La 'el trebuie procedat și pe malul drept, în legătură cu Barnarul și Bărnărelul, ge grafia cea mai darnică în păstrăv cu care m-am întîlnit vreodată.

Vor mai veni în Bistrița, cam pe la Broștenii știuți de noi de la Ion Creangă, plecate tot de sub Pietrosu, felurite Negre : Neagra Șarului, Negrișoara, Neagra Broștenilor — adică păstrăv de mai toate soiurile și, cam de-aici încolo, din ce în ce mai mult clean. După aceea, rîul va trece, măreț și solemn, la nemțeni și la băcăuani, să se facă lumină.

MOLDOVA coboară tocmai de la Lucina, unde-i o herghelie fantastică, matcă a celor mai fremătători cai de care mi s-au învrednicit mie privirile. Pe-o altă parte, să nu rămînă de rușine sufletul duios al oamenilor locurilor, e Moldovița, între Obcina Mare și-a Curmăturii. Se unesc de pe Vama, orășel în toată puterea cuvîntului, cu dichisul complet, fiindcă Moldova — după ce înghite Valea Putnei, alt rai al păstrăvilor, cu crescătorie întemeiată — devine un rîu aproape urban. Gloria ei e că o face numai pentru înlesnirea pescarilor, fiindcă altfel știe să rămînă sălbatică acolo unde trebuie și să anuleze destul de iute influențele nefaste ale așezărilor pe care le străbate. Așa face cu apele care-i vin dintr-o Ostriță și-o Suhă, poluate pînă la alb-lăptos și de care nu se-apropie nici batracienele ; nu mult după ce le primește, redevine darnică (e drept, mai ales în clean și albitură diversă, dar mai scapă și cîte-un pistruiat) și bună de băut dintr-însa, cu palma, ca din izvor. Mai captează niște Suhe (una Mică, alta Mare, în care a undit și Culai Labiș, meteorul), o Rîșcă și-o Rîșcuță, după datina alintărilor, și se face rîu de șes, cu toate cîte țin de această categorisire. Tot pentru cel în stare să uite o clipă de plută, să notăm că rîul trece ca șoapta pe lîngă unele locuri și nume care cîntă : Moldovița, Humoru, Voroneț, Baia, Fălticeni, Verseni, încărcată de etern și de permeabilitate la actual, deopotrivă. O ciudățenie : scobarul din Moldova (destul, din păcate pentru ea) nu vine la cîrlig nici descîntat ; alta : cleanul din Moldova nu se ține după linguriță ; încă una : pescarii de pe Moldova dau cu bucurie veneticului ace și orice fel de momeală, cu singura condiție ca și acela să dea bună-ziua.

SUCEAVA își are obîrșia cam pe lîngă a celorlalte două spuse, Cîrlibaba și Moldova, țîșnind dintr-aceeași născătoare neguroasă de ape. Oarecare iz de apă de munte are și ea, la începuturi, dar și-l pierde repede, trecînd într-o cuminte apă colinară, în care hălăduiește în voia cea bună tot scobarul, aici hămesit cum nu se mai află. Practic, pescar pe Suceava e tot una cu scobaragiu și, dacă nu ești

experimentat la toanele acestui pește (numai strună 0,15 maximum, numai ac 14—16, numai viermuși și, dacă se poate, viermuși numai de Rădăuți), te cam faci de rușine. Este și clean, dar mai mic decît altunde ; nu lipsesc beldițele, obleții, porcușorii, boiștenii — dar cine se uită la așa ceva ? De oarecare prețuire se bucură hautul (e discordie mare ce e ăsta : avat, morunaș corcitură sau specie nouă ? — dar așa-i zice toată lumea : haut) și mai este, din cînd în cînd, și cîte-o știucă. Au rămas din Suceava veche bălți foarte puțin știute ; pe-acolo e lin, roșioară, cosac, mai cîte-un bibănaș, mai cîte-un cărășel — dar cîtă vreme trăiește scobarul, orice altceva pălește. Nici contribuțiile lăturalnice la creșterea rîului nu sînt prea remarcabile, ca debit ori ca randament piscicol : abia dacă înțelegi ceva din Brodina și Putna (unde, totuși, dai peste păstrăv, dacă nu ți-a urat nimeni „noroc la pește"), abia dacă știi care-s Sucevița, Solca, Solonețul, Ilișescul — pe dreapta, ori Hornișetul, Hatna, Pătrăuții — pe stînga ; le-am amintit doar pentru că, la timp de viitură ori numai de tulbureală, ele devin pentru cîte două-trei zile veritabile depozite de pește, cel puțin în zona de confluență, crîncen exploatate ca atare. După ce trece de orașul care-i poartă numele, Suceava e — din punctul nostru de vedere — nulă : o poluează în asemenea hal industria chimică a capitalei județului încît apele ei înnegrite urîțesc pînă și Siretul, pe multe zeci de kilometri, cu efecte dintre cele mai tragice ; sînt începute — mai bine mai tîrziu decît niciodată — unele lucrări rectificatorii.

SIRETUL încheie și încununează această foarte frugală priveliște pescărească suceveană. E atît de puternic și de solemn încît anihilează tot ceea ce primește (mai dăinuie doar o încîlcitură de Șomuzuri : unul Mic, unul Mare și o infinitate nebotezate). Capricios ca o logodnică, întortocheat ca o perucă pusă pe bigudiuri și darnic ca un agent de circulație : cum nu pleci de lîngă unul ca acesta fără mușt-truluială, așa nu pleci de la Siret fără dobîndă. De care ? Luați orice inventar de pește, dați la o parte ce stă în mare și ce rămîne e în Siret. Se insistă, însă, mai ales la mreană (mare și foarte mare), la clean (rău și foarte rău), la crap (bătrîn și foarte bătrîn) și la morunaș (mult și foarte mult) ; s-au rărit somnul și derivatele lui. Dar, aici, avatul e avat și știuca e știucă ; iar prin bălțile care-au fost cîndva meandre, gîlgîie ocheniță, babușca, bibănașul, carasul și caracuda, confundate după cum se cuvine, și tot ce mai trebuie să fie acolo. Pe Siretul curgător, scobarul are cam aceleași năravuri ca cel din Suceava, dar nu se instalează chiar în toate locurile ; obișnuiții sînt în stare să spună de-acasă ce vor prinde, fiindcă pleacă hotărîți unde, cu ce și la ce vor da.

Prin grija gospodarilor speranțelor noastre, județul Suceava are și cîteva amenajări sub formă de baltă (cinstit, și cu părere de rău : mult prea puține față de cîte trebuie și față de cît s-ar putea). Pe ele s-a prăsit (ignorînd taxele destul de săltate și sfidînd paznicii suficient de impozanți nu... flotanții), un fel de elită parazită, abonați permanenți ai locurilor și procedeelor. Scot în vrăjmășie crap și ce mai dă dumnezeu (adică feluriți cărășei) la vreme de noapte, după care aruncă mămăligi întregi cît mai spre mijloc și se duc la altele ; care vine în zori și șade pînă noaptea, șade ! Setea de baltă și-o potolesc membrii filialei prin fel de fel de ochiuri de apă, unele fără proprietar, altele cu proprietar căruia numai de pește nu-i arde, și din care s-ar putea încropi cele mai ispititoare completări la darurile celelalte ale naturii.

Dar acestea sînt cu totul și cu totul neînsemnate pe lîngă rest, pe lîngă bogăția de frumos, de inedit, de neprevăzut pe care o oferă oaspetelui meleagurile de legendă și de belșug ale Sucevei, față de inima caldă și mare a oamenilor ce le împodobesc, față de farmecul plenar al permanențelor.

Ștefan STROE

Cît de puțin se cunoaște în afara noastră lumea peștilor e dovedit și de atît de generala comparație „ca peștele". Dă-ți seama deci, ucenicule pescar, de mulțimea lucrurilor pe care le ai de învățat de acum înainte.

Inegalitatea din lumea peștilor nu poate fi nicicum contestată. Ea există. Interesant e însă faptul că, chiar atunci cînd peștișorul nu scapă de gura lacomă a răpitorului, el nu încetează nici o singură clipă să satisfacă o finalitate, ce-l depășește cu mult, e drept.

LA MARE

CUM SE PESCUIEȘTE ZARGANUL ?

PEȘTE APRECIAT de locuitorii de pe malul mării dar altfel puțin cunoscut, la noi zarganul nu face obiectul special al pescuitului sportiv. Poate și fiindcă este destul de rar (pe litoralul românesc se prind în medie cca. 9 500 kg anual). În cele cîteva lucrări despre pescuitul sportiv, apărute pînă acum în țara noastră, se arată că zarganul se pescuiește fără cîrlig, acesta fiind înlocuit cu un ciucure de mătase roșie, în care peștele-și agață dinții.

Lucrările de specialitate străine nu pomenesc însă nimic despre această metodă de prindere a zarganului. După acestea, peștele cu corp de șarpe, cioc ascuțit și oase verzi oferă un pescuit sportiv pasionant din barcă, însă folosind metode banale : năluca, țaparina, montură de fix.

La pescuitul cu năluci mici, rotative sau ondulante, se execută lanseuri lungi, zarganul fiind un pește sperios. Se menționează că deși peștele apucă năluca cu brutalitate, se degajează de ea ușor.

Cu țaparina se pescuiește ca și la celelalte specii vizate de această unealtă, folosind trena și lanseta.

Cel mai mare interes îl prezintă pescuitul zarganului cu momeală naturală. Unelte : *a) fir de 25/100 mm grosime, la capătul căruia se fixează un plumb în formă de sîmbure de măslină de 15—35 g și un vîrtej, urmate de struna mai subțire avînd 1 metru lungime și un cîrlig simplu nr. 1 ; b) acestui dispozitiv i se poate adăuga, deasupra plumbului, o plută culisantă lungă de cca. 15 cm, iar mai sus un plumb mic sferic, opritor.* Momeala : *fișie (lambou) groasă de cca. 3 mm și avînd lungimea și lățimea unui deget mijlociu, prelevată de pe abdomenul unor pești proaspeți (zargan, scrumbie, cambulă).* Pescuitul. *Se aruncă cu lanseta cît mai departe și se recuperează sub suprafața apei, la maximum 2 m adîncime, jucînd momeala. Atacul este semnalat prin scufundarea fermă sau jocul plutei. După mușcătură i se lasă puțin timp (10—15"), căci zarganul nu abandonează ușor prada. În timpul drillului, face sărituri spectaculoase și înoată în zig-zag pentru a se elibera.*

L. B.

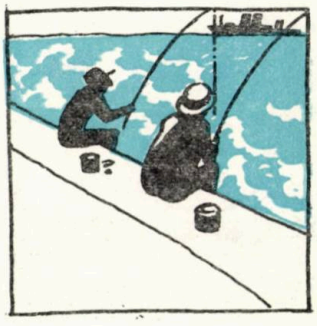

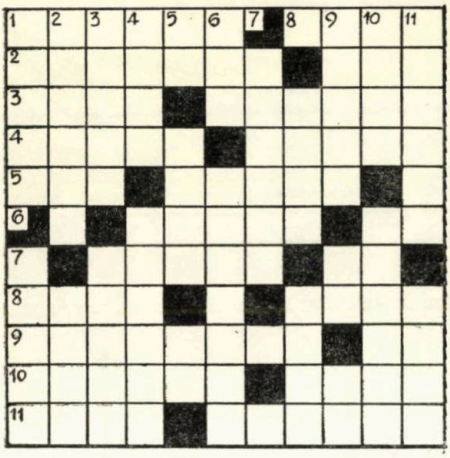

LA PESCUIT

ORIZONTAL : 1) Răpitor de apă dulce, supranumit „lupul bălții". — E ca o balenă ! 2) Pești... cu nasturi. — Nume japonez. 3) Plasă pescărească. — Un singur ton pentru toată lumea !... 4)... un caras întors... — ...și lin ! 5) Mie... — ...un țipar întors ! 6) Morun sau nisetru afumat. — M. 7) Moluște marine... cu vopsea. — Cap de somn ! 8) Cu coarnele depărtate. — Domiciliul unor anumiți delfini. 9) Pește de mare sau de baltă. — Interjecție. 10) Pescarul din cîntec. — Pești... calmi. 11) Corabie (**înv.**) — Pescuit fără permis.

VERTICAL : 1) Trași cu undița. — Pește din apele de munte. 2) Icre... de clasa a doua. — Buza săbioarei ! 3) Trăiau... pe lîngă coasta Adriaticei. — Răpitori cenușii, de apă dulce. 4) Localitate în zona Făgărașului. — Prind pește... cu ciocul. 5) Cap de caras și coadă de știucă ! — Cel mai cunoscut pește de apă dulce. 6) Zeu asiatic (**od.**). — Pui de somn ! (**pl.**). 7) Mersul racilor, zice-se. 8) Haină fără mîneci. — A fortifica. 9) Arată dinții ! — Cozi de caraşi !... — ...și o pană ! 10) Nu prinde nici un ton ! — Cunoscuți... furnizori de icre negre. 11) Ton ! (**pl.**). — O balenă... plătită integral.

Nelu CARAIMAN

Cuvinte rare : ITU, ORIE, ILAC, NAIE, ANU.

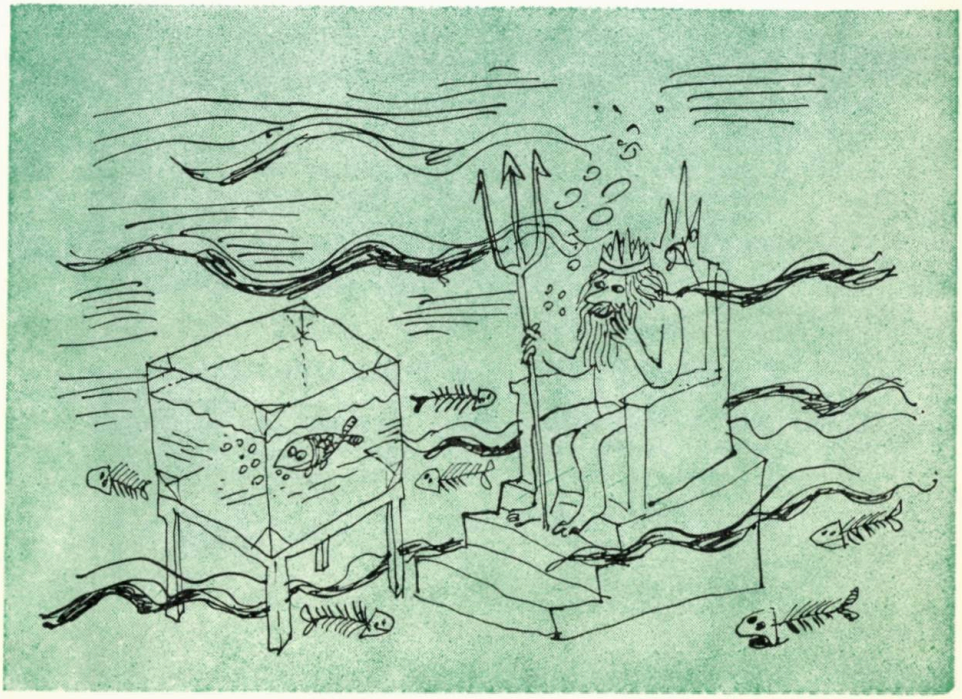

CE ȘTIM DESPRE DRAGON ?

DRAGONUL este un peștișor care trăiește pe fundurile nisipoase ale mării, pîndindu-și prada ascuns în nisip. Dacă prada vizată este totuși cîrligul perfid acoperit de fulg al țaparinei sau rîma devenită crocantă tot din cauza unui cîrlig, atunci noi, pescarii, facem cunoștință cu el. Cunoștință neplăcută atît pentru noi, care nu știm cum să scăpăm mai repede de acest pește fără a-l atinge (are pe operculi și pe aripioara dorsală țepi veninoși), cît și pentru el, care de obicei sfîrșește zdrobit de pietrele digului.

În numărul din ianuarie 1973 al revistei „La Pêche et les poissons", un pescar, pe nume dr. Peel, publică un articol cu sfaturi interesante pentru pescarii care prind în mod accidental acest pește. Iată cîteva idei folositoare extrase din acest articol. Mai întîi, despre înțepătura veninoasă a dragonului :

„Ca în toate atacurile veninoase, gravitatea înțepăturii dragonului depinde de factori multipli. Glandele cu venin au nevoie de un anumit timp ca să se umple, deoarece secreția nu este instantanee și trebuie să apropiem faptul acesta de mușcăturile de viperă, a căror gravitate e foarte redusă dacă animalul a avut buna idee de a se ocupa de un alt client cu puțin timp înainte. De asemenea mai este vorba — și asta e mult mai important — de starea victimei : un fost jandarm, refăcut din truda sa în cîțiva ani buni de pensie și cîntărind 100 de kg este mai puțin vulnerabil decît un băiețandru gingaș sau decît un intelectual obosit. Dar dacă jandarmul e cardiac sau suferă de insuficiență hepatică, starea de șoc va fi mult mai accentuată. Cazurile de deces sînt excepționale și aparțin paleontologiei legendelor bătrînești, dar starea de șoc, agitația și durerile intense sînt urmările frecvente ale înțepăturii, la fel ca și un panarițiu sau un flegmon... Tratamentul de urgență comportă scoaterea cît mai rapidă a spinului veninos. Toți pescarii ar trebui să aibă o pensetă fină, pusă într-un săculeț etanș, ceea ce i-ar scuti să improvizeze mica intervenție chirurgicală cu vîrful lamei briceagului care a servit la spintecarea peștilor. O acțiune de dezinfecție se impune și o ușurare relativă va fi dată de pansamente umezite cu soluție de permanganat de potasiu sau alcool. Dacă aspirina nu ajunge pentru a bloca durerea sau dacă această durere crește și apar semne de infecție, se impune apelul la medic".

Aș îndrăzni să adaug că înțepăturile dragonului pot fi ușor evitate chiar de pescarii care doresc să atingă captura : o fîșie de material textil des sau, mai bine, o mănușă de cauciuc ne pot separa eficient mîna de țepii temuți.

Știați că dragonul, acest peștișor cu nume mult prea înfricoșător, nu e chiar „irecuperabil" și că poate fi consumat la masă ? Iată ce scrie dr. Peel :

„Dragonul este un pește excelent, a cărui preparare este destul de simplă și necesită mai întîi să se secționeze cu foarfecele aripioara dorsală și spinii de pe operculi, să-i îndepărtăm pielea... și, bineînțeles, să-i curățăm interiorul".

Ca rețetă de preparare, dr. Peel ne propune să frigem pur și simplu peștele, stropindu-l din abundență cu unt topit. Simplu, nu ? Mai rămîne însă să aveți curajul să o faceți.

Sorin JINGOIU

Friza pe dig

Știu întîlnirile. În seara sură
atîtea mări se zbuciumau sub astre
ca un trecut care abia se-ndură
în palide imagini — și albastre.

Dar timpul amurgea — un golf
de sare —
și tremura-n cristale, arămiu,
așa precum se mișcă și tresare
și țipă-n crucea nopții a tîrziu.

Iar noi eram o pajiște și poate
un arbore spre stele despletit —
sau două stele vag continuate :
pescarul — și-umbra lui în asfințit.

Sandu ANDREI

foto Peter Weber

Animalele și moartea

S-A VĂZUT ADESEA, cu ocazia vînătorilor de selecție, cînd era împușcată cîte o ciută bătrînă sau un lopătar din turmă, că restul turmei — după o scurtă tresărire — își continua activitatea, păscînd și nedînd nici o atenție exemplarului căzut în foc.

Oare moartea e o noțiune de neconceput pentru animale ?

Înainte de a ne întreba despre această curioasă indiferență a animalelor față de moartea unui semen al lor, să precizăm cîteva lucruri. Pe om, moartea altui om îl impresionează în funcție de circumstanțe : cataclisme, foamete sau masacre la celălalt capăt al lumii nu ne emoționează în mod deosebit ; moartea unui cunoscut ne mișcă mai mult ; dispariția unei ființe apropiate ne emoționează profund. Deci se pare că gradul de cunoaștere e factorul care condiționează efectul produs de moarte.

Cum e la animale ?

Poate ar trebui examinată întîi o noțiune complementară : după ce se cunoaște că un animal e mort ? Pentru noi răspunsul e simplu, dar animalele se pare că nu au posibilitățile noastre de abstractizare. Ele se recunosc între ele prin diverse semne sau semnale vizuale, olfactive sau altele. Dacă unele din aceste semnale lipsesc, atunci semnificația față de animalele din jur se schimbă ; ori modificările de semnale sînt foarte nete în caz de moarte. Spre exemplu, un cerb imobil nu mai seamănă cu falnicul animal cu suflu puternic, încoronat cu un trofeu așa cum erau obișnuiți cei din jur să-l vadă. Dacă rămîn indiferente animalele față de cadavrul unui semen de-al lor se datorește faptului că nu-l mai recunosc.

La fel se întîmplă și cu puii de pasăre care cad din cuib, chiar în fața părinților, care nu le mai acordă nici o atenție.

La animalele mai evoluate din punct de vedere psihic, se observă diferențe interesante între grupuri. La maimuțe, spre exemplu, s-au făcut experiențe intro-

ducînd în cușcă un cadavru de al lor. Maimuțele nu i-au dat nici o atenție, nici măcar cînd cadavrul a fost decapitat. La cimpanzei în schimb cadavrul unui semen de-al lor a produs oroare. Se pare că cimpanzeilor le e frică chiar și de semenii lor care dorm adînc. După relatările unui vînător-zoolog se afirmă că cimpanzeii sînt capabili de a face asociația între o rănire și urmările posibile. Se citează cazul unui cimpanzeu rănit care a fost luat de semenii lui și îngrijit. De aici se deduce și faptul că e foarte greu și foarte rar se poate prinde în cursă un cimpanzeu, deoarece se susține că la strigătul acestuia semenii lui vin să-l elibereze. Deci cimpanzeii par a fi suficient de inteligenți pentru a asocia rănile și accidentele cu moartea.

Noțiunea de moarte, destul de sinistră de altfel, e bazată pe o bună cunoaștere a vieții, cunoaștere pe care puține dintre vietăți sînt capabile să o aprecieze. Maimuțele mari și omul sînt unicele ființe care simt că viața este cel dintîi dintre bunuri care trebuie păstrat cu orice preț. (M. T.)

LUPUL ȘI OMUL DE ȘTIINȚĂ

DEOARECE ȘTIINȚA nu-și poate mărgini orizonturile la trecut, ci, preluînd faptele și ideile trecutului, se îndreaptă întotdeauna înspre viitor, în cadrul general al problemei răpitoarelor în faună și lupului i se acordă tot mai multă atenție. Unele țări încearcă să-și refacă nucleele existente cel puțin în primele decenii ale secolului nostru (Suedia, R.F.G. ș.a.). În altele mai dăinuie încă puterea credințelor, a părerilor, a măsurilor pripite. În ultimul timp, cercetătorul dr. Erik Zimen — suedez de origine — se preocupă de etologia lupului, crescînd singur și observînd obiceiurile lupilor, în rezerva destinată special acestui gen de cercetări din cadrul Parcului Național al Pădurii Bavareze. Desigur că cercetările și concluziile sînt multiple. Ni se pare însă demn de remarcat că deja s-au conturat unele aspecte care, în comparație cu „credințele" care circulă încă pe la noi, sînt deosebit de importante :

1. Lupoaica este o mamă bună, pasionată, gata de sacrificiu, care se poartă cu odraslele ei cu multă blîndețe.

2. Teama de înmulțire exagerată a lupului este greșită, căci pe cale naturală, în alcătuirea haitei, numai o singură femelă are pui într-un an, nu fiecare femelă !

3. Proasta reputație a lupului (căruia, între altele, îi datorăm majoritatea raselor de cîini de astăzi) nu se află în concordanță nici cu firea sa și nici cu realitatea bio-ecologică. Ea provine numai și numai din faptul că „a fost întotdeauna un concurent al omului în căutarea hranei". Furtul vitelor sau al prăzii „de drept" vînătorului, nu i s-a putut ierta niciodată. Toate încercările pe calea așa-zisei „cercetări" cinegetice nu au avut alt scop decît să dovedească cu orice preț că lupul trebuie stîrpit, distrus.

Desigur că cercetările întreprinse de dr. Zimen au și scopul cunoașterii lupilor în natură, acolo unde ei mai există. Ni se pare semnificativă în acest sens remarca sa cu privire la o viitoare experiență în natură și anume în Carpați : „După cîte am auzit, acolo mai există lupi. Să sperăm că nu-i vor stîrpi înainte de sosirea mea !" („Prisma" an. III, nr. 9—10, 1971, p. 66). **(Al.F.).**

Discul de os...!

În S.U.A. s-a bucurat de un mare succes un disc intitulat „Clopoțelul melodios". Este un cîntec ciudat, interpretat de un cvintet format din cîini — 2 cîini ciobănești, un pudel, un pinci și un foxterier. Discul s-a vîndut ca pîinea caldă : în cîteva zile o jumătate de milion de discuri !

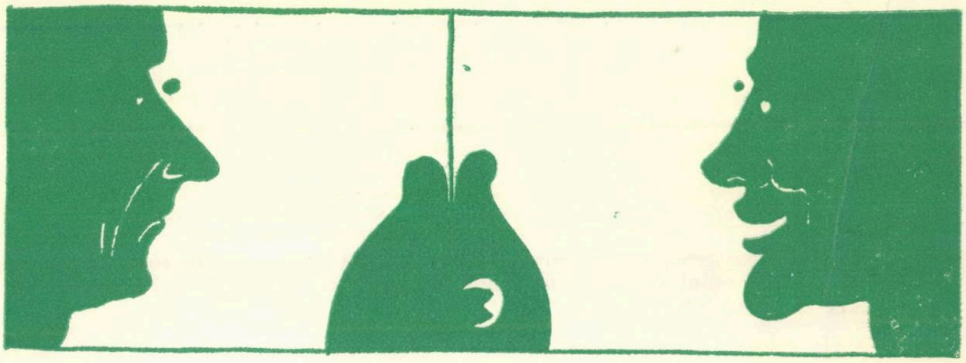

CRAP ? ORICÎND !

NU VI SE PARE TITLUL de sus oarecum cunoscut ? Dacă puteţi răspunde afirmativ, ceea ce nu m-ar mira deloc, desigur că aţi citit unul din numeroasele articole despre pescuitul acestui nobil reprezentant al genului Cyprinus, articole care în ultimul timp au apărut în număr mare în revistele de specialitate „pescărească".

Şi eu, citind un astfel de articol recent apărut, mi-am reamintit o întîmplare petrecută nu cu prea mult timp în urmă, o întîmplare legată tot de un astfel de pescuit al unui crap.

Oricum va fi, m-am hotărît să v-o povestesc şi d-voastră, cu tot riscul de a vă plictisi, cu toate că, de fapt, nu este ceva cu ce m-aş putea mîndri între confraţi, deoarece nici peştele nu era un „uriaş" nici...

Dar s-o iau de la început !

Da, astfel a început, nici nu încerc să neg ; sînt şi eu un patriot local înfocat, iar de acest lucru se leagă din cînd în cînd cîte o chermeză, două... Rar se întîmplă însă ca după astfel de plăcute seri să mă doară capul, aşa cum a fost în acea dimineaţă.

Mai exact, durerea de cap venea de la o partidă de cărţi puţin prea mult lungită la unicul meu cumnat.

Cumnatul meu, pentru a spune totul de la început, nu-i pescar, e microbist de fotbal, săracul !

De fapt, hotărîsem să nu ne întindem prea mult la joc ; pentru dimineaţă aveam acasă deja pregătite sculele pentru o partidă la roşioară, lucru pe care, evident, nu-l ascunsesem celor de faţă.

După ce luasem potul, la „mustaţă", cumnatului meu, acesta nu se mai putu abţine să nu pronunţe fel de fel de epitete jignitoare la adresa pescarilor şi pasiunii lor în general, la adresa mea în special. În mod logic, nu m-am lăsat nici eu mai prejos, i-am întors răspunsurile cuvenite privind fotbalul şi microbiştii... dar toate astea le cunoaşteţi, desigur, din proprie experienţă, aşa că nu mai lungesc vorba.

Un singur lucru mă necăjea (din fire sînt un om foarte calm), un lucru care jignise adînc onoarea mea de pescar : „...atît de des te duci la pescuit..." cuvîntase cumnatul meu „...nu prinzi, drăguţă, acolo, în apă, aşa, din cînd în cînd, cîte un peştişor sau ceva de genul acesta ? Eu, cel puţin, de cînd te cunosc, n-am văzut peşte la tine în traistă ! Păi, daaa...!?" (Dacă doriţi să ştiţi neapărat de ce n-am adus peşti acasă, întrebaţi-o pe soţia mea !).

Oricum, trecuse de orele unu şi jocul nu fusese prea uscat, ba chiar aş spune jucasem prea „umed" ! Aşa că era scuzabil răspunsul meu... „Ceee ? Stai că-ţi arăt eu ţie, microbist-fotbalist ! Ce-ţi doreşte inima ta de sportiv ? Lin, ştiucă, somn, caras, crap, roşioară — şi cînd ?" (Zău că seara a fost tare umedă, era doar sfîrşitul lui octombrie !).

Dar nici răspunsul nu s-a lăsat aşteptat : „Am poftă să mănînc mîine un crap, aşa, pe la ora 10, dacă se poate. Anişoară dragă, lasă friptura în fri-

gider, de masa de mîine se îngrijește cumnatul meu !"

Dacă a crezut că nu i-am văzut rînjetul, atunci se înșela amarnic dragul meu cumnat ! Soția mea (prezentă de la început fără șanse de intervenție în discuție) scutura doar din cap ; ce mai putea face, tot era prea tîrziu !

După scurt timp am plecat. Aerul rece de afară m-a readus brutal cu ambele picioarele pe pămînt. Crap ! În octombrie ! Văleu !

Dar promisiunea e promisiune și, cînd e în joc onoarea tagmei undițarilor (mai ales față de niște jigăriți de „microbiști"), trec și prin foc.

Cred că nu mai e cazul să pomenesc aici de comentariile soției mele, în orice caz „juste", care mi-au înfrumusețat în mod neașteptat de plăcut drumul spre casă.

Acasă, vergile au fost pregătite la repezeală pentru crap, mămăliga frămîntată, ceasul deșteptător fixat să sune la 5^{30} și patul m-a și luat în primire.

Copiii m-au sculat pe la 9 ! Uitasem să trag sau să apăs de un buton al ceasului, care era astfel complet nevinovat și nu putea fi acuzat cu nimic. M-aș fi pălmuit... dacă ar fi fost cu ceva de folos, dar să renunț, să mă dau deja bătut ? Nici gînd !

Atît de repede în viața mea n-am sărit în cizme (făcusem deja armata), peste 10 minute eram pe malul apei, la vărsarea conductei cu apă caldă — singura mea șansă de altfel. Aici, doi confrați își împachetau deja uneltele, pregătindu-se de plecare ; își luaseră ambii porția de roșioare. Din nefericire au mai avut suficient timp ca să poată urmări pregătirile mele. Și din nou comentarii : „Hă, hă, Ulli dă la barosani, nu glumă, hă, hă !".

Spre rușinea mea trebuie să recunosc că, imprudent, îi întrebasem dacă au vreun crap, cît de mic, dar crap să fie ! „Crapi ? Visezi ? Acum, măi ?" Totuși ar fi fost posibil să aibă unul. Iertate să-mi fie gîndurile mele mîrșave, nedemne de un adevărat pescar.

În fine, pun undițele ; una cu cartof, cealaltă cu rîmă groasă. Cei doi frați într-ale pasiunii întîrziau încă prin tufele din apropiere, eu îmi deschideam chiar scăunelul, cînd deodată... oh, minune.. mușcătură... înțep... dar ce-i asta ? După rezistență ar putea fi o plătică mărișoară... dar nu, iată-l un **Cyprinus carpio !**

Dacă l-aș fi scăpat ar fi fost o pedeapsă meritată. Cu toate că pînă atunci credincioasa mea lansetă nu mă părăsise în clipe grele, la gîndul că peștele s-ar putea duce, mă trecură toate nădușelile.

S-a apărat bine pentru cei 37 cm ai săi, ciortănașul, alteori privit cam de sus de pescari „ca noi" ; dar, în sfîrșit, îl țineam în mînă, era prins, era al meu !

La 10 fix soseam cu el (într-o mică vană) la cumnatul meu. Cu cea mai mare nepăsare de care eram capabil rostii : „V-am adus doar crapul promis, nu mai vreau să vă deranjez. Poftă bună — dar aveți grijă la oase !"

Să fi văzut d-voastră fața cumnatului meu ! Surprindere, început de înțelegere, mirare și, poate că mi s-a părut doar, respect, respect față de pește, de pescuit, de mine, cine știe ?

Nu trebuie să vă mai spun că acel crap n-a ajuns în ziua aceea la masă. A trecut în schimb în cada de baie, unde, botezat cu frumosul nume Hugo, a trăit multă vreme. Abia după înfrîngerea îndîrjitei rezistențe a copiilor a ajuns în tigaie, atunci cînd, după un lung timp, sora mea vroia din nou să facă, în sfîrșit, baie.

de **U. MESCH**
După „Fisch und Fang"

LA VÎNĂTOARE, doi vînători începători trag cu puștile, dar alicele lor se împrăștie mai mult asupra vînătorilor decît asupra vînatului. Atunci, un vînător vîrstnic propune ca vînătorii începători să poarte un semn distinctiv pe haină, așa cum poartă mașinile ai căror șoferi sînt începători. „Nu de alta, dar ca să știi de cine să te ferești..." își motivează el propunerea.

Înapoindu-se de la o vînătoare, doi vînători se opresc la un bufet, unde cer cîte un pahar cu vin. Chelnerul, odată cu cele două pahare cu vin, le aduce vînătorilor și o solniță cu sare. „Ca să vă mai sărați poveștile..." răspunde el privirilor mirate ale celor doi...

OCTOMBRIE. În aceeași formație de amici înrăiți în ale pescuitului, pe lacul Căldărușani. Zi frumoasă de toamnă, cu puzderie de funigei ce plutesc leneș, aninîndu-se de tot ce întîlneau în cale, dar mai ales de lansete și de nasurile noastre. Pe sub stuful de sub mănăstirea veche, multe bărci cu „ficsiști" care dau după crap indigen, oficial, și neoficial după cel chinezesc, care a început să pună gura în mod curent la mămăligă. Mă uit cu invidie cum un cetățean se chinuie să scoată un crap mare și în cele din urmă reușește. Are pe puțin 8 kg și, bineînțeles, e chinezesc, dar pe schemă de indigen, pentru că fitofagul e tabu la Căldărușani. Și eu care lansez și „trenez" toată balta fără să găsesc măcar o știucă sinucigașă !

Vorba amicului V. : „A fost totuși o zi frumoasă !" care ne-o trîntește de cîte ori plecăm acasă fără să fi văzut o coadă de pește.

E ora 15 și pînă acum nimeni nu a avut măcar o mușcătură de știucă, în afară de un „lingurar" care a prins un somotei de un kilogram. Mai am două ore de pescuit și îmi fac în minte planuri de bătaie : trag o tură prin „Fierărie" la trenă, apoi mă îndrept spre „Văcărie", ca spre seară să bat „Comoara". Îmi aplic planul — și pe canalul dinspre „Văcărie" am prima mușcătură. Încep cu emoție, pentru că aproape uitasem cum mai arată o mușcătură de pește. Încep drill-ul și se pare că am o știuculiță nu prea mare, după felul cum vine. Îmi urmăresc firul Supermimicry de 0,30, în tăria căruia am încredere mare și cînd ajunge la vreo 6 m de barcă văd, la 2 m de locul unde era firul, o coadă care plesnește apa la suprafață. Am înghețat ! Să fi prins un pește așa de mare sau altul a plesnit din coadă ?

Mă lămuresc imediat atunci cînd, văzînd barca, se sperie și pleacă luîndu-mi ușor 20—30 de metri de fir. Am înțeles că este unul din monștrii Căldărușanilor și că pot să pun cruce voblerului A.B.V. la care se prinsese. Eram pesimist pentru că cu trei ani în urmă pățisem la fel și cu tot firul meu de 0,35 „Supercontrol" n-am reușit să-mi salvez voblerul. Ca de obicei, stă ca un buștean pe fund și numai cînd mă apropii deasupra lui și smucesc repetat pleacă 7—8 m și se oprește iar. Mă uit la ceas : e 4 și soarele se pregătește de apus. Nici un amic nu e pe aproape, doar un băștinaș care dă după mărunțiș. Mă lupt în continuare cu el preț de vreo trei sferturi de oră și, văzîndu-mi chinul, băștinașul se apropie să mă ajute. E „nea Gogu", pescar vechi și priceput. Somnul începe să tragă spre stuf, iar nea Gogu îl sperie cu lopețile ca să plece din nou în larg și treaba se tot repetă încă vreun sfert de oră, cînd reușesc să-l apropii de barcă, la 5—10 cm de suprafață. Îl văd și mă sperii și mai rău. Deși se vede numai capul, nea Gogu zice : „Ai prins o vacă, domnule !"

Are niște mustăți groase și lungi și stă cu gura căscată în care văd, cu durere, voblerul înghițit pe trei sferturi. Nu mă gîndesc decît să-mi recuperez momeala cu care avusesem rezultate foarte bune și pe care foarte greu aș mai putea-o înlocui. Pregătesc gafa, dar peștele pleacă iar la fund. Mă uit cu groază că firul începe să se scămoșeze de atîta hîrjîială pe inele. A trecut de ora 5 și eu mă lupt în continuare. Mai reușesc să-l aduc o dată cu capul aproape de barcă și mă con-

ving că nea Gogu n-a exagerat deloc. Are un cap cît o baniță. Cînd încep să prind speranță că aș mai putea băga gafa în el, pleacă brusc și firul plesnește ca un bici, lăsîndu-mă fără cuvinte cîteva minute.

Picioarele își încetinesc tremurul și mă așez sleit pe bancă. Emoțiile de o astfel de intensitate te vlăguiesc complet. După cîteva minute îmi revin și încep să-mi imaginez un harpon cu care aș fi putut fi învingător. A fost frumos, a luptat grozav și nu-mi pot imputa greșeli în efectuarea drill-ului. A fost prea puternic pentru firul meu de 0,30. Dacă n-aș fi pierdut voblerul, aș fi fost mulțumit pentru clipele trăite așa de intens. Mă bucur că am avut un martor ca să mă apere de glumele amicilor.

Nu-i nimic, îmi fac eu un harpon și-i arăt eu lui data viitoare !

E. KLOSSOVSCHI

Amintirile unui vînător

PESTE CRESTELE înalte ale munților ce înconjoară minuscula așezare Poiana Mărului (județul Caraș-Severin) — viitoare stațiune climaterică de renume — pînzele amurgului de primăvară coboară încet. Pădurile, de jur-împrejur, abia trezite la viață după somnolența iernii, par o masă uniformă, ștearsă, nedefinit decor în dosul căruia în fiecare clipă se petrec drame pe care omul, poate, nu le va afla niciodată.

— Acolo sus, pe Nedeia — aud iarăși glasul molcom al omului de lîngă mine — am fost cu Mihail Sadoveanu la vînătoare de capre negre. Dincolo, pe firul apei, țin minte că o dată, cînd am fost cu scriitorul Brătescu-Voinești.

Și-l las să-mi povestească iar, deși — ca într-o poezie — știu totul pe dinafară.

Pe Adolf Wanin — sau Schverin-baci, cum îi spunem noi — l-am cunoscut în urmă cu vreo 20 de ani. Venisem pe-aici împreună cu foștii elevi ai școlii medii silvice din Caransebeș, la împăduririle unei coaste alpine, iar colegii mai mari mi-l prezentaseră ca pe un vînător de faimă. Atunci, ca și-acum, casa-i de lemn, adevărată cabană, construită de mîinile lui, era împodobită cu trofee de vînătoare: coarne de cerbi și căpriori, cranii de urși, lupi, vulpi, porci mistreți. Actuala sa colecție de păsări și mamifere sălbatice împăiate cuprinde, printre altele, un stîrc cenușiu vînat în Poiana Mărului — lucru cu totul și totul aparte pentru această zonă cinegetică — jderi, veveriță, corbi, ulii...

— E adevărat, Schverin-baci, că în 1937, pe cînd dumneata erai la Vălenii

de Munte mergeai adeseori prin pădurile din jur cu Nicolae Iorga ?

Interlocutorul meu stă o clipă pe gînduri. Întrebarea venise brusc, pe nepregătite.

— Adevărat, îmi răspunde el. Eram pe vremea aceea tehnician de vînătoare la Vălenii de Munte. Mă prezentam dimineața la conacul marelui istoric și scriitor, cu o bufniță dresată, cu numele „Hanzi", care a trăit 13 ani, și mergeam apoi cu domnu' Iorga la vînat de ulii. Dădeam drumul bufniței într-un ochi de pădure și, cît ai număra, de pildă, pînă la o sută, deasupra noastră și începeau să se ro-

tească ulii. Apoi, aceştia coborau în picaj asupra păsării mele. Dar „Hanzi" se pitula repede în tufele din apropiere şi puştile nu greşeau ţinta. Eh ! De cîte ori n-am fost eu la vînătoare cu domnu' Iorga ! Era un ţintaş bun...

Vînătorul Wanin, ca orice om care şi-a petrecut cea mai mare parte din viaţă prin păduri şi munţi, are multe de povestit.

— În anul 1952, continuă el, am început refacerea fondului de vînătoare de la Poiana Mărului. Animalele şi păsările răpitoare au distrus ori au îndepărtat din această zonă caprele negre şi roşii, mistreţii, cocoşii de munte. Personal am împuşcat atunci — dar te rog să nu crezi că e vorba de-o poveste vînătorească — 116 răpitoare cu păr, mai ales lupi şi vulpi şi 50 răpitoare cu pene, din care 17 ulii. În anul următor au căzut pradă puştii mele ori capcanelor, alte 74 de răpitoare, printre care 7 lupi şi 30 de vulpi. Încet, încet fondul de vînătoare a fost refăcut. La un inventar ulterior s-a constatat existenţa a 50 de capre negre, 50 de capre roşii, 80 de cocoşi de munte, 100 de porci mistreţi şi alte animale care îmbogăţesc acum fauna pădurilor şi munţilor din jur.

Cele afirmate de interlocutor sînt atestate de o diplomă păstrată la loc de cinste pe unul din pereţii interiori ai locuinţei sale. Ea vorbeşte despre meritele acestui iubitor al naturii în refacerea fondului de vînătoare de la Poiana Mărului.

— Dar, Schverin-baci, care-i cea mai nostimă întîmplare din viaţa dumitale de vînător ?

— Mi-e greu să vorbesc doar despre una. Dar, fie ! Pentru asta însă, hai, te rog, în casă...

...Seara de primăvară acoperise cu fumul ei subţire întinderile. Nu se mai vedeau nici crestele munţilor şi nici pădurile. Pe undeva prin apropiere ghiceai, după zgomot, că-şi rostogoleşte valurile apa Mărului, în timp ce dinspre Muntele Mic şi Ţarcu începuse să bată un vînticel nu prea rece.

Însoţitorul mă conduse în dreptul unui album. Apoi, răsfoindu-l, se opri asupra unei fotografii îngălbenite de vreme.

— Vezi ? îmi spuse el. E de prin 1947...

N-am văzut altceva decît un om îmbrăcat în straie populare, specifice portului din partea locului. Pe după umeri ţinea strîns o capră împuşcată.

— E fostul primar al comunei Măru, comună de care aparţinea şi Poiana Mărului. Îl cheamă Ianăş Bistrian, zis Seveloni. L-am prins braconînd şi l-am dus în faţa autorităţilor, cale de vreo 25 km, pe jos. Mult s-au mai minunat cei de acolo văzînd pe cine am arestat ; chiar pe primar. Dar de ce zîmbeşti ? Aşa eram eu atunci şi aşa am rămas. Neiertător cu cei care distrug vînatul. Iar dacă nu mă crezi, du-te la Măru, că doar nu-i departe, întreabă-l pe taica Bistrian cum a fost atunci, că doar trăieşte şi astăzi...

Am mai petrecut multe ore în tovărăşia pensionarului vînător Wanin. Cu respiraţia întretăiată am ascultat poveştile adevărate în care personajele se numesc Sadoveanu, Iorga, Brătescu-Voineşti... Mi-am spus, la plecare, că voi reveni iar la Poiana Mărului, să-l ascult din nou pe Schverin-baci, chiar dacă-mi va povesti lucruri pe care, de-acum, le cunosc de mult...

Constantin GALESCU

PE URMELE PESCARILOR

ŞOSEAUA SE ÎNTINDE în faţa noastră fără limită, fără orizont. Înaintăm cu mai puţin de 40 de km pe oră, privind cu desfătare la cîmpul abia trezit din amorţeala nopţii, etalîndu-şi verdele crud în zori. Pornisem pe la patru dimineaţa, cu tot fastul de rigoare: pregătirea undiţelor, aşezarea cutiilor şi cutiuţelor cu tot felul de gîngănii al căror rost cu greu am reuşit să-l înţeleg, cu cizmele şi, bineînţeles, nelipsitele minciocuri şi juvelnice. Mă-nvîrteam, moţăind încă, printre temerarii pescari sportivi, mai mult încurcîndu-i decît să le fiu de vreun folos. Nu lipsise mult să las totul baltă şi să mă întorc la patul care mă-ndemna să-mi continui visele începute de cu seară.

Poveştile acelea minunate despre locurile pe care aveam să le străbatem, priveliştile care aveau să-mi desfete privirile, toate cîte îmi alimentaseră imaginaţia, mă ţineau însă în picioare. M-am trezit de-a binelea abia după ce Dacia noastră a lăsat în urmă ultimele case din Curtea de Argeş.

Aşteptam acum, cu nesaţ, să văd cît mai multe şi să primesc explicaţii. Cineva anunţă sec: „Albeşti!" Avea să fie singurul cuvînt rostit pînă la ieşirea din această comună cu case mîndre şi gospodării frumos orînduite, lîngă care se întind grădinile de căpşuni vestite în toată regiunea. Cîţiva săteni ieşiţi în bătătură completau decorul pregătit să întîmpine o nouă duminică însorită.

Din Albeşti drumul începe să urce şi împrejurimile îşi schimbă înfăţişarea. Pe măsură ce înaintăm, dealurile se acoperă cu livezi. La început rare; apoi din ce în ce mai dese, ajungînd ca la intrarea în comuna Corbeni, pomii cu coroanele încărcate de fructele verii să domine întreaga înfăţişare a locurilor.

În depărtare, munţii Ghiţu şi Albina, cu vîrfurile pierdute în cenuşiul norilor, prevestesc apropierea zonelor montane către care ne îndreptăm.

La ieşirea din satul Căpăţîneni, şoseaua se arcuieşte pe stînga pînă aproape de poalele munţilor. Oprim în dreptul hidrocentralei de pe Argeş. O clădire coborîtă parcă de pe o macara uriaşă şi aşezată cu grijă printre stîncile munţilor. Atît. Dar, la o adîncime de aproape o sută de metri sub pămînt intuiesc zbuciumul neîncetat al celor patru turbine puse la lucru de apele trimise din baraj printr-un canal ce străbate versantul muntelui. Abia acum, după ce mi-am amintit „amănuntele" tehnice, gîndul mă poartă la vremea, nu prea îndepărtată, cînd excavatoarele muşcau cu sete din roca dură, cînd Tatrele încărcate formau păienjenişul rutier al şantierului. Mă gîndesc la cei care s-au luat cu muntele la trîntă, sfredelindu-l cu uneltele lor din oţel pentru a-i aşeza rosturile după vrerea „măriei sale OMUL".

Ne continuăm drumul printr-un decor fascinant. Şoseaua prinsă în chingile muntelui, se aruncă peste stînci, sfidînd înălţimile sau, pur şi simplu, străpungîndu-le, pentru a ieşi biruitoare spre lumină. Primul tunel, cu o lungime de aproape 50 de metri, ne fură pentru cîteva clipe lumina. La ieşire, o surpriză. Aşezată pe un colţ de stîncă, străjuită numai de munte şi cer, cetatea lui Vlad Ţepeş apare ca o filă de legendă, spre aducere aminte şi contemplare. De curînd restaurate, zidurile vechii cetăţi privesc, de la înălţimea de 1000 de metri, faptele de azi ale oamenilor.

Oamenii au interceptat mesajul trecutului. L-au gîndit cu chibzuială, l-au pus pe hîrtie, l-au transpus în linii drepte sau curbe, în cifre şi pătrăţele, într-un cod al tehnicii. Apoi l-au dezlegat cu buldozere şi tîrnăcoape, cu compresoare şi dinamită. Nu pentru simplu decor, ci pentru nevoile omului hotărît să supună natura propriilor interese. S-a apucat de treabă croindu-şi drum prin inima muntelui, punînd ordine în pîraiele sau pădurile lui. Au durat o altă cetate — cea a electricităţii, hărăzită să dăinuie şi ea peste veacuri.

Lacul Vidraru adună în pîntecul văilor, încinse cu un brîu de beton, rîurile Capra, Buda, Topolog, Vîlsan, Doamnei şi alte cîteva pîraie silite să-şi verse apele după vrerea omului, în locul indicat de el. Urmele şantierului au fost de mult şterse. Pentru străinul care poposeşte aici, imaginile par normale, lacul acolo de cînd lumea. Totul este într-o armonie perfectă. La început ostilă, opunînd

rezistență, cerînd sacrificii, natura a primit, în cele din urmă, schimbările impuse de om, integrîndu-le în ea, fălindu-se cu podoabele oferite.

Podoabe din beton și oțel, din ciment și sudoare, făurite cu dîrzenie și tenacitate, după calcule precise, sub arșița verii, sub ploile cerului și ale muntelui ce-și prăvălea bolovanii în avalanșe înfiorătoare. S-a lucrat ziua și noaptea, fără încetare. S-au stabilit recorduri, au fost cucerite cote, s-au sărbătorit evenimente. Martori la toate aceste strădanii, la zilele de bucurie și la cele de mare necaz, munții își oglindesc piscurile în apele lacului căutînd în adîncurile lui imaginile a tot ceea ce a fost și au văzut odată. Constructorii au plecat spre alte locuri, lăsînd în urma lor o operă utilitară dar și o operă de artă, la care turiștii să-și adape setea de frumos. Acei urmași ai unor „meșteri mari, calfe și zidari" ce-au înfipt deasupra barajului, ca într-un loc de pomenire o sculptură de bronz, un uriaș de peste 4 metri care ridică spre cer cu puternicele-i brațe o bară din ale cărei extremități atîrnă fulgerele luminii. Este o imagine prometeică, descinsă parcă direct din Olimp, cu fulgerele lui Zeus în mînă, gata să le dea oamenilor în stăpînire.

Este o imagine numai. Căci acest simbol al puterii umane ce străjuiește înălțimile a fost așezat acolo, în frontispiciul muntelui, ca însemn al acestei generații, mesaj către generațiile viitoare pentru a povesti, în limbajul faptelor, despre munca și victoria omului, despre puterea lui nemărginită asupra naturii, din totdeauna iubită, dar pe care a învățat să o stăpînească.

Am ajuns în punctul terminus al expediției noastre. Cerul este senin, incredibil, de o puritate albastră. Pentru pescari totul se reduce la „o zi bună", în care peștele „extaziat" de această zi va ieși să admire natura mușcînd, așa, ca simplu divertisment, hrana amăgitoare oferită în tacîmul încîrligat. Este imposibil să gîndești altfel cînd vezi pescarii cum forfotesc în jurul sculelor, al cutiilor și cutioarelor pe care le poartă dintr-un loc în altul, în căutarea unui vad mai bun.

Este o adevărată desfătare să-i privești, mistuiți de pasiune, căutînd în undele apelor peștele care, odată căzut în capcana întinsă, va încerca să scape, zbătîndu-se neputincios și contrariat. Va obosi și atunci mulineta va cîrîi, aducîndu-l la mal, spre satisfacția răbdătorului pescar. Este binemeritata răsplată a orelor de încordare, de tăcere și de speranță.

Prima pauză are loc după vreo 4—5 ore cînd pescarii se adună în jurul bucatelor aduse de acasă — un meniu din care aproape întotdeauna lipsește peștele. Bem un gît de țuică și ne năpustim asupra șnițelelor, a fripturilor condimentate, a ouălelor fierte și legumelor de sezon, cu atîta poftă ca și cum „am fi venit de la sapă".

O adevărată masă cîmpenească, la umbra arborilor din ale căror frunze se preling într-un joc fascinant de lumină, raze — bucățele din soare. O desfătare a ochilor și a minții oferită cu generozitate de natură.

Pescarii s-au întors la îndeletnicirea lor, lăsîndu-mă în pustietatea pădurii, să gust din plin verdele crud al ierbii, să caut florile montane cu bucuria elevului care strînge primele exemplare ale viitorului său ierbar.

Este aproape imposibil să redai în cuvinte starea sufletească pe care o simți la atingerea ierbii, la foșnetul copacilor care par să-ți șoptească o veche poveste auzită de pe vremea cînd bătrînele trunchiuri erau puieți de-o șchioapă, sau la privirile mirate a doi ochi de căprioară care te fixează de la distanță, temători, dar și cercetători, întrebîndu-te : „Cu ce treburi prin aceste locuri ?"

Înțelegeam acum de ce sălbăticia aceasta are atîtea legende ce izvorăsc din fiecare colț de stîncă, de pe fiecare potecă, din umbra fiecărui pom. Este însăși lumea basmului trăit de milenii, povestit peste veacuri și reînnoit cu fiecare cădere sau înmugurire a frunzelor...

Spre seară, cînd soarele obosit începea să-și ascundă fața printre piscurile munților, coborînd undeva, într-o vale a somnului, ne reluăm locurile în mașină. Insensibile, roțile rulează pe asfalt. Lăsăm în urmă locuri de o neasemuită frumusețe, dar purtăm cu noi imagini unice imprimate pe ecranul minții și care, bănuiesc, nu se vor șterge niciodată.

Cel puțin pînă cînd pădurea își va schimba haina verde în cafeniu obosit, atunci cînd voi reveni să ascult frunzele tremurînde ce-n cădere își povestesc viața lor de o vară...

Ing. Dan VĂITEANU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

PESCUIȚI CHEFALI MICI!

PE MINE marea mă scoate pur și simplu din sărite. De-asta mă și miră că-n august e atîta viermuială pe litoral. Dar poate că unii nu pot renunța nici în concediu la cozi și înghesuială. Așa că-i las cu preferințele lor și eu îmi văd de ale mele. Adică de pescuit. Fiindcă eu vin la mare să mă odihnesc. Or, după cum știe oricine, nimic nu-i mai odihnitor și mai liniștitor ca pescuitul.

La mare nu umblu după fițe, pe care le las celorlalți amatori. Eu dau la chefali, mici și mari (ultimii numiți și labani, uneori babani).

Pentru mine în special chefalii mici prezintă avantaje. După o îndelungată experiență, am ajuns la concluzia că se prind mai ușor decît labanii și că sînt mai numeroși. Poate ar trebui să menționez și faptul că ei vin destul de des pe lîngă capetele digurilor care domolesc valurile, tocmai cînd — pentru că ador liniștea — mă aflu și eu acolo. Adică atunci cînd sezoniștii își primesc porția de ultraviolete și după ce și-au cărat de pe plajă corturile și gălăgia.

Am constatat însă că nu sînt singurul iubitor de liniște și cunoscător al pescuitului chefalilor mici. Altfel pescarii nu s-ar înghesui ca-n tramvai pe diguri, tocmai cînd plajele sînt tăcute și pustii. Fiecare rău are și partea lui bună fiindcă — așa cum afirma cineva — „numai un mare număr de undițe plutitoare poate menține bancul de chefali într-un loc". E tocmai ce se obține prin masarea pescarilor cot lîngă cot și unul în spatele altuia, pe trei-patru rînduri, cam ca la rugbi. Dar cum nimic nu-i perfect, și aici se pot ivi neplăceri, cum sînt certurile și încăierările zilnice, provocate de încurcarea și ruperea firelor și vergilor. Altfel, pescuitul chefalilor mici de pe diguri este destul de odihnitor.

Acest pescuit îmi oferă și posibilitatea unei preocupări liniștite și odihnitoare și pentru restul timpului. Ca să procur momeală. Pentru că (am aflat și acest amănunt) chefalii nu vor să mănînce din cîrlig decît un singur fel de bucate: rîma de mare (care are totuși un fel de picioare).

Unii își procură rîmele de la culegătorii — mai întotdeauna prezenți — din incinta portului Tomis. Eu le caut și uneori le găsesc în nisip, sub apa mică de la marginea mării, pe locurile cu alge. Ceea ce este plăcut și mai ales odihnitor.

Deci, odihniți-vă, pescuind chefali mici!

L. B.

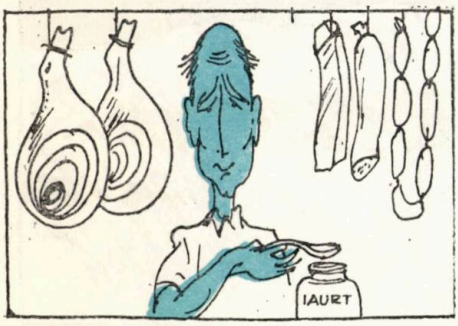

DESPRE LUPI

Cercetări științifice făcute, în urmă cu zece ani, asupra stomacurilor a peste 1 000 de lupi împușcați, au dat o imagine edificatoare în ceea ce privește hrana lupilor. Și iată lista de bucate, în procente, de-a lungul anului:

— mistreți (în special purcei)	19,8%
— căprioare (țapi, căprioare, iezi)	11,7%
— cerbi (masculi, ciute, viței)	5,7%
— cai	10,7%
— oi	7,6%
— alte mamifere mari	5,0%
— iepuri	16,1%
— șoareci	4,0%

La acestea se mai adaugă diverse păsări, precum și fructe sau plante, ingerate ca „medicament" pentru a le ajuta... digestia.

Deltă

Noaptea trecută mi-au înflorit apele
Și stuful și-a aruncat lăncile spre cer.
M-am trezit zimbind și-mi strigau
în urechi
rațele sălbatice.

Totul era în grabnică întoarcere.
Nuferii au trimis ochi iscoditori :
Cine sînt — s-au întrebat
— aceste bătăi de aripi
Încotro duc dorințele lor ?
Plaurii au plecat, totuși,
în călătorie de sezon
— un vînt calm se pare că i-a însoțit.
În apele înalte, peștii
se pregătesc de dragoste.
Oh ! și e atîta dulce agitație
încît sălciile, legate de pămînt,
și-au despletit, grăbite, părul
să facă loc rotunjimii cuiburilor.

Nicolae RĂDULESCU

CĂPRIOARE PENTRU LAPTE

PATRU CĂPRIOARE sînt pregătite pentru un lucru neobișnuit : la fiecare hrănire, ele sînt scărpinate cu grijă pe burtă și pe spate, ca să se obișnuiască cu mulsul, deoarece la Institutul de cercetare a animalelor sălbatice, din Ahnsen (Republica Federală Germania) urmează să se găsească zilnic lapte de căprioară. „Numai prin cercetarea laptelui putem constata în ce măsură căprioarele din regiunile noastre industriale sînt suficient hrănite și cum le putem apăra", spune profesorul dr. Hans Schulze. În plus, analiza laptelui trebuie să demonstreze cum poate fi preparat „lapte artificial conform celui natural" pentru iezii de căprioară, animale foarte pretențioase la mîncare. De predilecție, ele consumă frunzișul proaspăt al copacilor și coaja zemoasă a soiurilor de copaci cu lemn moale. Pagubele pe care le pricinuiesc astfel pădurii ar putea fi evitate dacă mîncăcioasele animale ar primi în schimb o hrană suplimentară adecvată. Din cercetări ale institutului a reieșit că randamentul în lapte și creștere nu are de suferit nici la o hrană mai puțin pretențioasă.

INSULĂ ARTIFICIALĂ

ÎN PROVINCIA Tosa, din apropierea insulei Fudji (Japonia) s-a construit o insulă artificială în formă de turn, destinată recreației și pescuitului cu undița. Construcția a costat un milion de dolari. Insula are cîteva etaje. La ultimul etaj se află un restaurant, un punct de observație și o platformă pentru aterizarea helicopterelor. La nivelurile inferioare au fost amenajate locuri de odihnă la umbră, iar la margini se va putea pescui cu undița. Nadele vor fi dozate și aruncate cu aparate speciale. O atracție deosebită a acestei amenajări constă în faptul că pescarul vede perfect tot ce se petrece în apă, sub el, fiindcă transparența apei garantează observarea pînă la o adîncime de 35 m !

Pe lîngă insula artificială a fost amenajat un debarcader, de unde pot fi închiriate orice fel de ambarcațiuni, ca și undițe sau orice alte ustensile și diverse momeli.

medicul vă recomandă

FRIG DE NU-ȚI MAI SIMȚI PICIOARELE în bocanci, dar stai nemișcat în stand, căutînd să distingi, în trosnetele intempestive ale pădurii care crapă de ger, pașii mistrețului sau iepurelui ; frig și vîntul ce trece prin manta de nu poți conteni o clipă fuga pe luciul gheții de la o copcă la alta... Căldură înnăbușitoare de-ți curge transpirația de pe frunte pe vîrful nasului, dar stai nemișcat în lanul de floarea soarelui. Sub fruntea neagră de praf, doar ochii ți se mai văd albi, țintă la jocul turturelelor în văzduh. Cu capul în soare și apa pînă la genunchi, stai adesea privind la plutele care de mult au încremenit aliniate la 10 cm de buza stufului...

Iarnă, vară, vînătorul și pescarul își practică sportul preferat, pe măsura pasiunii, a ingeniozității de care dispune pentru a fi informat și a posibilităților de a se deplasa. Dar și pe măsura capacităților sale fizice. Mai tînăr sau mai bătrîn, el este întotdeauna sănătos, sau, cel puțin, se simte ca atare. Pe drept cuvînt, pentru că viața în aer liber, deprinderile dobîndite practicînd vînătoarea sau pescuitul, sau și una și alta — cum se spune — l-au călit.

Totuși cîte nu se pot întîmpla ! Un junghi sub coaste, o insolație, o rosătură la picior, o entorsă cu extindere de ligamente și cîte încă altele, mai trecătoare sau mai persistente ! E bine să le cunoaștem și, pe cît posibil, să le prevenim.

DESPRE ÎMBRĂCĂMINTE

— iarna, primăvara —

• Fiecare se echipează după gust, posibilități, sau după cum a văzut sau l-au sfătuit alții, la începuturile „meseriei".

Pantalon de cizmă sau pantalon obișnuit ? Depinde. Unii spun că, fiind mai larg, pantalonul obișnuit băgat în cizmă este mai călduros, permite și îmbrăcarea unor vestminte pe dedesubt și, în plus, efectuarea mai comodă a flexiunilor. Alții preferă pantalonul de cizmă. Ești mai puțin supus agățării în mărăcini și — ca orice echipament de tip militar — fiind strîns pe corp, oferă posibilitatea unui tonus mai elastic, sportiv. În orice caz este bine știut că, la ger, căldura trebuie obținută prin mișcare și nu prin îmbrăcăminte în exces.

Nu trebuie să te îmbraci mai gros decît este necesar. La drumuri grele și în special în pădurea de munte, îmbrăcămintea excesivă devine un chin. Pulovărul sau hanoracul, și mai ales cojocul-pieptar de oaie, cu sau fără mineci, sînt suficiente. Unii au obiceiul să iasă la vînătoare sau la pescuit îmbrăcați în palton. Pe lîngă că e păcat să-l strici (poalele se umplu de noroi, umărul se roade de la cureaua armei, se agață) este și incomod.

• Cînd zăpada trece de carîmbi îți va intra la fiecare pas în cizmă și, pînă la urmă, umbli ud la picioare. Adaptează-ți un burduf de pînză, de jur împrejurul carîmbului — la unul din capete — și, prins cu un elastic, la celălalt capăt, de gambă.

Nu uita că, la mers îndelungat, cizma de cauciuc îți trage ciorapii din picior, jenîndu-te la mers. Cel mai simplu e să-i prinzi de pantalonul peste care i-ai tras, cu un ac de siguranță, înainte de a te încălța. Ciorapul de lînă este recomandabil și iarna și vara. Sînt bune și obielele, cu condiția să știi să le strîngi pe picior ca să nu te jeneze la mers.

• Dacă porți bocanci, cînd te-ai întors acasă usucă-i. Nu în fața sobei, pentru că se scorojesc. Ține minte că în curînd îi vei purta din nou și că orice jenă la mers, după cîțiva kilometri, devine un calvar. Nu uita să te ocupi chiar și de cizmele de cauciuc. Așează-le în așa fel încît să se usuce și pînza din interior. Dacă a ajuns să se taie pînza, în curînd vei lua apă. Ia-ți întotdeauna în traistă o pereche de tîrlici. Îi vei purta în casă, dacă dormi la gazdă, și cînd vei ieși afară în curte. Sînt buni și dacă dormi la cîmp, lîngă foc. Nu-i bine să dormi încălțat.

• Frigul te cuprinde de la picioare, de la spinare, de la cap. Pălăria, căciula, șapca, bascul, poartă-le sau nu le purta, după cum ești obișnuit. Nu uita însă că iarna, în stand, urechile îngheață și că, în asemenea condiții, o căciulă „cu urechi" este întotdeauna

binevenită. Chiar dacă nu porți niciodată fular, ia-ți unul în traistă. Vor fi momente cînd îți vei aduce aminte de el.

— vara, toamna —

Echipamentul de vară își are și el rosturile sale. Firește că poți pescui și în chiloți de baie. Ține seama însă că expunerea la soare, de la răsăritul și pînă la apusul acestuia, într-o „zi plină" de pescuit, așa cum se întîmplă, reprezintă adesea o maximă solicitare a organismului. Ferește capul de bătaia îndelungată a razelor solare.

Chiar și în costum de baie, dacă pescuiești cu picioarele în apă este bine să porți cizme înalte de cauciuc. Dar și în aceste condiții, nu uita de lipitori. Dacă te-a mușcat o lipitoare, nu o smulge, căci rana va sîngera timp îndelungat. Se desprinde singură dacă presari pe ea sare de bucătărie sau praf de tutun. Poate să cadă însă chiar și la o lovitură bruscă cu palma.

• Nu uita că la vînătoare sau pescuit, chiar în toiul verii, ploaia poate să-ți producă mari neplăceri. Oricît de cald ar fi, ține seama că dacă hainele ți s-au udat, nu e bine să le lași să se usuce pe tine. Dacă te-a surprins o ploaie intempestivă, dacă ai căzut îmbrăcat în apă, dacă împrejurările te-au silit să treci prin torenți, numaidecît ce evenimentul a luat sfîrșit, dezbracă-te la piele, șterge-te cu un prosop și îmbracă-te în schimburi uscate. Dacă nu ai schimburi de rezervă este mai bine să înfrunți ploaia punînd în traistă, la loc ferit, o parte din îmbrăcămintea pe care o porți, pentru a o păstra uscată. Dacă totuși nu ai putut evita udarea (așa cum se întîmplă cînd cazi în apă sau s-a răsturnat barca) și dacă împrejurările nu permit să te dezbraci pentru a pune lucrurile la uscat, tot ce mai poți face este să nu stai o clipă pe loc ; scoate de pe tine o parte din îmbrăcăminte și aleargă să te încălzești pînă te vei putea dezbrăca și vei pune hainele la uscat. Dar cel mai bine este să ai în traistă ce-ți trebuie pentru a nu dîrdîi de frig și măcar... o pelerină sau o folie de polietilenă.

• Dacă ai bătături la degetele picioarelor, îngrijește-le. Acestea nu sînt inevitabile. De cele mai multe ori, se datoresc nu atît încălțămintei nepotrivite, ci unor defecte de călcătură, care se pot corecta prin încălțăminte sau intervenție ortopedică. Dacă observați o obosire nefirească a piciorului, dureri neobișnuite (dar nu cele datorate lipsei de antrenament la mers), adresați-vă unui medic ortoped.

Transpirația piciorului îngreunează mersul. Menține-ți piciorul curat. Ia-ți la tine săpun. Dacă ai o transpirație abundentă, să ai la îndemînă pudră de talc sau diverse rețete pe bază de alaun, acid boric, formol etc., pe care medicul ți le va prescrie la cerere.

CONTROLAȚI-VĂ SĂNĂTATEA !

• Fiecare om, în raport cu vîrsta, are suferințe mai mult sau mai puțin cunoscute. Dacă, după eforturi obișnuite, observați creșterea exagerată a bătăilor inimii, senzații de sufocare, dureri bruște de cap, controlați-vă la un serviciu de boli interne. Este bine ca vînătorul, dacă este mai vîrstnic, să-și controleze tensiunea arterială. Sportul nu este dăunător hipertensivilor ci, dimpotrivă, poate exercita o influență pozitivă, dar e bine să știm, pentru a lua măsuri și a practica sportul în limitele impuse de igiena comportamentală a patologiei respective.

• Sînt destui vînători și pescari sportivi care suferă de hernie inguinală. Unii merg de ani de zile cutreierînd cîmpia sau muntele, deși suferă de forme avansate, scrotale. Este foarte periculos. Oricînd hernia se poate strangula. Hotărîți-vă să vă operați.

• Colegul de pescuit de alături se chinuie de un sfert de oră să lege un ac de săbioară. Pînă la urmă se ridică de la locul său și vine să te roage să-l ajuți. De la primele semne constați că nu vede bine. „Ei ! spune el nu-mi pun ochelari, abia am 40 de ani". E timpul să și-i pună, măcar cînd face noduri...

• Te uiți fix la vînatul care se apropie. I-ai constatat de mult prezența, după zgomotul pașilor fosniți prin frunzele uscate. Fără să vrei te uiți și la vecinul de stand care, impasibil, se

uită undeva pe sus, la coroanele copacilor. „Pst ! Pst !“ Degeaba, nu te aude. Iepurele a trecut pe lîngă el şi, pînă să-şi ridice arma, s-a dus ca şi cînd n-a fost. La ieşirea din stand, începi să-i vorbeşti, încet, pe la spate. Nu dă nici un semn. Este evident că auzul său nu mai are acuitatea normală. De multe ori, asemenea tulburări se datoresc unui simplu dop de ceară pe care medicul îl poate înlătura cu cîteva spălături. Este bine să consulte un medic ORL.

● Ai căzut şi — cum se spune — ţi-ai sucit piciorul. De multe ori, după cîţiva paşi, totul reintră în normal. Alteori, însă, simţi o durere vie care, pe măsură ce timpul trece, se accentuează. Este vorba de o entorsă, de elongaţie de tendon, care poate să aibă urmări destul de neplăcute. După ce te-ai convins că nu este vorba de o fractură, cel mai bun lucru pe care-l poţi face este să te retragi. Dacă însă eşti în mijlocul terenului şi mai ai mult de mers, caută să imobilizezi articulaţia lezată cu ajutorul unor atele. Dar şi mai bine este, mai ales atunci cînd eşti pe terenuri greu practicabile, încărcat cu traista şi arma în spate, să nu ai alte preocupări decît să priveşti cu atenţie unde şi cum pui piciorul...

● Nu te teme de şerpii obişnuiţi. Dar învaţă să recunoşti viperele, muşcătura lor şi mijloacele de prim ajutor. Fii atent la muşcăturile de insecte veninoase.

● Cînd eşti atacat de cîini nu fugi. Cîinele nu-l muşcă pe omul curajos, decît dacă e turbat, sau din cale afară de întărîtat. Învaţă să te aperi de el. Păzeşte-te de animalele turbate, semnalează numaidecît prezenţa lor, urmează tratament antirabic dacă ai fost muşcat sau zgîriat.

● Ciupitura ţînţarului, deşi odată cu eradicarea malariei în ţara noastră nu mai prezintă pericolul unei îmbolnăviri, rămîne foarte supărătoare pentru unii. Atractivitatea faţă de această insectă variază de la un individ la altul, în funcţie mai ales de caracteristicile transpiraţiei fiecăruia, de vîrstă, de condiţiile de moment. Un om care a depus eforturi musculare intense va degaja prin transpiraţie mari cantităţi de acid lactic, dovedit ca un atractant foarte puternic pentru ţînţar. Tot astfel va atrage insecta cel care transpiră mai mult decît alţii, dar este de ţinut seama şi de gradul de descompunere a transpiraţiei în acizi aminaţi, deci şi de vechimea transpiraţiei, precum şi de căldura mediului la un moment dat, de gradul de evaporare a transpiraţiei etc. Orice om atrage ţînţarul, dar va avea de suferit de pe urma înţepăturii cel neobişnuit cu soarele şi vîntul, deoarece pielea sa sensibilă va emana atractant odată cu iritarea.

● Varicele şi unele tulburări ale arterelor piciorului, hernia de disc sau alte suferinţe ale coloanei vertebrale, constituie cauza unor supărătoare neajunsuri la mers. Să nu cerem corpului mai mult decît poate da în raport cu starea sănătăţii sale. Să consulţi medicul, care nu te va opri de la practicarea sportului preferat, dar îţi va fixa limite igienice, astfel încît să nu dăuneze ci, dimpotrivă, să folosească.

● Nu uita că muşchii piciorului, ca şi ai întregului corp, au nevoie de antrenament. Nu începe sezonul de vînătoare sau pescuit cu drumuri de munte, dacă nu eşti antrenat. Primele ieşiri e bine să se facă la cîmp şi pe scurtă durată. Preferabil este însă să te menţii în formă tot anul. Febra musculară se combate cu dulciuri (ciocolată, dulceaţă, zahăr) şi în nici un caz cu alcool. Acesta este bun doar pentru frecţie.

DESPRE ALIMENTE ŞI MEDICAMENTE

● Nu-ţi lua în traistă decît strictul necesar. Chiar şi aşa ai de cărat destule. Gîndeşte-te de cîte ori le-ai cărat de pomană. Nu-ţi încărca traista cu truse pentru mîncare. E preferabil ca după ce ţi-ai luat gustarea, volumul sacului să scadă. Oricît ţi-ar face plăcere, nu lua alcool cu tine, nici măcar sub formă de vin. Cel puţin în zilele de sport ajută-ţi organismul să scape de influenţa acestui toxic. În schimb e recomandabil să porţi în traistă o mică trusă medicală în care să ai 50 gr de alcool medical sau tinctură de iod, un pachetel de pansamente

medicul vă recomandă

steril, 2—3 atele, pentru orice eventualitate. Orice vînător și pescar este dator să fi urmat un curs de prim ajutor medical de urgență.

• Uneori, datorită solicitărilor excesive, pot apărea dureri de cap. Este bine să ai în traistă antinevralgice, aspirină. Cei ce suferă de maladii gastrice să nu uite pastilele de bicarbonat de sodiu; colecisticii de antispastice etc.

• Fiecare își ia de mîncare ce și cum îi place. Unii preferă conserve, mezeluri, ouă tari, legume, fructe și pîine; alții sandviciuri. Uneori ai timp să mănînci în jurul focului, cu acele tabieturi care dau sportului nostru un farmec deosebit, alteori abia ai timp să îmbuci ceva, între două schimbări de rîmă în cîrlig!

Dacă iarna păstrarea alimentelor nu ridică cine știe ce probleme, vara, în plin cîmp sau pe malul lacului, timpul de alterare este foarte scurt. Așează traista la umbră. Dacă nu este posibil, întoarce-o în așa fel încît soarele să o lovească în partea opusă locului în care ții pachetul sau săculețul cu alimente. E bine ca gura traistei să fie deschisă astfel încît, înăutru, aerul să poată circula. Nu înveli alimentele în folii de plastic, hîrtia este preferabilă.

Dacă ai întrerupt mîncarea sau dorești să păstrezi ceva și pentru mai tîrziu, nu lăsa alimentele descoperite căci foarte curînd vor fi atacate de insecte.

• Nu bea apă de oriunde. Chiar dacă febra tifoidă nu mai prezintă la noi un mare pericol, prin apă se transmit numeroase alte boli cum este, spre exemplu, hepatita epidemică. Dacă apa pe care ai adus-o de acasă se încălzește prea mult există posibilitatea să o răcești, așezînd sticla în plin soare, acoperită cu o pînză udă. Evaporarea apei de pe pînză va extrage în permanență calorii din interior. Cel mai indicat este un termos sau bidonul îmbrăcat în pîslă, care însă, în baza principiului enunțat mai sus, trebuie să avem grijă să fie în permanență udă.

Dacă setea depășește rezervele de apă de care dispui, nu uita că ea poate fi potolită și cu o tomată, păstrată bine, undeva în traistă, pentru orice eventualitate.

Dr. Alfons PROFETA

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

Pădurea (pag. 80)

ORIZONTAL: 1) Plop — Cetină. 2) Rădăcină — Uc. 3) Umerar — Tăia. 4) Nir — Legănat. 5) I — Visa — I — I. 6) S — Pin — Toma. 7) Apaș — Ferigi. 8) Roditori — Un. 9) Aluniș — Nadă. 10) Cer — Satîr — L. 11) Inele — Uscat.

Vînat cu pene (pag. 118)

ORIZONTAL: 1) Panaș — Lupi. 2) Orătănii — D. 3) Țigănuș — Pi. 4) Ipi. — Amiral. 5) Rațe — Etera. 6) N — Ips — Aci. 7) Ip — Ila — Ouă. 8) Caș-caval — R. 9) Hulubi — Tei. 10) Întristate.

Pe marginea apei (pag. 148)

ORIZONTAL: 1) Curenți — Ploi. 2) Înotătoare — U. 3) Niger — Dragat. 4) Eforie — Agere. 5) Poză — Lagună. 6) Ar — Tribord — L. 7) Muiată — Iova 8) Dim — Tatu — Rac. 9) Atena — Escală. 10) Vaze — Arcă — Ur. 11) Ițire — Iazuri. 12) Setoși — Țîrîi.

Vînat patruped (pag. 182)

ORIZONTAL: 1) Șiretenie — V. 2) Animale — Lupi. 3) Moș — Păcălit. 4) Ur — Vînare — E. 5) Robur — P — Rol. 6) Gel — Urs — Un. 7) C — Spirite — S. 8) Oști — Mormăi. 9) Aui — Păruit. 10) Dresor — Tras. 11) Ai — Ucis — Ică.

La pescuit (pag. 190).

ORIZONTAL: 1) Știucă — Gras. 2) Calcani — Itu. 3) Orie — Unison. 4) Sărac — Alene. 5) Imi — Răpit — T. 6) A — Botoc — Me. 7) L — Sepii — So. 8) Ilac — P — Circ. 9) Pălămidă — Uh. 10) Amator — Lini. 11) Naie — Ilicit.

SUMAR

Vînătoare pe harta țării — 15
Dacă-ar fi să aleg — 16
Vînătoare de căpriori la Podul Pitarului — 19
Din Bistrița-Năsăud, pînă-n Maramureș — 21
Femeile la vînătoare — 24
Pe Someșul Rece, pe Someșul Cald — 25
Doi medici vînători — 28
O întîmplare cu un urs — 29
Istoria anecdotică — 32
În Cîmpia Transilvaniei — 33
Simțurile la pești — 37
Alice — 39
Cugetări — 40
În Transilvania, pe ape colinare și de șes — 41
Două mame și un tată — 46
De la v nătoare adunate — 47
Vînatul mare din Munții Harghitei — 49
Bătrînețea cîinelui — 51
Să-i hrănim pe cei flămînzi — 52
La scobar pe Someșul Mare — 53
Pielea ursului — 54
Capra neagră — 57
Capra neagră în Piatra Craiului — 58
Interviu cu... Marin Pescaru — 58
Cîteva lacuri de munte — 59
Ciuful de pădure — 61
Un abecedar viu — 62
Fuga-i rușinoasă, dar... — 65
Plumbul care ucide de două ori — 67
Poate — 67
De ce omoară răpitoarele — 68
Vînat și vînătoare în Banat — 69
Rănit ? Nu ? — 73
Timiș = Timiș — 77
Șoimul călător — 79
Nimic nu se pierde dintr-un elefant — 81
În Cîmpia olteană - 83
Paza bună — 87
De necrezut și totuși adevărat — 88
Coadă scurtă sau coadă lungă ? — 90
Vidra lui Pașek — 92
La noi în Argeș — 93
Popas de seară — 94
Zimbrul în Europa și în țara noastră — 96
Pledoarie pentru cîinele de vînătoare — 97
De ce și cum pescuim ? — 98
La crap mare, pe Dunăre — 99
Bărăgan — 103
Hăitașii — 106
La pescuitul „peștelui-spadă" — 108
Gînduri despre vînătoare — 112
Cugetări — 113
M-am rătăcit printre păsări — 113
Pescarul amator — 118
Poveste veche... sfîrșit nou — 119
Lacuri de cîmpie — 121
Ursul lui nea Isac — 123
Pescuitul sportiv de plajă — 125
Vînat și vînătoare în Delta Dunării — 126
Cînd, împreună, ne vom fi dus în deltă — 132
Vînătoare în Franța — 134
Vînătoare în 1973 cu arme încărcate pe țeavă — 136
Gran Paradiso — 138
Așa m-a făcut mama — 141
Cîinii fumători — 146
Într-o zi cu soare, un brac și un bondar năzdrăvan — 147
Tactică — 149
Pe meleaguri nemțene — 150
Elegia vînătorului de cerbi — 151
...Și gînduri despre Munții Călimani — 153
Un stomac rezistent la toate — 154
„Stress"-ul la crapi — 158
Fum și otravă — 159
De-am face un semn — 160
Ciuta — 160
Vînturelul roșu — 161
Cumetrele noastre știuci — 162
Despre feluritele isprăvi ale ciorii grive — 165
Cega — 166
Mikey-mouse — 167
Răzbunare și linșaj la animale — 169
Crocodilii — victime ale modei — 172

Decapitarea — 173
Instinctul gregar — 176
Calibrul cartuşelor cu glonţ — 177
Mai răsună cornul de vînătoare — 179
Bobi — 183
Un ţinut fastuos cu ape de legendă — 186
La mare — 189
Cum se pescuieşte zarganul — 189
Friză pe dig — 191
Ce ştim despre dragon — 191
Animalele şi moartea — 192
Crap ? Oricînd — 194
„Ai prins o vacă, domnule !“ — 196
Amintirile unui vînător — 197
Pe urmele pescarilor — 199
Pescuiţi chefali mici — 201
Deltă — 202
Medicul vă recomandă — 203

Acest almanah a fost realizat de colectivul redacţional al revistei „Vînătorul şi pescarul sportiv“, cu sprijinul larg al colaboratorilor acestei reviste.

Copertele şi grafica au fost executate de VASILE OLAC.

Caricaturile aparţin colaboratorilor noştri ION BRĂNOIU, MIRCEA BREBAN, CONSTANTIN CIOSU, VASILE CRĂIŢĂ - MÎNDRĂ, PETRU GAVRILIU ; cîteva sînt reproduse din periodicele de specialitate de peste hotare.

Redactor : NICOLAE RĂDULESCU.

BIBLIOTECA „ASTRA“
SIBIU

Tiparul executat sub comanda nr. 1273
la Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918“.
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
Bucureşti,
Republica Socialistă România

Lei 12